

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA
TAL-UNJONI EWROPEA

Il-multilingwiżmu fil-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea

Il-multilingwiżmu **fil-Qorti tal-Ġustizzja** **tal-Unjoni Ewropea**

1. - Il-multilingwiżmu u d-diversità

1.1 - Is-sens tal-multilingwiżmu fl-Unjoni Ewropa – <i>In varietate concordia</i>	11
1.2 - Il-lingwi uffiċjali tal-Unjoni u l-lingwi uffiċjali tal-Istati Membri	15

2. - Il-multilingwiżmu fiċ-ċentru tal-proċeduri quddiem il-qorti tal-Unjoni Ewropea

2.1 - Il-multilingwiżmu, parti integrali tal-proċeduri	20
2.2 - Il-fażi bil-miktub tal-proċedura	22
2.2.1 - Il-proċeduri għal deċiżjoni preliminari	22
2.2.2 - Ir-rikorsi diretti u l-appelli	27
2.2.3 - Il-proċeduri ta' opinjoni	33
2.2.4 - Termini mqassra	33
2.2.5 - It-tmiem tal-fażi bil-miktub tal-proċedura	34
2.3 - Il-fażi orali tal-proċedura	34
2.3.1 - Is-seduta għas-sottomissjonijiet orali	34
2.3.2 - Il-preżentazzjoni tal-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali	36
2.4 - Id-deċiżjonijiet u l-opinjoni	39
2.5 - Il-kawżi quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-multilingwiżmu	46
2.5.1 - Il-konkordanza bejn il-verżjonijiet lingwistiċi ta' atti tal-Unjoni: it-teorija tal-acte clair	46
2.5.2 - Il-kawżi dwar is-sistema lingwistika tal-kompetizzjonijiet ta' reklutaġġ u tal-avviżi ta' pożizzjoni vakanti	49
2.5.3 - Il-każ partikolari tas-sistema lingwistika tal-privattiva Ewropea b'effett unitarju	53

3. - Il-ġestjoni tal-multilingwiżmu fil-Qorti tal-Ġustizzja

3.1 - L-organizzazzjoni tad-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu	55
3.2 - Il-professjonijiet fid-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu	59
3.2.1 - Il-ġuristi lingwisti	59
3.2.2 - L-interpreti	63
3.2.3 - Il-qarrejja tal-provi/verifikaturi lingwistiċi	65
3.2.4 - L-assistenti amministrattivi u s-segretarji	66
3.2.5 - Professjonijiet speċifiċi	68
3.3 - Il-kollaboraturi esterni	69
3.3.1 - Il-ġuristi lingwisti u t-tradutturi freelance	69
3.3.2 - L-interpreti freelance jew IAK	73
3.4 - L-importanza tal-kwalità tat-traduzzjonijiet ġuridiċi u tal-interpretazzjoni fil-Qorti tal-Ġustizzja	74
3.4.1 - Il-kwalità tat-traduzzjonijiet ġuridiċi	74
3.4.2 - Il-kwalità tal-interpretazzjoni	78
3.5 - Reklutaġġ u taħriġ kontinwu	78
3.5.1 - Il-kompetizzjonijiet għar-reklutaġġ ta' uffiċjali	78
3.5.2 - Il-proċeduri ta' selezzjoni ta' membri tal-persunal temporanju	79
3.5.3 - It-taħriġ kontinwu tal-professionisti tal-multilingwiżmu	79
3.6 - Razjonalizzazzjoni tal-multilingwiżmu	82
3.6.1 - Il-lingwa tad-deliberazzjonijiet	82
3.6.2 - Il-lingwi perni (traduzzjoni)	84
3.6.3 - Lingwa "relay" u lingwa "ritorn" (interpretazzjoni)	89
3.6.4 - L-ekonomiji tat-traduzzjoni	92
3.6.5 - Il-parti tal-multilingwiżmu fit-tul tal-proċeduri	96

4. - Traduzzjoni u interpretazzjoni: strateġiji, metodi u għodda

4.1 - It-traduzzjoni ġuridika	99
4.1.1 - Il-ġurista lingwista quddiem it-traduzzjoni tiegħu	102
4.1.2 - Il-karatteristika speċifika tat-traduzzjoni ġuridika fi hdan il-Qorti tal-Ġustizzja	107

4.1.3 - Ir-riflessjoni terminoloġika f'kuntest ġuridiku	108
4.1.4 - L-għażla tal-istrateġija, metodu teleoloġiku	112
4.1.5 - Id-djalogu bejn l-awturi u t-tradutturi	115
4.2 - L-interpretazzjoni matul is-seduti	117
4.2.1 - Il-prinċipji u l-modalitajiet ta' interpretazzjoni	117
4.2.2 - L-isfidi speċifiċi tal-interpretazzjoni simultanja fil-Qorti tal-Ġustizzja	118
4.2.3 - L-istrateġiji u t-tattiki	120
4.2.4 - Il-preparazzjoni għas-seduta	122
4.2.5 - Il-kapaċitajiet u d-dmirijiet tal-interpretu	123
4.2.6 - L-involviment tal-oraturi	124
4.3 - L-għodda ta' għajnuna għall-multilingwiżmu	127
4.3.1 - It-terminoloġija	127
4.3.2 - L-għodda għar-riċerka multilingwi	132
4.3.3 - L-għodda ta' għajnuna għat-traduzzjoni	134
4.3.4 - L-għodda ta' għajnuna għall-interpretazzjoni	139
4.3.5 - L-interpretazzjoni ta' interventi magħmula mill-bogħod	139
4.3.6 - L-interpretazzjoni virtwali	142

5. - X'inhu l-futur għall-multilingwiżmu?

5.1 - Il-kundizzjonijiet għall-iżvilupp tat-talenti	145
5.2 - Għarfien tal-interessi inkwistjoni: inħarsu fuq perijodu qasir jew fuq perijodu twil?	148
5.3 - Il-finanzjament tal-multilingwiżmu vs il-prezz tan-nuqqas ta' multilingwiżmu	150
5.3.1 - Il-prezz tal-multilingwiżmu	153
5.3.2 - Il-prezz tan-nuqqas tal-multilingwiżmu	154
5.3.3 - Il-konsegwenzi ta' funzjonament mingħajr multilingwiżmu tal-Qorti tal-Ġustizzja	156
5.3.4 - Struttura ddeċentralizzata insostenn tal-proċeduri	159

Konklużjoni	161
--------------------	-----

Glossarju	164
------------------	-----

“L-imħabba għad-demokrazija hija dik għall-ugwaljanza” –
Montesquieu, Mill-Esprit des lois, 1748, Il-Fames ktieb, Kapitolu III

Daħla mill-President Koen Lenaerts

Meta nbeda l-proġett Ewropew, fi ħdan l-istituzzjoni kienu jintużaw biss erba' lingwi. Illum il-ġurnata, huma 24 il-lingwi uffiċjali li jinstemgħu fl-awli u li fihom jiġu tradotti l-maġġoranza l-kbira tad-deċiżjonijiet mogħtija mill-Qorti tal-Ġustizzja u mill-Qorti Ġenerali. F'din is-"sinfonija lingwistika", li żviluppat id f'id mat-tkabbir suċċessiv tal-Unjoni Ewropea, kull lingwa uffiċjali għandha l-istess status taħt ir-Regolament Nru 1/58, li, għal dawn l-aħħar ħamsa u sittin sena, jistabbilixxi s-sistema lingwistika tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni.

Dan il-prinċipju ta' "ugwaljanza bejn il-lingwi", li jirrifletti d-diversità lingwistika u kulturali vasta li l-osservanza tagħha hija ggarantita fl-Artikolu 22 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, huwa kemm sfida operattiva permanenti kif ukoll vantaġġ enormi għall-ġurisprudenza tal-istituzzjoni.

Fil-fatt, sabiex tiġi żgurata d-disponibbiltà ta' deċiżjoni ġudizzjarja fl-24 lingwa uffiċjali tal-Unjoni huma meħtieġa riżorsi umani u tekniċi kunsiderevoli, iżda dan huwa l-"prezz li għandu jiġihallas" sabiex tiġi ggarantita t-trasparenza u l-aċċessibbiltà tal-ġurisprudenza fi ħdan id-diversi ordinamenti ġuridiċi nazzjonali. Din il-garanzija hija essenzjali għall-funzjonament tajjeb tas-sistema demokratika tal-Unjoni u tikkontribwixxi sabiex tqarreb il-ġustizzja Ewropea lejn iċ-ċittadini, l-impriżi u l-amministrazzjonijiet tas-27 Stat Membru.

Sabiex taffaċċja din l-isfida lingwistika, l-istituzzjoni tista' tistrieħ fuq id-dedikazzjoni kontinwa ta' professjonisti tal-interpretazzjoni u tat-traduzzjoni li jagħmlu l-almu tagħhom sabiex jiggarrantixxu komprensjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni fil-lingwi uffiċjali kollha tagħha, li minnha jibbenefikaw il-konsistenza ġenerali u l-kwalità tal-ġurisprudenza.

Filwaqt li fis-sena 2023 ser jiġi inawgurat il-Ġnien tal-Multilingwiżmu maġenb il-bini tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, din il-pubblikazzjoni tiddekrivi, mid-diversi aspetti tagħha, il-ġestjoni mill-istituzzjoni ta' servizz tal-ġustizzja aċċessibbli bl-24 lingwa tal-Unjoni fid-dawl tal-limitazzjonijiet (f'termini ta' spejjeż u ta' żmien, fost affarijiet oħra) li għalihom huwa suġġett it-tweqqif tal-attivitajiet tagħha.

Dan il-ktieb jagħlaq b'sensiela ta' riflessjonijiet dwar l-importanza u l-futur tal-multilingwiżmu fil-kuntest tal-globalizzazzjoni u tar-rivoluzzjoni diġitali. Dan il-ktieb jagħti wkoll għieħ lil dawk kollha li jaħdmu kull jum, ħafna drabi minn wara l-kwinti, sabiex jiżguraw il-funzjonament armonjuż ta' dan il-mużajk multikulturali mill-isbaħ.

1. - Il-multilingwiżmu u d-diversità

Il-multilingwiżmu fil-Qorti tal-Ġustizzja – in-natura simbolika tal-ġnien

L-inawgurazzjoni, fid-9 ta' Mejju 2023, ta' Ġnien tal-Multilingwiżmu fil-madwar tal-Qorti tal-Ġustizzja ser tkompli ma' dak li diġà jirrappreżenta, permezz tal-arkitettura tiegħu, il-Palazz tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea: eżerċizzju fit-tfittxija ta' trasparenza u ta' aċċessibbiltà. Fil-fatt, il-multilingwiżmu istituzzjonali, li jippermetti liċ-ċittadini u lill-partijiet fil-kawża jikkomunikaw mal-Qorti tal-Ġustizzja bil-lingwa jew b'waħda mill-lingwi tal-pajjiż tagħhom, huwa waħda mill-kundizzjonijiet meħtieġa għal aċċess faċli u trasparenti għall-ġustizzja.

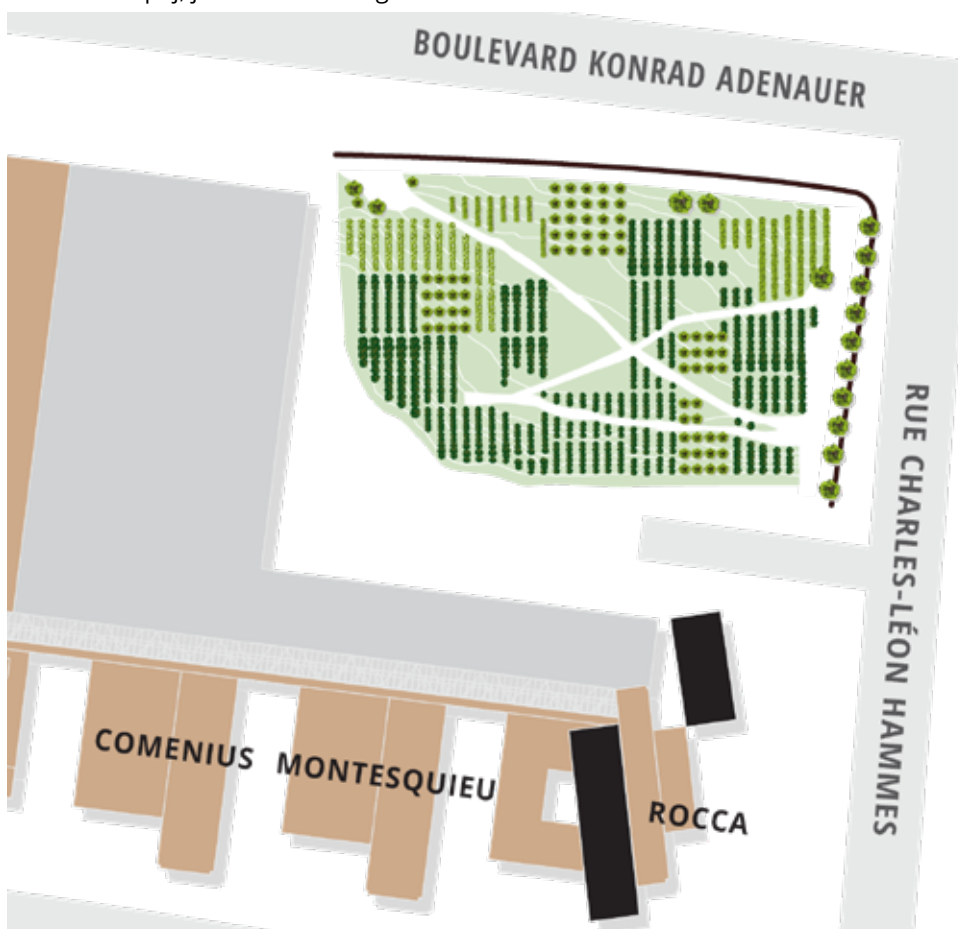
Dan il-ġnien jirriżulta kemm minn rieda kontinwa li l-valuri tal-Istituzzjoni jiġu espressi konkretament fil-lokal stess okkupat minnha kif ukoll minn sett ta' ċirkustanzi: art ta' ftit iktar minn ettaru madwar it-torrijiet iddisinjati mill-perit Dominique Perrault tħalliet vojta wara t-twaqqiġ tal-binjiet tal-Kummissjoni Ewropea minhabba l-età tagħhom. Din l-art għalhekk ġiet ittrasformata fi ġnien li jesprimi l-multilingwiżmu, meqjus bħala simbolu tad-diversità tal-kulturi Ewropej. Ir-rabta bejn il-protezzjoni tal-bijodiversità u l-osservanza tal-identitajiet lingwistiċi hija espressa manifestament fl-organizzazzjoni tal-ġnien u fl-għażla tal-ispeċi tas-siġar, li huma kkomplementati bi pjanti tal-fjuri u bi pjanti aromatiċi. Tħawwel ukoll Masġar tal-Multilingwiżmu, b'numru ta' siġar daqs in-numru ta' lingwi uffiċjali tal-Unjoni Ewropea, flimkien mal-Lussemburgiż, il-lingwa storika tal-Gran Dukat, li fih l-Istituzzjoni għandha s-sede tagħha.

Dan il-ġnien inħoloq b'kollaborazzjoni mill-qrib bejn il-Qorti tal-Ġustizzja, li tesprimi ruħha b'24 lingwa, u l-awtoritajiet Lussemburgiżi. Il-Lussemburgu huwa pajjiż b'diversi lingwi u protettur feroċi tad-diversità kultura u lingwistika, esperjenzata bħala art fertili. Filwaqt li r-ritmu dejjem iktar mgħaġġel tal-ħajja ġenerali, żvilupp li huwa inerenti għan-natura dinjija tal-komunikazzjonijiet u tal-kummerċ, qiegħed ftit ftit imexxina lejn "monolingwiżmu minhabba l-effettività", il-ġnien huwa xieħda tal-valur intrinsiku u inaljenabbli tal-multilingwiżmu. B'hekk, qegħdin jiġu rrikonoxxuti l-multilingwiżmu istituzzjonali, stabbilit fit-Trattati, u l-plurilingwiżmu tal-Lussemburgu, li jagħmel minn dan il-pajjiż żgħir kożmopolitan "ġnien tal-lingwi" ta' veru.

Ugwaljanza bejn il-lingwi, osservanza tal-identitajiet lingwistiċi, aċċess bla ħlas għall-ġustizzja: dawn huma l-valuri li l-Qorti tal-Ġustizzja timplimenta permezz tal-multilingwiżmu tal-proċeduri u tal-ġurisprudenza tagħha. Huwa għalhekk li l-Istituzzjoni u l-imsieħba Lussemburgiżi tagħha fil-qasam tal-politika marbuta mal-proprjetà immobbli

jixtiequ li l-Ġnien tal-Multilingwiżmu jkun post ħaj li jesprimi d-diversità tan-natura u tal-kulturi. Kif ifakkar Heinz Wismann, storiku tal-filosofija u awtur ta' *Penser entre les langues*¹, "il-prinċipju tal-ħajja huwa d-differenzjazzjoni", li tmur kontra kemm il-monokultura u kemm il-monolingwiżmu.

Fil-madwar tal-Palazz, il-ġnien joffri spazju għall-mistrieħ iżda wkoll spazju għall-kultura sa fejn ser tkun possibbli l-organizzazzjoni ta' avvenimenti li jiċċelebraw il-lingwi u d-diversità. Il-Qorti tal-Ġustizzja, li taħdem favur il-protezzjoni, il-ħarsien u l-promozzjoni tal-multilingwiżmu, ma tistax ma tiħux gost bil-fatt li tali spazju ħaj, ispirat mid-diversi kulturi Ewropej, jinsab fil-viċin tagħha.

1| Heinz Wismann, *Penser entre les langues*, Éditions Albin Michel, Parigi, 2012.

Il-Ġnien tal-Multilingwiżmu huwa b'hekk riflessjoni tal-kliem ta' Olga Tokarczuk, awtriċi Pollakka ta' rumanzi u rebbieħa tal-premju Nobel għal-letteratura fl-2018. B'riferiment għat-tradutturi u l-interpreti li għandhom rwol ta' intermedjarji kulturali, hija kitbet, fl-2019: "It-traduzzjoni ma hijiex biss mogħdija minn lingwa għal oħra, jew minn kultura għal oħra iżda tfakkarni wkoll fit-teknika ortikulturali li tinvolvi t-teħid ta' fergħa minn zokk oriġinali sabiex titlaqqam ma' pjanta oħra, li twassal għal rimjiet ġodda li jikbru f'fergħat ġodda."²

2 | Estratt mill-konferenza inawgurati tar-IV Laqgħat Letterarji ta' Gdańsk (il-Polonja), 2019.

1.1 - Is-sens tal-multilingwiżmu fl-Unjoni Ewropa – *In varietate concordia*

Matul l-aħħar sekli, jekk mhux ukoll millennji, il-popli tal-Ewropa ġgħieldu bejniethom, fejn l-ambizzjoni ta' wħud sfruttat il-biża' u l-injoranza ta' oħrajn, għad-detriment tal-paċi, tal-prosperità u tal-aċċess ugwali għal opportunitajiet min-naħa tal-popli u tal-persuni. It-trauma li kienet it-Tieni Gwerra Dinjija wasslet lin-nazzjonijiet jifhemu kemm kienu saru indispensabbli l-istanzi ta' djalogu u ta' kooperazzjoni, kif ukoll ta' regolazzjoni. Kien għalhekk li l-Organizzazzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti ħadet post il-Lega tan-Nazzjonijiet, li l-limiti tagħha kienu saru evidenti.

B'mod iktar partikolari, fl-Ewropa, il-ħtieġa ta' tali istanzi kienet saret evidenti u missirijiet it-Trattati Ewropej kellhom din il-viżjoni supplimentari ta' integrazzjoni ekonomika u politika fi ħdan in-nazzjonijiet Ewropej. Huma ma xtaqux biss li l-istanzi ta' djalogu jiffunzjonaw permanentement iżda xtaqu wkoll li l-interessi jintisgu f'interessi komuni u li l-komunikazzjonijiet u l-kummerċ ikunu kontinwi, b'tali mod li kull ħjiel ta' kunflitt ikun mill-ewwel kontroproduktiv. Għal dan il-għan kien meħtieġ li jitneħħew il-barrieri nazzjonali, li jitnaqqas il-protezzjonizmu fuq livell intellettuali pass pass mat-tneħħija tal-protezzjonizmu fuq livell ekonomiku.

Wara l-ewwel pass meħud fil-forma tat-Trattat tal-Benelux tal-1948, li kien segwit mill-istabbiliment sa mill-1951 ta' suq uniku għall-azzar u għall-faħam, fl-istess ħin li gie ffirmat it-Trattat Euratom li jistabbilixxi r-riċerka komuni fil-qasam tal-enerġija atomika, it-Trattat ta' Ruma tal-25 ta' Marzu 1957 li jistabbilixxi l-Komunità Ekonomika Ewropea (KEE) ³ igġeneralizza l-ftuħ tas-swieq, flimkien ma' libertajiet dejjem iktar wesgħin fil-qasam tal-moviment tal-persuni, tal-merkanzija, tas-servizzi u tal-kapital. Dawn l-istadji fundamentali, li ġew ikkompletati bil-munita unika, qdew din il-viżjoni ta' paċi fil-prosperità. Kien meħtieġ li dan il-progress kollu jiġi rregolat b'mod legali permezz ta' trattati internazzjonali u, għall-finijiet ta' organizzazzjoni, permezz ta' istituzzjonijiet legittimi stabbiliti permezz tat-trattati.

L-istituzzjonijiet ikkollaboraw mal-Istati Membri sabiex iqarrbu dejjem iktar lill-popli tal-Ewropa. L-elezzjoni diretta, b'effett mill-1979, tal-Membri tal-Parlament Ewropew kienet waħda mill-iktar żviluppi sinjifikattivi. Dan il-progress beda jsir dejjem iktar tangibbli

3] Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ekonomika Ewropea, iffirmat f'Ruma fil 25 ta' Marzu 1957, li daħal fis-seħħ fl 1 ta' Jannar 1958.

fil-ħajja ta' kuljum taċ-ċittadini Ewropej, tant li parti kunsiderevoli mil-leġiżlazzjoni applikabbli fl-Istati Membri toriġina mil-leġiżlazzjoni Ewropea ⁴. Il-kamp ta' attività tal-Unjoni Ewropea twessa' ftit ftit għal oqsma li jikkonċernaw il-qofol stess taċ-ċittadinanza, bħalma huma d-drittijiet fundamentali, id-drittijiet soċjali u d-drittijiet politiċi.

B'hekk, il-ħidma tal-Unjoni u tal-istituzzjonijiet tagħha tikkonċerna l-ħajja ta' kuljum ta' madwar 450 miljun ċittadin Ewropew (wara l-Brexit) u, sabiex iħarsu l-leġittimità tagħhom, l-Unjoni u l-istituzzjonijiet tagħha għandhom, b'mod effettiv u fid-deher, jisimgħu liċ-ċittadin filwaqt li juruh mingħajr waqfien li huwa jagħmel parti minn komunità kbira bl-istess mod bħaċ-ċittadini u l-popli l-oħra tal-Ewropa u li ma huwiex fil-marġni ta' din il-komunità li ma jista' jagħmel xejn għajr iħares lejha mill-bogħod.

Il-proġett Ewropew huwa fuq kollox proġett li jikkonċerna l-kultura u ċ-ċiviltà, ikkaratterizzat mill-kondiviżjoni ta' valuri komuni u mid-diversità tal-espressjonijiet kulturali, b'mod partikolari dawk lingwistiċi. Il-lingwa hija fl-istess ħin għodda ta' komunikazzjoni, aspett tal-identità u element kulturali. Il-lingwi ma jiddefinixxux biss l-identitajiet personali iżda jagħmlu wkoll parti minn patrimonju komuni.

Huwa għalhekk essenzjali li ċ-ċittadin jiġi rrispettat fl-aspetti kollha tal-identità tiegħu, kemm jekk qegħdin nitkellmu dwar l-identità nazzjonali, reliġjuża, filosofika, etnika, tal-ġeneru, politika jew oħra. Il-lingwi jagħmlu parti mill-qalba tal-identità u għalhekk għandhom jiġu ttrattati b'mod ugwali għaliex jekk ma jkunx hekk iċ-ċittadini jieħdu l-impressjoni li l-identità tagħhom tkun inqas irrispettata minn dawk ta' komunitajiet

4| Personalitajiet politiċi ressuq diversi perċentwali dwar dan, hafna drabi esagerati sabiex jew ifahħru jew, għall-kuntrarju, jikkritikaw il-involvement tad-dritt tal-Unjoni fis-sistemi tagħna. Fil-verità, la huwa utli u lanqas possibbli li din il-parti tiġi kkwantifikata minħabba, b'mod partikolari, in-nisġa ta' regoli b'oriġini differenti fl-istess testi u minħabba l-assenza ta' kull sistema ta' riferiment li tippermetti li r-regoli jingħataw piż skont l-impatt legali reali u dejjiemi tagħhom.

lingwistiċi jew nazzjonali oħra ⁵, li jkunu b'xi mod "inqas ugwali" minn oħrajn. L-uniku eżitu tal-inugwaljanza lingwistika jkun l-aljenazzjoni taċ-ċittadin fil-konfront tal-istituzzjonijiet u fil-konfront tal-proġett nazzjonali jew Ewropej fl-intier tiegħu. Dan l-approċċ huwa dak tal-multilingwiżmu istituzzjonali, li jggarantixxi l-inklużjoni taċ-ċittadini u li jsaħħaħ il-paċi bejn in-nazzjonijiet. Numru dejjem jikber ta' ċittadini Ewropej jafu, f'livelli differenti, iktar minn lingwa waħda u dan il-plurilingwiżmu huwa sors ta' sodisfazzjon. Madankollu, il-multilingwiżmu istituzzjonali huwa iktar minn hekk. Il-multilingwiżmu istituzzjonali huwa l-quċċata ta' approċċ intiz li jggarantixxi li ċ-ċittadini dejjem ikunu jistgħu, b'mod mhux diskriminatorju, jiksibu aċċess għall-informazzjoni, jindirizzaw ruħhom lill-istituzzjonijiet u jiksibu tweġiba bil-lingwa tagħhom stess. Fil-fatt, kull ċittadin għandu d-dritt li juża biss il-lingwa tiegħu u, anki jekk jittellem b'diversi lingwi, huwa rari li l-komprensjoni tiegħu tkun tant eżawrjenti u rfinata b'lingwa oħra daqskemm tkun bil-lingwa materna tiegħu. Minn analiżi mwettqa mill-Eurostat fl-2016 jirriżulta li ebda lingwa tal-Unjoni ma hija mitkellma f'livell għoli ħafna mill-maġġoranza tal-popolazzjoni. Madwar 20 % tar-residenti adulti huma kapaċi jikkomunikaw b'tali livell bil-Ġermaniż, 16 % bil-Franċiż, 14 % bit-Taljan u 13 % bl-Ingliż. Il-livell ta' inklużjoni lingwistika li jkun żgurat minn komunikazzjoni b'lingwa waħda, l-Ingliż, jinsab bejn 13 u 45 % tar-residenti adulti tas-27 Stat Membru. Dan il-livell ikun bejn 43 u 45 % jekk tintuża sistema bi tliet lingwi (il-Ġermaniż, l-Ingliż u l-Franċiż). Sistema kompletament multilingwi tippermetti, għall-kuntrarju, l-inklużjoni lingwistika ta' 97 sa 99 % tal-popolazzjoni adulta. ⁶

5] Barra minn hekk, il-prinċipju huwa stabbilit fl-aħħar subparagrafu tal-Artikolu 3(3) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE): "[l-Unjoni] għandha tirrispetta r-rikkezza tad-diversità kulturali u lingwistika tagħha u għandha tassigura li jithares u jkun żviluppat il-wirt kulturali Ewropew", kif ukoll fl-Artikolu 22 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea: "L-Unjoni tirrispetta d-diversità kulturali, reliġjuża u lingwistika." Il-Qorti tal-Ġustizzja, barra minn hekk, tfakkar b'mod regolari fil-ġurisprudenza tagħha l-importanza li l-Unjoni tagħti lill-multilingwiżmu. B'hekk, f'sentenza mogħtija mill-Awla Manja fit 2 ta' Ottubru 2018, C-73/17, Franza vs Il Parlament, [EU:C:2018:787](#), punt 41, hija indikat li: "Għaldaqstant, il-Parlament huwa obbligat jaġixxi bl-ikbar attenzjoni, rigorożità u bl-impenn sħiħ li tali responsabbiltà tirrikjedi (ara, f'dan is-sens, is-sentenza Franza vs Il Parlament, C-237/11 u C-238/11, [EU:C:2012:796](#), punt 68), li jfisser li d-dibattitu u l-votazzjoni Parlamentari għandhom ikunu bbażati fuq test mibgħut lill-Membri fi żmien utli u li jkun tradott fil-lingwi uffiċjali kollha tal-Unjoni. Fil-fatt, l-Unjoni hija marbuta mal-multilingwiżmu, li l-importanza tiegħu hija mfakkra fir-raba' subparagrafu tal-Artikolu 3(3) TUE (ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tal 5 ta' Mejju 2015, Spanja vs Il Kunsill, C-147/13, [EU:C:2015:299](#), punt 42, kif ukoll tas 6 ta' Settembru 2017, Is-Slovakkja u L-Ungerija vs Il Kunsill, C-643/15 u C-647/15, [EU:C:2017:631](#), punt 203)."

6] The EU's approach to multilingualism in its own communication policy, [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2022\)699648](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2022)699648) (Settembru 2022); Sqarrija għall-istampa: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_ATA\(2022\)733096](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_ATA(2022)733096) (Ottubru 2022).

Dan id-dritt taċ-ċittadin huwa espress f'diversi atti u għandu l-bażi legali tiegħu fl-Artikolu 20(2)(d) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE), li huwa fformulat kif ġej: “[i]ċ ċittadini ta’ l-Unjoni għandhom [...] id-dritt li jindirizzaw lill-istituzzjonijiet u l-korpi konsultattivi ta’ l-Unjoni fi kwalunkwe lingwa tat-Trattat u d-dritt li jirċievu tweġiba bl-istess lingwa”. Dan id-dritt huwa implimentat fir-Regolament Nru 1, li jstabbilixxi l-lingwi li għandhom jintużaw mill-Komunità Ekonomika Ewropea ⁷, kif ukoll fl-Artikolu 41(4) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, li jipprovdi li “[k]ull persuna tista’ tikteb lill-istituzzjonijiet ta’ l-Unjoni f’waħda mil-lingwi tat-Trattati u għandha tirċievi tweġiba bl-istess lingwa”.

Il-multilingwiżmu jagħmel possibbli ċittadinanza Ewropea li hija essenzjali għad-djalogu bejn il-kulturi għaliex jistieden lil kull Ewropew iqis lill-oħrajn bħala individwi bl-istess ċittadinanza u bħala ugwali. Il-professjonisti tat-traduzzjoni fl-istituzzjonijiet (il-ġuristi lingwisti u t-tradutturi) jiggarrantixxu l-aċċessibbiltà tad-dokumenti bil-lingwi uffiċjali kollha.

Fil-fatt, il-pijunieri tal-proġett Ewropew kienu konxji ta’ dan, tant li l-ewwel regolament adottat mill-KEE, jiġifieri r-Regolament Nru 1/58, li għadu fis-seħħ u li rriproduċa s-sistema lingwistika tal-Komunità Ewropea tal-Faħam u tal-Azzar (KEFA), jiddefinixxi l-lingwi uffiċjali tal-Unjoni u jirregola l-użu tagħhom. L-Artikolu 1 tal-imsemmi regolament, kif emendat pass pass mal-adeżjonijiet suċċessivi, jipprovdi li “[i]l-lingwi uffiċjali u l-lingwi ta’ ħidma tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni għandhom ikunu l-Bulgaru, iċ-Ċek, id-Daniż, l-Estonjan, il-Finlandiż, il-Franċiż, il-Ġermaniż, il-Grieg, l-Ingliż, l-Irlandiż, l-Ispanjol, l-Isvediż, il-Kroat, il-Latvjan, il-Litwan, il-Malti, l-Olandiż, il-Pollakk, il-Portugiż, ir-Rumen, is-Slovakk, is-Sloven, it-Taljan u l-Ungeriz”. L-Artikolu 2 huwa fformulat kif ġej: “[i] d-dokumenti li Stat Membru jew persuna soġġetta għall-ġurisdizzjoni ta’ Stat Membru jibagħtu lill-istituzzjonijiet tal-Komunità jistgħu jitfasslu f’kull waħda mil-lingwi uffiċjali magħżula minn min jibgħat. Ir-risposta għandha titfassal fl-istess lingwa”. Min-naħa tiegħu, l-Artikolu 7 jipprevedi li “[i]l-lingwi li għandhom jintużaw fil-proċeduri tal-Qorti tal-Ġustizzja għandhom ikunu stabbiliti fir-regoli ta’ proċedura tagħha”. Il-valur kważi kostituzzjonali tas-sistema lingwistika jfisser li dan ir-regolament jista’ jiġi emendat biss b’unanimità bejn l-Istati Membri, l-istess bħad-dispożizzjonijiet tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali tal-Unjoni Ewropea li jstabbilixxu s-sistema

7 | Regolament tal-Kunsill Nru 1 tal-15 ta’ April 1958 li jstabbilixxi l-lingwi li għandhom jintużaw mill-Komunità Ekonomika Ewropea (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 1, Vol. 1, p. 3; iktar “il quddiem ir-Regolament Nru 1/58”).

lingwistika (l-Artikoli 36 sa 42 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u l-Artikoli 44 sa 49 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali). Dan il-valur fundamentali huwa kkonfermat bl-inklużjoni tiegħu fl-Artikolu 21 (prinċipju ta' nondiskriminazzjoni bbażata b'mod partikolari fuq il-lingwa) u fl-Artikolu 22 (prinċipju ta' rispettt tad-diversità, fost oħrajn, lingwistika) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali, li jikkonfermaw fl-ordinament ġuridiku tal-Unjoni l-prinċipju ta' ugwaljanza lingwistika.

1.2 - Il-lingwi uffiċjali tal-Unjoni u l-lingwi uffiċjali tal-Istati Membri

L-24 lingwa uffiċjali tal-Unjoni li l-lista tagħhom tinsab fir-Regolament Nru 1/58 ma għandhomx jithawdu mal-lingwi uffiċjali tal-Istati Membri. Fil-fatt, ċerti lingwi bħalma hija l-lingwa Lussemburgiża (lingwa uffiċjali tal-Lussemburgu flimkien mal-Franċiż u mal-Ġermaniż) ma humiex lingwi uffiċjali tal-Unjoni.

Il-Kunsill tal-Unjoni Ewropea, li fih huma rrappreżentati l-Istati Membri kollha tal-Unjoni, jieħu deċiżjonijiet b'mod unanimu dwar dan is-suġġett. Qabel l-adeżjoni tiegħu mal-Unjoni, kull Stat Membru futur jispeċifika l-lingwa li jkun jixtieq juża bħala lingwa uffiċjali fil-kuntest tal-Unjoni. Kull bidla ulterjuri, kemm jekk sabiex tiżdied jew titneħħa lingwa uffiċjali, ikollha tiġi approvata b'mod unanimu mill-Istati Membri kollha fi ħdan il-Kunsill.

Dan ifisser li l-lista tal-lingwi uffiċjali tevolvi. Ma' din il-lista ġew inklużi lingwi ġodda fl-okkażjoni ta' adeżjonijiet ġodda kif ukoll xi drabi, bħalma ġara fil-każ tal-Irlandiż, fid-dawl tal-importanza li tikseb lingwa li hija uffiċjali fl-Istat Membru kkonċernat iżda li ma kinitx inkluża fost il-lingwi uffiċjali tal-Unjoni mal-adeżjoni tal-Istat inkwistjoni. Min-naħa tiegħu, l-Ingliż baqa' fuq il-lista minkejja l-ħruġ tar-Renju Unit tal-Gran Brittanja u tal-Irlanda ta' Fuq mill-Unjoni, u dan b'mod partikolari għaliex l-Ingliż għadu lingwa uffiċjali f'żewġ Stati Membri oħra: l-Irlanda u Malta.

Kien f'dan l-istess spirtu ta' inklużività li gie adottat l-Artikolu 55(1) TUE: "Dan it-Trattat, redatt f'original wieħed bl-ilsien Ġermaniż, Inġliż, Bulgaru, Daniż, Spanjol, Estonjan, Franċiż, Finlandiż, Grieg, Ungeriz, Irlandiż, Taljan, Latvjan, Litwan, Malti, Olandiż, Pollakk, Portugiż, Rumen, Slovakk, Sloven, Żvediż u Ċek, bit-testi ta' kull wieħed minn dawn ugwalment awtentici, għandu jiġi depożitat fl-arkivji tal-gvern tar-Repubblika Taljana, li għandu jibgħat kopja awtentikata lil kull wieħed mill-gvernijiet ta' l-Istati firmatarji l-oħra." L-istess jista' jingħad għar-raba' paragrafu tal-Artikolu 24 TFUE: "Kull ċittadin ta' l-Unjoni jista' jikteb lil kull waħda mill-istituzzjonijiet, korpi u organi imsemmija f'dan l-Artikolu

jew fl-Artikolu 13 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea b'waħda mil-lingwi msemija fl-Artikolu 55 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u jkollu twegħiba bl-istess lingwa.”

Dan ifisser li kull ċittadin jista' jindirizza ruħu lill-istituzzjonijiet tal-Unjoni bil-lingwa uffiċjali tal-għażla tiegħu u jista' jikseb mingħandhom twegħiba bl-istess lingwa ⁸. Il-leġislazzjoni kollha ta' portata ġenerali tal-Unjoni tiġi ppubblikata f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* bil-lingwi uffiċjali kollha. Dan ġie kkonfermat mill-Qorti tal-Ġustizzja, pereżempju, fil-Kawża C-108/01, fejn iddeċidiet li “ir-rekwiżit ta' ċertezza legali jeżiġi li regola Komunitarja għandha tippermetti lill-persuni kkonċernati jkunu jafu b'eżattezza l-portata ta' l-obbligi li hija timponi fuqhom”, u b'hekk laqgħet l-argument tal-konvenuti li “[i]l-portata u l-effett ta' leġislazzjoni Komunitarja għandhom ikunu ċari u prevedibbli għall-individwi għaliex altrimenti jinkisru l-prinċipju ta' ċertezza legali u l-prinċipju ta' trasparenza. Ir-regoli adottati għandhom jippermettu lill-persuni kkonċernati jkunu jafu preċiżament il-portata ta' l-obbligi imposti fuqhom. In-nuqqas ta' pubblikazzjoni ta' att jimpedixxi l-impożizzjoni ta' l-obbligi stabbiliti b'dan l-att fuq individwu. Barra minn hekk, obbligu impost mid-dritt Komunitarju għandu jkun faċilment aċċessibbli fil-lingwa ta' l-Istat Membru fejn huwa għandu jiġi applikat” ⁹.

Il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja wkoll tiġi ppubblikata fil-*Ġabra tal-Ġurisprudenza* bil-lingwi uffiċjali kollha ¹⁰.

It-Trattati huma konklużi bil-lingwi uffiċjali kollha. L-atti tad-dritt idderivat huma awtentiċi b'kull waħda minn dawn il-lingwi u l-applikabbiltà tagħhom hija saħansitra sugġetta għal dan.

8| Isabelle Pingel, “Le régime linguistique de l'Union européenne. Enjeux et perspectives”, *RUE*, Ġunju 2014, p. 328 sa 330.

9| Sentenza tal-20 ta' Mejju 2003, Consorzio del Prosciutto di Parma u Salumificio S. Rita SpA, C-108/01, [EU:C:2003:296](#), punti 85 u 89.

10| Id-deroga applikabbli għall-Irlandiż tneħħiet ftit ftit u ntemmet fil-31 ta' Diċembru 2021 (ara r-Regolament tal-Kunsill (UE, Euratom) 2015/2264 tat-3 ta' Diċembru 2015 li jestendi u li jelimina gradwalment il-miżuri derogatorji temporanji tar-Regolament Nru 1/58 (ĠU 2015, L 322, p. 1)).

Il-multilingwiżmu ġuridiku, arti li teħtieġ bilanċ u rekwiżit imperattiv

Il-ħarsien tal-multilingwiżmu li, kif rajna, huwa meħtieġ sabiex jiġu osservati kemm il-ħtiġijiet kif ukoll l-identità taċ-ċittadini u tal-Istati Membri, ma jirrikjedix biss riżorsi adegwati iżda wkoll progress intellettuali kontinwu ¹¹.

Fil-fatt, sa fejn l-Unjoni hija bbażata fuq l-Istat tad-dritt, dan id-dritt għandu jkun l-istess għal kulħadd u għandu għalhekk jipproduċi effetti legali li jkunu jistgħu jinftiehem minn kulħadd minkejja n-numru kbir ta' lingwi u d-diversità tas-sistemi ġuridiċi ¹². Tkun liema tkun il-lingwa li fiha jkunu mfassla d-direttivi u r-regolamenti, huwa meħtieġ li dawn l-atti jkunu jistgħu jinftiehem bl-istess mod bil-lingwi kollha u fis-sistemi nazzjonali kollha ¹³. Issa, il-kunċetti ġuridiċi ma humiex identiċi minn sistema ġuridika għal oħra ¹⁴. Ċerti kunċetti jeżistu biss f'sistema ġuridika waħda jew f'diversi sistemi ġuridiċi, iżda ma jkollhomx ekwivalenti fis-sistemi l-oħra. Kunċetti oħra jeżistu fis-sistemi ġuridiċi kollha iżda mingħajr ma jkollhom fil-fatt l-istess tifsira, u dan jew għaliex ikollhom differenzi sinjifikattivi jew għaliex ikollhom portata iktar estiża jew iktar limitata ¹⁵.

11 | Dorina Irimia, "Pour une nouvelle branche de droit ? La traduction juridique, du droit au langage", *Revue Études de linguistique appliquée (ELA)*, Nru 183, 2016, p. 329 sa 341

12 | Sylvie Monjean-Decaudin, "La juritraductologie, où en est-on en 2018 ?", Collectif, *La traduction juridique et économique. Aspects théoriques et pratiques*, Classiques Garnier, p. 17 sa 31.

13 | Ara, pereżempju, Christoph Sobotta, "Die Mehrsprachigkeit als Herausforderung und Chance bei der Auslegung des Unionsrechts. Praktische Anmerkungen aus der Perspektive des Kabinetts einer Generalanwältin", *Zeitschrift für Europäische Rechtslinguistik (ZERL)*, 2015.

14 | Caroline Reichling, Terminologie juridique multilingue comparée, f'C. Mauro, F. Ruggieri (edituri), *Droit pénal, langue et Union européenne*, collection Droit de l'Union européenne – Colloques, Éditions Bruylant, Brussell, Bruylant, 2012.

15 | It-terminu "crime" jkopri firxa ferm ikbar ta' reati kriminali fid-dritt Ingliż milli fid-dritt Franċiż jew Belġjan, pereżempju, tant li kelma daqstant komuni hija fil-verità kelma li fil-kuntest ġuridiku tista' tqarraq b'dak li jkun.

B'hekk, huwa diffiċli, jekk mhux impossibbli, li dawn il-kunċetti jiġu tradotti ¹⁶. Barra minn hekk, terminu wieħed f'lingwa partikolari jista' jkopri diversi kunċetti f'lingwi u f'ordinamenti ġuridiċi oħra ¹⁷. Barbara Cassin, mill-Académie française (l-Akkademja Franċiża), tipproponi li "insejhu 'mhux traduciċbli' dak li kontinwament (nonqsu milli) nittraduċu, u mhux dak li ma nittraduċux. Dawn is-sintomi ta' differenza, in-noti ta' qiegħ il-paġna tat-tradutturi, huma riflessjoni ta' intelligenza. [...] It-traduzzjoni hija kompetenza fir-rigward tad-differenzi, u dan huwa proprju dak li għandna bżonn bħala ċittadini, bħala Ewropej." ¹⁸

Minkejja dawn l-ostakoli, it-tradutturi, il-ġuristi lingwisti u l-interpreti jibbilanċjaw il-kunċetti kollha sabiex jiżguraw li l-atti u l-effetti tagħhom jinftehm u bl-istess mod fl-Istati kollha. Dan xi drabi jfisser il-ħolqien ta' neologizmi ġuridiċi jew l-użu ta' termini li, minkejja li jikkorrispondu għal kunċett fid-dritt nazzjonali, jassumu tifsira awtonoma fid-dritt tal-Unjoni ¹⁹. B'hekk, il-persunal lingwistiku jaħdem kostantement mhux biss sabiex jipproduċi t-traduzzjoni iżda wkoll it-tekniki li għandhom jippermettu li, f'kull sitwazzjoni partikolari, jinftehm u l-effetti legali preċiżi, u dan mingħajr la l-lingwa u lanqas id-dritt ma joffru, f'numru ta' każijiet, ekwivalenza perfetta u filwaqt li tinżamm konsistenza terminoloġika trażversali u evoluttiva ²⁰.

16| Ma kienx l-awtur renomat Umberto Eco stess li spjega li l-arti tat-traduzzjoni b'mod ġenerali tikkonsisti "f'li wieħed jgħid kważi l-istess ħaġa?"

17| Il-kelma Ġermaniża "Vertrag" tista' tfisser, fil-Franċiż, "contrat" (kuntratt) jew "traité" (trattat).

18| Barbara Cassin, "La langue de l'Europe ?", Volumi 160 u 161, Nru 2-3, Éditions Belin, Po&sie, 2017, p. 154 sa 159, 2017.

19| Pereżempju, il-kunċett ta' "effett utli" huwa tipikament kunċett tad-dritt tal-Unjoni. Min-naħa tagħhom, il-kunċetti ta' "effett dirett" (sentenza tal-5 ta' Frar 1963, van Gend & Loos, 26/62, [EU:C:1963:1](#), p. 3) jew ta' "ħaddiem" (sentenza tad-19 ta' Marzu 1964, Unger, 75/63, [EU:C:1964:19](#), p. 347) huma kunċetti awtonomi tad-dritt tal-Unjoni.

Multilingwiżmu u plurilingwiżmu

Il-kunċetti ta' "multilingwiżmu" u ta' "plurilingwiżmu" ġew iddefiniti mill-Kunsill tal-Ewropa fil-Qafas Komuni Ewropea ta' Referenza għal-Lingwi (QKERL).

Għall-finijiet ta' dan il-ktieb, filwaqt li ttieħdet ispirazzjoni minn dawn id-definizzjonijiet, it-terminu "multilingwiżmu" għandu jinftehem bħala l-koeżistenza ta' diversi lingwi fi ħdan istituzzjoni, kemm jekk tkun nazzjon, bħal, pereżempju, il-Belġju jew l-Isvizzera, jew organizzazzjoni internazzjonali, bħall-Unjoni Ewropea, u kemm jekk tkun impriża pubblika jew privata.

Għall-kuntrarju, f'dan ix-xogħol il-"plurilingwiżmu" għandu jinftehem bħala l-kapaċità tal-individwi li jestendu l-esperjenza lingwistika tagħhom fil-kuntest kulturali tagħhom mil-lingwa familjari tagħhom għal dik tal-grupp soċjali u mbagħad għal dik ta' gruppi oħra lil hinn mill-kuntest familjari. Persuna li kapaċi tesprimi ruħha b'diversi lingwi, anki jekk mhux perfettament, hija plurilingwi.

Huwa f'dan is-sens li għandu jinftehem Alfredo Calot Escobar, ir-Registratur attwali tal-Qorti tal-Ġustizzja, meta jikteb:

"L-Ewropa rnexxielha toħloq lingwaġġ li ma huwiex djalett artifiċjali? Umberto Eco, li jqis li l-lingwa tal-Ewropa hija t-traduzzjoni, kien iwieġeb li l-Ewropa rnexxielha tagħmel dan permezz ta' dan il-mezz. Fil-verità, din id-dikjarazzjoni teħtieġ korrezzjoni: il-lingwa tal-Ewropa hija l-multilingwiżmu, jiġifieri l-osservanza tal-prinċipju ta' ugwaljanza bejn il-lingwi uffiċjali kollha, prinċipju li ma huwiex biss il-korollarju tar-rikonoxximent, mill-Unjoni, tal-prinċipju ta' ugwaljanza bejn l-Istati Membri u ta' rispetttal-identitajiet nazzjonali tagħhom, iżda li huwa wkoll il-kundizzjoni essenzjali taċ-ċittadinanza Ewropea. Mingħajr dubju, jista' jingħad ukoll li l-lingwa tal-Ewropa, iktar mit-traduzzjoni, hija wkoll il-plurilingwiżmu, jiġifieri l-kapaċità, f'ambjent multilingwi, li wieħed jesprimi ruħu f'diversi mil-lingwi rrappreżentati u għalhekk li wieħed jibni pontijiet bejn dawn il-lingwi u l-kulturi warajhom."²¹

21 | Alfredo Calot Escobar, "Le multilinguisme à la Cour de justice de l'Union européenne : d'une exigence légale à une valeur commune », *Le multilinguisme dans l'Union européenne*, Isabelle Pingel (editeur), Editions A. Pedone, Parigi, 2015, p. 55 sa 71.

2. - Il-multilingwiżmu fiċ-ċentru tal-proċeduri quddiem il-qrati tal-Unjoni Ewropea

Il-multilingwiżmu ġuridiku, rekwiżit funzjonali fil-Qorti tal-Ġustizzja

Fl-implimentazzjoni ta' kuljum tiegħu, il-multilingwiżmu, li huwa rekwiżit ġuridiku, huwa marbut ukoll, u fuq kollox, ma' rekwiżit funzjonali. Il-Qorti tal-Ġustizzja, li fil-kuntest tal-missjoni tagħha hija meħtieġa tifhem il-lingwi uffiċjali kollha, għandha tħaddem b'mod effettiv il-multilingwiżmu fl-organizzazzjoni ta' kuljum tagħha ²². Għall-Istituzzjoni, din hija opportunità li tibdel din id-dimensjoni normattiva f'valur komuni, li jispira l-istituzzjoni kollha.

2.1 - Il-multilingwiżmu, parti integrali tal-proċeduri

Is-sistema lingwistika tal-Qorti tal-Ġustizzja, kif stabbilita fir-Regoli tal-Proċedura rispettivi tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali, tiggarantixxi l-aċċess multilingwi għall-ġustizzja. Fil-fatt, il-qrati tar-rinviju, fil-proċedura għal deċiżjoni preliminari quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, u r-rikorrent, fir-rikorsi diretti quddiem iż-żewġ qrati, jiddeterminaw il-lingwa tal-kawża f'kull kawża: din hija l-lingwa tal-att promotur. Meta jiftha proċedura, l-istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, li ma għandhomx il-lingwa speċifika tagħhom minhabba li l-lingwi kollha elenkati fl-Artikolu 1 tar-Regolament Nru 1/58 huma lingwi tal-istituzzjoni, ifasslu l-att promotur – f'dan il-każ ir-rikors jew l-appell – bil-lingwa tal-konvenut, kemm jekk dan ikun persuna fiżika jew ġuridika u kemm jekk ikun Stat Membru.

B'hekk, kull waħda mil-lingwi uffiċjali tal-Unjoni Ewropea tista' tkun il-lingwa tal-kawża ²³. Bħala prinċipju, in-noti għandhom jitfasslu b'din il-lingwa, li tkun ukoll il-lingwa tas-seduta. Id-deċiżjoni li tagħlaq l-istanza, fl-aħħar nett, tiġi ffirmata b'din l-istess lingwa mill-kulleġġ ġudikanti.

22| Hubert Legal, "La traduction dans les juridictions multilingues : le cas de la Cour de justice des Communautés européennes", f'*Langues et procès*, Marie Cornu u Marie-Eugénie Laporte-Legeais (edituri), Droit & Sciences sociales, LGDJ-Lextenso, Poitiers, 2015, p. 143 sa 147.

23| Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, Kapitolu VIII, "Fuq is-sistema lingwistika" fit-Titolu I, "Fuq l-organizzazzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja", Artikoli 36 *et seq.*, kif ukoll ir-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali, Titolu II, "Fuq is-sistema lingwistika", Artikoli 44 *et seq.*

Dan ifisser li l-Qorti tal-Ġustizzja għandha tkun dejjem lesta sabiex l-atti proċedurali li jaslulha jkunu jistgħu jiġu tradotti fl-iqsar żmien possibbli f'lingwa li tintfieh mill-kulleġġ ġudikanti, sabiex l-interpreti preżenti għas-seduta għas-sottomissjonijiet orali jkunu jistgħu jiżguraw l-interpretazzjoni tal-lingwa tal-kawża lejn il-lingwi l-oħra li fihom isir intervent, lejn il-lingwi li jifhmu l-Membri tal-kulleġġ ġudikanti u bil-maqlub, u sabiex ġuristi lingwisti jkunu disponibbli għat-traduzzjoni tad-deċiżjoni meħuda mill-kulleġġ ġudikanti lejn il-lingwa tal-kawża għall-finijiet tal-adozzjoni effettiva tagħha ²⁴.

Il-plurilingwiżmu huwa realtà fl-Istituzzjoni tagħha għaliex fi hdanha kulhadd jittellem b'diversi lingwi. Il-multilingwiżmu tal-attività ġudizzjarja u tal-Istituzzjoni fl-intier tagħha huwa kuncett differenti (*ara l-punt 1.2*) u huwa manifestament ibbażat essenzjalment fuq id-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu (DGM), li jiżgura t-traduzzjoni ġuridika u l-interpretazzjoni. Madankollu, il-multilingwiżmu jiġi żgurat ukoll f'numru ta' dipartimenti oħra li jhaddnu, fil-qasam tal-attività tagħhom u sa fejn jippermettu r-riżorsi, mhux biss l-iktar multilingwiżmu estiż possibbli iżda wkoll kompetenza fir-rigward ta' diversi sistemi ġuridiċi. Hekk, pereżempju, id-Direttorat tal-Komunikazzjoni, iż-żewġ Registri jew id-Direttorat tar-Riċerka u tad-Dokumentazzjoni (DRD), li huma barra minn hekk huma organizzati skont oqsma ta' kompetenzi kemm ġuridiċi kif ukoll lingwiści.

Dan juri li l-multilingwiżmu jikkonċerna l-proċess kollu quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, u d-disponibbiltà ta' riżorsi ta' traduzzjoni u ta' interpretazzjoni adegwati f'termini ta' numru, ta' kopertura lingwistika u ta' kwalità tiddetermina l-possibbiltà stess li titmexxa l-proċedura ġudizzjarja. Fi kliem ieħor, il-multilingwiżmu ġuridiku ma jibqax biss ġid u valur iżda huwa rekwiżit ġuridiku u funzjonali peress li r-Regoli ta' Proċeduri jagħtuh ir-rwol ta' għodda ta' produzzjoni inevitabbli fiċ-ċentru ta' kull waħda mill-proċeduri ²⁵.

24| Il-ġuristi lingwisti jitraduċu wkoll id-deċiżjonijiet lejn il-lingwi uffiċjali l-oħra għall-finijiet tal-pubblikazzjoni, sakemm id-deċiżjoni kkonċernata ma tkunx is-suġġett ta' publikazzjoni limitata fil-*Gabra tal-Ġurisprudenza* fil-kuntest tal-politika ta' publikazzjoni selettiva tal-istituzzjoni.

25| Marc-André Gaudissart, "Le régime et la pratique linguistiques de la Cour de justice des Communautés européennes", *Cahiers du Collège d'Europe*, Nru 10, Éditions Peter Lang, Brussell, 2010, p. 137. Għalkemm inkiteb qabel id-dhul fis-seħh tat-Trattat ta' Lisbona, dan l-artikolu jibqa' attwali fir-rigward ta' dawn il-prinċipji u tad-deskrizzjoni tal-multilingwiżmu fil-proċeduri.

2.2 - Il-fażi bil-miktub tal-proċedura

Kull proċedura, kemm jekk tkun proċedura għal deċiżjoni preliminari, rikors dirett, appell jew opinjoni skont l-Artikolu 218(11) TFUE, tinkludi fażi bil-miktub.

2.2.1 - Il-proċeduri għal deċiżjoni preliminari

Il-proċedura għal deċiżjoni preliminari hija l-istrument essenzjali ta' kooperazzjoni bejn il-qrati nazzjonali u l-qrati tal-Unjoni u tippermetti li tiġi ggarantita l-applikazzjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni. Din il-proċedura hija djalogu dejjem miftuħ għall-qrati nazzjonali li jkollhom dubji dwar il-validità ta' att jew dwar l-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni. Attwalment prevista fl-Artikolu 267 TFUE ²⁶, din il-proċedura kellha rwol essenzjali fl-iżvilupp tad-dritt tal-Unjoni sa fejn sensiela twila ta' sentenzi fundamentali stabbilixxew drittijiet u obbligi għaċ-ċittadini, drittijiet li ħafna drabi ġew sussegwentement ikkonfermati meta saru reviżjonijiet tat-Trattati. Kemm jekk tkun qorti tal-aħħar istanza jew le, qorti nazzjonali li tqis li motiv ta' invalidità wieħed jew iktar imressqa mill-partijiet jew, jekk ikun il-każ, imqajma *ex officio*, ikunu fondati għandha tissospendi l-proċedura quddiemha u tagħmel rinviu għal deċiżjoni preliminari lill-Qorti tal-Ġustizzja sabiex din tevalwa l-validità ²⁷. Barra minn hekk, qorti nazzjonali li jkollha dubju dwar punt ta' interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni tista' tagħmel domanda preliminari waħda jew iktar lill-Qorti tal-Ġustizzja. Madankollu, din il-possibbiltà ssir obbligu meta din il-qorti nazzjonali tkun qorti tal-aħħar istanza. Ir-raġuni għal dan hija ċara. Ma jistax jiġi immaginat li l-ġurisprudenza tal-qrati superjuri ta' Stat Membru tkun f'kunflitt mad-dritt tal-Unjoni u tikseb is-saħħa ta' *res judicata* mingħajr ma jkun hemm il-possibbiltà ta' appell.

Għandu jingħad li, fid-data tat-tnejn ta' dan il-ktieb, fil-bidu tas-sena 2023, il-Kunsill saritlu proposta għal emenda tal-Protokoll Nru 3 dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea intiża li jkun possibbli t-trasferiment lill-Qorti Ġenerali tal-Unjoni Ewropea ta' parti mill-kawżi preliminari. Huwa proposit li jiġu ttrasferiti t-talbiet li jikkonċernaw esklużivament wieħed jew iktar mill-oqsma speċifiċi segwenti: is-sistema komuni tat-taxxa fuq il-valur miżjud; id-dazji tas-sisa; il-kodiċi doganali u l-klassifikazzjoni tariffarja

26 | Ara r-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, Titolu III, "Fuq ir-rinviji għal deċiżjoni preliminari", Artikoli 93 *et seq.*

27 | Sentenza tal-10 ta' Jannar 2006, IATA u ELFAA, C-344/04, [EU:C:2006:10](#), punt 30 (ara wkoll l-Istqarrija għall-Istampa Nru 1/06).

tal-merkanzija fin-Nomenklatura Magħquda; il-kumpens u l-assistenza tal-passiġġieri; is-sistema ta' skambju ta' kwoti ta' emissjonijiet ta' gassijiet serra.

Madankollu, kull talba mressqa skont l-Artikolu 267 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea ser tibqa' titressaq quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja. Ladarba tivverifika li t-talba għal deċiżjoni preliminari tikkonċerna esklużivament wieħed jew iktar minn dawn l-oqsma, il-Qorti tal-Ġustizzja ser tkun tista' tgħaddi din it-talba lill-Qorti Ġenerali.

It-talba għal deċiżjoni preliminari, att promotur

Il-proċedura għal deċiżjoni preliminari tinfetaħ b'deċiżjoni, digriet jew sentenza, skont il-każ, min-naħa ta' qorti nazzjonali li tibgħat quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja domanda dwar il-validità jew l-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni. Din it-talba għal deċiżjoni preliminari tkun imfassla bil-lingwa tal-qorti nazzjonali u tiddetermina l-lingwa tal-kawża. Jekk il-Qorti tal-Ġustizzja tiddeċiedi li tgħaqqad ²⁸ kawżi li jkollhom lingwi tal-kawża differenti, dawn il-lingwi jsiru kollha lingwa tal-kawża.

Hekk kif tiġi rreġistrata fir-Registru tal-Qorti tal-Ġustizzja, it-talba għal deċiżjoni preliminari tintbagħat lid-diversi dipartimenti li ser ikunu involuti fil-proċedura, jiġifieri l-uffiċċju tal-President, id-DRD u, naturalment, id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika ²⁹. Fil-fatt, it-talba għal deċiżjoni preliminari, jew is-sunt tagħha mfassal mid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika skont l-Artikolu 98 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, jiġu tradotti fil-lingwi uffiċjali l-oħra. Ir-Registru mbagħad jinnotifika t-talba mhux biss lill-partijiet fil-proċedura nazzjonali iżda wkoll lill-Istati Membri kollha, lill-Kummissjoni Ewropea kif ukoll, jekk ikun il-każ, lill-istituzzjoni, lill-korp jew lill-organu tal-Unjoni li jkunu adottaw l-att li l-validità jew l-interpretazzjoni tiegħu jkunu inkwistjoni kif ukoll, meta jkun ikkonċernat wieħed mill-oqsma ta' applikazzjoni tal-Ftehim dwar iż-Żona Ekonomika Ewropea (ŻEE), lill-Istati li huma Partijiet f'dan il-ftehim kif ukoll lill-Awtorità

28| Artikolu 54 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u Artikolu 68 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali.

29| Marjolaine Roccati, "Translation and Interpretation in the European Reference for a Preliminary Ruling", *Études de linguistique appliquée (ELA)*, Volum 183, Nru 3, 2016, p. 297 sa 307.

ta' Sorveljanza tal-EFTA ³⁰. Issa, l-awtoritajiet nazzjonali b'mod partikolari jkollhom bżonn verżjoni tat-talba f'lingwa li huma jifhemu perfettament sabiex ikunu jistgħu jeżerċitaw, fl-aħjar kundizzjonijiet u fit-terminu mogħti (xahrejn), id-dritt tagħhom li jipprezentaw osservazzjonijiet bil-miktub u mbagħad li jipprezentaw sottomissjonijiet matul is-seduta. B'hekk, id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jiżgura, normalment f'terminu ta' 20 jum ta' xogħol, it-traduzzjoni ta' din it-talba jew tas-sunt tagħha mil-*lingwa sors* lejn il-lingwi uffiċjali l-oħra kollha tal-Unjoni. Peress li talba għal deċiżjoni preliminari tista' titressaq bi kwalunkwe waħda mill-24 lingwa uffiċjali tal-Unjoni, id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika għandu jkun kapaċi jiġġestixxi l-552 kombinazzjoni lingwistika possibbli kollha (24 x 23 lingwa). Fil-prattika, għalkemm huma naturalment tradotti mill-Malti jew mill-Irlandiż ³¹, it-talbiet għal deċiżjoni preliminari attwalment ma jiġux tradotti lejn dawn il-lingwi peress li l-pajjiżi kkonċernati jistgħu jibbażaw ruħhom fuq il-verżjoni bl-Ingliż, li huwa lingwa uffiċjali f'kull wieħed minn dawn iż-żewġ Stati. Għandu jingħad li, minbarra t-talba għal deċiżjoni preliminari stess, id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jittraduċi wkoll, fil-lingwi uffiċjali kollha, inklużi l-Irlandiż u l-Malti, avviz li jirriproduċi d-domandi magħmula. Dan l-avviz jiġi ppubblikat fil-*Ġurnal Uffiċjali* (ĠU). Id-deċiżjoni li tagħlaq l-istanza wkoll tiġi tradotta f'dawn il-lingwi u tkun ukoll is-sugġett ta' avviz ippubblikat fil-ĠU.

L-osservazzjonijiet

Il-partijiet li jistgħu jipprezentaw osservazzjonijiet bil-miktub ikollhom terminu ta' xahrejn sabiex jagħmlu dan. Dawn il-partijiet ikunu daww fil-proċedura prinċipali quddiem il-qorti nazzjonali tar-rinvju u, hliet fil-każ tal-proċedura b'urġenza għal deċiżjoni preliminari (*ara l-punt 2.2.4*), il-partijiet l-oħra fis-sens tal-Artikolu 23 tal-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, jiġifieri l-Istati Membri, il-Kummissjoni u, jekk ikun il-każ, l-istituzzjoni,

30 | Ara l-Artikolu 23 tal-Protokoll dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. Għandu jingħad ukoll li, fil-każ ta' talbiet sugġetti għall-proċedura b'urġenza għal deċiżjoni preliminari (Artikolu 107 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja), l-Istati Membri għajr dak tal-qorti tar-rinvju ma jistgħux jipprezentaw osservazzjonijiet bil-miktub iżda jistgħu jressqu l-argumenti tagħhom matul is-seduta għas-sottomissjonijiet orali, li hija obbligatorja fil-kuntest ta' tali proċeduri.

31 | L-ewwel talba għal deċiżjoni preliminari bl-Irlandiż tressqet fl-2020 mill-Ard-Chúirt (il-Qorti Gholja, l-Irlanda). Din il-kawża, maqtugħa mill-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza tas-17 ta' Marzu 2021, An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara et, C-64/20, [EU:C:2021:207](#) (ara wkoll l-Istqarrija għall-Istampa Nru 42/21), kienet tikkonċerna b'mod partikolari d-dritt li wieħed jirċievi informazzjoni bil-lingwa tiegħu stess. B'mod iktar speċifiku, din kienet informazzjoni li tinsab fuq l-imballaġġ ta' prodotti mediċinali veterinarji.

il-korp jew l-organu tal-Unjoni li jkunu adottaw l-att li l-validità jew l-interpretazzjoni tiegħu jkunu inkwistjoni. Dawn il-partijiet jistgħu jkunu wkoll, fil-każijiet imsemmija fl-Artikolu 267 TFUE, l-Istati li jkunu Partijiet fil-Ftehim dwar iż-ŻEE, li ma humiex l-Istati Membri, kif ukoll l-Awtorità ta' Sorveljanza tal-EFTA meta jkun ikkonċernat wieħed mill-oqsma ta' applikazzjoni ta' dan il-ftehim. Stati terzi wkoll jistgħu jipprezentaw tali osservazzjonijiet bil-miktub meta ftehim dwar qasam partikolari konkluz mill-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u minn Stat terz wieħed jew iktar jipprevedi li dan l-Istat terz jew dawn l-Istati terzi jkunu jistgħu jipprezentaw noti jew osservazzjonijiet bil-miktub fil-każ li qorti ta' Stat Membru tressaq quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja domanda preliminari li tikkonċerna l-qasam ta' applikazzjoni tal-ftehim ³².

L-osservazzjonijiet jiġu nnotifikati lill-istess partijiet bħat-talba għal deċiżjoni preliminari. Imfassla b'waħda mil-lingwi uffiċjali tal-Unjoni, l-osservazzjonijiet jiġu tradotti mid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika tal-Qorti tal-Ġustizzja, iżda dan mhux fil-lingwi uffiċjali kollha iżda biss f'lingwa li tinftiehem mill-Membri kollha tal-Qorti tal-Ġustizzja, imsejja l-lingwa tad-deliberazzjonijiet, jiġifieri l-Franċiż (*ara l-punt 3.6.1*). Fil-każ li ma jkunux imfassla bil-lingwa tal-kawża, l-osservazzjonijiet jiġu tradotti wkoll f'din il-lingwa. F'dan ir-rigward jista' jkun hemm diversi sitwazzjonijiet:

L-osservazzjonijiet tal-partijiet fil-kawża prinċipali, tal-Istat Membru tal-qorti tar-rinviju u tal-istituzzjonijiet bil-lingwa tal-kawża

L-osservazzjonijiet tal-partijiet fil-kawża prinċipali dejjem jitfasslu, u dan b'mod obligatorju, bil-lingwa tal-kawża. B'hekk, huma jkollhom jiġu tradotti biss lejn il-Franċiż għall-finijiet tal-ħtiġijiet interni tal-istituzzjoni. Dawn l-osservazzjonijiet jiġu nnotifikati bil-lingwa tal-kawża u bil-Franċiż lill-partijiet l-oħra kollha. L-osservazzjonijiet tal-Kummissjoni u ta' kull istituzzjoni oħra jiġu pprezentati bil-lingwa tal-kawża, flimkien ma' traduzzjoni bil-Franċiż, skont l-Artikolu 57(3) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u l-Artikolu 72(6) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali.

L-osservazzjonijiet tal-partijiet l-oħra b'lingwa differenti minn dik tal-kawża

Ċerti partijiet igawdu privileġġ li jippermettilhom jipprezentaw ċerti noti b'lingwa differenti minn dik tal-kawża (Artikolu 38(4) sa (6) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja). Dan ikun b'mod partikolari l-każ għall-Istati Membri li jistgħu jipprezentaw, fil-kawzi għal deċiżjoni preliminari, osservazzjonijiet imfassla bil-lingwa tagħhom stess. Dawn l-osservazzjonijiet, b'hekk, ikollhom jiġu tradotti mhux biss lejn il-lingwa tal-kawża, naturalment, iżda wkoll lejn il-Franċiż, għall-htigijiet tal-Qorti tal-Ġustizzja. Fil-fatt, huwa essenzjali li l-Istati Membri jkunu jistgħu jikkondividu mal-Qorti tal-Ġustizzja l-analiżi ġuridika tagħhom ta' kawża għal deċiżjoni preliminari peress li l-kawża tkun ser tagħti lok għal deċiżjoni b'awtorità interpretattiva li torbot lill-poter leġiżlattiv, eżekuttiv u ġudizzjarju tal-imsemmija Stati Membri.

Le nombre de langues présentes dans une procédure est souvent un indicateur important de l'intérêt porté par les États membres à l'affaire.

Bl-istess mod, l-osservazzjonijiet ipprezentati minn Stati li jkunu Partijiet fil-Ftehim dwar iż-ŻEE jew minn Stati terzi, fil-każijiet previsti fir-raba' paragrafu tal-Artikolu 23 tal-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, jistgħu jiġu pprezentati b'lingwa uffiċjali differenti mil-lingwa tal-kawża. Dawn l-osservazzjonijiet ukoll jiġu tradotti mid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika tal-Qorti tal-Ġustizzja lejn il-lingwa tal-kawża u lejn il-Franċiż, għall-finijiet tat-trattament tal-kawża mill-Qorti tal-Ġustizzja.

Id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jimmira li jipprovdi t-traduzzjoni tal-osservazzjonijiet fil-kawzi għal deċiżjoni preliminari f'terminu ta' xahrejn mid-data tal-preżentata tagħhom. L-għan huwa li t-traduzzjonijiet kollha meħtieġa għall-eżami tal-kawża jkunu disponibbli f'terminu ta' xahrejn mill-għeluq tal-proċedura bil-miktub, jiġifieri mill-preżentata tal-aħħar osservazzjonijiet fil-kawża.

2.2.2 - Ir-rikorsi diretti u l-appelli

Kemm il-Qorti tal-Ġustizzja u kemm il-Qorti Ġenerali jisingħu rikorsi diretti ³³.

Il-Qorti tal-Ġustizzja tisma' r-rikorsi diretti f'dawn il-kuntesti:

- Ir-rikors għal nuqqas ta' Stat li jwettaq obbligu, ipprezentat jew mill-Kummissjoni jew, f'każijiet iktar rari, minn Stat Membru, jippermetti lill-Qorti tal-Ġustizzja tistħarreg l-osservanza mill-Istati Membri tal-obbligi tagħhom taħt id-dritt tal-Unjoni. Jekk il-Qorti tal-Ġustizzja tikkonstata n-nuqqas, l-Istat ikun meħtieġ itemmu mingħajr dewmien. Jekk, wara rikors ġdid mill-Kummissjoni, il-Qorti tal-Ġustizzja tikkonstata li l-Istat Membru kkonċernat ma jkunx ikkonforma ruħu mas-sentenza tagħha, hija tista' timponi fuqu l-ħlas ta' somma f'daqqa jew ta' pagamenti ta' penali. Madankollu, fil-każ li Stat Membru jonqos milli jikkomunika l-miżuri ta' traspożizzjoni ta' direttiva lill-Kummissjoni, fuq proposta ta' din tal-aħħar, il-Qorti tal-Ġustizzja tista' timponi sanzjoni pekunjarja fuq l-Istat Membru kkonċernat sa mill-istadju tal-ewwel sentenza li tikkonstata n-nuqqas ³⁴.
- Ir-rikors għal annullament quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja jippermetti lil Stat Membru jaġixxi kontra l-Parlament Ewropew jew kontra l-Kunsill (ħlief fir-rigward tal-atti ta' dan tal-aħħar fil-qasam tal-ġajjnuna mill-Istat, ta' dumping jew ta' setgħat ta' implimentazzjoni) jew lil istituzzjoni tal-Unjoni taġixxi kontra istituzzjoni oħra, sabiex jitolbu l-annullament ta' att ³⁵ ta' istituzzjoni, ta' korp jew ta' organu tal-Unjoni. Il-Qorti Ġenerali hija kompetenti sabiex tisma', fl-ewwel istanza, ir-rikorsi l-oħra kollha ta' dan it-tip u, b'mod partikolari, ir-rikorsi pprezentati mill-individwi ³⁶.
- - Ir-rikors għal nuqqas li tittieħed azzjoni jippermetti li tiġi mistħarrġa l-legalità tan-nuqqas ta' azzjoni tal-istituzzjonijiet, ta' korp jew ta' organu tal-

33| Ara r-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, Titolu IV, "Fuq ir-rikorsi diretti", Artikoli 119 *et seq.*, kif ukoll ir-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali, Titolu III, "Fuq ir-rikorsi diretti", Artikoli 50 *et seq.*

34| Ara l-Artikoli 258 sa 260 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE).

35| B'mod partikolari regolament, direttiva, deċiżjoni.

36| Ara l-Artikolu 263 TFUE kif ukoll l-Artikolu 256(1) TFUE u l-Artikolu 51 tal-Protokoll dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

Unjoni. Meta tiġi kkonstatata l-illegalità tan-nuqqas ta' azzjoni, hija l-istituzzjoni kkonċernata li għandha ttemm dan in-nuqqas billi tiegħu miżuri adegwati. Il-kompetenza fir-rigward tar-rikorsi għal nuqqas li tittiehed azzjoni hija kondiviża bejn il-Qorti tal-Ġustizzja u l-Qorti Ġenerali skont l-istess kriterji bħal dawk fil-każ tar-rikorsi għal annullament ³⁷.

- L-appell jippermetti li l-Qorti tal-Ġustizzja tintalab tannulla sentenza jew digriet tal-Qorti Ġenerali permezz ta' aggravji li għandhom ikunu limitati għal punti ta' liġi. Fil-każ li l-kawża tkun fi stat li tiġi deċiża, il-Qorti tal-Ġustizzja tista' taqta' t-tilwima hija stess. Jekk dan ma jkunx il-każ, il-Qorti tal-Ġustizzja tibgħat il-kawża lura quddiem il-Qorti Ġenerali, li tkun marbuta mid-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Ġustizzja fil-kuntest tal-appell ³⁸. Il-proċedura tal-appell ma hijiex ser tiġi eżaminata b'mod speċifiku iktar 'il quddiem peress li din il-proċedura titmexxa, inkluż fir-rigward tal-produzzjoni u tad-diffużjoni tat-traduzzjonijiet, bl-istess mod bħar-rikorsi diretti.

Min-naħa tagħha, il-Qorti Ġenerali tisma' dawn ir-rikorsi diretti:

- ir-rikorsi ppreżentati mill-persuni fiżiċi jew ġuridiċi intiżi għall-annullament ta' atti tal-istituzzjonijiet, tal-korpi jew tal-organi tal-Unjoni li tagħhom ikunu d-destinatarji jew li jikkonċernawhom direttament u individwalment, kif ukoll ta' atti regolatorji li jikkonċernawhom direttament u li ma jinvolvox miżuri ta' implimentazzjoni, u r-rikorsi ppreżentati minn dawn l-istess persuni intiżi għall-konstatazzjoni tal-ommissjoni ta' teħid ta' deċiżjoni min-naħa ta' dawn l-istituzzjonijiet, il-korpi jew l-organi ³⁹;
- ir-rikorsi ppreżentati mill-Istati Membri kontra l-Kummissjoni kif ukoll ir-rikorsi ppreżentati mill-Istati Membri kontra l-Kunsill fir-rigward tal-atti meħuda fil-qasam tal-għajjnuna mill-Istat, tal-atti fil-qasam tal-miżuri ta' protezzjoni

37| Ara l-Artikolu 265 TFUE u l-Artikolu 256(1) TFUE, kif ukoll l-Artikolu 51 tal-Protokoll dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

38| Ara l-Artikoli 56 sa 58 kif ukoll 61 tal-Protokoll dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. Ara wkoll it-Titolu V tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, "Fuq l-appelli mid-deċiżjonijiet tal-Qorti Ġenerali".

39| Ara l-Artikoli 263 u 265 TFUE.

kummerċjali (dumping) u tal-atti li permezz tagħhom il-Kunsill jeżerċita setgħat ta' implimentazzjoni ⁴⁰;

- ir-rikorsi intiżi li jinkiseb kumpens għad-danni kkawżati mill-istituzzjonijiet, mill-korpi jew mill-organi tal-Unjoni jew mill-membri tal-persunal tagħhom;
- ir-rikorsi bbażati fuq kuntratti konklużi mill-Unjoni li jipprevedu espliċitament il-ġurisdizzjoni tal-Qorti Ġenerali;
- ir-rikorsi fil-qasam tal-proprjetà intellettuali ppreżentati kontra l-Uffiċċju tal-Proprjetà Intellettuali tal-Unjoni Ewropea (EUIPO) jew kontra l-Uffiċċju Komunitarju tal-Varjetajiet tal-Pjanti (CPVO);
- it-tilwimiet bejn l-istituzzjonijiet tal-Unjoni u l-membri tal-persunal tagħhom fir-rigward tar-relazzjonijiet ta' xogħol kif ukoll tal-iskema tas-sigurtà soċjali ⁴¹.

Id-deċiżjonijiet tal-Qorti Ġenerali jistgħu jkunu s-suġġett, f'terminu ta' xahrejn, ta' appell limitat għal punti ta' liġi quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja⁴².

Ir-rikors, att promotur

L-att promotur fil-każ ta' rikors dirett huwa r-rikors (jew l-appell), u l-lingwa li fiha jitfassal issir ipso facto l-lingwa tal-kawża ⁴³. Hekk kif jiġi ppreżentat fir-Registru tal-qorti kkonċernata, ir-rikors jiġi nnotifikat lill-konvenut u jintbagħat lid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika sabiex tithejja verżjoni bil-lingwa tad-deliberazzjonijiet. Fil-każ,

40| Ara l-Artikolu 51 tal-Protokoll dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

41| Ara, rispettivament, l-Artikoli 268, 270 u 272 TFUE.

42| Ara l-Artikoli 56 sa 58 tal-Protokoll tal-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea u l-Artikoli 167 *et seq.* tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja (Titolu V, "Fuq l-appelli mid-deċiżjonijiet tal-Qorti Ġenerali").

43| L-individwi u l-Istati Membri jippreżentaw ir-rikors fil-lingwa tal-għażla tagħhom; l-istituzzjonijiet, il-korpi u l-organi tal-Unjoni fil-lingwa tal-konvenut.

rari ħafna, ta' rikors dirett ippreżentat minn Stat Membru kontra Stat Membru ieħor ⁴⁴, għandu jiġi żgurat li r-rikors u, sussegwentement, in-noti l-oħra skambjati, jiġu tradotti wkoll fil-lingwa tal-Istat Membru l-ieħor ⁴⁵.

Fil-każ tar-rikorsi u tal-appelli, avviż li jippreżenta fil-qosor il-motivi jew l-aggravji u l-argumenti prinċipali kif ukoll it-talbiet tar-rikors jew tal-appell jiġi ppubblikat fil-*Ġurnal Uffiċjali*. Din il-pubblikazzjoni tiddetermina t-terminu ta' sitt ġimgħat ⁴⁶ (Artikolu 130 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u Artikolu 143 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali) li fih kull parti li jkollha interess tkun tista' titlob li tintervjeni fil-kawża.

In-noti

In-noti skambjati fil-kuntest tar-rikorsi diretti huma r-rikors u r-risposta ⁴⁷. Skambju ieħor ta' noti huwa previst fil-kuntest tar-rikorsi diretti quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja (Artikolu 126 tar-Regoli tal-Proċedura) u quddiem il-Qorti Ġenerali (Artikolu 83 tar-Regoli tal-Proċedura), sakemm il-qorti kkonċernata ma tqisx li dan it-tieni skambju ma jkunx meħtieġ, pereżempju fil-każ li tiġi applikata l-proċedura mħaffa, jew sakemm il-partijiet stess ma jirrinunzjawx għalih. Fil-każ li jsir it-tieni skambju ta' noti, jistgħu jiġu ppreżentati replika u kontroreplika, u l-qorti kkonċernata tista' tispeċifika l-punti li għandhom jiġu indirizzati minn dawn in-noti.

44| Dan kien il-każ fil-kawża sensittiva L Ungerija vs Is Slovakkja, C-364/10, [EU:C:2012:630](#), maqtugħa b'sentenza tas 16 ta' Ottubru 2012 (ara wkoll l-Istqarrija għall-Istampa Nru 131/12), fil-kawża Is Slovenja vs Il Kroazja, C-457/18, [EU:C:2020:65](#), maqtugħa b'sentenza tal-31 ta' Jannar 2020 (ara wkoll l-Istqarrija għall-Istampa Nru 9/20), jew fil-Kawża C-121/21 R, Ir Repubblika Ċeka vs Il Polonja, li tat lok għal żewġ digrieti tal-Viċi Presidenta tal-Qorti tal-Ġustizzja f'Mejju u f'Settembru 2021 (ara wkoll l-Istqarrijiet għall-istampa Nru 89/21, Nru 159/21 u Nru 23/22).

45| Għandha tissemma fil-qosor l-eċċezzjoni prevista fl-Artikolu 45(4) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali, li jipprevedi li l-lingwa tal-kawża fir-rikorsi ppreżentati kontra d-deċiżjonijiet tal-Bordijiet tal-Appell tal-EUIPO dwar l-applikazzjoni tar-regoli li jikkonċernaw skema ta' proprjetà intellettuali tintgħażel mir-rikorrent. Madankollu, jekk parti oħra fil-proċedimenti quddiem il-bord ikkonċernat toġġezzjona għal din l-għażla fit-termini previsti, il-lingwa tad-deċiżjoni kkontestata ssir il-lingwa tal-kawża. F'dan il-każ, ir-rikors jiġi tradott f'din il-lingwa wkoll mid-dipartiment ta' traduzzjoni ġuridika.

46| Dan it-terminu huwa ffixsat għal xahar fil-kuntest tal-appelli (ara l-Artikolu 190(2) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja).

47| Nitkellmu dwar "risposta" fil-każ tar-rikorsi diretti fil-qasam tal-proprjetà intellettuali kif ukoll fil-każ tal-appelli.

Għall-kuntrarju, fil-kuntest tal-appelli ppreżentati quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja jew tar-rikorsi diretti ppreżentati quddiem il-Qorti Ġenerali fil-qasam tal-proprjetà intellettuali ma jkunx hemm awtomatikament skambju ieħor ta' noti. Fil-fatt, skont l-Artikolu 175 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-preżentata ta' replika hija sugġetta għall-awtorizzazzjoni espliċita tal-President tal-Qorti tal-Ġustizzja li, jekk jawtorizzawha, jista' jispjega n-numru ta' paġni u s-sugġett ta' din ir-replika, kif ukoll tal-kontroreplika.

It-talbiet għal intervent, l-osservazzjonijiet fuq it-talbiet għal intervent u n-noti ta' intervent stess, ir-rikorsi jew l-appelli incidentali kif ukoll ir-risposti korrispondenti jiġu ttrattati, minn perspettiva lingwistika, bl-istess mod bħan-noti ppreżentati fil-kuntest tar-rikors jew tal-appell prinċipali.

Dawn in-noti kollha għandhom jiġu ppreżentati bil-lingwa tal-kawża u d-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika tal-Qorti tal-Ġustizzja jkollu jittraduċihom biss lejn il-lingwa tad-deliberazzjonijiet, flief fil-każ li jsir intervent minn Stat Membru. Fil-fatt, l-Istati Membri jintervjenu b'lingwa nazzjonali ⁴⁸, u dan joħloq il-ħtieġa ta' traduzzjoni tat-talba għal intervent u tal-intervent stess mhux biss lejn il-lingwa tad-deliberazzjonijiet iżda wkoll lejn il-lingwa tal-kawża. Id-dipartiment lingwistiku jagħmel sforz sabiex din it-traduzzjoni, minn tal-inqas fil-każ tar-rikorsi, tar-risposti, tar-repliki u tal-kontrorepliki, issir f'terminu li, bħala regola ġenerali, ma jaqbiż ix-xahrejn.

48| Artikolu 38(4) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u Artikolu 46(4) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali.

L-interventi

L-intervenjenti

Bħala garanti tal-ugwaljanza fit-trattament tal-partijiet fil-kawża, il-multilingwiżmu huwa limitat għall-partijiet prinċipali fil-proċeduri għal deċiżjoni preliminari u fir-rikorsi diretti. Il-multilingwiżmu ma huwiex estiż għall-intervenjenti ⁴⁹ li, anki jekk ġejjin minn Stat Membru li l-lingwa uffiċjali tiegħu ma tkunx il-lingwa tal-kawża, ikollhom xorta waħda jintervjenu f'din il-lingwa, jekk ikun il-każ billi jirrikorru minn qabel għal servizzi ta' traduzzjoni privati ⁵⁰.

Madankollu, hemm eċċezzjoni għal din l-eċċezzjoni. Fil-fatt, l-Istati Membri, konformement mal-Artikolu 38(4) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u mal-Artikolu 46(4) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali, huma awtorizzati jużaw il-lingwa tagħhom stess meta jagħmlu intervent f'kawża pendenti quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja jew il-Qorti Ġenerali. Dan japplika wkoll, skont l-Artikolu 38(5) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u skont l-Artikolu 46(5) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali, għall-Istati li huma Partijiet fil-Ftehim dwar iż-ŻEE, li ma humiex l-Istati Membri, kif ukoll għall-Awtorità ta' Sorveljanza tal-EFTA. Dawn l-interventi għalhekk jiġu tradotti lejn il-lingwa tal-kawża sabiex il-partijiet prinċipali wkoll ikunu jistgħu jieħdu konozzenza tagħhom u jipprezentaw, jekk jixtiequ, osservazzjonijiet dwar l-intervent. It-traduzzjoni tal-interventi titwettaq mid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika tal-Qorti tal-Ġustizzja.

49| L-intervent huwa previst fl-Artikolu 40 tal-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea:

“L-Istati Membri u l-istituzzjonijiet ta' l-Unjoni jistgħu jintervjenu fil-kawża li jkun quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja.

L-istess dritt jappartjeni lill-korpi u lill-organi ta' l-Unjoni u lil kull persuna oħra li tista' turi li għandha interess fir-riżultat ta' xi kawża miġjuba quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja. Persuni fiżiċi jew ġuridiċi ma jistgħux jintervjenu f'kawża bejn Stati Membri, bejn istituzzjonijiet ta' l-Unjoni jew bejn Stati Membri u istituzzjonijiet ta' l-Unjoni.

Mingħajr preġudizzju għat-tieni paragrafu, l-Istati, barra mill-Istati Membri, li ffirmaw il-Ftehim dwar iż-Żona Ekonomika Ewropea, kif ukoll l-Awtorità ta' Sorveljanza ta' l-EFTA prevista f'dan il-ftehim, jistgħu jintervjenu fil-kawża li jkun quddiem il-Qorti meta dawn jirrigwardaw wieħed mill-oqsma ta' l-applikazzjoni ta' l-istess Ftehim.

It-talbiet fir-rikors għal intervent jistgħu jkollhom biss bħala suġġett is-sostenn tat-talbiet ta' waħda mill-partijiet.”

50| Artikolu 38(1) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u Artikolu 46(1) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali.

2.2.3 - Il-proċeduri ta' opinjoni

Il-proċedura ta' opinjoni⁵¹ prevista fl-Artikolu 218(11) TFUE, li tinfetaħ fuq talba minn Stat Membru, mill-Parlament Ewropew, mill-Kunsill jew mill-Kummissjoni dwar il-kompatibbiltà ta' ftehim maħsub bejn l-Unjoni u pajjiżi terzi jew organizzazzjonijiet internazzjonali jew dwar il-kompetenza tal-Unjoni jew tal-istituzzjonijiet tagħha sabiex jiġi konkluż tali ftehim, għandha karatteristika oriġinali ħafna mill-perspettiva tas-sistema lingwistika. Fil-fatt, il-lingwi uffiċjali kollha tal-Unjoni huma *ex officio* lingwi tal-kawża. Dan ifisser li d-domandi magħmula fit-talba għal opinjoni jkollhom jiġu tradotti fil-lingwi uffiċjali kollha għal pubblikazzjoni fil-*Ġurnal Uffiċjali*. Fid-dawl tal-importanza ta' tali proċeduri u tal-kopertura tagħhom fil-mezzi tal-komunikazzjoni, id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jara kif jagħmel sabiex jipprovdi t-traduzzjonijiet tiegħu fi żmien saħansitra iqsar, b'tali mod li l-Qorti tal-Ġustizzja tkun tista' taħdem mingħajr dewmien.

2.2.4 - Termini mqassra

Iktar 'il fuq issemmev it-termini għat-traduzzjoni. Madankollu, għandu jingħad li, tkun liema tkun il-proċedura kkonċernata, dawn it-termini jistgħu jitqassru kunsiderevolment għal raġunijiet ta' amministrazzjoni tajba tal-ġustizzja jew ta' protezzjoni tad-drittijiet fundamentali.

Dan it-tqassir tat-termini, previst fir-Regoli tal-Proċedura, jimplika fil-prattika tqassir, xi drabi ta' natura drastika, fit-termini għat-traduzzjoni:

- il-proċeduri mħaffa (Artikoli 105, 133 u 190 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u Artikolu 151 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali). Il-qorti tista' tiddeċiedi li tapplika proċedura mħaffa jew fuq talba minn waħda mill-partijiet jew, fil-każ tar-rinviji għal deċiżjoni preliminari, fuq talba mill-qorti nazzjonali, jew *ex officio*. Tali deċiżjoni timplika tqassir tat-termini f'kull stadju, inkluż f'dak tat-traduzzjoni.
- il-proċedura b'urġenza għal deċiżjoni preliminari (Artikoli 107 sa 114 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja). Fuq talba tal-qorti nazzjonali jew *ex officio*, il-Qorti tal-Ġustizzja tista' tiddeċiedi li tapplika l-proċedura b'urġenza għal deċiżjoni preliminari fl-oqsma li jaqgħu taħt it-Titolu V tat-Tielet Parti tat-

TFUE, jiġifieri l-ispazju ta' libertà, ta' sigurtà u ta' ġustizzja. Minbarra t-tqassir tat-termini fl-istadji kollha, karatteristika partikolari ta' din il-proċedura hija l-limitazzjoni tan-numru ta' atturi li jkun jistgħu jipprezentaw osservazzjonijiet bil-miktub: l-Istati Membri, ħlief dak tal-qorti tar-rinviju jew xi drabi l-Istat Membru li proċedura nazzjonali tiegħu tkun ikkonċernata mit-talba, ma jkunx jistgħu jipprezentaw osservazzjonijiet bil-miktub, iżda għall-kuntrarju jistgħu jressqu l-argumenti tagħhom matul is-seduta għas-sottomissjonijiet orali. L-awla responsabbli tista' anki, f'każijiet ta' urġenza estrema, tiddeċiedi li taqbeż kompletament il-fażi bil-miktub tal-proċedura. Id-deċiżjoni li tiġi applikata l-proċedura b'urġenza għal deċiżjoni preliminari għandha effetti opposti fuq id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika. Dan għaliex, minn naħa, it-talba għal deċiżjoni preliminari jkollha tiġi tradotta fil-Francġż bl-ikbar urġenza iżda, min-naħa l-oħra, ma jkunx meħtieġ li jiġu tradotti osservazzjonijiet minn Stati Membri oħra għajr dak tal-qorti tar-rinviju.

- it-trattament bi prijetà ta' ċerti kawżi jista' jiġi deċiż ukoll fid-dawl ta' ċirkustanzi partikolari (Artikolu 53 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u Artikolu 67 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali). Tali deċiżjoni timplika wkoll tqassir fit-termini għat-traduzzjoni.

2.2.5 - It-tmiem tal-fażi bil-miktub tal-proċedura

Il-fażi bil-miktub tal-proċedura sejra tiġi magħluqa:

- fir-rinviji għal deċiżjoni preliminari, wara l-preżentata tal-aħħar osservazzjonijiet;
- fir-rikorsi diretti u fl-appelli, wara l-preżentata tal-aħħar nota, normalment ir-risposta jew il-kontroreplika fil-każ li jkun hemm żewġ skambji ta' noti jew, jekk ikun il-każ, tar-risposta għal rikors inċidentali jew ta' intervent ipprezentat wara l-aħħar osservazzjonijiet.

2.3 - Il-fażi orali tal-proċedura

2.3.1 - Is-seduta għas-sottomissjonijiet orali

Is-seduta għas-sottomissjonijiet orali tagħti dimensjoni orali lill-proċedura. Il-partijiet prinċipali kollha jew l-intervenjenti, kif ukoll l-Istati Membri rrapprezentati, jistgħu jesprimu l-argumenti tagħhom *viva voce* quddiem il-kulleġġ ġudikanti u, jekk ikun il-każ,

L-Avukat Ġenerali. Is-seduta tipprovdli wkoll opportunità għal dan tal-aħħar u għall-Membri tal-kulleġġ ġudikanti sabiex jagħmlu mistoqsijiet bil-għan li jiksbu kjarifika dwar il-kawża quddiem il-kulleġġ ġudikanti.

Fil-parti l-kbira tal-każijiet, matul is-seduta jipparteċipaw atturi (partijiet, Imħallfin, Avukat Ġenerali, rappreżentanti tal-Istati Membri, eċċ.) b'lingwa materna differenti. Għalkemm il-parti l-kbira tagħhom ikunu kapaċi jikkellmu u jifhemu lingwi oħra, hija bil-lingwa materna li l-kwalità tal-komprensjoni u tal-espressjoni tkun tal-ogħla livell, b'mod partikolari f'kuntest ġuridiku. Huwa f'dan il-kuntest li jintervjenu l-interpreti tal-Istituzzjoni. L-interpretazzjoni ssir dejjem lejn il-Franċiż, il-lingwa tad-deliberazzjonijiet, kemm għall-ħtiġijiet tal-Membri tal-kulleġġ ġudikanti li jkunu għażlu li ma jkollhomx interpretazzjoni lejn il-lingwa materna tagħhom u għall-ħtiġijiet tar-reġistrazzjoni tas-seduta. L-interpretazzjoni ssir ukoll minn u lejn il-lingwa tal-kawża u minn u lejn il-lingwa tal-Istati Membri li jkunu ħabbru l-parteċipazzjoni tagħhom fis-seduta. Id-determinazzjoni tal-lingwi li minnhom u lejhom issir l-interpretazzjoni matul is-seduta tiddependi minn kunsiderazzjonijiet ta' natura Prattika. Jittieħdu inkunsiderazzjoni l-ħtiġijiet reali espressi mill-Membri tal-kulleġġ ġudikanti, mill-Avukat Ġenerali u mir-rappreżentanti tal-istituzzjonijiet u tal-Istati Membri. Kif diġà ntqal iktar 'il fuq, l-Artikolu 38(4) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja jipprevedi, fil-fatt, li l-Istati Membri jistgħu, b'mod partikolari, jesprimu ruħhom b'lingwa differenti minn dik tal-kawża. Jittieħdu inkunsiderazzjoni wkoll il-kapaċitajiet ta' interpretazzjoni disponibbli, f'termini ta' numru ta' interpreti interni jew esterni u ta' kopertura lingwistika, u dan fid-dawl ukoll tal-fatt li normalment jinżammu diversi seduti għas-sottomissjonijiet orali fl-istess ħin f'diversi awli għas-seduti tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali. Jittieħed inkunsiderazzjoni wkoll ir-rekwiżit imperattiv li, kull meta jkun possibbli, jintużaw l-inqas riżorsi possibbli, u dan billi jitnaqqas l-użu tas-servizzi ta' interpreti esterni li jkollhom jissejġu sabiex joffru s-servizzi tagħhom li kieku jkun mixtieq li tiġi żgurata interpretazzjoni bidirezzjonali integrali matul is-seduti kollha. Fil-fatt, l-interpretazzjoni ma tkunx dejjem bidirezzjonali (jew simetrika): hekk, pereżempju, l-interpretazzjoni tista' ssir minn lingwa partikolari iżda mhux lejn din l-istess lingwa.

Madankollu, hemm proċedura li timplika l-interpretazzjoni simultanja matul is-seduta fil-massimu tal-kapaċitajiet tagħha minn u lejn il-lingwi kollha. Din hija l-proċedura ta' opinjoni li diġà ssemmiet iktar 'il fuq (*ara l-punt 2.2.3*), li fiha l-lingwi uffiċjali kollha jkunu lingwi tal-kawża. Matul il-kriżi marbuta mal-pandemija tal-Covid-19, li matulha kull interpretu kien jikkupa waħdu *kabina* waħda, kien meħtieġ li jitwettqu bidliet pjuttost spettakolari fl-organizzazzjoni tal-kabini, b'mod partikolari bil-konnessjoni b'mezzi tekniċi ta' diversi awli għal seduta sabiex jintlaħaq numru suffiċjenti ta' kabini għall-interpreti.

B'effett minn April 2022, is-seduti tal-Awla Manja tal-Qorti tal-Ġustizzja jixxandru b'mod dirett fuq l-internet (webstreaming).

2.3.2 - Il-preżentazzjoni tal-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali

Il-Qorti tal-Ġustizzja għandha hda-x-il Avukat Ġenerali. Hames pożizzjonijiet ta' Avukat Ġenerali permanenti huma rrizervati rispettivament għal Franza, għall-Ġermanja, għall-Italja, għall-Polonja u għal Spanja ⁵²; is-sitt pożizzjonijiet l-oħra ta' Avukat Ġenerali huma s-sugġett ta' rotazzjoni bejn l-Istati Membri l-oħra. L-Avukati Ġenerali jipprezentaw konklużjonijiet f'numru kbir ta' kawżi mressqa quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja. L-Avukat Ġenerali Ewlieni jiddeċiedi dwar l-assenjazzjoni tal-kawżi lill-Avukati Ġenerali ⁵³. Bħala prinċipju, Avukat Ġenerali jista' jiġi nnominat fost il-Membri tal-Qorti Ġenerali fil-kuntest tal-kawżi mressqa quddiemha ⁵⁴; fil-każijiet rari fejn dan sar ⁵⁵, kien ġie nnominat Membru tal-Qorti Ġenerali li ma kienx jagħmel parti mill-kulleġġ ġudikanti.

Formalment, il-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali jagħmlu parti mill-fażi orali tal-proċedura. Fil-fatt, l-Avukati Ġenerali għandhom il-prassi li, fit-tmiem tas-seduta għas-sottomissjonijiet orali, iħabbru d-data probabbli li fiha jkun ser jipprezentaw il-konklużjonijiet tagħhom matul seduta pubblika fil-gejjieni, li fl-okkażjoni tagħha tinqara l-parti finali tal-imsemmija konklużjonijiet. L-Avukati Ġenerali jintervjenu bħala *amicus curiae*, fis-sens li jikkontribwixxu l-analiżi ġuridika tagħhom għall-benefiċċju tal-kulleġġ ġudikanti u jipproponu soluzzjonijiet għall-kawża. B'hekk, it-test sħiħ tal-konklużjonijiet jiġi tradott fil-Franciz għall-htigijiet tal-kulleġġ ġudikanti u fil-lingwa tal-kawża għall-finijiet tan-notifika tagħhom lill-partijiet. It-test sħiħ tal-konklużjonijiet jiġi tradott ukoll fil-lingwi uffiċjali l-oħra peress li l-konklużjonijiet jiġu ppubblikati fl-intier tagħhom fil-*Gabra tal-Ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja*, bl-istess mod bħad-deċiżjoni mogħtija iktar tard mill-kulleġġ ġudikanti.

52| Qabel il-Brexit, waħda mill-hames pożizzjonijiet ta' Avukat Ġenerali permanenti kienet irrizervata għar-Renju Unit tal-Gran Brittanja u tal-Irlanda ta' Fuq.

53| Artikolu 16 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja.

54| Artikoli 30 u 31 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali.

55| Pereżempju, fil-kawża Stahlwerke Peine-Salzgitter vs Il Kummissjoni, T-120/89.

Għal raġunijiet prattiċi, l-Avukati Ġenerali kollha jkktbu b'waħda mill-iktar sitt lingwi koperti b'mod estiż mid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika (il-Franċiż; il-Ġermaniż, l-Ingliš, l-Ispanjol, il-Pollakk jew it-Taljan, li huma attwalment il-lingwa tad-deliberazzjonijiet u l-lingwi li jservu bħala pern għal dan id-dipartiment, *ara l-punt 3.6.2*). Għal din ir-raġuni, kull diviżjoni lingwistika fid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika trawwem u żżomm kapaċità ta' traduzzjoni biżżejjed sabiex tiżgura t-traduzzjoni diretta lejn il-lingwa tagħha minn kull waħda minn dawn is-sitt lingwi.

Id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jagħmel kull sforz sabiex l-ikbar numru possibbli ta' verżjonijiet lingwistiċi jkunu disponibbli fil-jum tal-preżentazzjoni tal-konklużjonijiet; madankollu, il-verżjonijiet lingwistiċi li ma jkunx irnexxielhom ikunu disponibbli f'dak il-jum ikunu disponibbli sa mhux iktar tard mill-jum tad-deċiżjoni li tagħlaq l-istanza. Sabiex id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jkun f'pożizzjoni li jilħaq dawn il-miri, l-Avukati Ġenerali jikkoordinaw maċ-ċellola ċentrali għall-ippjanar fi hdan id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika. Bħala prinċipju, l-Avukati Ġenerali jillimitaw it-tul tal-konklużjonijiet tagħhom għal medja ta' 40 faċċata, bl-eċċezzjoni tal-konklużjonijiet fil-kawżi fl-appell minhabba li dawn ġeneralment jimplikaw l-eżami ta' numru ikbar ta' punti ta' liġi, li jkunu wkoll iktar tekniċi.

L-Avukati Ġenerali jfasslu l-konklużjonijiet tagħhom wara s-seduta għas-sottomissjonijiet orali fil-kawża kkonċernata. L-Avukati Ġenerali li jkktbu f'lingwa differenti minn dik tagħhom jistgħu jitolbu lid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jiżgura l-qari mill-ġdid ta' din il-verżjoni oriġinali sabiex tiġi rfinata l-kwalità tagħha. Ladarba tiġi żgurata l-kwalità tal-verżjoni oriġinali, inkluż bl-inklużjoni tas-suggerimenti tal-korretturi u tal-ġuristi lingwisti, l-uffiċċju tal-Avukat Ġenerali jibgħat il-konklużjonijiet tiegħu liċ-ċellola ċentrali għall-ippjanar fi hdan id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika. Dan id-dipartiment jiżgura żewġ kompiti fl-istess ħin:

- L-ewwel komputu huwa li jiġi żgurat qari tal-provi tal-oriġinali (li hija differenti mill-qari mill-ġdid minn qabel imsemmi iktar 'il fuq). It-test kif ikkoreġut jintbagħat mid-diviżjoni tal-lingwa oriġinali lill-uffiċċju, li japprova jew le l-modifiki proposti qabel jibgħat fajl ġdid liċ-ċellola ċentrali għall-ippjanar. Dan il-fajl jikkostitwixxi l-ewwel "talba għal modifiki".
- It-tieni komputu, li huwa l-iktar wieħed importanti, huwa li tiġi żgurata t-traduzzjoni tal-konklużjonijiet f'kull waħda mil-lingwi uffiċjali l-oħra. Matul il-proċess tat-traduzzjoni jistgħu jsiru diversi talbiet għal modifiki. L-ewwel talba tinkludi l-bidliet li jirriżultaw mill-qari tal-provi diġà msemmi. Jistgħu jsiru talbiet oħra

għal modifika meta l-Avukat Ġenerali jara li jkun hemm bżonn ta' bidliet fl-abbozz tiegħu. Peress li l-modifiki jikkawżaw inkonvenjent kunsiderevoli għall-ħidma tat-traduzzjoni, l-Avukati Ġenerali jipprovaw jevitaw il-multiplikazzjoni ta' talbiet u tan-numru ta' modifiki individwali li jkun hemm f'kull waħda minn dawn it-talbiet. Huma jipprovaw, idealment, jagħmlu żewġ talbiet għal modifiki biss: l-ewwel waħda wara l-qari tal-provi u t-tieni waħda, fi tmiem il-proċess, wara djalogu bejn l-uffiċċju tagħhom u l-ġuristi lingwisti tad-diversi diviżjonijiet lingwistiċi, irrappreżentati mill-ġurista lingwista magħżul bħala "l-punt ta' riferiment għall-mistoqsijiet" fir-rigward tal-kawża kkonċernata. Dan il-ġurista lingwista, li jagħmel parti mid-diviżjoni tal-lingwa tal-kawża, jiġbor il-mistoqsijiet li jsiru mid-diversi diviżjonijiet lingwistiċi matul it-traduzzjoni sabiex iwieġeb għalihom direttament jew, jekk ikun il-każ, jgħaddihom wara li jiġborhom f'daqqa lill-uffiċċju tal-Avukat Ġenerali sabiex dan jagħti l-kjarifiki meħtieġa.

F'ċerti każijiet, l-Avukati Ġenerali jkunu jixtiequ jaqraw xi traduzzjoni jew oħra tal-konklużjonijiet tagħhom qabel il-preżentazzjoni tagħhom. Dan ikun il-każ, kważi dejjem, fir-rigward tal-verżjoni bil-Franċiż tal-konklużjonijiet, peress li din tingħadda lill-kulleġġ ġudikanti.

Il-konklużjonijiet imbagħad jiġu ppreżentati f'seduta pubblika. L-Avukat Ġenerali ma jipprezentahomx fl-intier tagħhom iżda jipprezenta biss il-parti konklużiva tagħhom. Il-verżjonijiet bil-lingwa tal-kawża u bil-lingwa tad-deliberazzjonijiet, tradotti minn qabel mill-ġuristi lingwisti, jinqraw fl-istess ħin mill-interpreti.

Il-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali jirrappreżentaw kważi 27 % tal-volum tax-xogħol globali tad-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika, jiġifieri madwar 306 000 paġna fl-2020.

Il-faži orali tal-proċedura tingħalaq bis-seduta għas-sottomissjonijiet orali jew, meta l-kawża tibbenefika mill-konklużjonijiet ta' Avukat Ġenerali, bil-preżentazzjoni tagħhom. Il-President tal-kulleġġ ġudikanti mbagħad jgħaddi l-kawża għad-deliberazzjoni, proċess li jntemm bil-firma tad-digriet jew bil-firma u bl-għoti tas-sentenza li tagħlaq l-istanza.

2.4 - Id-deċiżjonijiet u l-opinjonijiet

Ladarba jintemmu l-faži bil-miktub u l-faži orali tal-proċedura u ladarba l-kawża tgħaddi għad-deliberazzjoni, l-Imħallef Relatur għall-kawża jfassal l-abbozz ta' digriet, ta' sentenza jew ta' opinjoni u jippreżentah lill-kulleġġ ġudikanti sabiex dan jiddelibera fuq il-baži ta' dan l-abbozz. Matul id-deliberazzjoni, il-kulleġġ ġudikanti jasal għal pożizzjoni kolleġjali li tkun riflessa fl-abbozz ta' deċiżjoni jew ta' opinjoni. Dan l-abbozz imbagħad jintbagħat lid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika għall-finijiet tat-traduzzjoni tiegħu fil-lingwa tal-kawża u, fil-każ ta' digriet jew ta' sentenza li għandhom jiġu ppubblikati fil-*Ġabra* jew ta' opinjoni, li dejjem tiġi ppubblikata, fil-lingwi uffiċjali l-oħra kollha.

Meta d-deċiżjoni tiegħu l-forma ta' sentenza, id-deċiżjoni tiġi ffirmata mill-Membri tal-kulleġġ ġudikanti u mir-Registratur, tal-Qorti tal-Ġustizzja jew tal-Qorti Ġenerali skont il-każ, u tingħata matul seduta pubblika. Meta tiegħu l-forma ta' digriet, id-deċiżjoni tiġi ffirmata mill-President tal-kulleġġ ġudikanti u mir-Registratur tal-qorti iżda ma tingħatax matul seduta pubblika. Id-deċiżjoni mbagħad tiġi nnotifikata lill-partijiet. Min-naħa tagħhom, l-opinjonijiet jiġu ffirmati mill-President tal-Qorti tal-Ġustizzja, mill-Imħallfin li jkunu ħadu sehem fid-deliberazzjonijiet, kif ukoll mir-Registratur, u jingħataw matul seduta pubblika.

L-għan tad-dipartiment tat-traduzzjoni huwa li jagħmel disponibbli l-ikbar numru possibbli ta' verżjonijiet lingwistiċi tad-deċiżjoni fil-jum tal-firma tagħha (fil-każ tad-digriet) jew tal-għoti tagħha (fil-każ tas-sentenzi u tal-opinjonijiet). Il-verżjoni bil-lingwa tal-kawża, min-natura tagħha stess, dejjem tkun disponibbli peress li, fl-assenza tagħha, sempliċement ma jkunx hemm deċiżjoni sabiex tiġi ffirmata u nnotifikata lill-partijiet bil-lingwa awtentika. Minkejja l-isforzi u d-dedikazzjoni kollha, il-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra mhux dejjem ikunu kollha disponibbli minħabba r-relazzjoni dejjem iktar żvantaġġjuża bejn ir-rizorsi tad-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika u l-volum tax-xogħol tiegħu. L-isforzi jiġu kkonċentrati fuq l-iktar deċiżjonijiet importanti b'mod ġenerali, fuq dawk li jidhru li jgħajmu interess partikolari fl-Istat Membru kkonċernat (pereżempju, minħabba li dan l-Istat Membru jkun ippreżenta osservazzjonijiet jew ikun għamel intervent fil-kawża) u fuq dawk li t-traduzzjoni tagħhom tidher li tkun l-iktar faċli li titwettagħ f'termini qosra (pereżempju, deċiżjonijiet qosra). Id-deċiżjonijiet inqas importanti jew li jkun fihom ħafna iktar paġni ħafna drabi jithalaw fl-istokk ta' dokumenti għat-traduzzjoni fil-lingwi li jkun fadal u jiġu tradotti hekk kif ikun possibbli sabiex jitqiegħdu fuq l-internet u sabiex jiġu ppubblikati fil-*Ġabra*. L-għan tad-dipartiment huwa li jiġi evitat li d-deċiżjonijiet jibqgħu fl-istokk ta' dokumenti għat-traduzzjoni għal iktar minn tliet xhur wara d-data tal-għoti, iżda anki dan l-għan qiegħed isir dejjem iktar diffiċli sabiex jintlaħaq.

Lingwi ta' traduzzjoni tad-dokumenti prinċipali

Lingwa sors

Lingwa(i) mira

Talba għal deċiżjoni preliminari

1 mill-24 lingwa
uffiċjali

Il-lingwi uffiċjali
l-oħra kollha
(Hlief MT u GA)

Konklużjonijiet

1 mil-lingwi uffiċjali
użati mill-Avukat Generali

Lingwi uffiċjali
l-oħra kollha

Deċiżjonijiet

Lingwa
tad-deliberazzjoni

Lingwi uffiċjali
l-oħra kollha

Atti ta' rikorsi diretti

1 mill-24
lingwa uffiċjali

Lingwa
tad-deliberazzjoni

Noti ta' intervent

1 mill-24
lingwa uffiċjali

Lingwa tad-deliberazzjoni
u lingwa tal-kawża

Osservazzjonijiet

1 mill-24
lingwa uffiċjali

Lingwa tad-deliberazzjoni
u lingwa tal-kawża

Il-verżjoni lingwistika awtentika

Konformement mal-Artikolu 41 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u mal-Artikolu 49 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali, kemm fil-każ ta' digrieti kif ukoll fil-każ ta' sentenzi, huma l-verżjonijiet tad-deċiżjonijiet imfassla bil-lingwa tal-kawża li huma l-verżjonijiet awtentiċi. Dan ifisser li din il-verżjoni lingwistika għandha importanza partikolari. Id-digriet mogħti reċentement fil-Kawża C-706/20 huwa eżempju perfett ta' dan. F'din il-kawża, il-Qorti tal-Ġustizzja saritilha talba għal deċiżjoni preliminari dwar l-interpretazzjoni, b'mod partikolari, tas-sentenza Amoen mogħtija fil-Kawża C-677/18, li t-termini tal-punt 53 tagħha, bil-verżjoni Ingliża, li kienet il-lingwa tal-kawża, ma kinux ċari biżżejjed. Il-Qorti tal-Ġustizzja ntalbet tispeċifika għal liema nom jew nomi kienu jirreferu l-indikaturi "them", "their" u "they". Il-Qorti tal-Ġustizzja tat id-deċiżjoni tagħha billi wettqet analiżi grammatikali tas-sentenza Amoen, fil-verżjoni bl-Ingliż, li kienet il-verżjoni awtentika.

Sabiex jigu evitati kemm jista' jkun tali sitwazzjonijiet, id-diviżjonijiet lingwistiċi li jittraduċu fil-kawżi tal-lingwa tagħhom jaħdmu b'vigilanza partikolari filwaqt li japplikaw dawk il-livelli ta' kontroll ta' kwalità li jkunu meħtieġa u xi drabi jitolbu wkoll parir mingħand il-Membri tal-qorti li jkollhom din il-lingwa bħala l-lingwa materna tagħhom.

Il-Qorti tal-Ġustizzja qatt ma sarulha domandi preliminari bbażati fuq l-assenza ta' konkordanza bejn id-diversi verżjonijiet lingwistiċi ta' deċiżjoni. Ma hemmx dubju li l-fatt li l-verżjoni bil-lingwa tal-kawża hija l-verżjoni awtentika jikkontribwixxi għal dan. Madankollu, ċerti kawżi jkollhom diversi lingwi tal-kawża u l-lingwi uffiċjali kollha jkollhom dan l-istatus fil-każ tal-opinjonijiet (*ara l-punt 2.2.3*). Ir-raġuni l-oħra għal dan hija l-kwalità għolja tat-traduzzjonijiet ġuridiċi mwettqa fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja minħabba li, għalkemm il-verżjonijiet kollha ma għandhomx l-istess valur bħal fil-każ tal-atti regolatorji tal-Unjoni, il-kwalità u l-konkordanza trażversali tal-verżjonijiet lingwistiċi jibqgħu essenzjali għall-applikazzjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni.

Għal din ir-raġuni, il-Qorti tal-Ġustizzja teħtieġ riżorsi suffiċjenti u speċjalisti tal-oghla livell għal kull *lingwa mira*, kemm jekk qegħdin nitkellmu dwar it-traduzzjoni u kemm jekk dwar l-interpretazzjoni (*ara l-punt 3.1*).

L-avviż dwar id-deċiżjonijiet u l-opinjonijiet fil-Ġurnal Uffiċjali

Id-deċiżjonijiet u l-opinjonijiet kollha adottati mill-Qorti tal-Ġustizzja u mill-Qorti Ġenerali jkunu s-sugġett ta' avviż multilingwi fil-Ġurnal Uffiċjali, li jimplika naturalment

il-produzzjoni tal-verżjonijiet lingwistiċi mid-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika⁵⁶. Dawn l-avviżi jirriproduċu d-dispożittiv tad-deċiżjonijiet u tal-opinjonijiet, jiġifieri, fil-kawżi għal deċiżjoni preliminari, ir-risposti mogħtija mill-Qorti tal-Ġustizzja għad-domandi magħmula mill-qorti tar-rinviju u, fil-każ tar-rikorsi diretti jew tal-appelli, indikazzjoni ta' jekk ir-rikors intlaqax jew ġiex miċhud u d-deċiżjoni dwar l-ispejjeż.

Il-pubblikazzjoni u d-diffużjoni tad-deċiżjonijiet u tal-opinjonijiet

Id-diffużjoni u l-pubblikazzjoni tal-ġurisprudenza tal-qrati li jiffirmaw il-Qorti tal-Ġustizzja huma meħtieġa sabiex id-dritt li joħroġ minn din il-ġurisprudenza jkun jista' jiġi applikat b'mod uniformi. Sal-2012, seta' jgħaddi żmien kunsiderevoli bejn id-diffużjoni ta' verżjoni provviżorja tad-deċiżjonijiet fis-siti internet tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea (OP) u l-pubblikazzjoni uffiċjali ta' dawn id-deċiżjonijiet fil-*Ġabra*. Ir-raġuni għal dan kienet il-prassi li l-*Ġabra* tiġi ppubblikata fuq karta. Minn naħa, volum tal-*Ġabra* kien ikun jista' jiġi prodott biss ladarba kienu disponibbli t-testi kollha tal-imsemmi volum, b'tali mod li dewmien fit-traduzzjoni ta' test wieħed, anki jekk sommarju ta' sentenza, kien iwaqqaf il-ħruġ tal-volum ta' kull xahar kollu bil-lingwa kkonċernata. Min-naħa l-oħra, meta t-testi kollha kienu jkunu disponibbli, kien ikun għadu meħtieġ li jitwettqu l-operazzjonijiet fiżiċi ta' produzzjoni u ta' distribuzzjoni tal-volum ikkonċernat. Mill-2012 lil hawn, il-Qorti tal-Ġustizzja u l-OP qalbu għall-pubblikazzjoni diġitali tal-*Ġabra*. Din il-pubblikazzjoni titwettaq dokument b'dokument, b'tali mod li l-assenza ta' dokument ma għadhiex toħloq dewmien għall-pubblikazzjoni tad-dokumenti l-oħra. It-tul ta' żmien bejn id-diffużjoni ta' verżjoni provviżorja fuq l-internet u l-pubblikazzjoni tat-test uffiċjali fil-*Ġabra* tnaqqas għal ftit ġimgħat biss, perijodu li jintuża sabiex jiġi ffinalizzat il-qari tal-provi tad-dokumenti.

Il-pubblikazzjoni diġitali tikkonċerna naturalment id-dokumenti kollha ppubblikati fil-*Ġabra* u mhux biss id-digriet u s-sentenzi tal-qrati. Dawn id-dokumenti jinkludu wkoll l-opinjonijiet, il-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali u l-informazzjonijiet dwar id-deċiżjonijiet mhux ippubblikati.

56] Hawnhekk qegħdin nitkellmu dwar l-avviżi li jikkonċernaw id-deċiżjonijiet u l-opinjonijiet adottati mill-qrati, li huma differenti mill-avviżi li jikkonċernaw il-preżentata ta' rikors jew it-tressiq ta' talba għal deċiżjoni preliminari, li jiġu stabbiliti hekk kif titressaq talba għal deċiżjoni preliminari jew hekk kif jiġi ppreżentat rikors jew appell, u li wkoll jiġu tradotti fi-lingwi kollha sabiex jiġu ppubblikati fil-*Ġurnal Uffiċjali*.

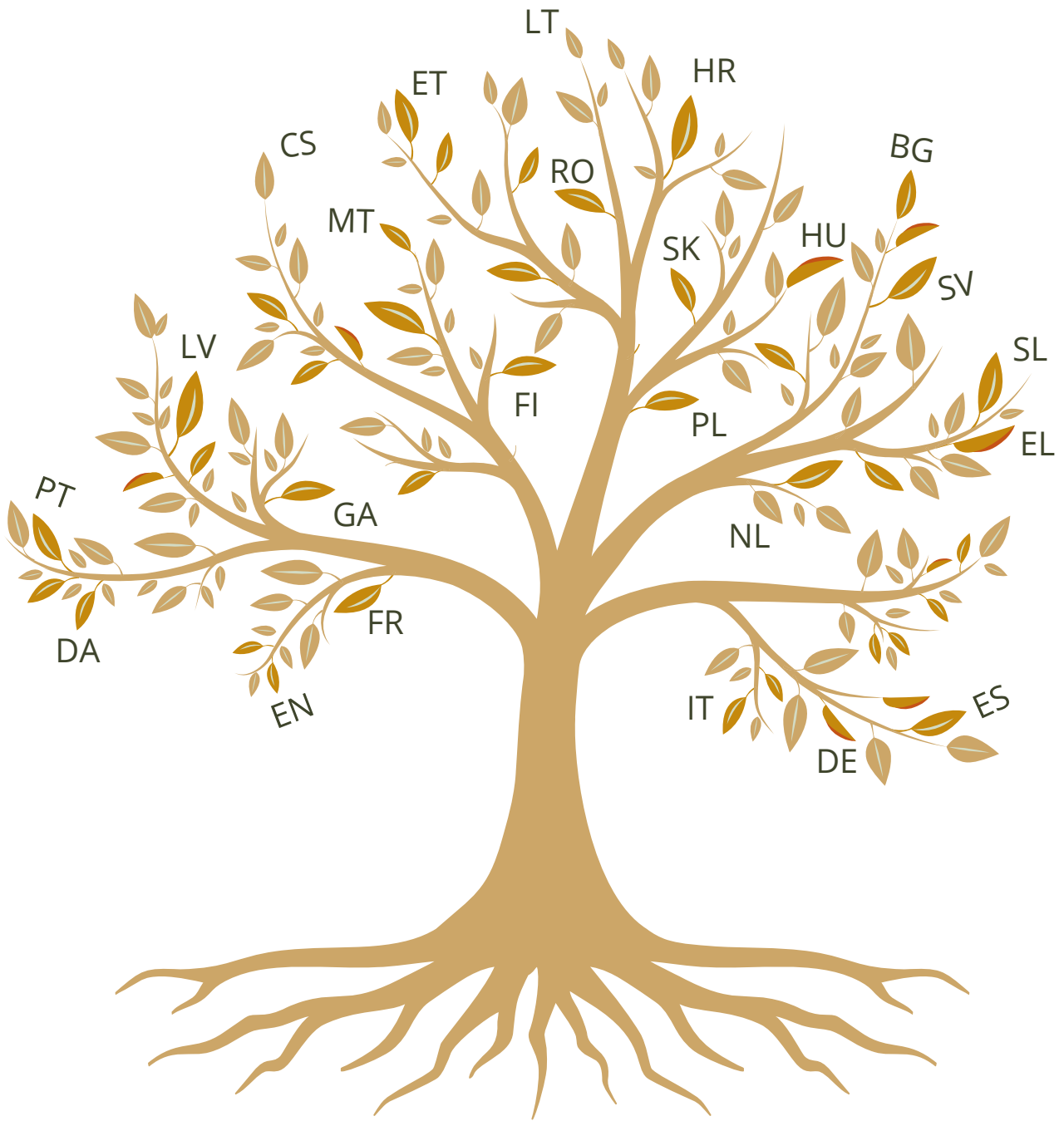
Is-sommarji jew is-sunti u l-informazzjonijiet dwar id-deċiżjonijiet mhux ippubblikati

Sal-aħħar tas-sena 2018, kull deċiżjoni ppubblikata fil-*Ġabra* kienet tkun is-suġġett ta' sommarju, dokument li kien ikun fih sensiela ta' kliem ewlenin kif ukoll espożizzjoni qasira tad-deċiżjoni kkonċernata. Dan id-dokument, li l-għan tiegħu kien li jiffaċilita r-riċerka ġuridika, kien jiġi ppubblikat b'kull waħda mil-lingwi tal-*Ġabra* flimkien mad-deċiżjoni kkonċernata minnu.

Mill-2019 lil hawn, is-sunti ħadu post is-sommarji, fejn, filwaqt li jinkludu t-tnejn li huma sensiela ta' kliem prinċipali, għandhom id-differenzi segwenti: minn naħa, is-sunti huma itwal u ta' natura iktar analitika milli kienu jkunu s-sommarji. Min-naħa l-oħra, is-sunti ma jiġux prodotti għad-deċiżjonijiet kollha tal-qorti iżda biss għal dawk meqjusa minnhom bħala l-iktar importanti/ Dawn huma, fil-każ tal-Qorti tal-Ġustizzja, id-deċiżjonijiet tal-Awla Manja kif ukoll uħud mid-deċiżjonijiet tal-awli b'ħames Imħallfin fil-każ tal-Qorti tal-Ġustizzja. Id-deċiżjonijiet l-oħra tal-Qorti tal-Ġustizzja jkunu s-suġġett ta' fajl analitiku li jinkludi s-sensiela ta' kliem prinċipali u link lejn id-deċiżjoni ppubblikata fil-*Ġabra*. Għall-kuntrarju, id-deċiżjonijiet ippubblikati kollha tal-Qorti Ġenerali jkunu s-suġġett ta' sunt. Id-deċiżjonijiet li ma jiġux ippubblikati fil-*Ġabra* xorta waħda jiġu deskritti fil-qosor fiha fil-forma ta' informazzjonijiet dwar id-deċiżjonijiet mhux ippubblikati.

Fil-qosor, il-proċeduri jibbenefikaw minn firxa ta' strumenti multilingwi potenzjalment sħiħa sostnuta permezz ta' kontributi esterni li jistgħu jsiru f'kull lingwa uffiċjali. Minn din il-firxa ta' strumenti jiġu estratti, għal kull kawża partikolari, il-lingwa tal-kawża (iddeterminata mal-preżentata tal-att promotur) kif ukoll, permezz tat-traduzzjoni, lingwa komuni li attwalment hija l-Franċiż, li tippermetti l-ġestjoni interna u d-deliberazzjoni tal-kawża inkwistjoni. Din il-firxa mbagħad tiġi estiża għal darba oħra, permezz tat-traduzzjoni u tal-interpretazzjoni, sabiex tkopri l-lingwi l-oħra li jkunu meħtieġa għas-seduta għas-sottomissjonijiet orali, għall-preżentazzjoni tal-konklużjonijiet u għall-adozzjoni tad-deċiżjonijiet.

L-iżvolġiment multilingwi tal-proċeduri jista' jiġi rrapprezentat permezz tal-metafora tas-Sigra tal-Multilingwiżmu. Is-sigra tifrex l-għeruq tagħha fil-ħamrija rikka tad-diversità lingwistika, ġuridika u kulturali tal-Istati Membri. Il-ħamrija trejjaq il-linja, li tgħaddi miz-zokk prinċipali tal-proċedura, l-idjaq parti tas-sigra fejn din id-diversità hija ġestita b'mod effettiv; fl-aħħar nett, iz-zokk prinċipali jiftaħ f'diversi fergħat b'weraq misqija mill-ilma tal-ħajja tad-diversità, weraq li eventwalment jaqa' u jiffertilizza mill-ġdid il-ħamrija komuni.

Regolament 1/58

2.5 - Il-kawżi quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-multilingwiżmu

Minbarra r-rwol li għandu fil-proċeduri ġudizzjarji b'mod ġenerali, il-multilingwiżmu xi drabi jkun ukoll is-sugġett tat-tilwim imressaq quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja jew il-Qorti Ġenerali. Din il-fergħa tal-ġurisprudenza tinkludi sentenzi kruċjali, bħalma hija s-sentenza famuża Cilfit ⁵⁷.

2.5.1 - Il-konkordanza bejn il-verżjonijiet lingwistiċi ta' atti tal-Unjoni: it-teorija tal-acte clair

Fil-każ speċifiku li l-qorti jintalbu jinterpretaw id-dritt, primarju jew idderivat, f'sitwazzjoni fejn il-verżjonijiet lingwistiċi ta' att ma jaqblux, il-proċess ta' traduzzjoni jassumi valur supplimentari. Fil-fatt, konformement mal-ġurisprudenza Cilfit, il-qorti tista' twettaq "paragun tal-verżjonijiet lingwistiċi" tal-att sabiex tinterpretah. Min-naħa tagħha, il-qorti tal-Unjoni, meta tagħmel tali analiżi, ma tibbażax ruħha biss fuq it-traduzzjonijiet tal-atti ppreżentati fil-kuntest tal-proċedura iżda wkoll fuq sensiela ta' elementi oħra, bħalma huma x-xogħlijiet preparatorji, in-natura u l-portata tad-differenza kif ukoll il-kontribuzzjoni tal-ġurista lingwista (b'mod partikolari dak tal-lingwa tal-kawża) li jinsab f'pożizzjoni partikolarment tajba sabiex jiddeskrivi l-portata tal-verżjoni lingwistika u r-relazzjoni bejn id-dritt tal-Unjoni u d-dritt nazzjonali li tirriżulta minnha. B'hekk, il-multilingwiżmu ġudizzjarju jikkostitwixxi wkoll għodda ta' analiżi ġuridika ⁵⁸.

Għall-kuntrarju tal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali, l-atti regolatorji tal-Unjoni ma għandhomx lingwa tal-kawża u huma kollha awtentiċi. Meta ntalbet tagħti deċiżjoni dwar l-interpetazzjoni ta' dawn l-atti f'sitwazzjonijiet fejn ikun hemm differenzi bejn il-verżjonijiet lingwistiċi, il-Qorti tal-Ġustizzja żviluppat it-teorija tal-acte clair. Fis-sentenza Cilfit tagħha, hija ddeċidiet li qorti li d-deċiżjonijiet tagħha ma jistgħux ikunu s-sugġett ta' rikors ġudizzjarju fid-dritt intern hija obbligata, meta titqajjem quddiemha kwistjoni dwar id-dritt Komunitarju, tosserva l-obbligu tagħha li tressaq talba għal deċiżjoni preliminari sakemm ma tikkonstatax li l-applikazzjoni korretta tad-dritt Komunitarju tant tkun ċara li ma tħalli lok għal ebda dubju raġonevoli,

57] Sentenza tas 6 ta' Ottubru 1982, 283/81, [EU:C:1982:335](#).

58] Jean-Marie Gardette, "Éloge et illustration du multilinguisme. En quoi le multilinguisme participe-t-il de la protection juridictionnelle en droit de l'Union ?", *Revue des affaires européennes*, Nru 3, 2016, p. 345.

u li l-eżistenza ta' tali eventwalità jkollha tiġi evalwata, b'mod partikolari, fid-dawl tar-riskju ta' divergenzi fil-ġurisprudenza fi ħdan l-Unjoni (punt 21 u d-dispożittiv). Il-qorti nazzjonali tista' tikkonkludi li l-applikazzjoni korretta tad-dritt Komunitarju tkun tant ċara li ma tħalli ebda lok għal dubju raġonevoli, iżda tista' tagħmel dan biss wara li tkun ikkonvinċiet ruħha li din l-istess natura ċara tkun ser tirriżulta wkoll għall-qorti tal-Istati Membri l-oħra u għall-Qorti tal-Ġustizzja (punt 16). Issa, il-qorti nazzjonali għandha tiegħu inkunsiderazzjoni, qabel kollox, il-fatt li t-testi tad-dritt Komunitarju jitfasslu b'diversi lingwi u li d-diversi verżjonijiet lingwistiċi huma kollha awtentiċi. B'hekk, interpretazzjoni ta' dispożizzjoni tad-dritt Komunitarju timplika tqabbil tal-verżjonijiet lingwistiċi (punt 18).

Sussegwentement, f'ġurisprudenza stabbilita, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonfermat li, fil-każ ta' divergenza bejn id-diversi verżjonijiet lingwistiċi ta' test tad-dritt tal-Unjoni, id-dispożizzjoni inkwistjoni għandha tiġi interpretata fid-dawl tal-istruttura ġenerali u tal-finalità tal-leġiżlazzjoni li tagħmel parti minnha u li l-formulazzjoni użata f'waħda mill-verżjonijiet lingwistiċi ta' dispożizzjoni tad-dritt tal-Unjoni ma tistax isservi bħala bażi unika għall-interpretazzjoni ta' din id-dispożizzjoni u lanqas ma tista' tingħata, f'dan id-dawl, prijorità fuq il-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra. Fil-fatt, tali approċċ ikun inkompatibbli mar-rekwiżit ta' applikazzjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni.

Fil-kawża maqtugħa b'sentenza tas 17 ta' Lulju 1997, *Ferriere Nord SpA vs Il Kummissjoni*⁵⁹, qamet kwistjoni dwar nuqqas ta' konkordanza bejn il-verżjoni bit-Taljan tal-Artikolu 85 tat-Trattat KEE u l-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra ta' dan l-artikolu. Skont il-verżjoni Taljana, ksur tal-Artikolu 85 tat-Trattat kien jeħtieġ li l-akkordju inkwistjoni kellu jkollu kemm għan kif ukoll effett antikompetittiv ("per oggetto e per effetto"), filwaqt li l-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra kienu jipprovdu li dawn iż-żewġ kundizzjonijiet ma kinux kumulattivi, jiġifieri li kien biżżejjed li l-akkordju jkollu għan jew effett antikompetittiv. Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet (punt 15) li "minn ġurisprudenza stabbilita jirriżulta li d-dispożizzjonijiet Komunitarji għandhom jiġu interpretati u applikati b'mod uniformi fid-dawl tal-verżjonijiet stabbiliti bil-lingwi l-oħra tal-Komunità [...]. Din il-konklużjoni ma tiġi kkontestata bil-fatt li, f'dan il-każ, il-verżjoni Taljana tal-Artikolu 85, ikkunsidrata waħedha, hija ċara u inekwivoka peress li l-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra kollha jsemmu esplicitament in-natura alternattiva tal-kundizzjoni prevista fl-Artikolu 85(1) tat-Trattat."

59| C-219/95 P, [EU:C:1997:375](#).

Is-sentenza Cilfit II

Fis-sentenza reċenti Cilfit II ⁶⁰, il-Qorti tal-Ġustizzja kellha l-opportunità tispeċifika l-ġurisprudenza preċedenti tagħha.

Hija fakkret, fl-ewwel lok, li, f'sitwazzjoni fejn l-interpretazzjoni korretta tad-dritt tal-Unjoni tant tkun ċara li ma tħalli lok għal ebda dubju raġonevoli, l-assenza ta' tali dubju għandha tiġi evalwata fid-dawl tal-karatteristiċi speċifiċi tad-dritt tal-Unjoni, tad-diffikultajiet partikolari mqajma mill-interpretazzjoni tiegħu u tar-riskju ta' divergenzi fil-ġurisprudenza fi ħdan l-Unjoni. Qabel tikkonkludi li ma jkunx hemm dubju raġonevoli, il-qorti nazzjonali li tagħti deċiżjoni fl-aħħar istanza għandha tkun konvinta li l-istess natura ċara tkun ser tirriżulta wkoll għall-qrati l-oħra tal-aħħar istanza tal-Istati Membri u għall-Qorti tal-Ġustizzja. Il-qrati nazzjonali li jagħtu deċiżjoni fl-aħħar istanza għandhom jevalwaw, taħt ir-responsabbiltà tagħhom stess, b'mod indipendenti u bl-attenzjoni kollha meħtieġa, jekk ikunux jinsabu f'din is-sitwazzjoni. Huma għalhekk għandhom responsabbiltà ikbar f'dan is-suġġett (punt 50 b'mod partikolari).

Fir-rigward, b'mod iktar speċifiku, tat-tqabbil ta' verżjonijiet lingwistiċi diverġenti, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet, fil-punt 44, li, għalkemm qorti nazzjonali li tagħti deċiżjoni fl-aħħar istanza ma hijiex meħtieġa teżamina kull waħda mill-verżjonijiet lingwistiċi tad-dispożizzjoni tal-Unjoni inkwistjoni, hija xorta waħda għandha tiegħu inkunsiderazzjoni d-divergenzi bejn il-verżjonijiet lingwistiċi ta' din id-dispożizzjoni li tkun taf bihom, b'mod partikolari meta dawn id-divergenzi jkunu tqajmu mill-partijiet u jkunu ġew ikkonfermati.

60 | Sentenza tas-6 ta' Ottubru 2021, Consorzio Italian Management u Catania Multiservizi, C-561/19, [EU:C:2021:799](#) (ara wkoll l-Istqarrija għall-Istampa Nru 175/21).

2.5.2 - Il-kawżi dwar is-sistema lingwistika tal-kompetizzjonijiet ta' reklutaġġ u tal-avviżi ta' pożizzjoni vakanti

Il-kwistjoni tal-multilingwiżmu tal-avviżi ta' kompetizzjoni, ta' avviżi ta' pożizzjoni vakanti u ta' sejnhiet għal espressjoni ta' interess kienet is-sugġett ta' ġurisprudenza abbondanti min-naħa tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali, li tajjeb li tissemma. Din il-ġurisprudenza turi l-importanza mogħtija lill-multilingwiżmu bħala prinċipju kważi kostituzzjonali li jorbot lill-azzjoni tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni.

Is-sistema lingwistika tal-kompetizzjonijiet ta' reklutaġġ organizzati mill-Uffiċċju Ewropew għas-Selezzjoni tal-Persunal (EPSO) giet ikkontestata diversi drabi quddiem il-qorti tal-Unjoni, b'mod partikolari minn Spanja u mill-Italja li kkontestaw il-prassi tal-EPSO li jippubblika l-avviżi ta' kompetizzjoni bil-Franċiż, bil-Ġermaniż u bl-Ingliż, bi ksur għalhekk tal-prinċipji stabbiliti fir-Regolament Nru 1/58 li jipprovdu li l-lingwi kollha tal-Istati Membri huma lingwi uffiċjali u lingwi ta' ħidma tal-istituzzjonijiet.

Bħala eżempju, fis-sentenza L Italja vs Il Kummissjoni ⁶¹, il-Qorti tal-Ġustizzja fakkret li s-sistema lingwistika tal-Unjoni tiddefinixxi bħala lingwi uffiċjali u bħala lingwi ta' ħidma tal-istituzzjonijiet it-23 lingwa li dak iż-żmien kienu elenkati fir-Regolament Nru 1/58. Hija għalhekk annullat l-avviżi ta' kompetizzjoni kkontestati. Il-Qorti tal-Ġustizzja stiednet lill-istituzzjonijiet jistabbilixxu modalitajiet ta' applikazzjoni tas-sistema lingwistika sabiex jiġġustifikaw kull eċċezzjoni għar-Regolament Nru 1/58. B'hekk, l-għażla tal-lingwi fl-avviżi ta' kompetizzjoni għandha tkun motivata. Hija għaldaqstant fakkret, fil-punt 71, li "mingħajr ma huwa neċessarju li jiġi deċiż jekk avviż ta' kompetizzjoni huwiex test ta' portata ġenerali fis-sens tal-Artikolu 4 tar-Regolament Nru 1 biżżejjed jiġi kkonstatat li, skont l-Artikolu 1(2) tal-Anness III tar-Regolamenti tal-Persunal, moqri flimkien mal-Artikolu 5 tar-Regolament Nru 1, li jipprovdi li *Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* għandu joħroġ bil-lingwi uffiċjali kollha, l-avviżi ta' kompetizzjoni kkontestati riedu jiġu ppubblikati fl-intier tagħhom bil-lingwi uffiċjali kollha".

"Fi kwalunkwe każ, [...] jekk jiġi preżunt li ċ-ċittadini tal-Unjoni Ewropea jaqraw *Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* bil-lingwa materna tagħhom u li din il-lingwa hija waħda mil-lingwi uffiċjali tal-Unjoni, kandidat potenzjali li l-lingwa materna tiegħu ma kinitx waħda mil-lingwi tal-pubblikazzjoni kompluta tal-avviżi ta' kompetizzjoni kkontestati

61 | Sentenza tas-27 ta' Novembru 2012, C-566/10 P, [EU:C:2012:752](#) (ara wkoll l-Istqarrija għall-Istampa Nru 153/12).

kellu jakkwista dan il-*Ġurnal* b'waħda minn dawn il-lingwi u jaqra l-avviż b'din il-lingwa qabel ma jiddeċiedi jekk jixtieqx japplika għal waħda minn dawn il-kompetizzjonijiet." (punt 73). Għaldaqstant, "[t]ali kandidat kien fi żvantaġġ meta mqabbel ma' kandidat li l-lingwa materna tiegħu kienet waħda mit-tliet lingwi li bihom l-avviżi ta' kompetizzjoni kkontestati ġew ippubblikati b'mod komplut, kemm għal dak li jikkonċerna l-fatt li jifhem dawn l-avviżi b'mod korrett kif ukoll għal dak li jikkonċerna t-terminu sabiex jipprepara u jibgħat kandidatura għal dawn il-kompetizzjonijiet" (punt 74). "Minn dan isegwi li l-prattika ta' publikazzjoni limitata ma tosservax il-prinċipju ta' proporzjonalità u għaldaqstant tikkostitwixxi diskriminazzjoni minħabba l-lingwa, ipprojbita mill-Artikolu 1d tar-Regolamenti tal-Persunal." (punt 77)

Madankollu, fis-sentenza ċċitata iktar 'il fuq, *L Italja vs Il Kummissjoni* (punti 86 sa 88), il-Qorti tal-Ġustizzja rrikonoxxiet ċerti moderazzjonijiet għal dawn il-prinċipji:

"Għandu jingħad ukoll li l-istituzzjonijiet ikkonċernati mill-avviżi ta' kompetizzjoni kkontestati ma humiex suġġetti għal sistema lingwistika speċifika (fir-rigward tas-sistema lingwistika tal-UASI, ara s-sentenza tad-9 ta' Settembru 2003, *Kik vs UASI*, C-361/01 P, [EU:C:2003:434](#), punti 81 sa 97). Madankollu hemm lok li jiġi vverifikat jekk ir-reqwiżit tal-għarfien ta' waħda mit-tliet lingwi inkwistjoni jistax ikun iġġustifikat mill-interess tas-servizz, kif issostni l-Kummissjoni. F'dan ir-rigward [...] jirriżulta li l-interess tas-servizz jista' jikkostitwixxi għan leġittimu li jista' jittiehed inkunsiderazzjoni. B'mod partikolari, kif ġie indikat fil-punt 82 tas-sentenza preżenti, l-Artikolu 1d tar-Regolamenti tal-Persunal jawtorizza limiti għall-prinċipji ta' nondiskriminazzjoni u ta' proporzjonalità. Madankollu, huwa importanti li dan l-interess tas-servizz ikun ogġettivament iġġustifikat u li l-livell ta' għarfien tal-lingwi meħtieġ ikun proporzjonat mal-bżonnijiet reali tas-servizz (ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tad-19 ta' Ġunju 1975, *Küster vs Il-Parlament*, 79/74, [EU:C:1975:85](#), punti 16 u 20, kif ukoll tad-29 ta' Ottubru 1975, *Küster vs Il-Parlament*, 22/75, [EU:C:1975:140](#), punti 13 u 17)."

Il-Qorti Ġenerali wkoll tat deċiżjoni f'dan is-sens fis-sentenzi *L Italja vs Il Kummissjoni* tal 24 ta' Settembru 2015, T-124/13 u T-191/13, tas 17 ta' Diċembru 2015, T-275/13, T-295/13 u T-510/13 kif ukoll tal 15 ta' Settembru 2016, T-353/14 u T-17/15.

Din l-aħħar sentenza kienet is-suġġett ta' appell li nqata' mill-Awla Manja tal-Qorti tal-Ġustizzja. Fis-sentenza tas-26 ta' Marzu 2019, *Il Kummissjoni vs L Italja*, C-621/16 P, l-Awla Manja tal-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet: "hemm lok li jiġi ppreċiżat li hija l-istituzzjoni li wettqet differenza fit-trattament ibbażata fuq il-lingwa li għandha tistabbilixxi li din hija tabilhaqq adatta sabiex tindirizza l-bżonnijiet reali relatati mal-funzjonijiet li l-persuni

rreklutati ser jkunu mitluba jwettqu. Barra minn hekk, kwalunkwe kundizzjoni relatata mal-konozzenzi lingwistiċi speċifiċi għandha tkun proporzjonata għal dan l-interess u għandha tkun ibbażata fuq kriterji ċari, oġġettivi u prevedibbli sabiex il-kandidati jkunu jistgħu jifhmu r-raġunijiet ta' din il-kundizzjoni u l-qorti tal-Unjoni jistgħu jidher li l-legalità tagħha (ara s-sentenza [tas 26 ta' Marzu 2019], Spanja vs Il-Parlament, C-377/16, punt 69) (punt 93); “differenzi fit-trattament għal dak li jirrigwarda s-sistema lingwistika tal-kompetizzjonijiet jistgħu jkunu awtorizzati, skont l-Artikolu 1d(6) tar-Regolamenti tal-Persunal, jekk huma għustifikati b'mod oġġettiv u raġonevoli minn għan leġittimu ta' interess ġenerali fil-kuntest tal-politika tal-persuna” (punt 120); “għalkemm ma huwiex eskluż li l-interess tas-servizz jista' jiġġustifika l-limitazzjoni tal-għażla tal-lingwa 2 tal-kompetizzjonijiet għal numru limitat ta' lingwi uffiċjali l-iktar magħrufa fl-Unjoni (ara, b'analogija, is-sentenza tad-9 ta' Settembru 2003, Kik vs UASI, C-361/01 P, [EU:C:2003:434](#), punt 94), u dan anki fil-kuntest ta' kompetizzjoni ta' natura ġenerali, bħal dik imsemmija fl-'Avviż ta' kompetizzjoni ġenerali – EPSO/AD/276/14 – Amministraturi (AD 5)', tali limitazzjoni għandha madankollu, fid-dawl tar-rekwiżiti mfakkra fil-punti 92 u 93 ta' din is-sentenza, obbligatorjament tistrieħ fuq elementi oġġettivament verifikabbli, kemm mill-kandidati għall-kompetizzjoni kif ukoll mill-qorti tal-Unjoni, li jkunu ta' natura li jiġġustifikaw il-konozzenzi lingwistiċi meħtieġa, li għandhom ikunu proporzjonati għall-bżonnijiet reali tas-servizz” (punt 124).

Is-sistema lingwistika tal-avviżi ta' pożizzjoni vakanti u ta' sejhiet għal espressjoni ta' interess hija wkoll is-suġġett ta' numru notevoli ta' kawżi.

Fis-sentenza tal-Qorti Ġenerali tal-20 ta' Novembru 2008, L Italja vs Il-Kummissjoni, T 185/05, kien inkwistjoni rikors ipprezentat minn Stat Membru (l-Italja) kontra, minn naħa, deċiżjoni tal-Kummissjoni li tippubblika l-avviżi ta' pożizzjoni vakanti għall-pożizzjonijiet ta' senior management bil-Franċiż, bil-Ġermaniż u bl-Ingliż u, min-naħa l-oħra, avviż ta' pożizzjoni vakanti tal-Kummissjoni ppubblikat b'dawn it-tliet lingwi sabiex timtela pożizzjoni ta' Direttur Ġenerali fl-Uffiċċju Ewropew ta' Kontra l-Frodi (OLAF). L-Italja invokat il-prinċipji ta' nondiskriminazzjoni minhabba n-nazzjonalità u ta' osservanza tad-diversità lingwistika sabiex titlob l-annullament tal-avviżi ta' pożizzjoni vakanti inkwistjoni.

Min-naħa tagħha, il-Kummissjoni sostniet raġunijiet li fil-fehma tagħha kienu leġittimi, marbuta mal-funzjonament tajjeb tas-servizz.

Il-Qorti Ġenerali laqgħet it-talbet tal-Italja għar-raġuni li “jekk il-Kummissjoni tiddeċiedi li tippubblika fil-*Gurnal Uffiċjali* t-test shiħ ta' avviż ta' pożizzjoni vakanti għal pożizzjoni

ta' senior management b'ċerti lingwi biss, hija għandha, sabiex tevita diskriminazzjoni bbażata fuq il-lingwa bejn il-kandidati potenzjalment ikkonċernati mill-imsemmi avviż, tadotta miżuri adegwati sabiex tinforma lil dawn il-kandidati kollha bl-eżistenza tal-avviż ta' pożizzjoni vakanti kkonċernat u bil-verżjonijiet li fihom gie ppubblikat it-test shiħ tiegħu" (punt 130) u li "[f]id-dawl ukoll tal-fatt li d-Deciżjoni stess ma gietx ippubblikata fil-*Ġurnal Uffiċjali* sabiex il-qarrejja tal-verżjonijiet l-oħra minbarra l-verżjoni Franciża, Ġermaniża u Ingliża jkunu mwissja dwar il-bidla importanti fil-prassi li giet introdotta b'dan il-mod, jeżisti riskju serju li l-kandidati potenzjali li l-lingwa materna tagħhom mhijiex waħda mit-tliet lingwi msemija fid-Deciżjoni lanqas biss ma jkunu informati bl-eżistenza ta' avviż ta' pożizzjoni vakanti li jista' jinteressahom. Minkejja li dawn il-kandidati jista' jkollhom konnoxxenza tajba ħafna ta' minn tal-inqas lingwa waħda mill-Franciż, Ġermaniż jew Ingliż, ma jistax jittqies li huma jikkonsultaw verżjoni tal-*Ġurnal Uffiċjali* ppubblikata f'lingwa li mhijiex il-lingwa materna tagħhom" (punt 138).

Fil-Kawża C 377/16, bejn Spanja u l-Parlament, maqtugħa b'sentenza tal-Awla Manja tal-Qorti tal-Ġustizzja tas 26 ta' Marzu 2019, Spanja talbet lill-Qorti tal-Ġustizzja tannulla sejha għal espressjoni ta' interess fil-kuntest ta' proċedura ta' selezzjoni ta' membri tal-persunal bil-kuntratt (xufiera). Spanja invokat il-prinċipji ta' nondiskriminazzjoni minħabba l-lingwa u ta' osservanza tad-diversità lingwistika sa fejn l-avviż ikkontestat kien jillimita l-għażla tal-lingwa 2 tal-proċedura ta' selezzjoni għall-Franciż, il-Ġermaniż u l-Ingliż, li kienu wkoll il-lingwi li setgħu jintużaw bħala lingwa ta' komunikazzjoni. Min-naħa tiegħu, il-Parlament invoka l-interess tas-servizz, li kien jeżiġi li l-membri tal-persunal irrekutati godda jkunu kapaċi joperaw mill-ewwel, sa fejn it-tliet lingwi inkwistjoni huma l-iktar użati fl-istituzzjoni. Barra minn hekk, skont il-Parlament, il-fatt li l-formola ta' reġistrazzjoni kienet disponibbli biss, minħabba raġunijiet tekniċi, bil-Franciż, bil-Ġermaniż u bl-Ingliż, ma kienx jimplika obbligu għall-kandidati li jimlewha b'waħda minn dawn it-tliet lingwi.

Il-Qorti tal-Ġustizzja qieset li, "[f]id-dawn iċ-ċirkustanzi, ma jistax jiġi eskluż li xi kandidati kienu, fil-fatt, imċaħħda mill-possibbiltà li jużaw il-lingwa uffiċjali tal-Unjoni tal-għażla tagħhom sabiex jissottomettu l-applikazzjonijiet tagħhom" (punt 44). Barra minn hekk, hija fakkret li "mill-Artikolu 1d(6) tar-Regolamenti tal-Persunal jirriżulta li differenza fit-trattament abbażi tal-lingwa ma tistax tiġi aċċettata, fl-applikazzjoni tar-Regolamenti tal-Persunal, ħlief jekk din tkun oġġettivament u raġonevolment iġġustifikata u tissodisfa l-għanijiet legittimi ta' interess ġenerali fil-kuntest tal-politika tal-persunal" (punt 49). Issa, il-Parlament ma rnexxilux jistabbilixxi dan. Il-Qorti tal-Ġustizzja għalhekk annullat l-att ikkontestat.

2.5.3 - Il-każ partikolari tas-sistema lingwistika tal-privattiva Ewropea b'effett unitarju

L-Uffiċċju Ewropew tal-Privattivi (UEP), li jamministra l-privattiva Ewropea b'effett unitarju (PEEU) maħluqa bir-Regolament (UE) Nru 1257/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas 17 ta' Diċembru 2012 li jimplimenta l-kooperazzjoni msaħħa fil-qasam tal-ħolqien ta' protezzjoni tal-privattiva unitarja u bir-Regolament tal-Kunsill (UE) Nru 1260/2012 tas 17 ta' Diċembru 2012 li jimplimenta l-kooperazzjoni msaħħa fil-qasam tal-ħolqien ta' protezzjoni tal-privattiva unitarja fir-rigward tal-arrangamenti applikabbli għat-traduzzjoni, għandu bħala lingwi uffiċjali l-Franċiż, il-Ġermaniż u l-Ingliż. Barra minn hekk, it-traduzzjoni tal-privattivi ssir biss fil-lingwi msemmija, b'eċċezzjoni għar-Regolament Nru 1/58. Kienu diversi l-Istati Membri li ma qablux ma' din is-sistema lingwistika u li invokaw il-prinċipju ta' nondiskriminazzjoni minħabba l-lingwa.

Is-sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja (Awla Manja) tal 5 ta' Mejju 2015, Spanja vs Il Kunsill, C 147/13, tagħti stampa ċara ta' din is-sitwazzjoni. F'din il-kawża, Spanja talbet l-annullament tar-Regolament Nru 1260/2012. Il-Belġju, ir-Repubblika Ċeka, id-Danimarka, il-Ġermanja, Franza, il-Gran Dukat tal-Lussemburgu, l-Ungerija, il-Pajjiżi l-Baxxi, l-Isvezja, ir-Renju Unit tal-Gran Brittanja u tal-Irlanda ta' Fuq, kif ukoll il-Parlament u l-Kummissjoni, għamlu intervent insostenn tat-talbiet tal-Kunsill.

Il-Qorti tal-Ġustizzja, madankollu, aċċettat trattament iddifferenzjat tal-lingwi uffiċjali tal-Unjoni peress li kien adegwat u proporzjonat fid-dawl tal-għan leġittimu mfittex mir-Regolament (jiġifieri l-ħolqien ta' sistema ssemplifikata u uniformi ta' traduzzjoni għall-PEEU, bil-għan li jinstab bilanċ tajjeb bejn l-ispejjeż u l-effettività għall-inventuri). Kien meħtieġ ukoll li tiġi ggarantita ċ-ċertezza legali, li tiġi inkoraġġita l-innovazzjoni u li jingħata sostenn b'mod partikolari lill-impriżi żgħir u medji, kif ukoll li l-aċċess għall-PEEU u għas-sistema ta' privattivi b'mod generali jkun iktar faċli, inqas oneruż f'termini ta' spejjeż u ġuridikament ċert (punti 31 sa 48).

Il-komunikazzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja maċ-ċittadini bil-lingwa tagħhom

Apparti l-attività ġudizzjarja tagħha, il-Qorti tal-Ġustizzja tircievi wkoll talbiet ta' kull natura min-naħa tas-soċjetà ċivili. Dawn jistgħu jkunu, pereżempju, talbiet għal aċċess għal dokumenti amministrattivi jew għall-arkivji storiċi tal-istituzzjoni. Jistgħu jkunu involuti wkoll mistoqsijiet jew talbiet għal informazzjoni ta' natura ferm differenti, xi drabi indirizzati lill-Qorti tal-Ġustizzja bi żball (pereżempju kwistjonijiet li jikkoncernaw qorti internazzjonali oħra bħall-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem). Hija tircievi wkoll talbiet għal apprendistat, kandidaturi, offerti fil-kuntest ta' avvizi ta' kuntratti, talbiet għal żjarat jew għal seminars ta' studju, eċċ.

Peress li dawn it-talbiet jistgħu jaslulha b'kull waħda mil-lingwi uffiċjali tal-Unjoni, hija neċessarjament teħtieġ li jkollha fi ħdanha kompetenzi lingwistiċi li jippermettulha tifhem dawn it-talbiet, tipproċessahom u twegibhom bl-istess lingwa⁶², filwaqt li tadatta jekk ikun meħtieġ ir-registru lingwistiku u stilistiku tagħha (ġuridiku, amministrattiv, tekniku jew pedagogiku) skont l-interlokutur tagħha.

Barra minn hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja għandha tkun kapaċi tikkomunika esternament, tinforma lill-pubbliku, tiftaħ il-bibien tagħha liċ-ċittadini Ewropej kollha li jkunu jixtiequ jiltaqgħu magħha u hija għandha tkun tista' tilqagħhom bil-lingwa tagħhom. Għal din ir-raġuni, is-sit internet Curia tagħha huwa multilingwi. Bl-istess mod, iż-żjarat, l-avvenimenti protokollari jew il-komunikazzjonijiet mal-membri tal-ġudikatura nazzjonali jiġu organizzati bil-lingwi tal-partecipanti, ħafna drabi bl-għajjnuna tal-interpreti tad-DĠM.

62 | Ara, f'dan ir-rigward, l-Artikolu 13 tal-Kodiċi Ewropew ta' Mġiba Amministrattiva Tajba (li jista' jiġi kkonsultat fis-sit tal-Ombudsman Ewropea: <https://www.ombudsman.europa.eu/fr/publication/mt/3510>).

3. - Il-ġestjoni tal-multilingwiżmu fil-Qorti tal-Ġustizzja

“Korollarju tal-multilingwiżmu, it-traduzzjoni hija wkoll, ħafna drabi, l-uniku aspett viżibbli tiegħu [...]. It-traduzzjoni hija madankollu [...] l-element li jgħaqqad, li jinsegħ flimkien, ir-rebħa tal-ħsieb fuq l-użu tal-forza. Hija teħtieġ, sabiex ikollha l-effett sħiħ tagħha, sforz bla waqfien ta’ riflessjoni, kemm f’termini ta’ riċerka kif ukoll f’termini ta’ taħriġ.”⁶³

Ir-responsabbiltà tal-multilingwiżmu fil-kuntest tal-proċeduri taqa’ fuq ir-Registratur. Għal dan il-għan, huwa jistrieħ b’mod partikolari fuq id-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu (DĠM), li jiġbor fi ħdanu d-dipartimenti tal-interpretazzjoni u tat-traduzzjoni ġuridika, li jaqgħu taħt l-awtorità tad-Direttur Ġenerali tiegħu.

3.1 - L-organizzazzjoni tad-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu

Id-DĠM inġoloq fl 1 ta’ Jannar 2018. Huwa jiġbor fi ħdanu żewġ dipartimenti li qabel kienu separati, jiġifieri d-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika u d-dipartiment tal-interpretazzjoni. Id-Direttorat Ġenerali huwa kkostitwit minn 30 diviżjoni, li tnejn minnhom jaqgħu direttament taħt l-awtorità tad-Direttur Ġenerali filwaqt li t-28 l-oħra huma bħala prinċipju maqsuma fi tliet direttorati. Madankollu, meta diviżjoni lingwistika jkollha kap ta’ diviżjoni ġdid, hija ħafna drabi taqa’ direttament taħt id-Direttur Ġenerali għal perijodu speċifiku.

Id-dipartimenti trażversali huma kkostitwiti minn żewġ diviżjonijiet marbuta direttament mad-Direttur Ġenerali, kif ukoll minn diviżjoni oħra li hija awtonoma:

- Id-Diviżjoni “Għodda ta’ Għajnuna għall-Multilingwiżmu”, ikkostitwita minn kap tad-diviżjoni, minn tliet amministraturi u minn 23 assistent, tiżgura l-monitoraġġ u l-iżvilupp tal-għodda informatika speċifika għad-dipartiment tat-traduzzjoni, li tinkludi għodda ta’ ġestjoni u għodda ta’ għajnuna għat-traduzzjoni. Din id-diviżjoni timplimenta, b’kollaborazzjoni mad-dipartimenti l-oħra, il-flussi ta’ ħidma meħtieġa għat-trattament tad-dokumenti, mill-wasla tagħhom fid-dipartiment tat-traduzzjoni sal-ħruġ tagħhom (meta jintbagħtu lid-dipartiment li jkun talab it-traduzzjoni jew meta jintbagħtu għall-pubblikazzjoni). Hija taħdem ukoll mad-Direttorat tal-Interpretazzjoni sabiex jiġu kkoordinati u ssorveljati t-talbiet u

63| Isabelle Pingel, “Le régime linguistique des institutions de l’Union européenne”, *Revue des affaires européennes*, Nru 3, 2016, p. 360 u 361. Traduzzjoni libera.

I-ħtiġijiet informatiċi speċifiċi għad-dipartiment tal-interpretazzjoni, li jintbagħtu lid-Direttorat tat-Teknoloġija tal-Infommazzjoni (DTI). Il-kollaborazzjoni tagħha ma' dan id-direttorat hija ta' importanza partikolari. Id-Divizjoni "Għodda ta' Għajnuna għall-Multilingwiżmu" tipparteċipa wkoll fil-ħidma interistituzzjonali marbuta mal-għodda ta' għajnuna għall-multilingwiżmu u mal-monitoraġġ tal-iżviluppi fl-informatika. Din id-divizjoni hija kkostitwita minn tliet taqsimiet, jiġifieri t-Taqsimi "Żvilupp u Ġestjoni tal-Għodda Informatika Multilingwi", it-Taqsimi "Trattament Elettroniku Preliminari tad-Dokumenti u Monitoraġġ tal-Pubblikazzjonijiet" kif ukoll it-Taqsimi "Ġestjoni u Għajnuna tal-Għodda". Hija barra minn hekk għandha ċellola responsabbli sabiex tipproduċi dashboards b'informazzjoni u statistika ta' natura diversa. Hija twettaq ukoll diversi kompiti ta' natura trażversali fil-livell istituzzjonali u interistituzzjonali, bħalma huwa l-monitoraġġ tal-iżviluppi fit-teknoloġija.

- Id-Divizjoni "Ippjanar u Traduzzjoni Esterna", ikkostitwita minn kap tad-divizjoni, minn tliet amministraturi u minn 20 assistent, tiġġestixxi l-flussi tat-talbiet għal traduzzjoni kif ukoll il-proċeduri amministrattivi, kuntrattwali u finanzjarji marbuta mal-esternalizzazzjoni tat-traduzzjonijiet u mal-finanzjament tal-għodda interistituzzjonali. Din id-divizjoni hija organizzata f'żewġ taqsimiet: it-Taqsimi "Ippjanar Ċentrali" u t-Taqsimi "Freelance". It-Taqsimi "Ippjanar Ċentrali" tiżgura l-komunikazzjoni bejn id-dipartimenti li jitolbu traduzzjoni (uffiċċji tal-Membri, Reġistri, dipartimenti tal-Qorti tal-Ġustizzja) u d-divizjonijiet tat-traduzzjoni. Hija tipproponi t-termini lil min jitlob traduzzjoni u tippjana l-flussi tax-xogħol sal-ħruġ finali tat-traduzzjonijiet. Din it-taqsimi tiżgura li mat-talbiet tingħata informazzjoni utli għat-traduzzjoni u tiġġestixxi l-flussi relatati, inklużi talbiet għal modifika tat-test għat-traduzzjoni. Min-naħa tagħha, it-Taqsimi "Freelance" tiżgura, b'kooperazzjoni mad-divizjonijiet lingwistiċi, l-ippjanar, l-eżekuzzjoni u l-kontabbiltà tal-attivitajiet freelance, kif ukoll l-osservanza tal-prattiki amministrattivi u finanzjarji tajba. L-esternalizzazzjoni tista' tikkonċerna xogħol ta' traduzzjoni jew ta' qari tal-provi.

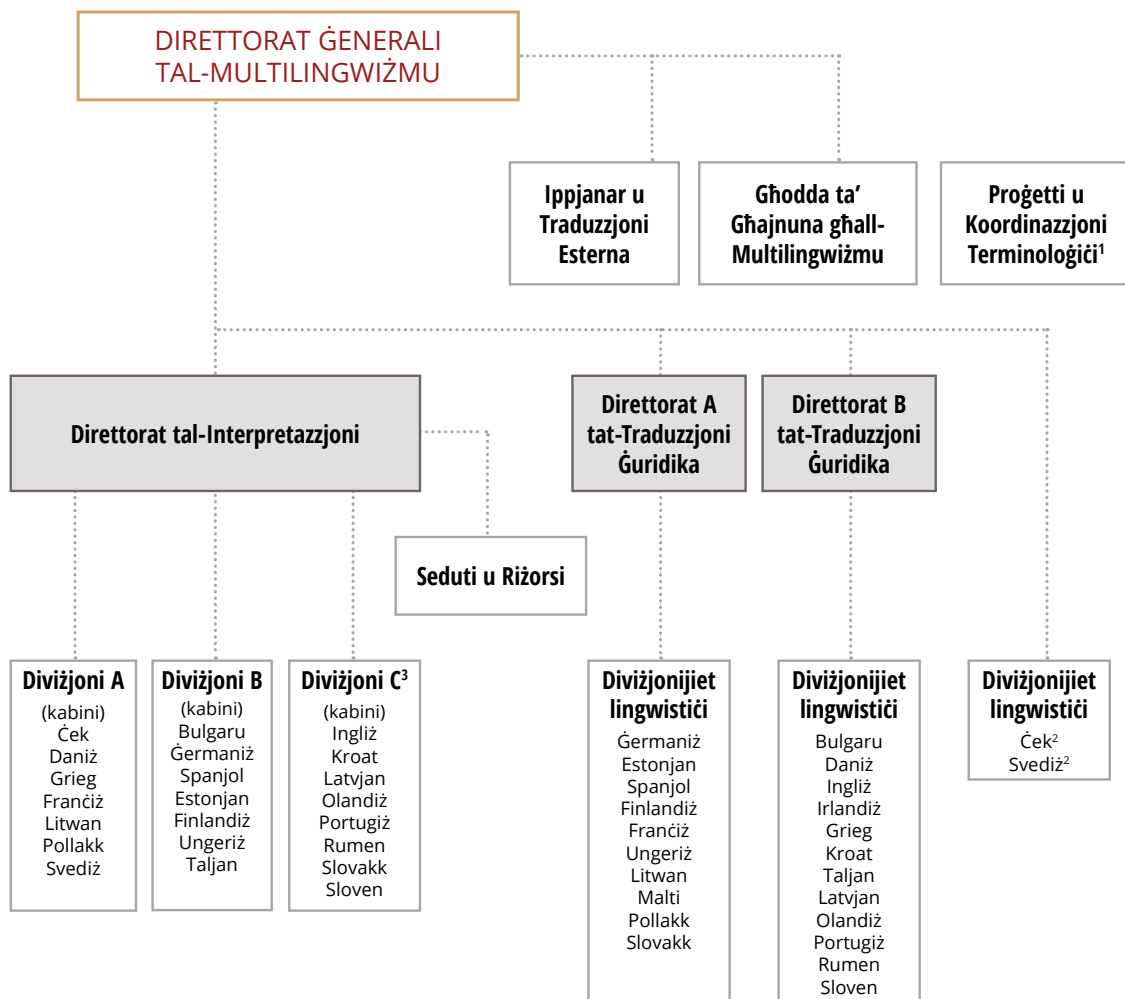
Din id-divizjoni ma tkoprix direttament l-attivitajiet ta' ppjanar u ta' esternalizzazzjoni tad-Direttorat tal-Interpretazzjoni, li għal dan il-għan għandu divizjoni trażversali oħra fi ħdanu, iżda tiżgura ġestjoni ċentralizzata ta' kwistjonijiet baġitarji u finanzjarji għad-DĠM kollu u tipparteċipa f'diversi gruppi ta' ħidma interistituzzjonali.

- Diviżjoni oħra li mill-azzjoni tagħha jibbenefika b'mod trażversali d-DĠM kollu u li għandha tissemma f'dan l-istadju, minkejja li formalment ma taqax taħt l-awtorità tiegħu, hija d-Diviżjoni "Proġetti u Koordinazzjoni Terminoloġiċi". Din id-diviżjoni tiġġestixxi l-ħidma terminoloġika, li tinkludi t-trattament preliminarj tat-terminoloġija, l-iżvilupp ta' ġabriet terminoloġiċi bħalma huwa l-Vokabularju Ġuridiku Multilingwi, it-terminoloġija tar-Regoli tal-Proċedura, u l-ismijiet tal-qراطي nazzjonali. Din id-diviżjoni tiġġestixxi wkoll il-ħidma dokumentali (riċerka, gwidi u korpi ta' dokumenti għall-alimentazzjoni ta' *memorji ta' traduzzjoni* speċifiċi), issostni u tiggwida lid-diviżjonijiet lingwistiċi fl-implimentazzjoni tal-kwalità, tiġġestixxi l-għodda u l-mezzi ta' komunikazzjoni interna tad-DĠM kif ukoll is-sit intranet tiegħu, l-ittra ta' informazzjoni tiegħu u l-mezzi ta' preżentazzjoni tiegħu.

Id-diviżjonijiet l-oħra huma maqsuma fi tliet direttorati.

Mill-bqija, id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika huwa kkostitwit minn żewġ direttorati li jiġbru fi ħdanhom id-diviżjonijiet lingwistiċi biss, jiġifieri diviżjoni waħda għal kull lingwa uffiċjali. Id-diviżjonijiet lingwistiċi, taħt l-awtorità ta' kap tad-diviżjoni, jinkludu bejn 20 u 57 ġurista lingwista, skont il-volum ta' xogħol ta' traduzzjoni lejn kull lingwa, assistiti minn qarreja tal-provi/verifikaturi lingwistiċi u mis-segretarjat ta' kull diviżjoni.

Id-Direttorat tal-Interpretazzjoni huwa kkostitwit minn erba' diviżjonijiet. Tlieta minn dawn id-diviżjonijiet huma kkostitwiti minn seba' jew tmien kabini permanenti, li jirrappreżentaw total ta' 22 kabina (attwalment ma hemmx *kabina* permanenti għall-Malti u għall-Irlandiż). Kull kabina hija kkostitwita minn bejn żewġ u għaxar uffiċjali interpreti, dejjem skont il-volum ta' xogħol ta' interpretazzjoni lejn il-lingwa kkonċernata. Ir-raba' diviżjoni, imsejha "Seduti u Riżorsi", għandha rwol trażversali fl-ippjanar tal-interpretazzjoni u fil-ġestjoni tal-interpreti freelance. Id-Diviżjoni "Seduti u Riżorsi" ma tippjanax biss l-assenjazzjoni għas-seduti tal-interpreti permanenti u freelance kollha iżda hija responsabbli wkoll għar-reklutaġġ kull ġimgħa ta' interpreti magħżula minn lista interistituzzjonali ta' iktar minn 3 000 interpretu freelance. Din id-diviżjoni żżomm kuntatt regolari mar-Registri u mad-dipartimenti l-oħra tal-istituzzjoni. Ir-responsabbiltà partikolari għall-ippjanar orizzontali fi ħdan id-Direttorat tal-Interpretazzjoni u għar-reklutaġġ tal-interpreti freelance taqa' fuq il-kap tad-diviżjoni, li jiġi assistit minn amministratur permanenti kif ukoll minn ħames interpreti, li jaqdu din il-funzjoni f'parti mill-ħin tagħhom fuq bażi ta' rotazzjoni u li jsaħħu t-tim responsabbli għall-ippjanar. Id-Diviżjoni tiffunzjona bl-għajnuna amministrattiva ta' ħames assistenti b'kompiti diversi, li huma responsabbli b'mod partikolari għall-interazzjoni mal-interpreti u għall-akkoljenza tagħhom kif ukoll għall-preparazzjoni tal-fajls tas-seduta għall-interpreti freelance.

1. Id-Diviżjoni "Progetti u Koordinazzjoni Terminoloġiċi" taqa' direttament taħt ir-Reġistratur tal-Qorti tal-Ġustizzja.

2. Diviżjoni tat-traduzzjoni li l-kap tagħha jkun għadu kemm inhatar titqiegħed, provviżorjament, taħt ir-responsabbiltà diretta tad-Direttur Ġenerali qabel ma tingħaqad ma' wiehed miż-żewġ direttorati tat-traduzzjoni ġuridika.

3. Id-diviżjoni C hija barra minn hekk responsabbli għall-kopertura tal-Malti u tal-Irlandiż, fl-assenza attwali tal-kabini għal dawn iż-żewġ lingwi

3.2 - Il-professjonijiet fid-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu

Konformement mal-Artikolu 42 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, “[i] l-Qorti tal-Ġustizzja għandha twaqqaf dipartiment lingwistiku kompost minn esperti li għandhom taħriġ ġuridiku adegwat u għarfien wiesa’ ta’ diversi lingwi uffiċjali tal-Unjoni”. Hija għalhekk tirrekluta, prinċipalment, permezz ta’ kompetizzjonijiet l-uffiċjali li jkollhom il-kapaċitajiet adegwati sabiex iwettqu l-funzjonijiet meħtieġa għall-proċessi ta’ interpretazzjoni u ta’ traduzzjoni ġuridika.

3.2.1 - Il-ġuristi lingwisti

Għall-finijiet tat-traduzzjoni ġuridika, il-Qorti tal-Ġustizzja minn dejjem għamlet użu minn ġuristi lingwisti, jiġifieri ġuristi li kkompletaw studji kompleti fid-dritt nazzjonali u li jkollhom għarfien tajjeb ta’ minn tal-inqas żewġ lingwi u sistemi ġuridici oħra fil-mument tar-reklutaġġ tagħhom. Għarfien perfett tal-lingwa mira (ġenerali u ġuridika), li bħala prinċipju tkun il-lingwa materna tal-ġurista lingwista, huwa indispensabbli għat-traduzzjoni. Barra minn hekk, il-ġurista lingwista jista’ jintalab ifassal dokument li mbagħad jiġi tradott (pereżempju, is-sunt ta’ talba għal deċiżjoni preliminari) jew, fuq talba minn Reġistru, avviz fil-*Ġurnal Uffiċjali*, kif ukoll, fuq talba mid-Direttorat tar-Riċerka u tad-Dokumentazzjoni (DRD), dokument li jservi għall-finijiet tal-amministrazzjoni ta’ kawża (fajl ta’ eżami preliminari).

Filwaqt li traduzzjoni letterarja timplika “ħolqien mill-ġdid” u filwaqt li traduzzjoni teknika, għalkemm fl-essenza tagħha tibqa’ lingwistika, hija kkundizzjonata mil-limitazzjonijiet ta’ lingwaġġ tekniku relattivament stabbilit u universali, it-traduzzjoni ġuridika hija “ibrida” meta mqabbla mat-tnejn preċedenti: it-traspożizzjoni għandha ssir fuq żewġ livelli, dak lingwistiku u dak tekniku u ġuridiku. Il-livell ta’ standardizzazzjoni lingwistika jvarja skont it-tip ta’ test (talbiet għal deċiżjoni preliminari, sentenzi, konkluzjonijiet). Huwa meħtieġ approċċ komparattiv: huwa meħtieġ li jinstab, fis-sistema ġuridika tal-lingwa mira, l-ekwivalenti naturali jew, jekk ma jkunx hemm, l-ekwivalenti funzjonali tal-kunċett ġuridiku invokat fit-test sors. Dan jimplika riċerka ġuridici li ħafna drabi jkun sinjifikattivi, kif ukoll analiżi u evalwazzjoni tal-affidabbiltà tas-sorsi. Ma hemmx qarrej li joqgħod attent għal test daqs it-traduttur tiegħu.

Karatteristika fundamentali tat-traduzzjoni ġuridika fil-każ tal-Qorti tal-Ġustizzja hija li din tal-aħħar tipproduci drittijiet u obbligi għaċ-ċittadini kollha, u għalhekk għandha tkun lil hinn minn kull kritika fir-rigward tal-mertu tagħha.

It-test ma jiddependix minn kull min jagħmel intervent: dak li tgħid il-Qorti tal-Ġustizzja, hija tgħidu bl-istess mod bil-lingwi kollha. B'hekk, il-ġurista lingwista ma għandux il-libertà ta' awtur meqjus b'mod iżolat iżda għandu, għall-kuntrarju, ir-responsabbiltà li jiggarrantixxi l-affidabbiltà ta' xogħol kollettiv.

Għall-ġurista lingwista, it-traduzzjoni tfisser it-tfittxija għall-korrispondenzi lingwistiċi u ġuridiċi (dritt komparattiv), l-espressjoni tad-dritt tal-Unjoni (eventwalment bil-kunċetti speċifiċi tiegħu) bid-diversi lingwi tiegħu, filwaqt li jiżgura bilanċ ġust bejn formulazzjonijiet misluta mid-dritt tal-Unjoni u formulazzjonijiet misluta mid-dritt nazzjonali. It-traduzzjoni ġuridika fil-Qorti tal-Ġustizzja hija “kostruzzjoni mill-ġdid” tat-test oriġinali bbażata fuq elementi formali u sostantivi vinkolanti (dritt primarju, dritt idderivat, referenzi, kwotazzjonijiet, terminoloġija stabbilita u punti ta' riferiment fid-diversi drittijiet nazzjonali) ⁶⁴.

L-eżercizzju ta' tqabbil jista' jinvolvi, potenzjalment, tliet sistemi ġuridiċi differenti: id-dritt nazzjonali “sors”, id-dritt nazzjonali “mira”, u d-dritt tal-Unjoni. Issa, sistema tista' tuża diversi lingwi sabiex tesprimi ruħha filwaqt li lingwa tista' tintuża minn diversi sistemi.

B'mod prinċipali, il-ġuristi lingwisti huma mistennija jittraduċu:

- testi regolatorji (l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, ir-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali);
- deċiżjonijiet (sentenzi, digrieti u opinjonijiet);
- sunti ta' deċiżjonijiet (li qabel kienu s-sommarji) u informazzjonijiet dwar id-deċiżjonijiet mhux ippubblikati;
- talbiet għal deċiżjoni preliminari, li joriġinaw minn awturi differenti u li jirriflettu sistemi ġuridiċi differenti;

64| F'dan ir-rigward, skont Gwénaél Glâtre, “il-Qorti tal-Ġustizzja attwali (QĠUE) hija għalhekk operatur formidabbli ta' traduzzjoni bejn id-drittijiet nazzjonali. Il-kompetenzi tagħha fil-qasam tat-traduzzjoni huma l-bażi tal-interpretazzjoni tad-dritt Ewropew” [traduzzjoni libera], *L'anti-Babel : la forme « Europe » au défi de ses frontières linguistiques*, Blog du Club de Mediapart, 16 ta' Novembru 2017: <https://blogs.mediapart.fr/gwenael-glatre/blog/161117/l-anti-babel-la-forme-europe-au-defi-de-ses-frontieres-linguistiques>.

- atti proċedurali oħra li joriginaw esternament u li jkollhom lingwa, forma u stil varjabbli ħafna;
- konkluzjonijiet tal-Avukati Ġenerali;
- avvizi fil-ĠU;
- stqarrijiet għall-istampa, jiġifieri testi b'informazzjoni, imfassla b'reġistru lingwistiku iktar sempliċi li xorta waħda jirrifletti s-sens ġuridiku tal-originali;
- dokumenti varji: ittri, paġni għas-sit internet, eċċ.

Il-ġurista lingwista jwettaq ukoll kompiti oħra minbarra t-traduzzjoni ġuridika. L-ewwel wieħed minn dawn il-kompiti huwa r-reviżjoni. Ir-reviżjoni tinvolvi l-verifika tal-korrispondenza bejn test originali u t-traduzzjoni tiegħu mwettqa minn terz, jiġifieri minn ġurista lingwista ieħor jew minn freelance (kompletezza, assenza ta' sens ġuridiku ħażin, osservanza tar-regoli u tal-prattiki tajba tal-lingwa mira), b'osservanza ta' tliet kliem ewlenin: lealtà (rispett tax-xogħol ipprovdut); sussidjarjetà (ma jsirx intervent jekk ma jkunx hemm ġustifikazzjoni oġġettiva); solidarjetà (osservanza tal-prattiki tajba tad-diviżjoni). Il-ġurista lingwista responsabbli għar-reviżjoni jissuġġerixxi titjib filwaqt li jżid, jekk ikun il-każ, kummenti li jippermettu li ssir distinzjoni ċara bejn il-korrezzjonijiet ta' żbalji, l-interventi magħmula minħabba preċiżjoni u l-interventi stilistiċi. Huwa importanti li r-reviżjoni mwettqa f'kull diviżjoni ssegwi approċċ armonizzat. Dan jeżiġi formalizzazzjoni tal-prattiki u laqgħat minn żmien għall-ieħor, kif ukoll l-iskambju tal-aħjar Prattiki bejn id-diviżjonijiet. Huwa importanti wkoll li l-proċess ma jittaqqalx b'mod inutli li xi drabi jista' jkollu r-riżultat oppost ta' dak mixtieq: il-kontroll tal-kwalità, li tagħmel parti minnu r-reviżjoni, għandu jkun ikkonċentrat fuq id-dokumenti delikati jew importanti, kif ukoll fuq it-traduzzjonijiet ta' ġuristi lingwisti inqas awtonomi, pereżempju għaliex ikunu għadhom qegħdin jiġu mħarrġa. Il-ġurista lingwista revizur jista' jintalab ukoll jinforma lill-ġerarkija dwar ir-rendiment tal-kollegi (jew tal-freelance) għall-finijiet tal-evalwazzjoni u, fuq kollox, taż-żamma ta' livell ta' kwalità omoġenju.

Il-kompiti l-oħra tal-ġurista lingwista huma prinċipalment dawn li ġejjin:

- li jikkontribwixxi għall-kwalità globali tad-dokumenti billi jinteraġixxi mal-awturi kif ukoll mal-kollegi tad-diviżjonijiet lingwistiċi l-oħra (għajjnuna reċiproka, qari mill-ġdid trażversali, twegibiet għal mistoqsijiet dwar id-dritt nazzjonali, eċċ.);
- li jistabbilixxi sunti tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari li jkun partikolarment twal ⁶⁵ billi jsegwi prinċipji komuni dwar it-tfassil maħsuba b'mod ġenerali sabiex tittejjeb l-istruttura. Dawn is-sunti jiġu tradotti u nnotifikati fil-lingwi kollha minflok it-talba oriġinali, ħlief fil-każ tat-traduzzjoni fil-Franċiż li, għall-finijiet tal-ħtiġijiet tal-qorti u tal-partijiet awtorizzati jippreżentaw osservazzjonijiet bil-miktub, issir abbażi tat-talba għal deċiżjoni preliminari oriġinali fl-intier tagħha;
- li jikkontribwixxi għall-analiżi ġuridika tal-kawżi filwaqt li joffri l-għajjnuna tiegħu lid-dipartimenti l-oħra tal-Qorti tal-Ġustizzja (ir-Reġistri u d-DRD) billi jistabbilixxi noti li jippermettu li jiġu ffaċilitati l-komprensjoni u t-traduzzjoni;
- li jaġixxi bħala persuna ta' riferiment sabiex jipprovdi lill-kollegi tad-diviżjonijiet lingwistiċi l-oħra kull spjegazzjoni utli li tikkonċerna kawża li toriġina mill-Istat Membru tiegħu;
- li jaġixxi bħala “punt ċentrali ta' riferiment għal mistoqsijiet”, billi jiġbor il-mistoqsijiet tal-kollegi tad-diviżjonijiet lingwistiċi l-oħra fil-kuntest tat-traduzzjoni ta' konklużjonijiet jew ta' sentenzi, filwaqt li jwieġeb għalihom jekk ikun possibbli u jikkuntattja b'mod strutturat lill-uffiċċju tal-Membru li jkun l-awtur jekk ikunu meħtieġa kjarifiki (*ara l-punt 2.3.2*);
- li jikkontribwixxi għar-riċerki u għall-proġetti ġuridiċi jew dokumentali, għall-iżvilupp tat-terminoloġija, b'mod partikolari ġuridika, kif ukoll għall-armonizzazzjoni ta' din tal-aħħar;
- li jikkontribwixxi għat-taħriġ tal-kollegi u tal-freelance;

65| Artikolu 98 tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja.

- li jikkontribwixxi għar-rikonoxximent tal-prestigju tad-dipartiment billi jagħti preżentazzjonijiet dwar is-sistema lingwistika, l-organizzazzjoni u n-natura tax-xogħol tal-ġurista lingwista fi ħdan l-istituzzjoni, fil-livell interistituzzjonali, u fl-isfera nazzjonali, inkluż permezz ta' azzjonijiet ta' promozzjoni barra mill-Qorti tal-Ġustizzja;
- li jservi bħala persuna ta' kuntatt bejn id-diviżjoni lingwistika tiegħu u d-dipartimenti trażversali, pereżempju fil-qasam tal-informatika, tat-terminologija, tat-taħriġ jew tal-ġestjoni tal-esternalizzazzjoni;
- li jipparteċipa fir-reklutaġġ (bordijiet tal-kompetizzjoni, gruppi ta' selezzjoni ta' membri tal-persunal jew ta' freelance, korrezzjoni ta' eżamijiet).

Il-professjoni ta' ġurista lingwista għaddejja minn evoluzzjoni rapida marbuta mal-kontribuzzjoni dejjem ikbar u dejjem iktar eżiġenti ta' għodda ġdida informatika, b'mod partikolari tal-għodda għat-traduzzjoni newronali (*ara l-punt 4.3.3*).

3.2.2 - L-interpreti

L-interpreti tal-Qorti tal-Ġustizzja huma kollha interpreti ta' konferenza gradwati li kapaċi jiżguraw l-interpretazzjoni minn ċertu numru ta' lingwi uffiċjali tal-Unjoni, minn tal-inqas minn żewġ lingwi imma ħafna drabi bejn tliet u sitt lingwi. Matul il-karriera kollha tagħhom, l-interpreti jitgħallmu lingwi ġodda bil-għan li jżiduhom mal-portafoll lingwistiku tagħhom permezz ta' eżami msejjaħ "eżami ta' ammissjoni". Il-parti kbira tagħhom ma humiex ġuristi sa fejn ma jkunx realistiku li wieħed jeżiġi li kull interpretu jkollu dan it-taħriġ doppju. Madankollu, id-dipartiment tal-interpretazzjoni fl-intier tiegħu u kull interpretu individwali huma influwenzati kunsiderevolment mill-karatteristiċi speċifiċi tal-ambjent tax-xogħol tagħhom. Kull interpretu eventwalment jispeċjalizza u jiżviluppa rabta u kapaċità kompletament partikolari fir-rigward tal-affarijiet ġuridici. Għalkemm l-interpreti huma meħtieġa jaqraw id-dispożizzjonijiet tas-sentenzi u tal-partijiet konklużivi tal-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali matul is-seduta li fihom jingħataw jew jiġu ppreżentati, l-arti tagħhom, fid-dimensjonijiet kollha tagħha, tintalab l-iktar matul is-seduti għas-sottomissjonijiet orali. Fil-fatt, l-interpreti mitluba jiżguraw l-interpretazzjoni fil-kabina matul is-seduti għandhom jittrasponu direttament, ġeneralment bil-lingwa materna tagħha, is-sottomissjonijiet orali tar-rappreżentanti tal-partijiet u l-mistoqsijiet tal-Membri tal-kulleġġ ġudikanti. Dawn id-dibattiti huma kkaratterizzati minn kontenut ġuridiku ta' livell għoli, isegwu ritmi differenti u fihom jipparteċipaw oraturi b'talenti u b'ċarezza fid-diskors tagħhom daqstant ieħor differenti. Ħafna drabi, ir-rappreżentati

tal-partijiet li t-trattazzjoni tagħhom tiġi interpretata jkunu avukati rreġistrati fil-kmamar tal-avukati nazzjonali li jesprimu ruħhom skont it-tradizzjoni ġuridika u lingwistika tal-Istat Membru tagħhom u li jużaw kunċetti ġuridiċi tal-Istat Membru tagħhom f'raġunament intiż li jiġi interpretat id-dritt tal-Unjoni. L-isfidi għall-interpretazzjoni simultanja jistgħu jimmaterjalizzaw fl-istess hin: kif jista' wieħed jikkonċentra fl-istess hin fuq il-vuċi tal-oratur, fuq is-sottomissjonijiet miktuba, mgħoddija lill-kabina fl-aħħar minuta, fuq il-fil tal-argument u fuq il-preżentazzjoni li tkun qiegħda ssir fl-awla tas-seduta, fejn barra minn hekk l-oratur ikun qiegħed jittellem bit-Taljan filwaqt li jkun qiegħed juri preżentazzjoni ppreparata bl-Ingliż?

L-interpreti jiżguraw l-interpretazzjoni matul is-seduti taż-żewġ qrati għall-24 lingwa uffiċjali tal-Qorti tal-Ġustizzja kif ukoll matul avvenimenti oħra fi hdan l-istituzzjoni, bħalma huma ż-żjarat protokollari, il-laqgħat mal-aġenti tal-Istati Membri, il-forums tal-membri tal-ġudikatura nazzjonali u l-udjenzi solenni. Apparti l-interpretazzjoni fil-kabina, il-preparazzjoni hija eżiġenti; matul is-seduta l-interpretu jistrieħ fuq preparazzjoni fid-dettall, ħafna drabi mibdija diversi jiem qabel, li tiegħu parti kunsiderevoli mill-hin tax-xogħol tiegħu. Sabiex ikun jista' jwettaq xogħlu, l-interpretu għandu jkollu l-istess proċess bħall-partecipanti fis-seduta, proċess li ħafna drabi jkun ta' volum kbir u jkollu miegħu annessi ta' diversi mijiet ta' paġni b'notamenti, espressjonijiet u argumenti ġuridiċi li jkollhom jiġu assimilati. It-taħriġ kontinwu u ż-żamma f'livell tajjeb tal-konnoxxenzi lingwistiċi huma wkoll aspetti essenzjali tal-ħidma tal-interpreti. Dawn tal-aħħar huma marbuta mill-iktar sigriet professjonali strett. Sa mill-ħolqien tal-Qorti tal-Ġustizzja fl-1952, id-dipartiment tal-interpretazzjoni għadda minn evoluzzjoni estensiva minħabba l-ħtiġijiet dejjem jikbru tal-istituzzjoni. Illum il-ġurnata d-Direttorat tal-Interpetazzjoni għandu madwar 70 interpretu permanenti.

Ir-rwol tal-interpreti, f'kuntest multilingwi bħal dak tal-Qorti tal-Ġustizzja, huwa li jgħinu lil kull oratur iwassal il-messaġġ tiegħu lill-partecipanti l-oħra għas-seduta b'mod ċar, naturali u mexxej.

Is-sistema lingwistika multilingwi sħiħa b'24 lingwa kif stabbilita fir-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali tiġi applikata biss f'każijiet eċċezzjonali. Id-Divizjoni "Seduti u Riżorsi" tiffirma timijiet b'daqs li jiddependi minn kull seduta. Il-kompożizzjoni tat-timijiet tvarja skont il-lingwa tal-kawża, il-lingwi tal-Istati Membri li jagħmlu intervent u l-ħtiġijiet lingwistiċi tal-Membri tal-kulleġġ ġudikanti. B'hekk, is-sistema lingwistika hija speċifika għal kull seduta u timplika fil-parti l-kbira tal-każijiet numru limitat ta' kabini attivi skont in-numru ta' lingwi użati mill-partecipanti.

Id-dipartiment juża b'mod regolari kollaboraturi freelance. Dawn jiġu rrekutati fuq il-bażi ta' lista komuni ta' interpreti akkreditati mal-istituzzjonijiet tal-Unjoni. Il-konvokazzjoni tagħhom hija rregolata mill-ftehim konkluż bejn l-istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea u l-Assoċjazzjoni Internazzjonali tal-Interpreti ta' Konferenza (AIK). Fil-Qorti tal-Ġustizzja, il-kuntratt jinkludi ġurnata ta' preparazzjoni li tinżamm b'mod obbligatorju fil-bini tagħha. Il-kollaboraturi freelance jiġu ssorveljati mill-kollegi permanenti assenjati għall-istess seduta, jiġu integrati fit-tim u josservaw l-istess regoli tal-etika: segretezza, riżervatezza u kollegjalità.

Il-professjoni ta' interpretu wkoll għaddejja minn evoluzzjoni teknoloġika mgħaġġla, bl-aħħar evoluzzjonijiet ikunu, minn naħa, il-parteciċipazzjoni mill-bogħod ta' oraturi matul is-seduta. Din il-modalità kienet meħtieġa minhabba r-restrizzjonijiet fuq l-ivvjagġar matul il-kriżi marbuta mal-pandemija tal-Covid-19 iżda hija mistennija li tibqa' tintuża sa ċertu punt ⁶⁶ u, min-naħa l-oħra, ix-xandir b'mod dirett fuq l-internet (webstreaming) ta' ċerti seduti.

3.2.3 - Il-qarrejja tal-provi/verifikaturi lingwistiċi

Li jithares il-multilingwiżmu jfisser ukoll li tithares il-kwalità tal-lingwa. Diversi professjonijiet fi hdan l-istituzzjoni, bħalma huma l-qarrejja tal-provi, li jissejhu wkoll verifikaturi lingwistiċi, huma ddedikati għal dan il-kompitu. Il-missjoni tagħhom hija, b'mod partikolari, li jiżguraw l-osservanza tar-regoli lingwistiċi u tipografiċi, li jsegwu l-evoluzzjoni tal-lingwa, li jissorveljaw l-applikazzjoni tal-aħjar prattiki u, b'mod iktar ġenerali, li jipproteġu l-lingwa materna tagħhom.

Qabel id-diffużjoni jew il-pubblikazzjoni tagħhom, it-testi kkonċernati, jiġifieri prinċipalment is-sentenzi, id-digrieti, il-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali u s-sunti tad-deċiżjonijiet, ikollhom jiġu rtokkati sabiex jiġi żgurat li jikkonformaw minn kull aspett mar-regoli ta' tipografija u ta' fformattjar stabbiliti minn qabel. Dan huwa l-kompitu tal-qarrejja tal-provi.

⁶⁶ | Marc-André Gaudissart, "La Cour de justice de l'Union européenne face à la crise sanitaire", *Revue des affaires européennes*, Nru 1, 2020, p. 97 sa 107. Dan l-artiklu ġie aġġornat fl-2021 u ppubblikat fil-kuntest tax-xogħol ta' Edouard Dubout u ta' Fabrice Picod, *Le Coronavirus et le droit de l'Union européenne*, Editions Bruylant, 2021, p. 573 sa 593. Dan l-artiklu ġie wkoll aġġornat u ppubblikat bir-Rumen: "Funcționarea Curții de Justiție a Uniunii Europene în timpul pandemiei Covid-19", *EuRoQuod Revista Rețelei naționale de judecătore-coordonatori în materia dreptului Uniunii Europene*, 2020.

Madankollu, din il-professjoni evolviet mal-mogħdija taż-żmien. Fil-fatt, id-diġitalizzazzjoni kompleta tal-flussi wasslet inizjalment għal kompiti marbuta mal-ifformattjar li kienu qegħdin isiru dejjem iktar kumplessi. Madankollu, wara sforzi sabiex id-dokumenti prodotti fi ħdan l-Istituzzjoni jiġu strutturati u wara l-implimentazzjoni ta' ambjent diġitali għat-traduzzjoni (attwalment ibbażat fuq l-editur Trados Studio) li joħloq din l-istrutturazzjoni mat-tmiem tax-xogħol ta' traduzzjoni, dan il-kompitu naqas u għadu jikkonċerna biss ċerti dokumenti li ma jkunx fihom tali strutturazzjoni.

Barra minn hekk, ix-xogħol tal-korrettur tipografiku gie estiż b'mod gradwali. Fil-fatt, huwa u jaqra t-test sabiex jipperfezzjona t-tipografija, jew anki l-ifformattjar, huwa jsib ruħu f'sitwazzjoni fejn jidentifika punti oħra għal titjib. Hekk, pereżempju, il-korrettur tipografiku jaf jidentifika siltiet li jkunu nqabżu bi żball matul il-proċess ta' traduzzjoni, jista' jissuggerixxi formulazzjoni iktar eleganti jew iktar ċara, jista' jikkoreġi ċerti punti ta' ortografija jew ta' grammatika f'kuntest fejn il-lingwi jevolvu u fejn din l-evoluzzjoni għandha tiġi ssorveljata mill-korrettur tipografiku. Huwa minħabba dawn il-kompiti godda li llum il-ġurnata iktar nitkellmu dwar verifikaturi lingwistiċi milli qarreja tal-provi.

Fl-aħħar nett, huma jagħtu pariri u taħriġ lill-kollegi, jipparteċipaw fir-riflessjoni strateġika globali u jipproponu punti għal titjib fil-kwalità lingwistika tad-dokumenti tradotti. Huma jikkontribwixxu wkoll għall-iżvilupp tar-regoli interni u interistituzzjonali dwar it-tfassil fil-lingwa tad-diviżjoni tagħhom.

3.2.4 - L-assistenti amministrattivi u s-segretarji

L-assistent amministrattiv jimplimenta d-deċiżjonijiet amministrattivi tal-kap tad-diviżjoni lingwistika. Huwa b'hekk jista' jkun meħtieġ jikkordina l-kompiti tas-segretarjat, jorganizza l-proċess ta' esternalizzazzjoni b'kooperazzjoni mad-Diviżjoni "Ippjanar u Traduzzjoni Esterna" (talbiet għal ordnijiet u monitoraġġ tal-fatturi), jipproduċi tabelli ta' monitoraġġ u ta' ġestjoni kif ukoll, f'ċerti każijiet, iqassam il-kompiti ta' traduzzjoni u ta' reviżjoni lill-ġuristi lingwisti skont il-kriterji stabbilit mill-kap tad-diviżjoni.

Bl-għejbien progressiv tal-kompitu tal-ittajppjar, li tradizzjonalment kien il-kompitu prinċipali ta' segretarjat, il-membri tas-segretarjat illum il-ġurnata jieħdu ħsieb prinċipalment il-preparazzjoni tat-testi, l-ipproċessar preliminari tagħhom qabel jiġu assenjati lill-ġuristi lingwisti u t-trażmissjoni ta' dawn it-testi lill-utenti fi stadju sussegwenti tal-fluss informatiku.

Il-membri tas-segretarjat jirċievu t-talbiet għal traduzzjoni u informazzjoni oħra permezz tal-għodda informatika għall-monitoraġġ tal-flussi. Huma meħtieġa jwettqu wkoll ipproċessar preliminari ta' numru kbir ta' dokumenti. Dan jinvolti l-irkupru ta' kull element li jista' jkun diġà inkluż b'mod utli fl-abbozz tat-traduzzjoni mingħajr il-ħtieġa ta' intervent minn ġurista lingwista. Dan jista' jinvolti proċess ta' "copy" u "paste" ta' ċerti estratti jew, b'mod dejjem iktar komuni, il-finalizzazzjoni tal-mezzi ta' traduzzjoni fl-ambjent informatiku *ad hoc*, biż-żieda ta' dokumenti ta' riferiment jew ta' databases terminoloġiċi skont il-karatteristiċi tad-dokument għat-traduzzjoni.

Il-membri tas-segretarjat ikunu involuti wkoll f'kompiti ta' ġestjoni tal-freelance u jassistu lill-assistent amministrattiv fid-dawl taż-żieda fin-numru ta' kollaboraturi esterni kif ukoll fin-numru ta' paġni esternalizzati. Huma jiżguraw l-istabbiliment u r-reġistrazzjoni tal-formoli ta' kontroll tal-kwalità tat-traduzzjonijiet esterni, jiżguraw il-kuntatti mal-kollaboraturi freelance u jippreparaw il-korrispondenza magħhom. Ċerti membri tas-segretarjat għandhom ikunu kapaċi wkoll jiżguraw il-monitoraġġ amministrattiv tas-servizzi pprovduti mill-freelance filwaqt li japplikaw il-proċeduri, il-kuntratt qafas u r-Regolament finanzjarju.

L-ipproċessar preliminari tat-testi qabel l-assenjazzjoni tagħhom lill-ġuristi lingwisti huwa l-element li jikkaratterizza t-trasformazzjoni progressiva tar-rwol tas-segretarjati. Dan l-ipproċessar informatiku preliminari, li llum il-ġurnata huwa disponibbli permezz tal-*kit funzjonali* ta' traduzzjoni pprovdut fl-editur tat-traduzzjoni Trados Studio, jikkonċerna s-sentenzi, id-digrieti, il-konklużjonijiet, is-sunti tad-deċiżjonijiet, l-informazzjoni dwar id-deċiżjonijiet mhux ippubblikati u t-talbiet għal deċiżjoni preliminari. Dokumenti oħra għadhom jeħtieġu pproċessar tradizzjonali.

B'hekk, l-assistenti responsabbli għall-fajls ta' traduzzjoni ġuridika llum il-ġurnata jgħinu lill-ġuristi lingwisti b'mod differenti fil-proċess ta' traduzzjoni: provvista ta' informazzjoni b'mod partikolari dwar il-modifiki, organizzazzjoni tal-ippjanar u tal-flussi tad-dokumenti.

Barra minn hekk, tingħata importanza kbira lit-talbiet għal traduzzjoni. Is-segretarjati huma responsabbli għall-verifika li l-elementi kollha indikati minn min ikun talab it-traduzzjoni jkunu ġew inklużi fid-dokument u li dan jissodisfa r-rekwiżiti kollha f'termini ta' forma u ta' kwalità.

Min-naħa tagħhom, is-segretarjat tad-DĠM u s-segretarjati tad-diviżjonijiet trażversali huma responsabbli għas-sostenn għal dawn l-attivitàjiet kollha billi jwettqu kompiti operattivi u amministrattivi differenti, filwaqt li japplikaw il-proċeduri, ir-regoli u t-tekniki ddefiniti fi ħdan id-Direttorat Ġenerali. Huma b'hekk jikkontribwixxu għall-funzjonament tajjeb tiegħu b'mod globali. Huma jiżguraw il-kondiviżjoni tal-informazzjoni, il-monitoraġġ permanenti ta' fejn ikun wasal ix-xogħol u l-komunikazzjoni mal-utenti tas-servizzi tiegħu u mal-fornituri interni u esterni tad-Direttorat Ġenerali.

3.2.5 - Professjonijiet speċifiċi

Sabiex jipprovdi sostenn lill-membri tal-persunal tad-dipartimenti tat-traduzzjoni u tal-interpretazzjoni fil-ħidma tagħhom, id-DĠM jista' jirrikorri għal diversi professjonijiet speċifiċi li jinsabu fi ħdan it-timijiet jew id-diviżjonijiet trażversali (*ara l-punt 3.1*). Dawn l-assistenti u amministraturi huma responsabbli, b'mod partikolari, għall-monitoraġġ tal-membri tal-persunal, għall-akkoljenza u għat-taħriġ tal-membri tal-persunal, għat-twettiq ta' ċerti kompiti ta' analiżi ta' statistika kif ukoll għall-ġestjoni tal-fajls amministrattivi. Fl-oqsma iktar tekniċi, id-dipartiment jistrieħ fuq esperti bħalma huma speċjalisti informatiċi li jiżviluppaw għodda ta' ġestjoni u ta' għajjnuna għat-traduzzjoni, amministraturi responsabbli għall-ipproċessar preliminari elettroniku tad-dokumenti kif ukoll amministraturi impenjati fil-kuntest tal-fluss tat-talbiet ta' traduzzjoni kif ukoll tal-proċeduri amministrattivi, kuntrattwali u finanzjarji marbuta mal-esternalizzazzjoni.

Id-DĠM jibbenefika wkoll mis-servizzi offruti mill-professjonijiet speċifiċi fi ħdan id-Diviżjoni "Proġetti u Koordinazzjoni Terminoloġiċi". L-ispeċjalisti fit-terminoloġija u fid-dokumenti, fil-parti l-kbira tagħhom ġuristi, li jiffurmaw din id-diviżjoni jikkontribwixxu prinċipalment għad-definizzjoni u għall-ġestjoni ta' proġetti terminoloġiċi, b'kollaborazzjoni mal-ġuristi lingwisti. Huma jippartecipaw fit-tfassil u fl-iżvilupp ta' fajls terminoloġiċi kif ukoll fil-kontroll tal-kwalità tagħhom sabiex jiġu inklużi fid-database terminoloġika tal-Unjoni, imsejja *IATE*⁶⁷. Huma jgħinu lill-ġuristi lingwisti fix-xogħol tagħhom billi jwettqu, fuq talba, riċerka ta' terminoloġija u ta' dokumenti, li minnha l-Istituzzjoni tibbenefika prinċipalment fil-kuntest tat-trattament tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari. Dawn l-istess persuni barra minn hekk joffru firxa wiesgħa ta' taħriġ dwar it-terminoloġija kif ukoll dwar ir-riżorsi lingwistiċi u terminoloġiċi, dwar it-tekniki għar-riċerka ta' dokumenti u dwar l-għodda, u jikkoordinaw it-talbiet min-naħa tal-uffiċċji tal-Membri fil-kuntest

67 | <https://iate.europa.eu/home>

tal-eżami lingwistiku komparattiv. Membri tal-persunal bi profil ta' natura iktar teknika jiżviluppaw, taħt l-awtorità tal-kap tad-diviżjoni u b'kollaborazzjoni mill-qrib mad-DĠM, il-mezzi ta' komunikazzjoni interna ta' dan tal-aħħar.

3.3 - Il-kollaboraturi esterni

Sabiex ikun jista' jissodisfa l-ħtiġijiet kollha tiegħu f'termini ta' traduzzjoni u ta' interpretazzjoni, id-DĠM jagħmel użu sinjifikattiv mill-kollaboraturi esterni, li jaħdmu dejjem iktar mal-membri tal-persunal interni. Dan naturalment fil-limiti ta' dak li jippermettu l-kuntratti u l-leġiżlazzjoni applikabbli għall-kuntratti pubbliċi u fid-dawl tal-livell ta' kunfidenzjalità tad-dokumenti.

3.3.1 - Il-ġuristi lingwisti u t-tradutturi freelance

Fi ħdan id-dipartiment tat-traduzzjoni ġudizzjarja b'mod partikolari, l-esternalizzazzjoni tikkontribwixxi għal ġestjoni tajba sa fejn id-disponibbiltà f'kull mument ta' numru suffiċjenti ta' uffiċjali sabiex jissodisfaw il-volum ta' xogħol f'perijodi intensivi timplika li, matul perijodi li fihom ma jkunx hemm volum kbir ta' xogħol, parti kbira minn dawn l-uffiċjali jkollhom inqas xogħol milli jkunu jistgħu jwettqu. Madankollu, għandu jiġi rrikonoxxut li illum il-ġurnata dan ir-riskju sar pjuttost teoretiku sa fejn il-volum ta' xogħol tad-Direttorat huwa tali li l-kontribuzzjoni tal-freelance saret indispensabbli sabiex dan id-direttorat ikun jista' jiżgura l-missjonijiet essenzjali tiegħu.

Id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika juża l-kuntratti pubbliċi sabiex jirrekluta l-freelance tiegħu. B'hekk, għal kull lingwa mira hemm kuntratt pubbliku. Għall-kuntrarju, mhux il-kuntratti pubbliċi kollha jkopru l-lingwi sors possibbli kollha. Fil-fatt, l-uniku kuntratt pubbliku li jkoprihom kollha huwa l-kuntratt għat-traduzzjoni ġuridika lejn il-Franċiż peress li d-diviżjoni tal-Franċiż hija meħtieġa tittraduċi atti proċedurali direttament minn kull waħda mil-lingwi uffiċjali, mingħajr fl-ebda każ ma tirrikorri għal lingwa pern (*ara l-punt 3.6.2*). Id-diviżjonijiet lingwistiċi l-oħra jirrikorru għall-kuntratt għal servizzi ta' traduzzjoni lejn il-lingwa tagħhom, minn tal-inqas, mill-Franċiż u mill-ħames lingwi pern ⁶⁸ kif ukoll, jekk ikun meħtieġ, minn lingwi oħra li fir-rigward tagħhom tkun inħasset ħtieġa. B'mod partikolari, id-diviżjonijiet pern, jiġifieri dawk li jipproduċu t-traduzzjonijiet li minnhom diviżjonijiet oħrajn jipproduċu l-verżjonijiet lingwistiċi rispettivi tagħhom,

68| Jitfakkar li dawn il-lingwi pern huma l-Ġermaniż, l-Ingliż, l-Ispanjol, il-Pollakk u t-Taljan.

jiżguraw kopertura wkoll tal-lingwi li għalihom huma mistennija jaġixxu bħala “pern”. Għad-diviżjonijiet lingwistiċi, għajr dik tal-lingwa Franċiża, huwa importanti li jkollhom lista twila ta’ kontraenti kapaci jitraddu mill-Franċiż peress li l-maġġoranza tad-dokumenti għat-traduzzjoni jitfasslu b’din il-lingwa.

Fil-kuntest ta’ dawn il-kuntratti pubbliċi, wara l-intervent tal-kumitat tal-ftuħ tal-offerti u tal-gruppi ta’ evalwazzjoni tat-talbiet għal parteċipazzjoni u tal-offerti, l-uffiċjal awtorizzanti b’sottodelega, f’dan il-każ il-kap tad-diviżjoni jew is-sostitut tiegħu, jistabbilixxi għal kull lott (fejn lott jikkorrispondi għal kombinazzjoni lingwistika) lista ta’ offerenti li lilhom ikollu jiġi propost kuntratt qafas għall-għoti ta’ kompiti ta’ traduzzjoni skont l-ordni li dawn l-offerenti jokkupaw fil-lista dinamika ta’ kontraenti. Dan l-ordni jiġi ddeterminat fuq il-bażi ta’ proporzjon prezz (30 %)/kwalità (70 %).

Bħala prinċipju, il-freelance jistgħu jipparteċipaw fil-kuntratti pubbliċi fil-każ biss li jkollhom formazzjoni kompleta fid-dritt nazżjonali. Madankollu, minhabba r-realtà ta’ suq fejn diġà huwa diffiċli li tinstab kwantità suffiċjenti ta’ ġuristi kapaci jitraddu mil-lingwi mixtieqa, diversi diviżjonijiet lingwistiċi biddlu dan ir-rekwiżit fil-każ ta’ lottijiet li fihom kien hemm nuqqas ta’ kontraenti. Għalkemm l-offerenti ġuristi jingħataw preċedenza, dawn id-diviżjonijiet illum il-ġurnata qegħdin jaċċettaw kwalifiki differenti mill-kwalifika fid-dritt bil-kundizzjoni li l-offerent ikollu esperjenza fil-qasam tat-traduzzjoni ġuridika.

Għal kull talba għal traduzzjoni, tinħareġ ordni abbażi ta’ kalkolu ta’ paġni li jeskludi l-kwantità estratta, permezz tal-ghodda informatika, minn riċerka għal test simili fil-memorji ta’ traduzzjoni interistituzzjonali (*Euramis*). Il-kwalità tat-traduzzjoni pprovduta tiġi kkontrollata qabel il-fattura maħruġa mill-freelance tkun tista’ tiġi approvata u mħallsa. It-traduzzjoni għandha tkun ta’ kwalità perfetta u, jekk dan ma jkunx il-każ, jiġu applikati sanzjonijiet kuntrattwali fil-forma ta’ tnaqqis fl-ammont tal-ħlas jew anki ta’ xoljiment tal-kuntratt qafas.

Il-kontribuzzjoni tal-kollaboraturi freelance saret indispensabbli. Konxju tal-ħtieġa li juża r-riżorsi tiegħu bl-iktar mod effikaċi f’kuntest ikkaratterizzat minn volum ta’ xogħol dejjem jikber, minn restrizzjonijiet baġitarji u mir-rekwiżit imperattiv li jiġu osservati t-termeni, id-DĠM, mill-aħħar tal-2015, beda jimplimenta proġett ambizzjuż għall-ottimizzazzjoni tal-kontribuzzjoni tat-traduzzjoni esterna. Dan il-proġett għandu jhames għanijiet prinċipali:

- li, għal kull lingwa mira, ikun hemm numru suffiċjenti ta’ kollaboraturi esterni sabiex jiġu koperti l-lingwi sors meħtieġa kollha;

- li jiġu attirati tradutturi esterni li jkollhom formazzjoni ġuridika kompleta sabiex jitnaqqas l-użu ta' tradutturi li ma jkunux ġuristi;
- li jinkisbu traduzzjonijiet li l-kwalità tagħhom tkun tali li jkunu jistgħu jintużaw immedjatament;
- li jittieħed vantaġġ mill-fatt li l-kollaboraturi esterni ġuristi jinsabu f'pożizzjoni qrib is-sistemi ġuridiċi nazzjonali tagħhom sabiex jiġi ggarantit livell għoli ħafna ta' rilevanza tat-terminoloġija ġuridika;
- li l-kontraenti jiġu ffamiljarizzati mal-metodi ta' xogħol tad-diviżjonijiet lingwistiċi, inkluż permezz ta' laqgħat regolari u permezz tat-tqegħid għad-dispożizzjoni ta' riżorsi f'termini ta' informatika, ta' terminoloġija u ta' dokumenti.

Bil-għan li jattiraw iktar kollaboraturi freelance, membri tad-diviżjonijiet lingwistiċi kollha jmorru b'mod regolari fl-Istati Membri fil-kuntest ta' missjonijiet li jkollhom l-għan kemm li jipproponu lit-tradutturi freelance attwali tagħhom taħriġ, preżentazzjonijiet u sessjonijiet ta' mistoqsijiet u tweġibiet, kif ukoll li jżuru universitajiet u assoċjazzjonijiet professjonali sabiex joħolqu għarfien fost il-pubbliku rilevanti dwar il-possibbiltajiet ta' karriera bħala traduttur freelance mal-Qorti tal-Ġustizzja, bħala karriera prinċipali jew komplementari. B'hekk, fost ħafna oħra, fl-2019 ġew organizzati missjonijiet mid-diviżjoni tal-lingwa Maltija, li ppermettew laqgħat ma' iktar minn 500 student maħsuba sabiex jiġi inkoraġġut it-tagħlim tal-lingwi, u mid-diviżjoni tal-lingwa Olandiża, li wasslu għall-introduzzjoni ta' korsijiet ta' traduzzjoni ġuridika fl-Universitajiet ta' Nijmegen (il-Pajjiżi l-Baxxi) u ta' Gent (il-Belġju). Fil-kuntest tal-kuntratti pubbliċi jitwettqu wkoll azzjonijiet ta' promozzjoni u ta' komunikazzjoni permezz ta' avvizi, ta' fuljetti u ta' riklami fl-istampa speċjalizzata u fuq l-internet, filwaqt li l-informazzjoni disponibbli fis-sit internet tal-Qorti tal-Ġustizzja tinżamm regolarment aġġornata.

Dan l-investment diġà qiegħed iħalli l-frott tiegħu jekk wieħed jara ż-żieda progressiva fin-numru ta' offerti pproċessati fil-kuntest tal-avviżi ta' kuntratt freelance.

Id-diviżjonijiet lingwistiċi, bil-għan li jiżguraw b'mod proattiv il-kwalità tat-traduzzjonijiet esterni, jorganizzaw diversi laqgħat mal-kollaboraturi esterni sabiex jispjegawhomm ir-reqwiziti imperattivi tad-DĠM u sabiex jipprezentawhomm il-metodu ta' ħidma, l-għodda għad-dispożizzjoni tagħhom kif ukoll ir-riżorsi disponibbli permezz ta' pjattaforma interistituzzjonali għal skambji siguri. Dawn il-laqgħat jippermettu wkoll skambji li jhallu l-frott u li matulhom it-tradutturi freelance jkunu jistgħu jikkondividu d-diffikultajiet li jiltaqgħu magħhom fix-xogħol tagħhom u jingħataw tweġibiet konkreti mid-diviżjonijiet lingwistiċi.

Fl-aħħar tas-sena 2022, kienu fis-seħħ 1 425 kuntratt qafas ta' traduzzjoni ġuridika, li jkopru 195 kombinazzjoni lingwistika. Madankollu, il-ħtieġa ta' tfittxija attiva għal tradutturi freelance għadha hemm. Fil-fatt, ċerti kombinazzjonijiet lingwistiċi mixtieqa għadhom ma nstabux fis-suq; fil-każ ta' kombinazzjonijiet lingwistiċi oħra, il-kopertura miksuba għadha insuffiċjenti. Ir-reklamar fl-istampa u f'mezzi ta' komunikazzjoni oħra ma huwiex biżżejjed għaliex ma hijiex sempliċi kwistjoni li jinsabu r-riżorsi eżistenti fis-suq; huwa meħtieġ ukoll li jitrawmu l-vokazzjonijiet.

Il-proġett ta' ottimizzazzjoni tal-kontribuzzjoni tat-traduzzjoni esterna wassal sabiex ir-rata ta' esternalizzazzjoni żdiedet progressivament u laħqet 42 % fl-2021. Dan ifisser li l-maġġoranza l-kbira tad-dokumenti inqas kunfidenzjali issa qegħdin jiġu esternalizzati (it-talbiet għal deċiżjoni preliminari, l-atti proċedurali, il-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali u, jekk ikun il-każ, is-sentenzi diġà mogħtija). Dan inaqqas kunsiderevolment ix-xogħol għar-riżorsi interni, għalkemm tibqa' l-ħtieġa, mhux biss kuntrattwali iżda wkoll sabiex tiġi żgurata l-kwalità, li t-traduzzjonijiet freelance jiġu kkontrollati.

Fir-rigward tal-kwalità, id-dipartiment tat-traduzzjoni jagħmel minn kollox sabiex itejjibha, b'mod partikolari permezz tal-kondiviżjoni tar-riżorsi f'termini ta' dokumenti, terminoloġija u metodoloġiji mat-tradutturi freelance u permezz ta' prassi li tinvolvi l-għoti ta' kummenti ta' natura didattika u sistematika lit-tradutturi freelance. Fl-istess ħin, inġoloq network tal-kwalità fi ħdan id-DĠM bil-għan li l-ġuristi lingwisti interni, magħżula bħala konsulenti tal-kwalità tad-diviżjonijiet lingwistiċi, ikunu jistgħu jaqsmu l-esperjenzi u l-ideat tagħhom fejn tidhol il-kwalità tat-traduzzjonijiet, inklużi dawk esterni. Tqajmu diversi temi f'dan il-kuntest, fosthom il-ħtieġa li l-prassi u l-kriterji tal-kontroll tal-kwalità jiġu standardizzati, jew li tiġi introdotta struttura aħjar għall-evalwazzjonijiet mgħoddija lit-tradutturi freelance.

Qiegħed isir ukoll sforz li ma jistax ma jissemmiex min-naħa tad-diviżjonijiet trażversali sabiex jitqiegħed għad-dispożizzjoni tat-tradutturi freelance il-materjal ta' riferiment u ta' sostenn fil-pjattaforma interistituzzjonali għal skambji siguri (databases terminoloġiċi, dokumenti u gwidi fil-qasam tat-terminoloġija u tar-riċerka għal dokumenti, eċċ.). Din l-inizjattiva tikkomplimenta sostenn metodoloġiku u tekniku intiz li tiġi ffaċilitata l-preparazzjoni tal-fajl għat-traduzzjoni bl-inklużjoni f'dan il-fajl tad-dokumenti ta' riferiment kollha maħsuba sabiex jippermettu lit-traduttur freelance jipproduċi xogħol ta' kwalità.

Fid-dawl tal-fatt li n-numru ta' paġni esternalizzati żdied bi kważi 35 % bejn l-2015 u l-2022, dak tal-ordnijiet b'61 % u dak tal-ħlasijiet b'42 %, żdied ukoll, b'ħala konsegwenza, ix-xogħol tal-amministraturi fid-diviżjonijiet lingwistiċi u trażversali.

Madankollu, il-possibbiltajiet ta' esternalizzazzjoni ma humiex mingħajr limitu. Fil-fatt, l-abbozzi ta' deċiżjonijiet, li jirrappreżentaw il-parti essenzjali tal-volum ta' xogħol tad-dipartiment ta' traduzzjoni ġuridika, huma dokumenti ta' natura ferm kunfidenzjali li ma jistgħux jiġu esternalizzati qabel l-għoti tagħhom. Wara l-firma jew l-għoti tagħhom, dawn id-deċiżjonijiet isiru dokumenti pubbliċi. Madankollu, għandu jinfakkar li l-għan tad-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika huwa li fil-jum tal-għoti jkunu disponibbli l-ikbar numru possibbli ta' verżjonijiet lingwistiċi tad-deċiżjoni. Dan ifisser li l-esternalizzazzjoni tagħhom hija eskluża sakemm ma jiġix irrinunzjat dan l-għan.

3.3.2 - L-interpreti freelance jew IAK

Id-Direttorat tal-Interpretazzjoni juża interpreti akkreditati mal-istituzzjonijiet tal-Unjoni.

L-interpreti freelance, imsejha wkoll "IAK" għal "interpreti awżiljarji tal-konferenzi", huma riżorsi essenzjali għall-funzjonament tajjeb tad-dipartiment tal-interpretazzjoni u għall-kapaċità tiegħu li jissodisfa dejjem il-ħtiġijiet lingwistiċi partikolari tas-seduti.

Ir-reklutaġġ tal-IAK huwa rregolat mill-ftehim konkluż mill-Parlament Ewropew, mill-Kummissjoni Ewropea u mill-Qorti tal-Ġustizzja mal-Assoċjazzjoni Internazzjonali tal-Interpreti tal-Konferenzi.

L-assenjazzjoni tal-interpreti għas-seduti kif ukoll ir-reklutaġġ tal-interpreti freelance jitwettaq permezz ta' applikazzjoni speċifika konnessa ma' database miżmuma mill-Kummissjoni (*Webcalendar*) li tintuża mill-Parlament, mill-Kummissjoni u mill-Qorti tal-Ġustizzja sabiex tiġi ġestita lista komuni ta' IAK li jkunu għaddew mit-*test ta' akkreditazzjoni* interistituzzjonali.

Fl-2022, id-Direttorat tal-Interpretazzjoni uża 416 interpretu freelance differenti għal total ta' 3 396 jum ta' kuntratt, li jirrappreżentaw medja ta' 92 jum ta' kuntratt għal kull ġimgħa ta' attività ġudizzjarja. Ir-reklutaġġ ta' freelance jippermetti wkoll l-identifikazzjoni tat-talenti li jkunu jistgħu jaffaċċjaw l-isfida ta' interpreti permanenti, filwaqt li jitrawwem ċirku limitat ta' IAK kompetenti.

Meta jiġu jaħdmu fil-Qorti tal-Ġustizzja, l-interpreti freelance jintlaqgħu sistematikament minn kollega, li jsegwi l-ħidma tagħhom. Huma jirċievu l-proċess sħiħ tal-kawża li lilha jkunu ġew assenjati, inklużi n-noti tat-trattazzjoni li jkunu diġà disponibbli lejliet is-seduta jew dakinhar filgħodu stess. Fil-ħdud u fil-jiem ta' vaganza legali, l-interpreti uffiċjali jiżguraw servizz ta' permanenza sabiex jilqgħu l-interpreti freelance. Kemm jekk ikun matul il-ġimgħa u kemm jekk f'jum ta' vaganza legali, l-interpreti freelance jingħataw dejjem ġurnata ta' preparazzjoni qabel is-seduta sabiex ikunu jistgħu jistudjaw il-proċess tal-kawża. Dan il-ħin ta' preparazzjoni, li l-Qorti tal-Ġustizzja hija l-unika istituzzjoni li tipprevedi, huwa assolutament indispensabbli sabiex tiġi ggarantita l-kwalità tal-interpretazzjoni tas-seduti għas-sottomissjonijiet orali, li ħafna drabi jikkonċernaw kwistjonijiet b'livell għoli ta' kumplessità ġuridika u teknika.

Dan l-impenn sabiex il-ħidma tal-interpreti freelance tiġi ssorveljata mill-qrib naturalment ifakkarna fil-proġett ta' ottimizzazzjoni tat-traduzzjoni esterna. Dawn iż-żewġ inizjattivi jikkondividu diversi karatteristiċi. Hawnhekk ukoll id-dipartimenti tal-interpretazzjoni u tat-traduzzjoni għandhom lok fejn isibu sinerġiji konkreti, b'mod partikolari fil-kuntest ta' żjarat, missjonijiet u azzjonijiet sabiex jinstabu u jiħarrġu kompetenzi freelance.

3.4 - L-importanza tal-kwalità tat-traduzzjonijiet ġuridiċi u tal-interpretazzjoni fil-Qorti tal-Ġustizzja

3.4.1 - Il-kwalità tat-traduzzjonijiet ġuridiċi

Huwa essenzjali li t-traduzzjoni fil-lingwa tal-kawża tkun tal-ogħla kwalità sa fejn il-portata tad-deċiżjoni tal-Imħallfin għandha tkun perfettament ċara għall-partijiet u, fil-kuntest ta' talba għal deċiżjoni preliminari, għall-qorti tar-rinviju. Il-kwalità tat-traduzzjoni għandha tippermetti l-adozzjoni ta' deċiżjoni li tkun ċara daqs deċiżjoni meħuda minn qorti suprema ta' Stat Membru f'kuntest purament nazzjonali. Fil-fatt, għalkemm teknikament id-deċiżjoni tkun ir-riżultat ta' traduzzjoni mil-lingwa tad-deliberazzjonijiet, jiġifieri mill-Franċiż, ġuridikament inkunu qegħdin effettivament nitkellmu dwar il-lingwa tal-kawża u għalhekk id-deċiżjoni għandha tkun ċara u preċiża daqslikieku nkitbet b'din il-lingwa.

Madankollu, dan l-aspett ma huwiex l-uniku aspekt marbut mal-importanza tal-kwalità tat-traduzzjonijiet. Sa mis-sentenzi Gend & Loos (*ara n-nota ta' qiegħ il-paġna 18*) u Costa ⁶⁹,

69 | Sentenza tal-15 ta' Lulju 1964, 6/64, [EU:C:1964:66](#).

id-dritt tal-Unjoni jibbenefika mill-effett dirett u mis-supremazija fuq id-dritt nazzjonali. Hlief fil-każ tad-direttivi, id-dritt tal-Unjoni ma jiddependix minn miżuri nazzjonali ta' traspożizzjoni sabiex ikun applikabbli. Il-ġurisprudenza tal-qorti tal-Qorti tal-Ġustizzja tapplika jew tinterpreta dan id-dritt tal-Unjoni. Dan ifisser li l-livell tal-ogħla kwalità ma huwiex meħtieġ biss għall-verżjoni bil-lingwa tal-kawża, li fiha l-Qorti tal-Ġustizzja tkun formalment qatgħet it-tilwima, iżda wkoll għal-lingwi l-oħra kollha li fihom id-deċiżjoni tiġi tradotta, b'mod partikolari fil-kuntest tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari (effett erga omnes). Fil-fatt, id-deċiżjoni jew l-interpretazzjoni tal-qorti tal-Unjoni torbot lill-Istati Membri kollha, kemm fil-livell leġislativ, fil-livell eżekuttiv u fil-livell ġudizzjarju. Il-qorti nazzjonali jisiltu l-konsegwenzi tagħhom u japplikawhom fid-deċiżjonijiet tagħhom stess. Id-differenzi ġuridiċi, anki jekk żgħar, jistgħu jwasslu għal ġurisprudenza divergenti fl-Istati Membri u b'hekk jistgħu jippreġudikaw l-applikazzjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni. Il-konsegwenzi ta' dan jistgħu jkunu gravi ħafna, u dan kemm fir-rigward tal-funzjonament armonjuż tas-suq intern, tal-kummerċ internazzjonali, tal-funzjonament tajjeb tal-ispazju komuni ta' libertà, ta' sigurtà u ta' ġustizzja, kif ukoll fir-rigward tad-drittijiet fundamentali. Dan biex ma nsemmux il-ħsara kunsiderevoli għall-immagħni tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Unjoni Ewropea fl-intier tagħha. Fl-aħħar nett, dan jagħti lok għal nuqqas ta' ċertezza legali li, minn naħa, joħloq l-effetti negattivi msemmija iktar 'il fuq u, min-naħa l-oħra, iwassal għal numru potenzjalment kbir ta' talbiet għal deċiżjoni preliminari intiżi li jiġi ċċarat dak li kien imissu kien ċar sa mill-bidu.

L-utilità stess tad-dipartimenti lingwistiċi tiddependi mill-kwalità. Jekk it-traduzzjonijiet ġuridiċi ma jkunux tal-ogħla kwalità, dawk li jaqraw il-verżjonijiet lingwistiċi kkonċernati ser jindunaw b'dan malajr sa fejn isibuha iktar diffiċli li jifhmu s-sustanza li tkun qiegħda tingħata u xi drabi jistgħu anki jiġu żgwidati. Dan ser iwassalhom naturalment sabiex jibbażaw ruħhom, fl-istess ħin jew esklużiv, fuq il-verżjoni lingwistika li fiha l-att ikun tfassal, sa fejn ikollhom għarfien minimu ta' din il-lingwa, u dan minkejja li t-telf ta' komprensja fid-dettall, meta mqabbla ma' verżjoni ta' kwalità fil-lingwa tagħhom stess, ikun enormi. Aghar minn hekk, f'ċerti każijiet, il-qarrej ma jindunax b'dan it-telf sa fejn, ġustament, ma jkollux punt ta' paragun.

Jekk jiġri hekk, it-traduzzjonijiet jitilfu l-iskop tagħhom u lingwa waħda tispicċa tiegħu post il-lingwi l-oħra kollha: il-lingwa tat-tfassil. Issa, tkun liema tkun din il-lingwa ta' tfassil (il-Franċiż għandu dan ir-rwol fil-Qorti tal-Ġustizzja iżda fil-parti l-kbira tal-istituzzjonijiet Ewropej u internazzjonali, din il-lingwa hija l-Ingliż), hija ma tippermettix lill-qarrejja tal-lingwi l-oħra jiksbu għarfien bl-istess livell ta' facilità u ta' preċiżjoni daqs bil-lingwa materna tagħhom. L-ugwaljanza b'hekk tisfa' fix-xejn u l-multilingwiżmu jmut.

Iżda x'inhi l-kwalità? Kif nistgħu niddefinixxuha?

Nistgħu ngħidu li l-elementi essenzjali li jagħmlu traduzzjoni ta' kwalità huma l-lealtà lejn l-orignal, il-kompletezza, il-konsistenza, iċ-ċarezza, il-preċiżjoni, il-fluwidità u l-preċiżjoni lingwistika (ortografija, punteġġatura, sintassi), ir-reġistru lingwistiku adegwat għat-tip ta' dokument u l-osservanza tat-termeni.

Li tiġi żgurata l-konsistenza jista' jidher li huwa evidenti, iżda l-konsistenza fil-kuntest tat-traduzzjoni ġuridika hija multidimensjonali. Hija għandha tkopri l-konsistenza ġuridika (konsistenza fir-raġunament), il-konsistenza interna (terminoloġija, siltiet repetuti, referenzi, eċċ.), il-konsistenza esterna (dijakronika – konsistenza fiż-żmien, u sinkronika – konsistenza mal-verżjonijiet lingwistiċi l-oħra), il-konsistenza terminoloġika (mingħajr ma nivvintaw mill-ġdid ir-rota), il-konsistenza frazeoloġika (il-frazeoloġija ġuridika tikkomplementa t-terminoloġija) u l-konsistenza formali (osservanza tal-istandards adottati mid-diviżjoni) ⁷⁰.

Għalkemm tista' tidher li hija element estern għall-kwalità intrinsika ta' traduzzjoni, l-osservanza tat-termeni hija wkoll element essenzjali tal-kwalità tagħha. Fil-fatt, huwa diffiċli li wieħed jimagina traduzzjoni inqas utli minn dik li ma tkunx disponibbli fil-mument meħtieġ. Traduzzjoni tardiva ta' att proċedurali tista' tohloq dewmien fil-proċedura ġudizzjarja kollha; it-traduzzjoni tardiva ta' deċiżjoni fil-lingwa tal-kawża tipprekludi saħansitra l-adozzjoni tagħha; it-traduzzjoni tardiva ta' deċiżjoni għall-finijiet biss tal-pubblikazzjoni tohloq dewmien fil-possibbiltà ta' ċerti kategoriji ta' ċittadini li jiksbu għarfien tal-ġurisprudenza ġdida bl-istess ritmu bħall-gruppi lingwistiċi l-oħra, bi preġudizzju għall-ugwaljanza bejn dawn il-gruppi.

Barra minn hekk, id-dipartiment tat-traduzzjoni ilu għal żmien twil jaħdem fuq dak li jissejjaħ il-“programm ta' kwalità” tiegħu. Dan il-programm jiġi applikat attivament u mtejjeb kostantement id f'id mar-rekwiżiti imperattivi u mad-diversi avvenimenti li jistgħu jaffettwaw it-traduzzjonijiet (volum ta' xogħol u limitazzjonijiet baġitarji, iżda wkoll żvilupp fil-kawżi u fil-kompetenzi tal-Qorti tal-Ġustizzja, evoluzzjoni tal-qradi, eċċ.). Dan il-programm ta' kwalità huwa bbażat fuq l-idea li l-kwalità finali tat-testi għandha tiġi ppreparata fl-iktar stadju bikri possibbli, fil-fażijiet li jippreċedu u li jakkumpanjaw il-ħidma tat-traduzzjoni, jekk ikun il-każ b'kollaborazzjoni mal-awturi.

70| Thierry Lefèvre, Pierre Bové, “La Langue de la traduction dans le droit des traités internationaux et dans les juridictions internationales”, *Journal des Tribunaux*, Nru 6540, 22 ta' Novembru 2013, p. 755 sa 757.

Ġew introdotti sensiela ta' miżuri sabiex jgħinu lill-ġuristi lingwisti jfarsu l-kwalità tat-traduzzjonijiet imwettqa fil-kuntest tar-rinviji għal deċiżjoni preliminari, b'mod partikolari tat-traduzzjonijiet imwettqa minn lingwa pern.

It-trattament tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari jiddependi fuq kollox mill-persuna ta' riferiment. Din il-persuna tkun ġurista lingwista magħżula fi hdan id-diviżjoni tal-lingwa tal-kawża li jkollha l-kompetenzi kollha (lingwistiċi u ġuridiċi) meħtieġa sabiex tassisti lill-kollegi tagħha (ġuristi lingwisti li jkunu qegħdin jittraduċu u oħrajn) matul il-proċess kollu tat-trattament tad-dokument. Hija l-persuna ta' riferiment li, pereżempju, twettaq interventi maħsuba sabiex jitnaqqas il-volum u sabiex tiġi ffaċilitata t-traduzzjoni (introduzzjoni ta' kummenti li jispjegaw b'mod partikolari termini li jirreferu għal kunċetti tad-dritt nazzjonali, tħassir ta' ċerti siltiet flimkien ma' spjegazzjoni, indikazzjonijiet u notamenti diversi, eċċ.), mingħajr madankollu ma tibdel is-sens jew l-ispiritu tad-dokument. Ma jsir ebda intervent fid-domandi preliminari. Hafna drabi l-persuna ta' riferiment tintalab ukoll tfassal sunt li jirriproduċi l-parti essenzjali tal-kontenut tat-talba għal deċiżjoni preliminari. Dan is-sunt imbagħad jiġi tradott fil-lingwi kollha, flief fil-Franċiż sa fejn it-talba għal deċiżjoni preliminari dejjem tiġi tradotta fl-intier tagħha fil-lingwa tad-deliberazzjonijiet. Fl-aħħar nett, il-persuna ta' riferiment twettaq kompiti oħra bil-għan li tiffaċilita t-trattament u t-traduzzjoni: analiżi preliminari tat-test u tal-kuntest ġuridiku, identifikazzjoni ta' siltiet identiċi jew simili diġà tradotti f'kawżi oħra.

Fil-proċess tat-traduzzjoni, din il-persuna ta' riferiment tassisti lill-ġuristi lingwisti l-oħra billi twieġeb għall-mistoqsijiet tagħhom fi spazju wiki miftuħ għal dan il-għan jew billi tagħtihom kull għajnuna utli għall-komprensjoni tat-terminoloġija jew tad-dritt nazzjonali. Hija mbagħad taqra mill-ġdid din it-traduzzjoni fil-lingwa tad-deliberazzjonijiet u, jekk ikun il-każ, fil-lingwa pern, sabiex jiġu evitati r-riskji marbuta ma' eventwali żbalji jew nuqqas ta' preċiżjoni li jaf ikollhom portata sinjifikattiva f'dawn iż-żewġ lingwi.

Id-diviżjoni tal-lingwa tad-deliberazzjonijiet u d-diviżjonijiet tal-lingwa pern jassumu wkoll responsabbiltà partikolari sa fejn il-kwalità tat-traduzzjoni tagħhom hija determinanti għal dik tat-traduzzjonijiet li jitwettqu fi stadju sussegwenti. Id-diviżjoni tal-lingwa tad-deliberazzjonijiet tiżgura l-konsistenza terminoloġika tal-proċess tal-kawża matul il-proċedura kollha u sat-tmiem tal-fażi bil-miktub tagħha.

Il-ħidma terminoloġika tagħmel parti integrali mill-programm ta' kwalità. Din il-ħidma tikkontribwixxi barra minn hekk għall-isforzi ta' razzjonalizzazzjoni u, b'hekk, tikkomplementa u testendi l-miżuri ta' ekonomija adottati mill-qrati. It-terminoloġija ser tiġi indirizzata iktar 'il quddiem fil-kuntest tal-istrateġiji tat-traduzzjoni (*ara l-punt 4.1.3*).

3.4.2 - Il-kwalità tal-interpretazzjoni

L-istess rekwiżit ta' kwalità japplika, *mutatis mutandis*, għall-interpretazzjoni, u dan iktar u iktar fid-dawl tal-fatt li l-interpretazzjoni ssir direttament u għalhekk ma hemmx lok għal verifika jew korrezzjoni *a posteriori*. Filwaqt li l-ġurista lingwista jista' jiehū l-ħin li għandu bżonn sabiex jikkomunika mal-awtur bil-għan li jtejjeb il-kwalità tax-xogħol tiegħu fil-kuntest tat-traduzzjoni, filwaqt li jseġwi bl-ikbar attenzjoni u sentenza sentenza l-argumenti tiegħu, l-interpretu jaħdem fl-immedjat.

Il-preparazzjoni bil-quddiem hija għalhekk element ewlieni fil-kwalità tal-interpretazzjoni. Għall-kuntrarju ta' dak li wieħed jista' jaħseb, il-ħidma tal-interpretu ma tibdiex meta jpoġġi wara l-mikrofonu u jilbes il-headphone tiegħu. L-interpretu jiddependi minn preparazzjoni bir-reqqa, li ħafna drabi tkun bdiet diversi jiem qabel u li tirrappreżenta parti kunsiderevoli mill-ħin tax-xogħol tiegħu. It-taħriġ kontinwu huwa wkoll essenzjali: l-interpretu għandu jkollu konnoxxenzi lingwistiċi u tematiċi solidi li għandhom jippermettulu janalizza mal-ewwel il-kummenti ta' kelliem u jirrendi s-sens tagħhom fedelment. Huwa minnu li l-interpretu jibqa' dipendenti fuq il-kelliem, fuq il-ħeffa li biha jitkellem, fuq iċ-ċarezza tar-raġunament tiegħu. Madankollu, għarfien tajjeb tal-proċess, tas-sugġett u tal-lingwa interpretata ħafna drabi jkun biżżejjed sabiex l-interpretu jegħleb dawn id-diffikultajiet.

F'dan il-kuntest, huwa ferm diffiċli li interpretu jiġi ssostitwit fl-aħħar minuta. Is-seduta għandha tinżamm, irrispettivament miċ-ċirkustanzi, u l-interpretu assenjat għandu jkun hemm fil-ħin. B'ċertu mod, dan huwa dak li għandna nifhmu b'"osservanza tat-termini" f'kuntest ikkaratterizzat mill-immedjatezza.

Kemm għat-traduzzjoni u kemm għall-interpretazzjoni, ir-reklutaġġ ta' persuni tajba huwa l-ewwel kundizzjoni tal-kwalità.

3.5 - Reklutaġġ u taħriġ kontinwu

3.5.1 - Il-kompetizzjonijiet għar-reklutaġġ ta' uffiċjali

Essenzjalment, ir-reklutaġġ fi ħdan id-DĠM isir dejjem permezz ta' kompetizzjonijiet generali organizzati mill-Uffiċċju Ewropew għas-Selezzjoni tal-Persunal (EPSO) fir-rigward tal-professjonijiet kollha. Għandha tissemma innovazzjoni li giet introdotta fil-kompetizzjonijiet għar-reklutaġġ ta' ġuristi lingwisti. Dawn il-kompetizzjonijiet qabel kienu jinvolvu eżami ta' traduzzjoni u eżami orali. Issa, mill-2020, dawn il-kompetizzjonijiet jinkludu, fuq talba tad-DĠM, eżami ġdid li jinvolvi t-twettiq ta' kontroll ta' kwalità tar-

riżultat tat-traduzzjoni newronali ta' test. B'hekk ġew introdotti l-iżviluppi teknoloġiċi reċenti li jikkarakterizzaw b'mod sinjifikattiv il-professjonijiet tat-traduzzjoni.

Sussidjarjament, meta kompetizzjoni ġenerali ma tkunx possibbli, jistgħu jinfetħu kompetizzjonijiet interni.

3.5.2 - Il-proċeduri ta' selezzjoni ta' membri tal-persunal temporanju

Il-proċeduri ta' selezzjoni tal-persunal temporanju jikkomplementaw b'mod indispensabbli l-kompetizzjonijiet, b'mod partikolari sabiex jiġu ssodisfatti l-htigijiet ta' sostituzzjoni prevedibbli (leave tal-maternità, leave tal-ġenituri u leave tal-familja, eċċ.) u li jkunu għal perijodu limitat. Ċerti għodda interistituzzjonali jipprovdu għajna importanti għas-selezzjoni tal-persunal temporanju, bħalma huma l-*listi CAST*: dawn il-listi, ġestiti mill-EPSC, jippermettu li jinstabu kandidati li jkunu jistgħu jiġu rreklutati f'qasir żmien bħala membri tal-persunal bil-kuntratt jew temporanju fl-oqsma tat-traduzzjoni ġuridika, tal-qari tal-provi, tal-verifika lingwistika jew tas-segretarjat. Id-database interistituzzjonali "EU CV online", minn naħa tagħha, tiċċentralizza l-kandidaturi rċevuti bi twegiba għal sejha permanenti għal kandidaturi jew għal sejha speċifika għall-espressjoni ta' interess, kif ukoll kandidaturi spontanji. Fuq din id-database il-Qorti tal-Ġustizzja ppubblikat żewġ sejhiet permanenti għal kandidaturi għal amministraturi u għal assistenti.

Fir-rigward, b'mod iktar speċifiku, tal-interpretazzjoni, in-numru ta' persuni li jgħaddu mill-kompetizzjonijiet ġenerali għal interpreti tal-konferenzi jkun dejjem, bħala regola ġenerali, numru żgħir hafna minhabba l-karatteristiċi speċifiċi tal-professjoni u minhabba li tali kompetizzjonijiet komuni għad-dipartimenti tal-interpretazzjoni qed ikunu dejjem iktar rari. L-interpreti jistgħu jiġu rreklutati wkoll bħala membri tal-persunal temporanju meta jkun hemm pożizzjonijiet vakanti. Il-kandidati jintgħažlu minn fost l-interpreti akkreditati fil-lista komuni kondiwiża mill-Kummissjoni, mill-Parlament u mill-Qorti tal-Ġustizzja.

3.5.3 - It-taħriġ kontinwu tal-professjonisti tal-multilingwiżmu

It-taħriġ professjonali kontinwu huwa element ewlieni sabiex jinżammu, minn naħa, u sabiex jitwessgħu, min-naħa l-oħra, il-kompetenzi professjonali indispensabbli għall-eżerċizzju tal-funzjonijiet li huma speċifiċi għal kull professjoni tal-multilingwiżmu, kemm jekk ta' natura teknika, lingwistika jew ġuridika. Id-DĠM, b'hekk, għandu programm proattiv li fil-kuntest tiegħu t-taħriġ professjonali huwa prinċipju fundamentali tal-politika tiegħu intiża li tiġi ggarantita kwalità għolja hafna fid-dipartimenti ta' traduzzjoni u ta'

interpretazzjoni. B'hekk, kull sena, il-parti l-kbira tal-membri tal-persunal jipparteċipaw f'kors wieħed jew iktar ta' taħriġ. Fl-2022, iktar minn 900 persuna pparteċipaw f'medja ta' 6.5 jiem ta' taħriġ.

It-taħriġ fi ħdan id-dipartiment huwa bbażat, fil-parti l-kbira, fuq prinċipju ta' kondiviżjoni ta' konossenzi eżemplari, kif jidher fl-involvement min-naħa tal-kollegi, kemm bħala persuni li jagħtu t-taħriġ u kemm bħala persuni li jirċievu t-taħriġ, fid-diversi inizjattivi ta' taħriġ deskritti iktar 'il quddiem.

Hekk kif jidhol fil-kariga, il-persunal tad-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika jiġi mistieden isegwi kors ta' taħriġ intiż, prinċipalment, li dan il-persunal jiġi ffamiljarizzat mal-ghodda u mal-ambjent tax-xogħol tad-dipartiment. Matul it-taħriġ, li jinvolti programm li jista' jilhaq 35 siegħa ta' taħriġ skont il-professjoni, il-kollegi l-ghodda jiżviluppaw prinċipalment il-konossenzi tekniċi tagħhom. Dan mhux biss billi jitgħallmu kif jużaw is-software u l-applikazzjonijiet speċifiċi li wħud minnhom ġew żviluppati mill-Qorti tal-Ġustizzja stess, iżda wkoll billi jiksbu tekniċi ta' riċerka għal dokumenti, għal testi u għal terminologija fost id-diversi riżorsi disponibbli. Min-naħa tagħhom, l-interpreti l-ghodda jibbenefikaw mill-fatt li kollegi b'esperjenza jiggwidawhom individwalment u ppersonalizzat bil-għan li jgħinuhom jidraw u jiksbu kunfidenza fil-metodi u fl-ghodda tax-xogħol. L-integrazzjoni tal-interpreti l-ghodda tiġi ffaċilitata, ħafna drabi, mill-fatt li wħud minnhom ikunu diġà kisbu esperjenza ta' xogħol bħala stagiaire fi ħdan id-dipartiment.

Permezz ta' dawn il-miżuri, id-DĠM jipprova, barra minn hekk, jagħti lill-membri l-ghodda tal-persunal tiegħu għarfien globali tal-funzjonament tal-Qorti tal-Ġustizzja billi jistedinhom, pereżempju, jiskopru r-rwol tad-dipartimenti l-oħra tal-Istituzzjoni fl-istorja ta' kawża, mill-preżentata tar-rikors sad-deċiżjoni jew ukoll, u b'mod iktar speċifiku għall-assistenti li ma humiex ġuristi, isegwu taħriġ fid-dritt tal-kawżi gudizzjarji tal-Unjoni.

Minbarra dan il-programm, bil-għan li jiġu riflessi l-evoluzzjonijiet fl-ambjent tekniku tad-dipartiment, jiġu implimentati numru kbir ta' korsijiet ta' taħriġ meta jkunu meħtieġa migrazzjonijiet informatiċi jew meta jiġu żviluppati għodda godda li jkunu speċifiċi għad-diversi professjonijiet.

Għandu jiġi enfasizzat li dawn il-korsijiet kollha ta' taħriġ jingħataw esklużivament minn membri tal-persunal interni għall-istituzzjoni. Dan jippermetti li jiġi ggarantit li t-taħriġ mogħti jkun l-iktar taħriġ adegwat possibbli fid-dawl tal-ambjent u tal-modalitajiet ta' xogħol tal-Qorti tal-Ġustizzja.

L-aspett lingwistiku tal-professjonijiet tal-multilingwiżmu għandu jiġi mħarreg u żviluppat matul il-karriera kollha u l-korsijiet interistituzzjonali tal-lingwa huma l-istrument prinċipali għad-dispożizzjoni tal-interpreti u tad-diviżjonijiet tat-traduzzjoni ġuridika sabiex iżommu u jkabbru l-kopertura lingwistika tagħhom. Dawn il-korsijiet għalhekk jirrapprezentaw parti importanti ħafna tal-isforzi ta' taħriġ min-naħa tad-DĠM. Konkretament, l-investment f'dan il-qasam jilħaq kważi 75 % tat-total tas-siġħat ta' taħriġ segwiti mill-persunal tad-dipartiment.

Il-korsijiet tal-lingwa jiġu pprovduti minn skejjel privati, magħżula perijodikament wara sejha għal offerti. Dawn il-korsijiet jistgħu jiġu organizzati, sa fejn ikun possibbli u skont il-ħtiġijiet tas-servizz, bil-lingwi uffiċjali kollha tal-Unjoni. Madankollu, fil-prattika, fi ħdan id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika, kważi tliet kwarti tal-korsijiet huma ddedikati għat-tagħlim ta' waħda mill-ħames lingwi pern (il-Ġermaniż, l-Ingliš, l-Ispanjol, il-Pollakk u t-Taljan) jew tal-Franċiż (lingwa tad-deliberazzjonijiet).

Il-programm tal-korsijiet jista' jvarja fir-rigward tal-kontenut, li jiġi ddefinit skont il-professjoni kkonċernata (interpreti, ġuristi lingwisti jew oħrajn), fir-rigward tar-ritmu kif ukoll fir-rigward tal-post fejn jinżammu. Fil-fatt, il-possibbiltà li, minn ċertu livell, jiġi segwit kors barra mill-pajjiż tagħmel parti mill-offerta ta' taħriġ lingwistiku.

Għalkemm tidher li hija riżorsa neċessarja, il-parteciċipazzjoni f'dawn il-korsijiet tal-lingwa ma tistax titqies li hija suffiċjenti. B'hekk, sabiex dawn il-korsijiet jiġu kkompletati sostanzjalment u konkret, ġew żviluppati tipi oħra ta' taħriġ fi ħdan id-dipartiment stess li japprofittaw mill-kompetenzi tal-interpreti u tal-ġuristi lingwisti. Dawn jinkludu, b'mod partikolari, l-eżerċizzji ta' kull ġimgħa fl-interpretazzjoni, li huma għodda importanti għall-perfezzjonament lingwistiku, kif ukoll il-workshops ta' qari ġuridiku, ibbażati fuq il-qari ta' testi ġuridiċi, akkumpanjat minn spjegazzjoni, f'waħda mill-24 lingwa uffiċjali tal-Unjoni. Ħafna drabi, dan it-test jittieħed minn talba għal deċiżjoni preliminari li tkun għadha kemm tressqet, b'tali mod li b'hekk tingħata għajnuna fl-istess ħin lill-proċess ta' traduzzjoni li jkun għaddej, anki f'termini ta' kwalità.

Ma hemmx dubju li dawn il-workshops, minbarra r-rwol tagħhom fit-taħriġ lingwistiku, joffru wkoll lill-kollegi li jipparteciċipaw fihom l-oportunità li jestendu l-konoxxenzi ġuridiċi tagħhom. Id-dipartiment jinkoraġġixxi dawn il-konoxxenzi wkoll bl-organizzazzjoni regolari ta' konferenzi u ta' seminars dwar oqsma speċifiċi tad-dritt tal-Unjoni jew tad-drittijiet nazzjonali li fihom ikun meħtieġ li jiġu approfonditi l-konoxxenzi tal-kollegi sabiex ikunu jistgħu jżommu ruħhom aġġornati fil-qasam tat-terminoloġija u sabiex ikunu jistgħu jibqgħu jiżguraw livell għoli ta' kwalità tat-traduzzjoni u tal-interpretazzjoni.

Sa fejn huwa possibbli, l-organizzazzjoni ta' dawn is-seminars tirrikorri għall-kompetenzi disponibbli fi hdan l-Istituzzjoni: l-interventi jsiru mill-ġuristi lingwisti, mir-référendaires jew mill-istudenti tal-maġistratura li jkunu qegħdin jagħmlu stage f'uffiċċju ta' Membru tal-Qorti tal-Ġustizzja jew tal-Qorti Ġenerali. Madankollu, f'ċerti każijiet jista' jkun meħtieġ li jintalab l-intervent ta' persuna esterna, ħafna drabi lecturers universitarji, b'mod partikolari meta s-seminar ikun dwar riforma importanti tad-dritt nazzjonali.

Barra minn hekk, f'ċerti okkażjonijiet il-persunal jista' jipparteċipa wkoll fit-taħriġ ġuridiku offrut minn istituzzjonijiet oħra tal-Unjoni jew minn korpi esterni bħalma huma, pereżempju, is-seminars għall-interpreti organizzati kull sena b'kollaborazzjoni ma' universitajiet Ewropej.

Lil hinn mit-taħriġ li jikkonċerna direttament l-oqsma msemmija iktar 'il fuq, li huma marbuta mal-qofol tal-professjonijiet tal-multilingwiżmu, il-membri tad-dipartiment jieħdu l-inizjattiva li jtejbju l-konnoxxenzi tagħhom f'dixxiplini oħra ta' interess għad-dipartiment jew għall-Istituzzjoni bħalma huma l-iżvilupp tal-kompetenzi amministrattivi, it-taħriġ fl-informatika kif ukoll it-trawwim f'kompetenzi trażversali jew soft skills, bħalma huma t-tmexxija ta' proġetti kif ukoll il-ġestjoni tal-istress.

3.6 - Razzjonalizzazzjoni tal-multilingwiżmu

3.6.1 - Il-lingwa tad-deliberazzjonijiet

Sa mill-ħolqien tal-Qorti tal-Ġustizzja fl-1952 qamet il-kwistjoni tal-komunikazzjoni bejn il-Membri tagħha. Tqajmet il-possibbiltà li tiġi żgurata l-interpretazzjoni matul il-laqqgħat tal-Membri bl-erba' lingwi uffiċjali ta' dak iż-żmien, kif ukoll it-traduzzjoni tal-atti proċedurali kollha f'dawn l-istess lingwi. Dan, madankollu, kien iqajjem żewġ problemi. L-ewwel, il-preżenza ta' interpreti matul id-deliberazzjonijiet meta, konformement mal-Artikolu 35 tal-Protokoll Nru 3 dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, id-deliberazzjonijiet kellhom jibqgħu sigrieti. It-tieni, dan kien jinvolvi volum kbir ħafna ta' xogħol ta' interpretazzjoni u ta' traduzzjoni. Il-Qorti tal-Ġustizzja għalhekk iddeċidiet li tmexxi d-deliberazzjonijiet tagħha b'lingwa waħda biss.

Din l-għażla għad għandha, anki illum il-ġurnata, effett kbir fuq l-organizzazzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja.

Peress li l-Membri tal-Qorti tal-Ġustizzja jikkomunikaw oralment u bil-miktub bil-lingwa tad-deliberazzjonijiet (illum-il ġurnata l-Franċiż), huwa kompletament naturali

li fil-prattika din il-lingwa tintuża b'mod iġġeneralizzat mid-dipartimenti tal-Qorti tal-Ġustizzja fil-kuntest tal-ħidma tagħhom ⁷¹.

Huwa għalhekk li l-uffiċjali rrekutati mill-Qorti tal-Ġustizzja għandu jkollhom għarfien tal-lingwa tad-deliberazzjonijiet u, fil-każijiet rari fejn il-Qorti tal-Ġustizzja jkollha tirrekluta persuna li ma tissodisfax din il-kundizzjoni mad-dħul fil-kariga tagħha, din tal-aħħar tiġi mistiedna tipparteċipa f'korsijiet intensivi sabiex trawwem l-għarfien tagħha sal-livell meħtieġ. Fil-każ tad-dipartimenti lingwistiċi, l-importanza tal-lingwa tad-deliberazzjonijiet hija ferm iktar kunsiderevoli, tant li livell għoli ta' konoxxenza tagħha huwa meħtieġ u vverifikat għall-finijiet tar-reklutaġġ tal-interpreti u tal-ġuristi lingwisti ⁷².

Fil-fatt, l-abbozzi kollha tad-deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali jtfasslu bil-lingwa tad-deliberazzjonijiet u jiġu tradotti lejn il-lingwi l-oħra li jkunu meħtieġa. Dawn id-deċiżjonijiet jirrapprezentaw il-parti essenzjali tal-volum ta' xogħol ta' traduzzjoni mid-diviżjonijiet lingwistiċi. Naturalment, id-diviżjoni tal-lingwa tad-deliberazzjonijiet ma tittraduċi l-abbozzi tad-deċiżjonijiet iżda tittraduċi l-atti proċedurali kollha, b'mod partikolari l-osservazzjonijiet jew in-noti ppreżentati mill-partijiet fil-kuntest tal-proċeduri ġudizzjarji sabiex il-Membri tal-qrati jkunu jistgħu jieħdu konjizzjoni sħiħa tagħhom. Peress li n-numru u l-volum ta' dawn l-atti proċedurali huma ikbar minn dawk tal-abbozzi tad-deċiżjonijiet u peress li d-disponibbiltà tat-traduzzjoni tagħhom fil-lingwa tad-deliberazzjonijiet tikkundizzjona l-iżvolġiment fluwidu tal-proċeduri, id-diviżjoni korrispondenti għandha numru ikbar ta' persunal meta mqabbla mad-diviżjonijiet lingwistiċi l-oħra.

Bl-istess mod, għalkemm id-Direttorat tal-Interpretazzjoni joffri diversità kbira ta' kombinazzjonijiet lingwistiċi, kull interpretu għandu jkun kapaċi jifhem u jinterpreta l-kummenti ta' Membru ta' kullegġ ġudikanti li jesprimi ruħu, xi drabi barra minn hekk għal finijiet ta' ekonomija f'termini ta' interpretazzjoni, bil-lingwa tad-deliberazzjonijiet u mhux bil-lingwa materna tiegħu. Barra minn hekk, is-seduti kollha jiġu interpretati lejn

71 | Valerius M. Ciucă, "Limba de lucru a Tribunalului Uniunii Europene – de la vernaculum, de la 'limba casei', la vehiculum, la un limbaj cudestinație universală. Alocuțiune de deschidere a Conferinței internaționale Traducerile juridice în cadrul Uniunii Europene", *Analele Stiintifice Ale Universității Alexandru Ioan Cuza Din Iasi Stiinte Juridice*, Volum 63, Suppliment, 2017, p. 25.

72 | Madankollu, xi drabi jsiru eċċezzjonijiet meta tiżdied lingwa ġdida sa fejn ma jistax ikun raġonevolment mistenni li jkun hemm grupp ta' kandidati suffiċjenti li jkollhom għarfien tal-Franċiż. Dan kien il-każ fil-kuntest tal-kompetizzjonijiet ġenerali organizzati fl-okkażjoni tat-tkabbir tal-2004 u meta tneħhiet id-deroga għall-Irlandiż.

il-lingwa tad-deliberazzjonijiet sabiex jiġu koperti l-ħtiġijiet tal-Membri li ma jibbenefikawx minn interpretazzjoni lejn il-lingwa materna tagħhom.

3.6.2 - Il-lingwi pern (traduzzjoni)

L-aħħar tkabbir tal-Unjoni (2004, 2007 u 2013) ippreżenta sfida mingħajr precedent għall-ġestjoni tal-multilingwiżmu: b'24 lingwa uffiċjali, in-numru ta' kombinazzjonijiet lingwistiċi meħtieġa sabiex tiġi żgurata l-ħidma ġudizzjarja żdied minn 110 qabel l-2004 ⁷³ għal 552 fl-2013.

Saħansitra qabel is-sena 2004, id-dipartiment tat-traduzzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja ma kienx għadu f'pożizzjoni li jkopri direttament il-kombinazzjonijiet lingwistiċi kollha. Minkejja l-isforzi kontinwi f'termini ta' taħriġ, parti kunsiderevoli mid-diviżjonijiet ma kienx għad għandhom il-kapaċità li jitrattaw ċerti talbiet. Il-volum ta' xogħol, il-kapaċitajiet saturati ta' diversi ġuristi lingwisti li diġà jittraduċu minn ħames jew sitt lingwi kif ukoll il-volum żgħir ta' talbiet għal traduzzjoni minn ċerti lingwi kumplessi kienu elementi li kienu jiskoraġġixxu, jekk mhux ukoll jimmilitaw kontra, l-investiment f'taħriġ mifruq fuq perijodu twil ħafna u indirizzat għal kulħadd. Wara l-adeżjonijiet tal-2004, l-idea li tinżamm sistema ta' kopertura bi traduzzjoni diretta tal-kombinazzjonijiet lingwistiċi kollha saret biss illużjoni.

Fl-2001, id-dipartiment antiċipa l-introduzzjoni ta' sistema mħallta ta' traduzzjoni diretta jew b'lingwi pern u għalhekk assumu r-responsabbiltà li jagħżel, fuq il-bażi ta' kriterji tekniċi, il-lingwi li kellhom jintużaw bħala lingwi pern.

Filwaqt li tibqa' pprivileġġata t-traduzzjoni diretta meta l-kompetenzi meħtieġa jkunu disponibbli fi ħdan id-diviżjonijiet lingwistiċi, dawn tal-aħħar ikollhom aċċess għal traduzzjoni bil-lingwa pern meta t-traduzzjoni tkun tinvolvi testi mfassla b'lingwa li la tkun lingwa pern u lanqas il-Franċiż. F'dan il-kuntest, huwa importanti li ssir distinzjoni bejn it-traduzzjoni "permezz ta' relay" u t-traduzzjoni "permezz ta' lingwa pern": f'sistema ta' relay, it-traduzzjoni ma ssirx mil-lingwa oriġinali iżda mill-ewwel traduzzjoni disponibbli f'lingwa magħrufa mill-persuna li tittraduċi. Għall-kuntrarju, lingwa pern hija lingwa ddeterminata minn qabel li lejha jiġi tradott test minn grupp ta' lingwi li wkoll jiġi ddeterminat minn qabel bil-għan li mbagħad dan it-test jiġi tradott fil-lingwi l-oħra. B'hekk, kull lingwa pern tkopri numru limitat ta' lingwi oħra. Din is-soluzzjoni għandha numru kbir ta' vantaġġi.

73] L-Irlandiż ġie rrikonoxxut mir-Regoli tal-Proċedura bħala lingwa tal-kawża possibbli qabel sar lingwa uffiċjali tal-Unjoni fl-2007.

Fir-rigward tal-kwalità tat-traduzzjonijiet:

- il-ġurista lingwista tal-lingwa pern ikun konxju tar-responsabbiltà tiegħu fir-rigward tat-tieni fażi tal-produzzjoni tat-traduzzjonijiet fid-diviżjonijiet l-oħra, u dan iservi ta' inċentiv sabiex jagħti attenzjoni partikolari lit-traduzzjoni tiegħu, b'mod partikolari billi jikkollabora ma' ġurista lingwista, il-persuna ta' riferiment, li jagħmel parti mid-diviżjoni lingwistika tal-lingwa sors (*ara l-punt 3.6.2*);
- it-traduzzjoni fil-lingwa pern tkun is-suġġett ta' qari kritiku min-naħa tal-ġuristi lingwisti li jintervjenu fit-tieni fażi, u dan jintroduci kontroll ta' konsistenza addizzjonali u jrawwem spirtu ta' kollaborazzjoni fejn il-ġuristi lingwisti responsabbli għall-istess test;
- meta tkun meħtieġa bidla fit-traduzzjoni bil-lingwa pern, ikun faċli li din il-bidla ssir fit-traduzzjonijiet l-oħra kollha;
- kull diviżjoni ta' lingwa li ma hijiex lingwa pern tiggarrantixxi t-traduzzjoni mill-lingwa pern jekk ma tkunx f'pożizzjoni li tipproduci traduzzjoni diretta mill-original, u b'hekk it-traduzzjoni permezz ta' relay tat-tieni livell (minn traduzzjoni tat-traduzzjoni bil-lingwa pern) tiġi eskluża.

Is-sistema ta' traduzzjoni permezz ta' lingwi pern ma tapplikax għad-dokumenti kollha mfassla b'lingwa li ma tkunx lingwa pern jew il-Franciż iżda tapplika għal tliet kategoriji ta' dokumenti: il-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali fil-każijiet rari fejn Avukat Ġenerali ma jfassalx il-konklużjonijiet tiegħu diġà b'lingwa pern; it-talbiet għal deċiżjoni preliminari; l-atti proċedurali ppreżentati b'lingwa li ma tkunx il-lingwa tal-kawża jew waħda mill-lingwi pern ⁷⁴.

Fir-rigward tal-organizzazzjoni:

- jinħolqu rabtiet iktar mill-qrib bejn kull diviżjoni ta' lingwa pern u d-diviżjonijiet tal-lingwi li għalihom din il-lingwa sservi bħala pern. Dan ma ffaċilitax biss il-ħolqien tad-diviżjonijiet il-ġodda, li setgħu jistrieħu fuq l-għajjnuna u l-esperjenza

74| Dan ikun il-każ meta Stat Membru jippreżenta osservazzjonijiet bil-miktub f'kawża għal deċiżjoni preliminari jew jintervjeni f'rikors dirett. Id-diviżjoni tal-lingwa tal-kawża jkollha għalhekk tipprovdi traduzzjoni. L-unika diviżjoni oħra mistennija tittraduci tali dokumenti hija dik tal-Franciż. Sabiex jiġi evitat li jkollha tiġi prodotta traduzzjoni bil-lingwa pern għall-finijiet biss li tiġi prodotta verżjoni bil-lingwa tal-kawża, il-verżjoni bil-Franciż tintuża bħala pern "naturali".

tad-diviżjonijiet ta' lingwa pern, iżda ffaċilitat wkoll il-kollaborazzjoni tal-ġuristi lingwisti tad-diviżjonijiet il-ġodda mal-kollegi li kellhom jibdedw jittraduċu mil-lingwa tagħhom;

- ikunu jistgħu jiġu kkalkolati termini realistiċi għat-traduzzjoni skont jekk ikunx meħtieġ li wieħed jistenna t-traduzzjoni bil-lingwa pern qabel jinbdew it-traduzzjonijiet l-oħra.

Peress li l-Franċiż huwa l-lingwa tad-deliberazzjonijiet, id-diviżjoni tat-traduzzjoni ta' din il-lingwa għandha tkun f'pożizzjoni li tipprovdi traduzzjonijiet diretti mil-lingwi uffiċjali kollha tal-Unjoni.

Fl-għażla tal-lingwi pern, id-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika bbaża ruħu fuq il-kriterji segwenti:

- fir-rigward tan-numru ta' lingwi pern, dak iż-żmien tqies li erba' lingwi pern (minbarra l-Franċiż li huwa lingwa pern "naturali") kellhom jippermettu l-aħjar kondiviżjoni tal-isforz ta' taħriġ meħtieġ sabiex jiġu mgħallma l-lingwi l-ġodda u kellhom ikabbbru l-possibbiltà li jiġu rreklutati ġuristi lingwisti fl-Istati kandidati sa fejn setgħet tiġi estiża l-firxa ta' lingwi li setgħet tiġi proposta għal-eżamijiet;
- fir-rigward tad-determinazzjoni ta' dawn il-lingwi pern, ittiehdu inkunsiderazzjoni l-elementi segwenti:
 - il-livell tal-għarfien ta' diversi lingwi fi ħdan id-diviżjonijiet, jiġifieri n-numru ta' ġuristi lingwisti li jittraduċu minn diversi lingwi;
 - il-frekwenza li biha lingwa tintuża bħala lingwa tal-kawża;
 - il-lingwa tal-Avukati Ġenerali permanenti sa fejn jista' jkun mistenni li diversi konklużjonijiet jitfasslu b'dawn il-lingwi, b'differenza mil-lingwi użati mill-Avukat Ġenerali li jokkupaw il-kariga b'rotazzjoni bejn l-Istati Membri;
 - l-istabbiltà tad-diversi diviżjonijiet (diffikultajiet f'termini ta' reklutaġġ, rata ta' rotazzjoni, livell ta' kontroll fuq il-volum tax-xogħol).

Inizjalment, dawn il-kriterji wasslu sabiex jintgħażlu l-Ġermaniż, l-Ingliš, l-Ispanjol u t-Taljan. Fil-fatt, irriżulta li b'mod ġenerali dawn il-lingwi kienu l-iktar magħrufa fost id-diviżjonijiet u li l-paġni li jaslu f'dawn il-lingwi u fil-Franċiż kienu jirrapprezentaw iktar minn 90 % tat-total tal-paġni għat-traduzzjoni.

Kienu diversi l-fatturi li ttieġdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tad-deċiżjoni dwar it-tqassim tal-lingwi li fir-rigward tagħhom kull diviżjoni kellha taġixxi bħala pern:

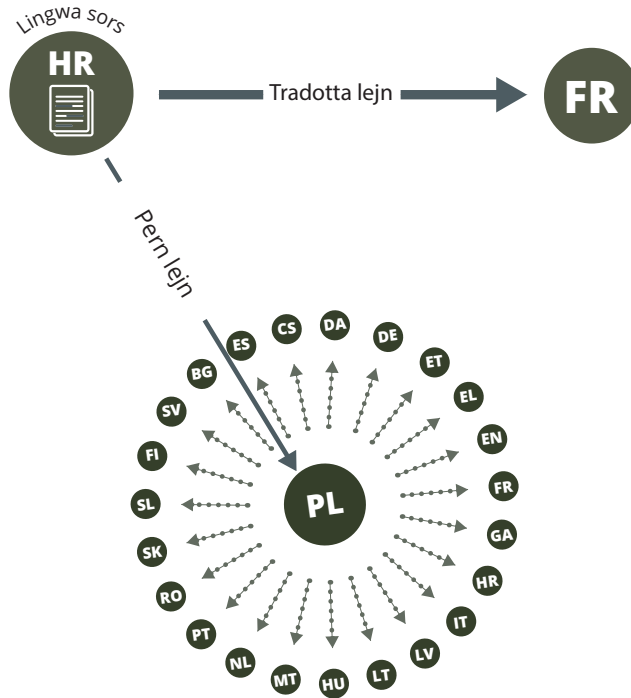
- tqassim ġust tal-isforz meħtieġ minn kull waħda mid-diviżjonijiet pern;
- il-livell ta' għarfien fid-diversi diviżjonijiet tal-lingwa pern tal-lingwi l-ġodda jew ta' lingwi qrib dawn tal-aħħar sa fejn, pereżempju, l-għarfien tal-Finlandiż jgħin sabiex wiehed jikseb għarfien tal-Estonjan jew sa fejn l-għarfien taċ-Ċek jgħin sabiex wiehed jikseb għarfien tas-Slovakk;
- ir-relazzjonijiet kulturali jew lingwistiċi bejn l-Istati Membri (antiki u ġodda). B'hekk, minħabba l-eżistenza ta' minoranza li titkellem bis-Sloven fl-Italja wiehed jista' jimmagina possibbiltajiet li jinstabu kollaboraturi esterni li kapaċi jittraduċu lejn it-Taljan.

Fid-dawl, minn naħa, taż-żieda ta' diversi lingwi uffiċjali wara l-2004 (il-Bulgaru, l-Irlandiż, il-Kroat u r-Rumen) u, min-naħa l-oħra, tal-ħolqien mit-Trattat ta' Lisbona tal-ħames pożizzjoni ta' Avukat Ġenerali permanenti rriżervata għall-Polonja, ġie deċiż li l-Pollakk jiġi inkluż bħala l-ħames lingwa pern b'effett mill 1 ta' Ottubru 2019. Minn dik id-data, id-diviżjoni Pollakka taġixxi bħala pern għaċ-Ċek, għall-Kroat u għas-Slovakk. Il-vantaġġi huma tnejn:

- l-Avukat Ġenerali permanenti jista', jekk ikun jixtieq, ifassal il-konklużjonijiet bil-lingwa materna tiegħu mingħajr ma jagħti lok għal termini supplimentari għat-traduzzjoni;
- kull waħda mid-diviżjonijiet l-oħra ta' lingwa pern b'hekk tnaqqasilha r-responsabbiltà ta' lingwa li minnha tittraduċi bħala lingwa pern (id-diviżjoni tal-Ġermaniż tnaqqasilha l-Pollakk; id-diviżjoni tal-Ingliż tnaqqasilha ċ-Ċek, id-diviżjoni tat-Taljan tnaqqasilha s-Slovakk u d-diviżjoni tal-Ispanjol tnaqqasilha l-Kroat).

Naturalment, dan l-iżvilupp irrikjeda investiment kunsiderevoli f'termini ta' taħriġ sa fejn id-diviżjoni tal-Pollakk kellha titgħalliem kif tkopri l-lingwi li minnhom bdiet tipprovdi t-traduzzjoni pern, filwaqt li d-diviżjonijiet l-oħra kellhom jibdew ikopru l-Pollakk. Dan l-iżvilupp kien akkumpanjat minn taħriġ lingwistiku, li kien jinkludi soġġorni lingwistiċi barra mill-pajjiż kif ukoll l-organizzazzjoni ta' diversi workshops ta' qari ġuridiku u ta' seminars.

Traduzzjoni permezz ta' lingwa pern

Lingwi li għalihom isservi bħala pern

BG, ET, FI, NL	→	DE	} Lingwa pern
DA, LT, MT, SV, GA	→	EN	
EL, RO, SL	→	IT	
HU, LV, PT	→	ES	
CS, HR, SK	→	PL	

3.6.3 - Lingwa “relay” u lingwa “ritorn” (interpretazzjoni)

Matul is-seduta, il-parti finali tal-konklużjonijiet imfassla bil-lingwa magħżula mill-Avukat Ġenerali tiġi ppreżentata bil-Frañċiż u bil-lingwa tal-kawża, filwaqt li d-dispożittiv tas-sentenzi jiġi ppreżentat biss bil-Frañċiż mill-interpreti. Fil-prassi, dan iktar jinvolvi “qari” milli interpretazzjoni sa fejn id-dokumenti diġà jkunu disponibbli bil-verżjonijiet lingwistiċi kkonċernati.

Għall-kuntrarju, fil-kuntest tas-sottomissjonijiet orali, kif ġie indikat iktar ‘il fuq, l-interpretazzjoni bil-Frañċiż tiġi żgurata matul is-seduti kollha, filwaqt li l-interpretazzjoni bil-lingwi l-oħra tiddependi minn dak li jkun meħtieġ. Matul seduta għas-sottomissjonijiet orali, tista’ tirriżulta meħtieġa l-interpretazzjoni bi kwalunkwe waħda mill-552 kombinazzjoni lingwistika. B’70 interpretu, u minkejja l-kontribuzzjoni ta’ numru kbir ta’ interpreti freelance, l-idea li jiġu koperti direttament dawn il-kombinazzjonijiet lingwistiċi kollha hija biss illużjoni. Bħalma huwa l-każ għat-traduzzjoni, kien meħtieġ li d-dipartiment tal-interpretazzjoni jorganizza ruħu b’tali mod li xorta waħda jiżgura l-interpretazzjoni, anki bil-kombinazzjonijiet l-inqas komuni. Għal dan il-għan ġew implimentati żewġ strateġiji prinċipali.

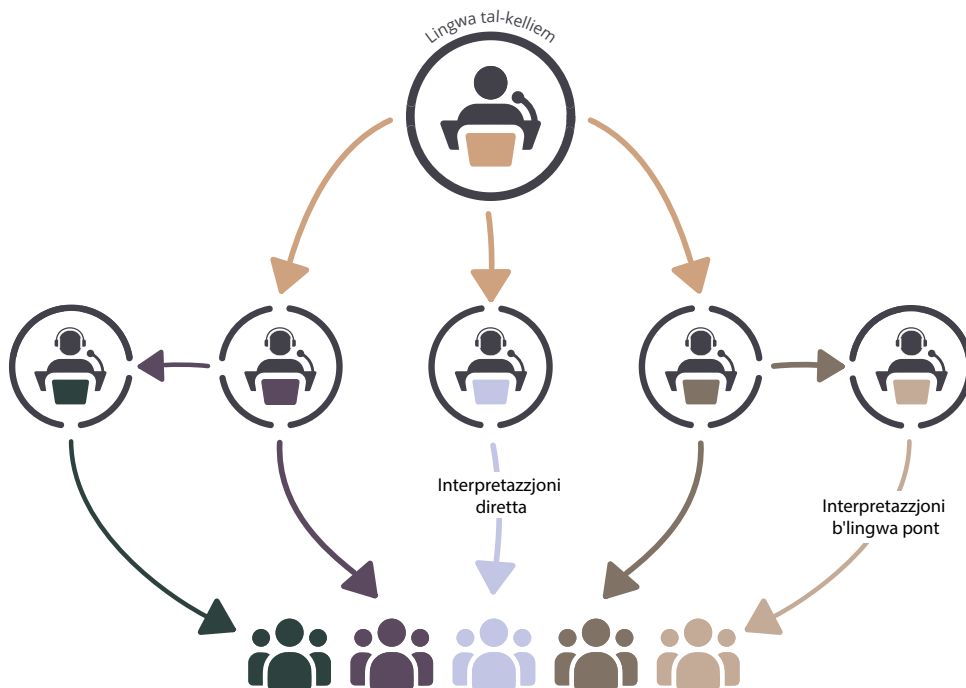
L-ewwel strateġija hija li l-interpretazzjoni lejn il-lingwa mira titħalla f’idejn interpretu li fir-realtà jitkellem bil-*lingwa sors*. Bħala prinċipju, kull interpretu jaħdem lejn il-lingwa materna tiegħu biss. Madankollu, ċerti interpreti jkollhom għarfien ta’ lingwa oħra li jippermettilhom jinterpretaw lejha bħala lingwa attiva, daqslikieku kienet il-lingwa materna tagħhom, pereżempju, interpretu Ċek li jinterpreta miċ-Ċek lejn l-Ingliš. Din tissejjaħ l-interpretazzjoni “*ritorn*”.

It-tieni strateġija tirrikjedi li l-kabini jaħdmu bħala “relay”. F’dan il-każ, l-interpreti ta’ ċerti kabini ma jinterpretawx direttament mil-lingwa ta’ min ikun qiegħed jitkellem iżda jinterpretaw mill-interpretazzjoni żgurata minn kollega ta’ kabina lingwistika oħra li jkun kapaċi jiżgura l-interpretazzjoni direttament lejn il-lingwa tiegħu. Pereżempju, jekk interpretu Taljan ikun kapaċi jinterpreta direttament miċ-Ċek, kabini oħra jkunu jistgħu jisimgħu l-interpretazzjoni bit-Taljan sabiex imbagħad jinterpretaw lejn il-lingwa tagħhom.

Dawn iż-żewġ strateġiji, l-interpretazzjoni “ritorn” u l-interpretazzjoni “relay”, jistgħu jintużaw ukoll flimkien. Sabiex nużaw l-eżempji li għadhom kemm ingħataw, nistgħu nimmagīnaw persuna li titkellem biċ-Ċek li tiġi interpretata, minn naħa, minn persuna Ċeka b’“ritorn” lejn l-Ingliš u, min-naħa l-oħra, minn interpretu Taljan, filwaqt li l-kabini

I-oħra jaħdmu fuq il-bażi ta' relay, skont il-koperta lingwistika tagħhom u d-disponibbiltà tagħhom, jew mill-interpretazzjoni bit-Taljan jew mill-interpretazzjoni "ritorn" bl-Ingliż. Naturalment, dawn ma humiex affarijiet li jistgħu jiġu improvżati iżda hija meħtieġa organizzazzjoni bir-reqqa fi stadji preċedenti, kemm sabiex jiġi ddefiniti b'attenzjoni l-interpreti assenjati fil-kabini u kemm sabiex jiġi żgurat li kull interpretu jkun jaf eżattament xi rwol ser ikollu, inkluż sa fejn kabini oħra ser ikunu qegħdin iwettqu relay abbażi tal-interpretazzjoni mwettqa minnu.

Interpretazzjoni diretta jew b'lingwa pont

Il-flessibbiltà tal-interpretazzjoni għall-parteċipanti fis-seduti għas-sottomissjonijiet orali

Fil-kuntest ta' sistema ta' interpretazzjoni multilingwi integrali, il-lingwi uffiċjali kollha jistgħu jiġu mitkellma u l-interpretazzjoni tiġi żgurata lejn dawn l-istess lingwi kollha: dan ifisser li qegħdin nitkellmu dwar sistema simetrika li, fil-każ tal-24 lingwa uffiċjali, tirrappreżenta total ta' 552 kombinazzjoni lingwistika. Fil-prattika, huwa rari li tkun meħtieġa din il-kopertura lingwistika kompleta, ħlief fil-każ ta' ċerti proċeduri bħalma huma l-opinjonijiet fis-sens tal-Artikolu 218(11) TFUE li fil-kuntest tagħhom tiġi proposta l-interpretazzjoni lejn il-lingwi kollha.

Fil-prattika, id-dipartiment tal-interpretazzjoni jiżgura sistema “à la carte”. Kull Membru tal-qorti u kull parti jesprimu ruħhom bil-lingwa tal-għażla tagħhom u jiġu interpretati lejn il-lingwa ta' kull wieħed mill-parteċipanti l-oħra fis-seduta. Din is-sistema tista' tiġi adattata skont il-ħtiġijiet reali: ċerti parteċipanti fis-seduta jkunu jixtiequ, f'ċerti każijiet, li jesprimu ruħhom bil-lingwa materna tagħhom iżda jaċċettaw li jisingħu l-original jew l-interpretazzjoni b'lingwa oħra; f'każijiet oħra, jaċċettaw li jesprimu ruħhom u li jisingħu b'lingwa barranija. Din hija s-sistema asimetrika. Tali flessibbiltà tippermetti li jitnaqqas in-numru ta' lingwi li jkunu jeħtieġu interpretazzjoni.

B'hekk, matul is-seduti għas-sottomissjonijiet orali, il-Membri tal-qorti mhux dejjem jitolbu li jkunu jistgħu jsegwu d-dibattiti u li jesprimu ruħhom bil-lingwa materna tagħhom, għalkemm huma intitolati għal dan u għandhom din il-possibbiltà fil-prattika. L-Imħallfin u l-Avukati Ġenerali kollha jafu diversi lingwi, fosthom il-Franċiż, u meta jkun meħtieġ jaċċettaw li jużaw lingwi komuni jew mifhuma mill-Membri l-oħra u mill-parteċipanti fis-seduta, jew minn parti sostanzjali minnhom. Id-dipartiment tal-interpretazzjoni jikkuntattja lil kull Membru ġdid hekk kif jidhru fil-kariga sabiex jiġu ddeterminati liema lingwi jkunu jistgħu jintużaw minn dan il-membri, skont liema modalitajiet u f'liema ċirkustanzi jaċċetta li jużahom. Sussegwentement, id-Divizjoni “Seduti u Riżorsi” tad-dipartiment tal-interpretazzjoni tippjana fid-dettall kull assenjazzjoni ta' interpreti għas-seduti.

Fis-sitwazzjoni opposta, jista' jkun il-każ li ċerti partijiet jew ir-rappreżentanti tagħhom jitolbu u jiksbu eċċezzjonalment awtorizzazzjoni sabiex jippreżentaw is-sottomissjonijiet orali tagħhom b'lingwa li ma tkunx il-lingwa tal-kawża. Din il-possibbiltà hija ammessa biss fil-proċeduri għal deċiżjoni preliminari ⁷⁵.

75| Ara l-punti 62 sa 64 tal-Istruzzjonijiet prattiċi lill-partijiet, dwar il-kawżi ressqi quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja (ĠU 2020, L 42, p. 1).

3.6.4 - L-ekonomiji tat-traduzzjoni

L-attivitajiet tat-traduzzjoni u tal-interpretazzjoni jirrapprezentaw spiża kunsiderevoli (ara l-Kapitolu 5). Din il-kwistjoni ser tiġi indirizzata fil-Kapitolu 5. Madankollu, ma huwiex meħtieġ li tiġi stmata bi preċiżjoni din l-ispiża sabiex diġà jittieħdu miżuri raġonevoli ta' kompromess fir-rigward tal-multilingwiżmu li għandhom jippermettu ċertu kontroll tal-piż finanzjarju tiegħu fuq il-baġit tal-Unjoni.

L-ewwel miżura raġonevoli ta' kompromess ittieħdet mill-Qorti tal-Ġustizzja fl-1952 meta ntgħażlet lingwa tad-deliberazzjonijiet waħda. Din l-għażla ppermettiet li tiġi evitata t-traduzzjoni fil-lingwi ufficjali kollha tal-atti proċedurali li, bl-eċċezzjoni ewlenija tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari, la jiġu nnotifikati lill-Istati Membri, la jiġu ppubblikati u lanqas ma jixxandru b'xi mod ieħor. Din l-istess għażla tfisser li ma tkunx meħtieġa l-interpretazzjoni matul id-diversi laqgħat tal-kulleġġi ġudikanti, li jsaħħaħ ukoll in-natura sigrieta tad-deliberazzjonijiet. Din l-ekonomija ferm kunsiderevoli ⁷⁶ timplika li kull Membru tal-qrati għandu jkun kapaċi jaħdem, kemm bil-miktub u kemm oralment, bil-lingwa komuni magħżula, imsejha l-lingwa tad-deliberazzjonijiet.

Iż-żieda ta' lingwi godda, flimkien maż-żieda fin-numru u fil-kumplessità tal-kawżi, wasslet għal żieda fin-numru tal-paġni għat-traduzzjoni. L-Istituzzjoni ħasset il-ħtieġa, u ħatfet l-opportunità, li tnaqqas il-volum tat-traduzzjoni mingħajr ma tippreġudika d-drittijiet tal-individwi jew id-disponibbiltà multilingwi tal-ġurisprudenza tagħha.

Uħud minn dawn l-ekonomiji żviluppaw b'mod prattiku, bħalma hija pereżempju l-prassi tad-dipartiment tat-traduzzjoni li ma jiġux tradotti ċerti partijiet tad-deċiżjonijiet tar-rinviju, li jiġu ssostitwiti bl-indikazzjoni *"Omissis"* jew indikator oħra ekwivalenti, flimkien ma' indikator qasira tan-natura tat-test li jkun tħalla barra, pereżempju, ċerti kunsiderazzjonijiet, inklużi fid-deċiżjoni tar-rinviju li ižda jirreferu għal kwistjonijiet ta' ammissibbiltà taħt id-dritt nazzjonali li ma jkunux marbuta mat-talba għal deċiżjoni preliminari fiha nfisha. L-istess jista' jingħad ukoll għall-għażla li ma jiġux tradotti sistematikament l-annessi voluminużi man-noti, ižda li jiġu tradotti biss jekk u sa fejn it-traduzzjoni tibqa' meħtieġa minkejja l-produzzjoni ta' traduzzjoni newronali u l-konsultazzjoni ta' ġurista lingwista li jkun jaf il-lingwa sors. L-għażla li ssir traduzzjoni permezz ta' pern (ara l-punt 3.6.2) f'diversi kombinazzjonijiet lingwistiċi tippermetti wkoll li jinkisbu ekonomiji f'termini ta' taħriġ kif ukoll f'termini tan-numru ta' ufficjali.

76| Din l-ekonomija tirrapprezenta madwar 2 000 000 paġna għat-traduzzjoni fis-sena.

Madankollu, l-ekonomiji l-oħra huma r-riżultat ta' deċiżjonijiet formali meħuda min-naħa tal-istituzzjoni wara riflessjoni fil-fond.

Pereżempju, sa mill-1994, ġie deċiż li r-rapporti għas-seduta ma jibqgħux jiġu ppubblikati fil-*Ġabra*. Dan fisser li dawn ma kellhomx għalfejn jibqgħu jiġu tradotti flief fil-lingwa tal-kawża sabiex jiġu nnotifikati lill-partijiet. Fil-fatt, id-deċiżjonijiet fihom infushom jiddeskrivu b'mod suffiċjenti l-kuntest u l-argumenti tal-partijiet, mingħajr ma tkun verament indispensabbli pubblikazzjoni integrali tagħhom permezz tar-rapporti għas-seduta.

Bis-sostenn tal-qradi, sa mill-2004, ġew implimentati progressivament miżuri oħra ta' ekonomija kuragġużi. Matul diversi snin, il-ħtiġijiet ta' traduzzjoni tal-Istituzzjoni ġew limitati u stabbilizzati bis-saħħa tal-adozzjoni mill-Qorti tal-Ġustizzja ta' diversi miżuri organizzattivi li kellhom impatt dirett fuq dawn il-ħtiġijiet.

Waħda minn dawn il-miżuri kienet l-introduzzjoni, fl-2004 għall-Qorti tal-Ġustizzja u fl-2005 għall-Qorti Ġenerali, tal-pubblikazzjoni selettiva tal-ġurisprudenza. Dan wassal sabiex, b'effett minn dak il-mument, fil-*Ġabra* ma jiġux ippubblikati – u għalhekk tradotti fil-lingwi kollha – id-deċiżjonijiet kollha tal-qradi mingħajr ebda eċċezzjoni iżda biss dawk li l-portata ġuridika tagħhom kienet tiġġustifika kompletament dan. Din il-prassi ġiet estiża u intensifikata fl-2011, fl-istess ħin li ġiet introdotta l-possibbiltà ta' pubblikazzjoni permezz ta' estratti ta' ċerti deċiżjonijiet tal-Qorti Ġenerali. Attwalment, il-prassi tal-Qorti tal-Ġustizzja hija li ma tippubblikax id-deċiżjonijiet tal-awli bi tliet jew b'ħames Imħallfin li jaqtgħu rikorsi diretti jew appelli, sakemm dawn id-deċiżjonijiet ma jkunux ġew ippreċeduti b'konklużjonijiet. Fil-każ tal-Qorti Ġenerali, sakemm ma titteħidx deċiżjoni kuntrarja mill-kulleġġ ġudikanti, is-sentenzi tal-Awla Manja u tal-awli b'ħames Imħallfin ikunu s-suġġett ta' pubblikazzjoni fil-*Ġabra*. Id-deċiżjoni dwar il-pubblikazzjoni tas-sentenzi tal-awli bi tliet Imħallfin tittieħed każ b'każ mill-kulleġġ ġudikanti. Fir-rigward tas-sentenzi tal-Qorti Ġenerali mogħtija minn Imħallef uniku u fir-rigward tad-digrieti ta' natura ġudizzjarja, dawn ma jiġux ippubblikati fil-*Ġabra*, sakemm ma tingħatax deċiżjoni kuntrarja. L-ekonomija ta' traduzzjoni miksuba bis-saħħa tal-pubblikazzjoni selettiva tad-deċiżjonijiet kienet ta' iktar minn 494 000 paġna fl-2021 u minn 375 000 fl-2022.

Dejjem fl-2004, ir-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja ġew emendati sabiex jippermettu li jsir sunt tad-deċiżjonijiet għal rinviu preliminari li jkunu partikolarment twal ⁷⁷. Flimkien mal-prassi tal-*Omissis*, it-tfassil ta' sunti ppermetta, fl-2022, ekonomija ta' iktar minn 153 000 paġna għat-traduzzjoni.

Fl-2011, ittiegħdu miżuri ta' ekonomija ta' traduzzjoni kunsiderevoli ħafna. Digà ssemew l-estensjoni tal-pubblikazzjoni selettiva u tal-pubblikazzjoni permezz ta' estratti. Madankollu, fl-istess ħin, l-Istituzzjoni ddeċidiet li tistabbilixxi limiti għat-tul tal-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali, li għandhom jagħmlu sforz sabiex inaqqsu t-tul tagħhom għal medja ta' 40 paġna, ħlief fil-każ li dawn il-konklużjonijiet jiġu ppreżentati fil-kuntest ta' proċedura ta' appell. Sa fejn il-konklużjonijiet jiġu tradotti fil-lingwi uffiċjali kollha, din il-miżura komplementari ppermettiet tnaqqis kunsiderevoli fil-volumi ta' traduzzjoni.

Barra minn hekk, fil-kuntest tar-riforma tar-Regoli tal-Proċedura tagħha fl-2012, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li ma tibqax tfassal rapporti għas-seduta, filwaqt li l-Qorti Ġenerali ddeċidiet li tnaqqas it-tul tar-rapporti tagħha. Fl-2022 dan wassal għal tnaqqis fin-numru ta' paġni għat-traduzzjoni ekwivalenti għal iktar minn 10 000 paġna.

Fl-Istruzzjonijiet prattiċi lill-partijiet, il-qrati stabbilixxew ukoll limiti bħala prinċipju fir-rigward tat-tul tan-noti. Pereżempju, fil-kuntest tal-faži bil-miktub tal-proċedura fir-rinvij għal deċiżjoni preliminari, l-osservazzjonijiet bil-miktub għandhom normalment ikunu limitati għal 20 paġna. Fir-rigward tal-interventi fir-rikorsi diretti u fl-appelli, in-noti ta' intervent għandhom ikunu iqsar min-nota tal-parti sostnuta u t-tul tagħhom ma għandux jaqbeż l-għaxar paġni ⁷⁸. Il-Qorti Ġenerali wkoll tipprevedi tul massimu skont it-tip ta' nota u l-proċedura kkonċernati ⁷⁹.

77| Artikolu 98(1) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja. Fil-prattika, id-dipartiment tat-traduzzjoni jipprova jagħmel sunt, sa fejn ikun possibbli, tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari li jkunu twal 15-il paġna jew iktar.

78| Istruzzjonijiet prattiċi lill-partijiet, dwar il-kawżi mressqa quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja (ĠU 2020, L 42, p. 1).

79| Punt 105 tad-Dispożizzjonijiet prattiċi għall-implimentazzjoni tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti Ġenerali tal 20 ta' Mejju 2015 (ĠU 2015, L 152, p. 1), kif emendati fit 13 ta' Lulju 2016 (ĠU 2016, L 217, p. 78) u fis 17 ta' Ottubru 2018 (ĠU 2018, L 294, p. 23, rettifika fil-ĠU 2018, L 296, p. 40).

Miżuri oħra ta' ekonomija qegħdin jiġu implimentati b'mod progressiv. Il-mekkaniżmu ta' ammissjoni minn qabel tal-appelli, introdott fl-2019, ippermetta li jiġi evitat, fl-2022, it-trattament ta' 39 appell. Għalkemm it-talba għall-ammissjoni tal-appell u d-digriet li jiddeċiedi dwarha jiġu tradotti rispettivament bil-Franċiż u bil-lingwa tal-kawża, l-ekonomija netta miksuba minħabba l-assenza tat-traduzzjoni tal-atti proċedurali u tad-deċiżjonijiet fil-każ ta' każda tal-appelli kienet stmata għal iktar minn 22 000. Min-naħa l-oħra, l-uffiċċju tal-President tal-Qorti tal-Ġustizzja, ir-Registru tagħha, id-Dipartiment tar-Riċerka u tad-Dokumentazzjoni u d-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu saħħew il-kollaborazzjoni bejniethom bil-għan li jiġu identifikati malajr it-talbiet għal deċiżjoni preliminari li jkunu jistgħu jinqatgħu malajr permezz ta' digriet motivat fis-sens tal-Artikolu 53(2) tar-Regoli tal-Proċedura (inammissibbiltà manifesta) jew tal-Artikolu 99 tagħhom (domanda identika jew li r-risposta tagħha tista' tinstilet b'mod ċar mill-ġurisprudenza). Dan jippermetti li tiġi evitata t-traduzzjoni tagħhom lejn il-lingwi l-oħra, għajr lejn il-Franċiż. Din il-kooperazzjoni msaħħa tikkontribwixxi għall-amministrazzjoni tajba u għall-eżerċizzju ta' kontroll fuq il-volum tax-xogħol tad-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu, minkejja li huwa diffiċli li l-ekonomija miksuba tiġi espressa f'ċifri.

Ma nistgħux ma nsemmux l-ekonomiji kunsiderevoli miksuba permezz tal-implimentazzjoni ta' metodi ta' xogħol moderni u effikaċi (ara l-punt 4.3), bħalma huma t-taħriġ u t-terminoloġija, li jippermettu lill-ġurista lingwista jastral għall-konkluzjoni t-tajba iktar malajr, l-esternalizzazzjoni li ħafna drabi tipprovdi traduzzjonijiet bi prezz tajjeb anki jekk ikun għadu meħtieġ li jiġu rreveduti, jew l-informatika, u b'mod partikolari l-għodda ta' għajjnuna għat-traduzzjoni, li jiffavorixxu ekonomiji kunsiderevoli f'termini ta' ħin.

Adottati mill-istituzzjonijiet f'kuntest baġitarju diffiċli, ikkaratterizzat minn limitazzjoni tar-riżorsi interni tad-dipartimenti lingwistiċi u tad-dipartiment tat-traduzzjoni b'mod partikolari⁸⁰, dawn il-miżuri huma indispensabbli sabiex jintlaħqu t-tliet għanijiet prinċipali tad-dipartiment tat-traduzzjoni ġuridika: l-akkumpanjament tal-proċeduri mingħajr ma jiġi kkawżat dewmien, id-diffużjoni u l-pubblikazzjoni f'qasir żmien tal-ġurisprudenza, u ż-żamma tal-livell għoli ta' kwalità tal-prestazzjonijiet.

80| Bejn l-2012 u l-2021, jekk jithallew barra l-pożizzjonijiet fid-diviżjonijiet tat-traduzzjoni tal-Kroat u tal-Irlandiż li l-lingwa tagħhom kellha tiġi koperta reċentement, id-dipartiment tat-traduzzjoni tilef 69 pożizzjoni baġitarja u d-dipartiment tal-interpretazzjoni erbgħa. Issa, il-volum tax-xogħol, li l-istituzzjoni ma għandhiex kontroll fuqu, qiegħed dejjem jidjed.

3.6.5 - Il-parti tal-multilingwiżmu fit-tul tal-proċeduri

Xi drabi nisimgħu li l-proċess tat-traduzzjoni għandu konsegwenzi kbar fuq it-tul tal-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja u l-Qorti Ġenerali. Dan huwa minnu? Mal-ewwel daqqa ta' għajn, din l-affermazzjoni tidher li hija plawżibbli tant tidher kbira l-isfida li tiġi żgurata d-disponibbiltà tal-verżjonijiet lingwistiċi kollha meħtieġa għall-proċedura. Madankollu, meta tiġi analizzata, din l-affermazzjoni ma tregħix. Fil-fatt, sabiex jiġi kkalkolat it-tul tal-proċeduri li huwa dovut esklużivament għall-proċess tat-traduzzjoni, għandu l-ewwel jitnaqqas iż-żmien dovut għall-fażijiet indispensabbli kollha tal-proċedura li jiżvolġu fl-istess ħin mal-proċess tat-traduzzjoni.

Il-fażi bil-miktub tal-proċedura

Il-proċess tat-traduzzjoni jibda hekk kif att promotur jiġi ppreżentat quddiem waħda miż-żewġ qراطي fil-kuntest ta' rikors dirett jew ta' appell. Ir-rikors jew l-appell jiġi nnotifikat lill-partijiet fl-istess ħin li jiġi trażmess lid-dipartiment tat-traduzzjoni. In-notifika tibda t-terminu proċedurali għall-preżentata tar-risposta. Wara dan, jekk ikun il-każ, japplikaw termini ġodda għall-preżentata ta' eventwali repliki u kontrorepliki. Matul dan il-ħin kollu, il-proċess tat-traduzzjoni jkun għaddej b'ritmu tajjeb. B'hekk, l-impatt tat-traduzzjoni tal-atti proċedurali fuq it-tul tal-proċedura huwa limitat, fil-każ tar-rikorsi diretti u tal-appelli, għaż-żmien li jgħaddi bejn il-preżentata tal-aħħar nota, li tagħlaq il-fażi bil-miktub tal-proċedura, u d-disponibbiltà tat-traduzzjoni tagħha bil-Franċiż sa fejn ikun f'dan il-mument li l-Imħallef Relatur ikollu proċess komplet li fuqu jkun jista' jaħdem b'viżjoni kompleta tal-argumenti bil-miktub tal-partijiet. Jista' saħansitra jingħad, bir-raġun, li x-xogħol fuq kawża jista' jibda anki qabel ma l-aħħar nota tkun disponibbli bil-lingwa tad-deliberazzjonijiet ⁸¹, għalkemm mhux fl-aħjar kundizzjonijiet.

L-istess jista' jingħad għall-proċeduri għal deċiżjoni preliminari, bil-kundizzjoni biss li t-talba għal deċiżjoni preliminari ma għandhiex tiġi nnotifikata biss lill-partijiet iżda wkoll lill-Istati Membri, u dan bil-lingwa tagħhom (fejn it-terminu abitwali għat-traduzzjoni huwa ta' 20 jum ta' xogħol). Naturalment, it-termini għall-preżentata ta' osservazzjoni bil-miktub jibdwu jiddekorru mid-data ta' din in-notifika. Fil-każ biss tar-rinviji għal deċiżjoni preliminari, dan iż-żmien jiżdied maż-żmien meħtieġ għat-traduzzjoni tal-aħħar nota.

81 | Id-disponibbiltà antiċipata ta' traduzzjoni awtomatika newronali diġà tippermetti li tiġi evalwata aħjar il-kumplexsità tal-kawża, li jinbdew xi riċerki jew anki li jittiehdu miżuri ta' organizzazzjoni tal-proċedura bħalma hija d-deċiżjoni li jkun hemm biss skambju wieħed ta' noti.

Il-fażi orali tal-proċedura

Ma' dan iż-żmien ta' ġestjoni tal-multilingwiżmu matul il-fażi bil-miktub għandu jiżdied:

- Fil-każ tal-Qorti Ġenerali, dak meħtieġ għat-traduzzjoni lejn il-lingwa tal-kawża tar-rapport għas-seduta, imfassal bil-lingwa tad-deliberazzjonijiet (il-Qorti tal-Ġustizzja ma għadhiex tipproduċi rapporti għas-seduta). Wieħed għandu jikkunsidra wkoll li iż-żmien meħtieġ għat-traduzzjoni tar-rapport għas-seduta ma huwiex l-uniku fattur meqjus meta tiġi ffixxata d-data tas-seduta sa fejn ikollhom jittiehdu inkunsiderazzjoni wkoll, minbarra terminu ta' preparazzjoni raġonevoli għall-partijiet wara n-notifika tar-rapport, fatturi oħra bħalma huma, pereżempju, id-disponibbiltà tal-awli għas-seduti u l-konfigurazzjoni tal-interpretazzjoni mixtieqa. Sal-lum il-ġurnata, l-interpretazzjoni dejjem irnexxielha tingħata għas-seduti ffixxati, meta meħtieġ bl-użu ta' interpreti esterni, mingħajr qatt ma kien meħtieġ li seduta tiġi posposta minħabba l-interpretazzjoni.
- Fil-każ tal-kawzi quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja li fihom jiġu ppreżentati konklużjonijiet, iż-żmien meħtieġ għat-traduzzjoni fil-lingwa tad-deliberazzjonijiet tal-konklużjonijiet tal-Avukati Ġenerali li ma jkunux diġà mfassla b'din il-lingwa.

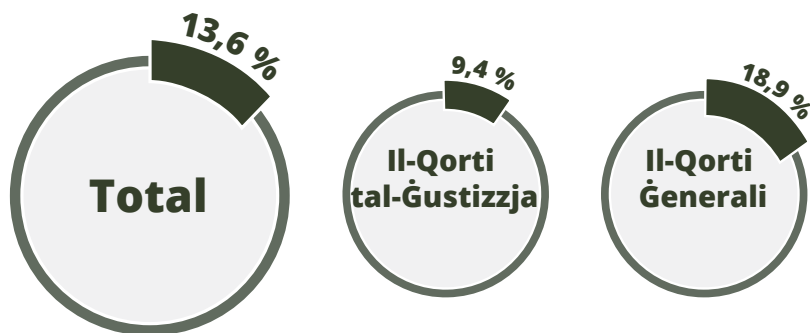
Fir-rigward tas-seduta għas-sottomissjonijiet orali bħala tali, peress li l-interpretazzjoni hija simultanja, din naturalment ma jkollha ebda impatt fuq it-tul tal-proċedura.

Il-fażi tad-deliberazzjoni

Fl-aħħar nett, għandu jitqies iż-żmien meħtieġ għat-traduzzjoni tad-deċiżjoni stess fil-lingwa tal-kawża. Madankollu, it-traduzzjoni tinbeda qabel ma jkun gie ffinalizzat l-abbozz tad-deċiżjoni, imfassal bil-Franċiż: fil-fatt, b'modi differenti quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja u quddiem il-Qorti Ġenerali, l-abbozzi tas-sentenzi jibbenefikaw mill-intervent taċ-ċellola tal-qarrejja ta' sentenzi li tiżgura, minn naħa, il-qari mill-ġdid tal-abbozz minn ġuristi frankofoni li r-rwol tagħhom huwa li jtejbu (u li jistandardizzaw) l-espressjoni lingwistika u ġuridika tal-abbozz u, min-naħa l-oħra, il-qari tal-provi ta' dawn l-abbozzi ta' deċiżjonijiet. Miż-żmien meħud esklużivament minħabba l-proċess tat-traduzzjoni għandu jitnaqqas iż-żmien meħud għall-finalizzazzjoni tal-verżjoni "originali". Xi drabi jaf ikun ukoll il-każ li dawn l-operazzjonijiet jitlestew wara li tkun ingħatat it-traduzzjoni, b'tali mod li jkun meħtieġ posponiment mekkaniku tat-terminu għat-traduzzjoni.

Mill-analiżi fid-dettall imwettqa miż-żewġ Registri stess fir-rigward tal-kompiti u tal-proċessi kollha mwettqa sabiex tingħata sentenza jew sabiex jiġi ffirmat digriet jirriżulta li ż-żmien iddedikat biss għall-proċess tat-traduzzjoni kien jikkorrispondi, fl-2022, għal 13.6 % tat-tul totali tal-proċeduri ⁸².

Sehem tat-traduzzjoni fit-tul tal-proċeduri

Dan huwa għalhekk il-piż temporali reali tal-multilingwiżmu fuq il-proċeduri quddiem iż-żewġ qradi tal-Unjoni. Dawn iċ-ċifri huma ferm il-bogħod minn ċerti ċifri, inqas informati, imxerrda fl-istampa jew minn mexxejja politiċi.

82 | 9.4 % fil-Qorti tal-Ġustizzja. Fil-Qorti Ġenerali, din iċ-ċifra żdiedet minn 14.1 % fl-2021 għal 18.9 % fl-2022 minhabba li numru ikbar ta' kawżi kienu nqatgħu mingħajr seduta, li naqqas it-tul totali tal-proċeduri.

4. - Traduzzjoni u interpretazzjoni: strateġiji, metodi u għodda

Il-ġuristi lingwisti, bħall-interpreti, jibqgħu jipprovdu, fundamentalment, l-istess servizzi bħalma dejjem ipprovdeu: it-traduzzjoni ġuridika u l-interpretazzjoni. Huwa minnu li llum il-ġurnata huma jwettqu diversi kompiti oħra, li jinkludu t-tfassil ta' sunti tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari, it-taħriġ u r-rappreżentanza tad-dipartiment. Madankollu, fil-qalba tagħha, l-attività tagħhom tibqa' l-istess.

Sabiex jiżguraw it-twettiq ta' dawn il-missjonijiet ewlenin b'livell ta' kwalità għoli ħafna, il-ġuristi lingwisti u l-interpreti jirrikorru għal metodi u għal strateġiji speċifiċi, jiġifieri għal ġestjoni bi ħsieb, fuq livell individwali u kollettiv, tal-isfidi li huma speċifiċi għall-multilingwiżmu fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja.

Barra minn hekk, huma qegħdin jibbenefikaw dejjem iktar minn għodda informatika li għandha titħaddem sew sabiex il-kontribuzzjoni tagħha tiġi integrata mingħajr telf ta' kwalità, b'mod partikolari mill-perspettiva tal-preċiżjoni u tal-affidabbiltà.

4.1 - It-traduzzjoni ġuridika

Il-ġurista lingwista huwa fiċ-ċentru tal-attività ta' traduzzjoni. Huwa jwettaq komputu kumpless u tekniku li huwa sugġett għal termini imperattivi iżda wkoll għal fatturi li ta' spiss huma imprevedibbli. L-azzjoni tiegħu hija ħolqa fil-katina ta' produzzjoni bi standards għoljin u hija l-frott ta' ġestjoni kollettiva u individwali tal-kompiti tat-traduzzjoni li tippermettilu jaffaċċja din l-isfida jum wara l-ieħor: il-kombinazzjoni ta' livelli għoljin ħafna ta' kwalità u ta' prestazzjoni tajba filwaqt li josserva t-termini.

Fil-verità, kull komputu ta' traduzzjoni huwa r-riżultat ta' koreografija ta' effiċjenza, li hija marbuta inseparabbilment ma' preparazzjoni organizzattiva u teknika tax-xogħol fi stadji preċedenti żgurata mid-diviżjonijiet trażversali u amministrattivi.

Din il-preparazzjoni organizzattiva tagħmel parti minn tattika li tirrikjedi, fil-livell tad-diviżjoni lingwistika kkonċernata, ġestjoni fina tal-kapaċitajiet u tal-ħtiġijiet, li teħtieġ deċiżjonijiet amministrattivi li min-naħa tagħhom jagħmlu parti minn strateġija għall-ġestjoni tar-riżorsi u tal-kwalità adottata fil-livell tad-Direttorat Ġenerali.

B'hekk, qabel jassenja traduzzjoni lil ġurista lingwista, il-kap ta' kull diviżjoni ta' traduzzjoni jew il-persuna ddelegata tiegħu jagħmel numru ta' għażliet, abbażi tal-informazzjoni disponibbli mogħtija mir-Registri u mill-uffiċċji tal-Membri, kif ipprezentata mid-

diviżjonijiet trażversali u b'mod partikolari mid-diviżjoni responsabbli għall-ippjanar ċentrali (id-Diviżjoni "Ippjanar u Traduzzjoni Esterna") li ddaħħal dawn l-elementi kollha fid-database għall-monitoraġġ tat-traduzzjonijiet.

Fl-ewwel lok, hekk kif jasal dokument, tiġi indirizzata l-kwistjoni tat-terminu għat-traduzzjoni tiegħu. Id-dokumenti sugġetti għal terminu imperattiv jiġu assenjati immedjatament lil ġurista lingwista jew, jekk ma jkunux kunfidenzjali, lil traduttur freelance. Jista' jkun li ċerti testi ma jkunux jistgħu jiġu assenjati immedjatament minħabba limiti ta' kapacità, jew fuq livell ġenerali jew għal-*lingwa sors* ikkonċernata. Dawn it-testi għalhekk jitqiegħdu f'lista ta' stennija u jiġu ttrattati hekk kif ikun possibbli. L-għażla tat-testi li jitqiegħdu fil-lista ta' stennija f'tali sitwazzjoni tiddependi mill-importanza relatva tagħhom. Pereżempju, is-sentenzi u l-konklużjonijiet fil-kawzi li l-lingwa tal-kawza tagħhom tkun dik tad-diviżjoni lingwistika kkonċernata dejjem jingħataw prijorità. Wara dawn imbagħad jiġu l-kawzi assenjati lill-ikbar kulleġġi ġudikanti, bl-Awla Manja tal-Qorti tal-Ġustizzja fl-ewwel post, kif ukoll il-kawzi li jkollhom interess partikolari għal Stat Membru tal-lingwa kkonċernata, li jista' jiġi identifikat, pereżempju, minħabba intervent jew preżentata ta' osservazzjonijiet jew inkella sempliċement minħabba l-kopertura fil-mezzi ta' komunikazzjoni nazzjonali.

Fl-istess ħin tiġi indirizzata kwistjoni oħra: liema riżorsi ta' traduzzjoni għandhom jiġu ddedikati għad-dokument. Din l-għażla tikkonċerna b'mod partikolari l-persuna li ser titqabbad tagħmel it-traduzzjoni: ġurista lingwista ta' esperjenza kbira, ġurista lingwista jew traduttur freelance speċjalizzat f'qasam partikolari, ġurista lingwista li jkun għadu qiegħed jitravwem, eċċ. Huwa minnu li kull diviżjoni tippromwovi l-awtonomija tal-ġuristi lingwisti u tat-tradutturi freelance. Madankollu, ħafna drabi jkun meħtieġ kontroll tal-kwalità għall-iktar dokumenti importanti, diffiċli jew delikati, b'mod partikolari meta l-lingwa tal-kawza kkonċernata tkun dik tad-diviżjoni lingwistika. Dan il-kontroll ħafndra drabi jsir fil-forma ta' reviżjoni jew ta' qari mill-ġdid minn kollega, jew anki mill-kap tad-diviżjoni stess, li jzomm il-livell ta' kwalità globali ta' kull ġurista lingwista u tad-diviżjoni b'mod ġenerali. Naturalment, il-kap tad-diviżjoni ma jistax jaqra kollox: ir-rwol tiegħu huwa dak ta' maniġer, iżda huwa amministratur responsabbli għall-kwalità globali u għall-evalwazzjoni ta' kull kollega.

Fit-tieni lok, fil-livell tal-ġurista lingwista, il-bniedem tas-sengħa fl-istadju ċentrali tal-proċess, li jiġi assenjat kompitu ta' traduzzjoni, l-istrateġija tikkonċerna l-organizzazzjoni tax-xogħol personali skont it-talbiet u l-kapaċità ta' xogħol tiegħu. Fil-fatt, kull ġurista lingwista jiġġestixxi portafoll ta' traduzzjoni filwaqt li jiżgura l-osservanza tat-termini kollha, minkejja l-affarijiet li jinqalgħu għal għarrieda. Huma meħtieġa aġġustamenti

kostanti tal-prijoritajiet individwali skont id-diffikultà ta' kull test, il-lingwa tiegħu, it-tul tiegħu, iż-żmien meħtieġ sabiex jitwettaq ix-xogħol u t-termini. Barra minn hekk, f'kull mument jistgħu jiġu assenjati testi ġodda lill-ġurista lingwista, li jkollu jintegrahom fil-ġestjoni individwali tiegħu. Għalkemm il-ġestjoni kollettiva fil-livell tad-diviżjoni tippermetti ftit jew wisq bilanċ fl-assenjazzjoni ta' testi twal (konklużjonijiet, sentenzi, osservazzjonijiet, eċċ.) lill-ġuristi lingwisti, hija ma tistax tilqa' għal kompiti imprevisti li jeħtieġu tali aġġustamenti.

Ir-raġunijiet prinċipali għal tali aġġustamenti tal-ġestjoni individwali tal-ġuristi lingwisti huma:

- it-talbiet għal deċiżjoni preliminari li jkunu jeħtieġu trattament preliminari, sunt jew traduzzjoni minn lingwa oħra. Barra minn hekk, tali talbiet xi drabi jkunu marbuta ma' talba għall-proċedura mħaffa jew mal-applikazzjoni tal-proċedura b'urgenza għal deċiżjoni preliminari;
- urġenzi ta' diversi tipi: digrieti, mistoqsijiet lill-partijiet u twegibiet, urġenzi amministrattivi, eċċ.;
- il-modifiki introdotti fit-testi mill-awtur tagħhom waqt li jkunu qegħdin jiġu tradotti. Dawn il-modifiki huma normali u huma dovuti, b'mod partikolari, għal mistoqsijiet jew kummenti mqajma mill-ġuristi lingwisti iżda n-numru u l-portata tagħhom xi drabi jeħtieġu aġġustamenti kunsiderevoli u xi drabi urġenti;
- il-konstatazzjoni, matul it-traduzzjoni ta' test, li dan it-test ikun ferm iktar kumpless milli previst;
- mard jew indisponibbiltà f'daqqa ta' kollega, li wħud mill-kompiti tiegħu jkollhom għalhekk jiġu assenjati mill-ġdid;
- l-inċertezzi marbuta mal-portata tal-kompiti li kienu previsti b'mod differenti. Jista' jkun li sentenza jkollha ħafna iktar paġni minn kemm kien imħabbar jew ikollha tingħata fl-istess żmien ma' sentenza oħra li inizjalment ma kinitx ingħatat l-istess terminu u li f'daqqa waħda ssir urġenti. Jista' jkun il-każ ukoll, pereżempju, li d-dipartiment tat-traduzzjoni jiġi mistieden josserva, sa fejn ikun possibbli, terminu identiku għat-twegibiet kollha għall-mistoqsijiet magħmula f'kawża, tkun liema tkun il-lingwa ta' dawn it-twegibiet u minkejja li ħadd ma jkun għadu jaf in-numru jew it-tul tagħhom.

Influss ta' kompiti imprevisi huwa kompletament normali u jiġi indirizzat permezz ta' ġestjoni tajba u relattiva fil-livell tal-istituzzjoni. Madankollu, din tal-aħħar hija konxja wkoll tal-fatt li, sa fejn huwa possibbli, dawn il-kompiti imprevisi għandhom jiġu evitati għaliex ifixklu kunsiderevolment il-produttività tal-ġuristi lingwisti. Dawn il-kompiti jfissru li l-ġuristi lingwisti jkollhom jagħlqu l-fajl li jkunu qegħdin jittraduċu u jitolqu minn idejhom sabiex jindirizzaw ix-xogħol urġenti. Imbagħad, huwa biss wara li jkunu indirizzaw l-urġenza li l-ġuristi lingwisti jkunu jistgħu jerġgħu jaqbd u l-fajl li jkunu għalqu, jifftu d-dokumenti kkonċernati, jerġgħu jidhlu fis-suġġett u jiffokaw mill-ġdid fuqu. Il-kompiti urġenti xi drabi jirrikjedu posponiment suċċessiv tal-inqas termini urġenti favur id-dokumenti urġenti, b'mod partikolari fid-diviżjoni tal-Franċiż li hija partikolarment esperta għall-urġenzi.

4.1.1 - Il-ġurista lingwista quddiem it-traduzzjoni tiegħu

Qabel jibda t-traduzzjoni fil-veru sens tal-kelma, huwa essenzjali għall-ġurista lingwista li jidentifika u li jikseb id-dokumenti ta' riferiment rilevanti kollha. Fil-fatt, it-traduzzjoni ġuridika, b'mod partikolari fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja, ma hijiex traduzzjoni libera: l-atti regolamentari, il-ġurisprudenza jew l-atti proċedurali ċċitati direttament jew indirettament għandhom jiġu riprodotti bir-reqqa kollha. Dan jgħodd ukoll għat-terminologija użata: huwa meħtieġ li, fl-għażla tat-terminologija, jiġu osservati t-test sors u t-traduzzjonijiet preċedenti tat-termini li wieħed jiltaqa' magħhom, iżda huwa meħtieġ ukoll li wieħed ifittex fid-databases u fit-terminologija stabbiliti mal-mogħdija tas-snin minn ġenerazzjonijiet ta' tradutturi u ta' ġuristi lingwisti.

Prinċipalment, id-dokumenti ta' riferiment huma:

- l-atti proċedurali ppreżentati fl-istess kawża jew f'kawża magħquda jew konnessa;
- l-atti regolamentari tad-dritt tal-Unjoni ċċitati fil-kawża jew li jkunu rilevanti għal xi raġuni oħra;
- il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali ċċitata fil-kawża jew li tkun rilevanti għal xi raġuni oħra;
- eventwali atti leġislattivi jew regolamentari nazzjonali rilevanti u eventwali ġurisprudenza nazzjonali rilevanti (dawn l-atti jeżistu bil-lingwa nazzjonali, iżda xi drabi anki b'lingwi oħra);
- eventwali konvenzjonijiet internazzjonali rilevanti;

- it-terminoloġija rilevanti.

Ladarba l-gurista lingwista jkollu f'idejh id-dokumenti ta' riferiment, huwa mistenni jagħmel użu minnhom. Dan jinvolti studju tad-dokumenti miġbura, fil-partijiet rilevanti tagħhom, sabiex jikseb komprensja tajba tal-kuntest ġuridiku tal-kawża u sabiex jidentifika l-vokabularju ta' riferiment.

Illum il-ġurnata, dawn l-istadji huma ffaċilitati kunsiderevolment permezz ta' kombinazzjoni ta' għodda informatika u ta' għodda metodoloġika, b'mod partikolari fir-rigward tad-dokumenti u tat-terminoloġija.

L-għodda informatika li hija speċifika għat-traduzzjoni ser tiġi indirizzata fil-kuntest tat-traduzzjoni ġuridika stess; it-terminoloġija wkoll ser tiġi indirizzata iktar 'il quddiem, iżda fil-kuntest komuni għat-traduzzjoni ġuridika u għall-interpretazzjoni, sa fejn it-tnejn jiddependu minn terminoloġija tajba (*ara l-punt 4.3*).

II-15-il regola bażika tal-ġurista lingwista

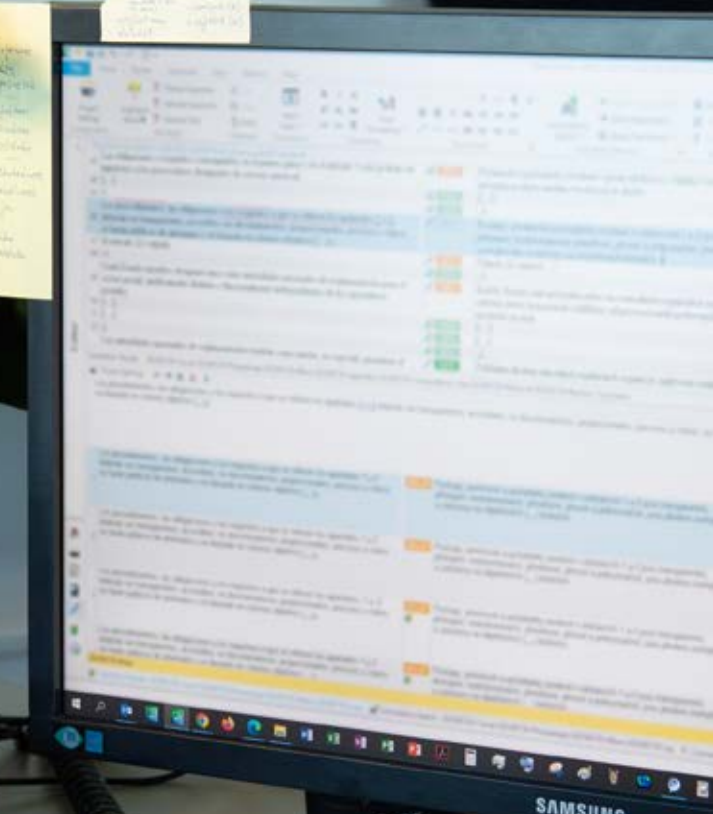
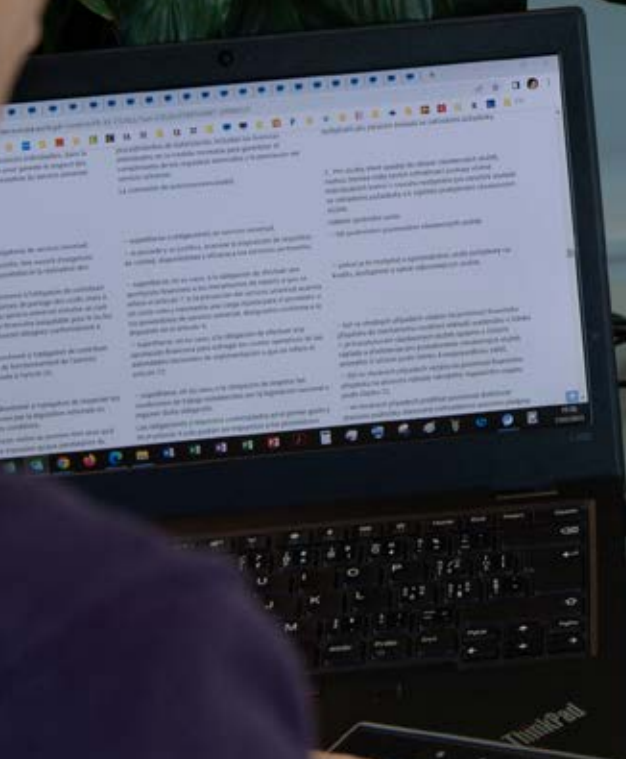
quddiem it-traduzzjoni tiegħu

1. Iżomm f'moħħu li jagħmel parti mill-ħidma ġurisdizzjonali.
2. Jieħu l-miżuri meħtieġa kollha sabiex iħares il-kunfidenzjalità.
3. Iqis kull traduzzjoni bħala proġett (individwali u kollettiv) li jeħtieġ fuq kollox organizzazzjoni tajba fuq livell personali.
4. Jagħżel l-istrategġija ta' traduzzjoni skont it-tip ta' dokument u d-destinatarju tat-traduzzjoni.
5. Ipogġi t-test fil-kuntest tiegħu:
 - qasam tad-dritt/sistema jew sistemi ġuridiċi kkonċernati,
 - testi diġà tradotti (kawżi simili jew konnessi),
 - dokumenti tal-kawża stess.
6. Jifhem qabel ma jittraduċi, b'attenzjoni partikolari għal termini ġuridiċi u lingwistiċi li jistgħu jqarrqu bih, filwaqt li jieħu inkunsiderazzjoni l-karatteristiċi speċifiċi tas-sistemi ġuridiċi invokati.
7. Iwettaq ir-riċerki u jagħmel il-kuntatti meħtieġa.
8. Jifhem u juża l-għodda ta' għajjnuna għat-traduzzjoni.
9. Josserva dak li diġà huwa tradott: leġiżlazzjoni, ġurisprudenza, terminoloġija u frazeoloġija.
10. Ikun f'pożizzjoni li jimmotiva l-għażżiet terminoloġiċi tiegħu.
11. Jiżgura l-konsistenza terminoloġika u lingwistika fit-traduzzjoni kollha.
12. Jindika immedjatament id-diffikultajiet, mingħajr ma jistenna li jlesti t-traduzzjoni.
13. Japplika r-regoli formali tad-diviżjoni.
14. Dejjem jaqra mill-ġdid it-traduzzjoni lesta, b'ħarsa kritika, loġika u raġonevoli.
15. Josserva t-termini.

Handwritten notes on a yellow sticky note, partially obscured by the plant.

Handwritten notes on a yellow sticky note, partially obscured by the plant.

4.1.2 - Il-karatteristika speċifika tat-traduzzjoni ġuridika fi hdan il-Qorti tal-Ġustizzja

L-isfidi tat-traduzzjoni ġuridika huma qabel kollox dawk tat-traduzzjoni b'mod ġenerali. Qabelxejn, il-ġurista lingwista għandu jifhem it-test, ir-raġunament ġuridiku tiegħu, it-termini tiegħu u s-sintassi tiegħu. Madankollu, in-natura ġuridika tat-traduzzjoni tirrikjedi wkoll li l-ġurista lingwista jqabbel id-drittijiet inkwistjoni. Il-ġurista lingwista għandu jidentifika l-kunċetti konnessi u l-kunċetti li jqarrqu bih sa fejn mal-ewwel daqqa ta' għajn jagħtu tifsira li fil-verità tkun differenti minn dik korretta. Huwa għandu jidentifika d-differenza bejn il-kunċetti li jinsabu f'diversi sistemi ġuridiċi u għandu jagħmel l-għażliet terminoloġiċi tiegħu fid-dawl, b'mod partikolari, ta' eventwali traduzzjonijiet preċedenti.

Id-diffikultajiet li jista' jiltaqa' magħhom il-ġurista lingwista huma marbuta fuq kollox mal-għarfien tiegħu tas-sistema ġuridika sors (lil hinn mil-lingwa), maċ-ċarezza u mal-kwalità tat-tfassil tad-dokument li jkollu jittraduċi kif ukoll mat-tul tiegħu fid-dawl tat-terminu mogħti. Iqumu wkoll ostakoli marbuta mal-ambigwità tal-lingwa, mal-kliem li jkollu iktar minn tifsira waħda, mal-kliem sinonimi, mal-kliem mhux tas-soltu jew mat-terminoloġija f'oqsma godda.

Il-kuntest tat-traduzzjoni ġuridika jissugġetta lill-ġurista lingwista għal ċertu numru ta' restrizzjonijiet. Fil-fatt, it-testi li jkollu jittraduċi jikkonċernaw l-interpretazzjoni ta' atti regolamentari jew ġurisprudenzjali eżistenti. Fit-test għat-traduzzjoni, dawn l-atti jiġu ċċitati jew direttament, bejn virgoletti, jew indirettament, jiġifieri biċ-ċitazzjoni ta' siltiet li ma jiġux indikati bil-virgoletti, jew b'mod estiż, bl-użu ta' ċerti frazeoloġija u terminoloġija li joħorgu mill-atti inkwistjoni. Jekk verżjoni ta' dawn l-atti teżisti fil-lingwa sors, il-ġurista lingwista għandu josserva b'mod rigoruż il-kontenut tagħhom. Huwa jista' jitbiegħed minn dan il-kontenut fil-każ biss li jkollu raġunijiet tajba, li għandu jkun kapaċi jiġġustifika. F'dawn il-każijiet, il-ġurista lingwista għandu jippreżenta lill-qarrej, fil-każ tal-atti ppubblikati, verżjoni alternattiva ċċitata bejn parenteżi kwadri li tiddaħħal fi kwotazzjoni diretta ⁸³. Fil-każ tan-noti li għandhom jiġu tradotti fil-lingwa tad-deliberazzjonijiet, il-ġurista lingwista għandu jżid nota ta' spjega bħala nota ta' qiegħ il-paġna għall-attenzjoni tal-Avukat Ġenerali jew tal-kulleġġ ġudikanti. Huwa għandu jqis ukoll il-frazeoloġija u t-terminoloġija stabbiliti mid-diviżjoni lingwistika tiegħu, u mill-Qorti

83| Dan ikun meħtieġ meta l-verżjoni lingwistika tal-att ikkwotat ma tkunx ta' kwalità tajba jew anki tkun żbaljata.

tal-Ġustizzja b'mod ġenerali, li ħafna drabi jkunu konsistenti mal-atti regolamentari. Meta dan ma jkunx il-każ, il-ġurista lingwista jkollu jwettaq eżerċizzju ta' kompromess.

Iktar ma s-sugġett tat-traduzzjoni jkun konkret u universali, iktar wieħed jistenna ekwivalenzi mill-qrib bejn lingwa u oħra. Iktar ma l-kunċett ikun astratt u marbut ma' kultura partikolari, iktar tqum il-problema tal-ekwivalenza, sa fejn jista' jkun hemm anki assenza totali ta' ekwivalenza. B'hekk, il-metall manganiż jibqa' manganiż. Jekk ikun hemm kelma li tirreferi għalih fil-lingwa l-oħra, l-ekwivalenza normalment tkun perfetta u kull skoperta li tikkonċerna l-manganiż ser taffettwah bħala kunċett bl-istess mod bil-lingwi kollha. Għall-kuntrarju, iż-żwieġ ikopri kunċett fundamentali marbut mal-kultura u l-kelma li tirreferi għalih tindika realtà li taf tkun tant differenti minn lingwa għal oħra li l-ekwivalenza tista' tkun biss approssimattiva, u dan minkejja li l-kunċett jinftehem minn kulhadd bħala forma ta' idea platonika.

Issa, it-traduzzjoni ġuridika hija marbuta mill-qrib mal-kultura peress li d-dritt huma marbut intrinsikament magħha u saħansitra jinfluwenza l-fenomeni kulturali tiegħu. B'hekk, it-traduzzjoni ġuridika tqajjem sfidi ta' diffikultà partikolari. Id-diffikultajiet ta' natura terminoloġika (u semantika) huma biss parti, għalkemm parti kunsiderevoli, minn dawn id-diffikultajiet.

4.1.3 - Ir-riflessjoni terminoloġika f'kuntest ġuridiku

In-nuqqas ta' ekwivalenza reali u s-sovrappożizzjoni ta' kunċetti li joħroġu minn sistemi ġuridici differenti jikkaratterizzaw it-terminoloġija ġuridika.

Bejn żewġ lingwi partikolari, termini li l-morfoloġija tagħha hija viċina jistgħu jidentifikaw kunċetti viċini iżda differenti, u dan jista' joħloq ċerta konfużjoni. Huwa għalhekk eskluż li wieħed jistrieħ biss fuq il-forma lingwistika tat-termini. Fil-verità, identikità morfoloġika bejn żewġ lingwi tista' taħbi tifsiriet differenti. Qiegħed nirreferi hawnhekk għal dawkl nsejġu "ħbieb li jqarrqu bik"⁸⁴.

Kunċetti daqstant fundamentali bħalma huma l-kuntratt jew il-gvern huma kunċetti kemm universali meta meqjusa b'mod astratt (il-"ġenotip" tagħhom ħafna drabi jikkorrispondi

84| Pereżempju, l-espressjoni bl-Ingliż "tax evasion" tirreferi għall-"frodi fiskali", li huwa s-sugġett tad-dritt kriminali, filwaqt li l-espressjoni bil-Franċiż "evasion fiscale" ("tax avoidance" bl-Ingliż) tirreferi għar-riċerka, legali jew le, ta' soluzzjoni bl-inqas taxxi.

għad-definizzjoni bażika tagħhom) kif ukoll differenti meta meqjusa fir-realtà konkreta u partikolari tagħhom (il-“fenotip” tagħhom huwa ddefinit minn kundizzjonijiet u minn regoli) ⁸⁵.

Sfida simili hija dik li Harvey isejjaħ “inkongruenza” ⁸⁶. Żewġ termini li a priori jikkorrispondu minn lingwa għal oħra jistgħu jkunu jkopru fil-fatt kuncett li jkunu biss parzjalment ekwivalenti minhabba li r-realtà li huma jirriflettu tvarja minn lingwa għal oħra u xi drabi anki fi fhdan l-istess lingwa. Madankollu, dawn ma humiex l-uniċi sfidi.

L-istess terminu jista’ jkollu diversi tifsiriet (polisemija), li jkunu kompletament differenti jew li jkunu kkaratterizzati minn sfumaturi xi ftit jew wisq kunsiderevoli. Dawn id-diversi tifsiriet jew sfumaturi jistgħu, skont il-każ, jikkorrispondu għal kelma waħda biss ekwivalenti fil-lingwa l-oħra, b’mod partikolari meta l-lingwi jkunu viċin ta’ xulxin, jew għall-kuntrarju għal diversi kelmiet differenti ⁸⁷.

Minkejja li huma inqas komuni fl-oqsma speċjalizzati meta mqabbla mal-lingwa ta’ kuljum, is-sinonimi jistgħu jeżistu fil-lingwa tad-dritt. Il-ġurista lingwista għandu jkun kapaċi jidentifika t-termini li jirreferu għall-istess kuncett fid-dokument li jkun qiegħed jittraduċi minnu. Dawn it-termini jistgħu jkunu sinonimi, varjanti, termini li jagħmlu parti minn reġistri differenti jew li jkunu ġejjin minn sorsi differenti. Termini differenti jistgħu jintużaw sabiex jiġi identifikat l-istess kuncett f’taqsimiet differenti tal-leġiżlazzjoni. Pereżempju, fid-dritt Portugiż, l-espressjoni “responsabilidade parental” (“responsabbiltà tal-ġenitur”) qiegħda tiegħu post, ftit ftit, l-espressjoni “poder paternal” (“setgħa tal-ġenitur”). Madankollu, huwa rari li wieħed isib sinonimi perfetti. A fortiori, il-korrispondenza bejn sinonimi minn lingwa għal oħra hija prattikament impossibbli. Il-lingwa mira jista’ jkollha inqas sinonimi mil-lingwa sors, jew ma jkollha ebda sinonimu, u, jekk ikollha sinonimu wieħed jew iktar, il-livell ta’ sinonimija jista’ jvarja. Jekk it-test sors jikkonċerna l-isfumaturi bejn iż-żewġ sinonimi, dawn l-isfumaturi mhux dejjem ser

85| Ara Rodolfo Sacco, “Langue et Droit”, f’Rodolfo Sacco u Luca Castellani (edituri), *Les Multiples langues du droit européen uniforme*, ISAIDAT, Torino, Éditions L’Hartmann, l-Italja, 1999, p. 172.

86| Malcolm Harvey, “Traduire l’intraduisible - Stratégies d’équivalence dans la traduction juridique”, *Revue de l’Institut des langues et cultures d’Europe, Amérique, Afrique, Asie et Australie* (ILCEA), Nru 3, 2002, p. 39 sa 49.

87| Għal raġunijiet ġeografiċi jew storiċi, ċerti lingwi bħalma huma l-Franċiż, il-Ġermaniż jew il-Pollakk jagħmlu distinzjoni bejn il-“Lvant Qarib” u l-“Lvant Nofsani”, filwaqt li l-Ingliż jinkludi dawn iż-żewġ reġjuni taħt “Middle East”, il-Lvant Nofsani.

ikunu preżenti, jew ma jkunux preżenti bl-istess mod, fil-lingwa mira. F'tali każ wieħed ikollu jesprimi l-qofol tad-diskussjoni, kif limitata mil-lingwa sors, għaliex ma jkunx jista' jiġi espress bil-lingwa mira ⁸⁸.

Għall-kuntrarju, l-użu ta' terminu partikolari fil-lingwa sors jista' xi drabi jeżiġi li dan it-terminu jinqasam f'żewġ termini differenti fil-lingwa mira, li kull wieħed minnhom jirreferi għal kunċetti kemxejn iktar limitati. Mingħajr il-kuntest ikun impossibbli li wieħed jiddetermina liema jagħżel ⁸⁹.

Anki meta żewġ pajjiżi jkollhom l-istess lingwa, l-istess terminu jista' jkopri żewġ kunċetti li jkunu viċin ta' xulxin iżda differenti. Hemm "kuntratti" daqskemm hemm sistemi ġuridici. Il-modalitajiet ta' gruppi ta' individwi rrikonoxxuti mid-dritt fil-forma ta' "kumpanniji" jew ta' "assoċjazzjonijiet" huma wkoll diversi u ferm differenti minn sistema ġuridika għal oħra. Huwa wkoll possibbli li wieħed jiltaqa' ma' varjetà ta' termini li jirreferu għall-istess kunċett f'diversi sistemi ġuridici li jkollhom l-istess lingwa (kunċett ta' "omicidju involontarju" ⁹⁰). Wieħed josserva li t-terminologija misluta mid-dritt tal-Unjoni hija ħafna drabi intenzjonalment inkluziva, biex ma ngħidux artiċjali. In-natura awtonoma tad-dritt tal-Unjoni u tat-terminologija tiegħu tista' tiġġustifika din l-intenzjoni li wieħed jitbiegħed mit-terminologija nazzjonali.

Fl-aħħar mill-aħħar, huwa rari li terminu ġuridiku jkollu ekwivalenti perfett f'lingwi oħra, ħlief fl-Istati multilingwi.

88| Permezz ta' talba għal deċiżjoni preliminari mressqa quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja minn qorti Olandiża, din tal-aħħar kienet qiegħda tipprova tiddetermina, f'kawża kriminali, jekk għogol ikunx marbut biss jekk ikun marbut b'mod partikolari, kif kien qiegħed jallega l-akkużat abbażi ta' argument letterali bbażat fuq distinzjoni bejn "aanbinden" u "vastbinden". Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li "marbut" huwa "marbut" (sentenza tat 3 ta' April 2008, Endendijk, C-187/07, [EU:C:2008:197](#)), filwaqt li applikat il-prinċipji ta' interpretazzjoni tagħha fil-każ ta' verżjonijiet lingwistiċi diverġenti.

89| Lc-"čaŋda" ta' rikors tiġi tradotta fil-Pollakk bħala "odrucić" jew "oddalić", skont jekk ikunx inammissibbli jew infondat.

90| "Involuntary culpable homicide" fil-ġurisprudenza Skoċċiża, "involuntary homicide" fid-dritt Malti, "unintentional killing" fil-ġiżlazzjoni tal-Unjoni u, fl-aħħar nett, "involuntary manslaughter" fil-ġurisprudenza tal-Irlanda u f'dik tal-Ingilterra u ta' Wales, kif ukoll f'dik tal-Unjoni. Ara, pereżempju, is-sentenza tad 29 ta' Marzu 2017, Alcohol Countermeasure Systems (International) vs EUIPO – Lion Laboratories (ALCOLOCK), T-638/15, mhux ippubblikata, [EU:T:2017:229](#), punt 73.

Il-Belġju, bħala Stat trilingwi, għandu għalhekk tradizzjoni twila ta' traduzzjoni li fil-kuntest tagħha kull terminu ġuridiku huwa meqjus li għandu l-ekwivalenti preċiż tiegħu.

"Arrêté royal" huwa "koninklijk besluit" u dak li jikkonċerna lil wieħed jikkonċerna wkoll lill-ieħor. Din l-ekwivalenza hija limitata għat-territorju nazzjonali: il-"koninklijk besluit" Olandiż ma huwiex il-"koninklijk besluit" Belġjan, minkejja li huma viċin ħafna ta' xulxin.

Meta jsir eżerċizzju komparattiv tad-drittijiet, jista' jirriżulta li kunċett jeżisti f'sistema ġuridika mingħajr ma jkun identifikat b'terminu. F'dan il-każ, il-ġurista lingwista jkollu jfittex soluzzjoni lingwistika. Pereżempju, il-kunċett espress bit-terminu "filiation" bil-Franċiż huwa kunċett li wieħed jista' jikklassifika bħala kunċett universali. Madankollu, diversi sistemi ġuridiċi tal-Unjoni Ewropea ma għandhomx terminu preċiż sabiex jirreferu għal dan il-kunċett.

Dawn l-isfidi jimmaterjalizzaw *a fortiori* meta ż-żewġ sistemi ġuridiċi jkunu mbiegħda minn xulxin. L-aħjar eżempju huwa dak tal-common law li saħansitra l-bażijiet tiegħu huma differenti mis-sistemi "kontinentali" u li l-vokabularju tiegħu għandu biss korrispondenza approssimattiva bil-Franċiż. Din il-logika differenti hija riflessa wkoll fir-raġunament ġuridiku.

Il-ġurista tal-common law juża l-kelma "remedy" sabiex jirreferi kemm għal rimedju ġudizzjarju bħala pass proċedurali, u kemm għall-eżitu ta' dan ir-rimedju ġudizzjarju, iżda wkoll ħafna drabi sabiex jidentifika t-tnejn li huma mingħajr distinzjoni, ħaġa li ebda terminu ma jippermetti f'ċerti lingwi oħra. Lanqas ma huwa faċli li jiġi ddeterminat jekk, meta juża l-kunċett ta' "standing", ikunx qiegħed jirreferi għal-"*locus standi*" jew għall-"*interest* ġuridiku", peress li r-raġunament tiegħu ma jagħmilx distinzjoni bejniethom.

Ma' dan kollu jiżdiedu l-kunċetti tal-lingwa sors li ma jeżistux fil-lingwa mira. Wieħed jista' jsemmi l-eżempju tar-"reviżjoni" fid-dritt Ġermaniż, li hija forma ta' rikors sugġetta, fl-oqsma ċivili u kummerċjali, għall-awtorizzazzjoni minn qabel tal-qorti. Tali rekwiżit ma huwiex xi ħaġa għda fl-Ingilterra, pereżempju, iżda ma għandux ekwivalenti f'ċerti sistemi proċedurali oħra. B'hekk, it-traduzzjoni ta' "Revision" b'"rikors" taħbi element essenzjali tiegħu.

4.1.4 - L-għażla tal-istrateġija, metodu teleoloġiku

Dawn l-isfidi kollha huma magħmula iktar diffiċli minħabba l-evoluzzjoni tal-lingwi u tad-dritt. Jista' jiġri li t-termini użati fit-test li minnu ssir it-traduzzjoni ma jkunux korretti jew ma jkunux għadhom jintużaw: pereżempju, l-"inculpation" fi Franza saret il-"mise en examen".

Quddiem dawn l-isfidi, il-kwistjoni ta' prinċipju fformulata minn Schleiermacher ⁹¹ hija li jiġi ddeterminat liema approċċ huwa l-aħjar: l-approċċ "etiku", jiġifieri traspożizzjoni pura u sempliċi tat-test sors, mingħajr ma l-qarrej jingħata għajnuna sabiex jegħleb id-distakk lingwistiku, ġuridiku u kulturali bejnu u l-awtur, jew l-approċċ "etnoċentriku", li jindirizza, għall-kuntrarju, dan id-distakk, minkejja r-riskju għat-traduttur li jitbiegħed mill-kliem u li jippreġudika l-integrità tat-test sors.

Il-maġġoranza tad-duttrina u tal-prattikanti jesprimu preferenza għall-approċċ etiku. Madankollu, din il-kwistjoni ma tistax tingħata risposta unika. Hemm triq tan-nofs, li hija indispensabbli, bejn l-approċċ etiku u l-approċċ etnoċentriku. Il-ġurista lingwista tal-Qorti tal-Ġustizzja għandu jadotta approċċ teleoloġiku, ibbażat fuq l-użu li ser isir mit-traduzzjoni tiegħu, sabiex jagħżel it-triq li għandu jieħu fil-konfront tal-qarrej, mingħajr qatt ma jaqbeż il-punt li minnu jittradixxi lill-awtur u jqarraq bil-qarrej.

Harvey jiddistingwi erba' tekniki sabiex jiġu indirizzati l-isfidi msemmija: it-traskrizzjoni, l-ekwivalenza formali, it-traduzzjoni deskrittiva u l-ekwivalenza funzjonali ⁹².

It-traskrizzjoni tikkonsisti fir-riproduzzjoni tat-termini oriġinali, eventwalment biż-żieda ta' spjegazzjoni qasira. Minflok ma nitraduċu b'mod żbaljat "common law" bħala "dritt komuni", wieħed jista' jirriproduċi l-espressjoni "common law" filwaqt li jispeċifika li din hija s-sistema tad-dritt Anglo-Sassonu bbażata, fil-parti l-kbira tagħha, fuq il-preċedenti ġurisprudenzjali.

L-ekwivalenza formali hija t-traduzzjoni letterali. B'hekk, pereżempju, nitraduċu "Bundesverfassungsgericht" bħala "Qorti Kostituzzjonali Federali".

91 | Friedrich Schleiermacher, "Des différentes méthodes du traduire", Konferenza tal 24 ta' Ġunju 1813 fl-Akkademja Rjali tax-Xjenzi ta' Berlin, traduzzjoni ta' Antoine Berman, Éditions du Seuil, Points Essais, 402, 1999, p. 31 sa 57.

92 | Malcom Harvey, *opus citatum*.

It-traduzzjoni deskrittiva tuża formola generika jew espressjoni b'diversi kelmiet minflok kelma waħda, bir-riskju li tinħoloq ambigwiżà. B'hekk, pereżempju, l-espressjoni "prescription extinctive" tiġi tradotta bħala "time-bar", mingħajr distinzjoni bejn preskrizzjoni u dekadenza.

L-ekwivalenza funzjonali timplika t-tfittxija, fil-lingwa mira u fis-sistema ġuridika mira, ta' kelma ta' riferiment li jkollha funzjoni simili. Il-kelma Pollakka "Sejm" nittraduċuha bħala "Kamra tar-Rappreżentanti", sa fejn il-prossimità bejn iż-żewġ kunċetti tfisser li t-traduzzjoni ma hijiex ser tqarraq bil-qarrej.

Dawn l-erba' strateġiji jistgħu jitqiegħdu fuq skala, bħalma għamilna hawn fuq, mil-lingwa sors (approċċ etiku) sal-lingwa mira (approċċ etnoċentriku). Dawn l-istrateġiji għandhom iservu ta' gwida għall-ġurista lingwista fil-ħidma tiegħu.

Fi kliem ieħor, ħlief fil-każijiet ta' korrispondenza bejn termini u ta' traspożizzjoni perfetta minn sistema ġuridika għal oħra, quddiem dawn id-diffikultajiet il-ġurista lingwista jagħzel minn fost l-istrateġiji msemmija iktar 'il fuq, jiġifieri bejn it-traskrizzjoni, l-ekwivalenza formali, it-traduzzjoni deskrittiva u l-ekwivalenza funzjonali.

Il-ġurista lingwista għandu jagħmel għażla huwa u jittraduċi, u għandu jimxi mal-għażla tiegħu sabiex jiżgura l-konsistenza terminoloġika. B'mod ġenerali, it-termini magħżula mill-ġurista lingwista jagħmlu parti minn lingwaġġ speċjalizzat (fil-qasam ġuridiku) u joriġinaw minn sorsi affidabbli (legiżlazzjoni jew ġurisprudenza).

Tajjeb niftakru li t-testi tal-Qorti tal-Ġustizzja jipproduċu effetti. Ir-responsabbiltà tal-ġurista lingwista hija importanti fil-missjoni doppja tiegħu fis-sostenn tal-ħidma tal-qrati u fid-diffużjoni multilingwi tal-ġurisprudenza. Il-ġurista lingwista ma għandux jipprova jikkoreġi t-test jew isebbħu, iżda għandu jirrikonoxxi l-isfumaturi tiegħu u jirriproduċihom. Il-marġni ta' libertà tiegħu huwa żgħir ħafna. Madankollu, kull test jeħtieġ strateġija ta' traduzzjoni adattata. Din l-istrateġija għandha tiegħu inkunsiderazzjoni n-natura tat-test għat-traduzzjoni u tal-pubbliku destinatari tagħha. Ir-rekwiżit ta' affidabbiltà tat-test tradott huwa assolut u l-komprensjoni tiegħu għandha tkun l-istess bil-lingwi kollha. Fil-fatt, l-iżbalji tat-traduzzjoni ikollhom konsegwenzi għaliex il-qarrej jirreaġixxi għal ġurisprudenza jew għal sentenza li jkun ha konnoxxenza tagħha bil-lingwa tiegħu.

L-istrateġiji tat-traduzzjoni għandhom ikunu orjentati kemm lejn il-lingwa sors u kemm lejn il-lingwa mira. L-għażla tal-istrateġija hija ta' natura pragmatika u hija suġġetta għall-għan tat-traduzzjoni. It-traduttur ġuridiku għandu jidentifika dan l-għan: li jiġi informat il-qarrej jew li jinħolqu effetti ġuridici?

Fl-ewwel każ, l-għan tat-traduttur huwa li “jinforma” lill-qarrej tiegħu dwar il-kontenut tad-dokument għat-traduzzjoni, jiġifieri li jqiegħdu f’pożizzjoni li jifhem il-messaġġ tal-awtur tat-test sors. Din it-tip ta’ traduzzjoni tapplika, pereżempju, għall-atti proċedurali pprezentati quddiem il-qrati tal-Unjoni jew għad-deskrizzjoni tal-fatti fil-konklużjonijiet jew fis-sentenzi fuq talba għal deċiżjoni preliminari. Il-qarrej għandu jifhem is-sugġett, ir-raġunament u l-argumenti, u għandu għalhekk jipperċepixxi l-elementi kollha marbuta mal-lingwa sors meħtieġa sabiex jagħmel dan, mingħajr ma jidhöl f’iktar dettall dwar id-differenzi jew l-isfumaturi li ma jkunux rilevanti. B’hekk, pereżempju, jekk il-forma preċiża tal-“kumpannija” ma tkunx rilevanti fuq il-mertu, it-traduttur ma jkunx neċessarjament meħtieġ jispeċifika d-differenzi li jistgħu jeżistu bejn iż-żewġ lingwi kemm-il darba l-qarrej ikun jista’ jibni idea korretta tal-kuntest tad-dokument tradott.

Meta, għall-kuntrarju, it-“traduzzjoni” tkun sors tad-dritt fiha nfisha, u għalhekk toħloq effetti ġuridiċi, minħabba li l-lingwa li fiha titfassal tkun il-verżjoni awtentika, it-“traduttur” ikun fil-verità “awtur”. Huwa juża verżjoni oriġinali bħala riferiment, imfassla b’lingwa partikolari, sabiex jistabbilixxi test li jikkorrispondi ma’ din il-verżjoni f’lingwa oħra. Dan il-proċess huwa l-istess bħal dak segwit fl-Istati multilingwi bħalma huwa l-Belġju. It-traduzzjoni f’lingwa waħda ħafna drabi timplika riflessjonijiet fuq it-test imfassal bil-lingwa l-oħra u għalhekk ikun hemm influwenza reċiproka fuq iż-żewġ testi.

Il-ġurista lingwista tal-Qorti tal-Ġustizzja li jittraduċi sentenza mil-lingwa tad-deliberazzjonijiet lejn il-lingwa tal-kawża jipproduċi l-verżjoni awtentika *inter partes*. Madankollu, il-verżjonijiet lingwistiċi kollha joħolqu bl-istess mod id-dritt, b’mod partikolari fil-kuntest tas-sentenzi fuq talba għal deċiżjoni preliminari, li japplikaw *erga omnes*⁹³, inkluż għall-qrati kollha tal-Unjoni. Fil-prattika, iżda, u minkejja l-ġurisprudenza Cilfit, kull qorti ħafna drabi tiegħu konozzenza tas-sentenzi bil-lingwa tagħha biss⁹⁴.

93| Fir-rigward tas-sistema lingwistika tal-Qorti tal-Ġustizzja, ara Marc-André Gaudissart, *opus citatum* (ara n-nota ta’ qiegħ il-paġna 24).

94| Għall-kuntrarju, opinjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja mogħtija abbażi tal-Artikolu 218 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE) hija awtentika bil-lingwi uffiċjali kollha tal-Unjoni fil-mument tal-adozzjoni tagħha, l-istess bħalma huma l-atti regolamentari adottati mill-Parlament Ewropew, mill-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u mill-Kummissjoni Ewropea. B’hekk, il-verżjonijiet lingwistiċi kollha joħolqu d-dritt u, iktar importanti minn hekk, l-istess dritt.

4.1.5 - Id-djalogu bejn l-awturi u t-tradutturi

L-awturi tat-testi originali u tat-testi awtentici jistgħu jużaw tekniki ta' prevenzjoni sabiex jevitaw jew itaffu d-diffikultajiet tal-multilingwiżmu. Sa ċertu punt, dawn it-tekniki jevitaw li l-ġurista lingwista jkollu jagħžel wieħed mill-approċċi għall-problemi tat-traduzzjoni u jiżguraw komprensjoni u interpretazzjoni uniformi tat-testi ⁹⁵.

Il-“konvenzjoni ta' kitba” (bl-użu tal-espressjoni “iktar 'il quddiem”) tidentifika l-kunċetti li t-traspożizzjoni tagħhom f'lingwa oħra u f'sistema oħra tista' tagħti lok għal konfużjoni u b'hekk tagħti *ab initio* definizzjoni sabiex jiġi evitat dan il-perikolu. L-awtur jista' anki “jissellef” espressjoni minn lingwa oħra sabiex jirreferi għal kunċett li joħroġ minn sistema ġuridika identifikabbli. Pereżempju, il-verżjoni bl-Ingliż tal-Artikoli 18 u 39 tal-Konvenzjoni ta' Montego Bay dwar id-dritt tal-baħar jirreferi esplicitament għal “force majeure” (bil-Franċiż fit-test), u b'hekk jevita l-kunċett iktar limitat ta' “act of God” ⁹⁶.

It-“tfassil kongunt” jinvolvi l-istabbiliment ta' kuntatt bejn esperti ta' kull lingwa u ta' kull sistema kkonċernata sabiex jiġu identifikati r-riskji ta' divergenzi u sabiex jiġu evitati bis-saħħa ta' soluzzjonijiet preventivi bħal dawk imsemmija iktar 'il fuq. Fi hdan il-Qorti tal-Ġustizzja, dan isir permezz tad-djalogu bejn il-Qorti Ġenerali u l-uffiċċju li jkun l-awtur ta' abbozz ta' konkluzjonijiet jew ta' deċiżjoni.

Fl-aħħar nett, billi jadotta “preċett ta' interpretazzjoni”, l-awtur jindika kif għandha tinstab soluzzjoni għal eventwali ambigwiż. B'hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja tagħti interpretazzjoni awtonoma tal-kunċetti tad-dritt tal-Unjoni, li tmur lil hinn mit-tifsira ta' eventwali kunċetti analogi fis-sistemi ġuridici nazzjonali ⁹⁷. Hija applika dan il-preċett għad-dritt primarju u għad-dritt sekondarju, kif ukoll għall-interpretazzjoni tal-ġurisprudenza tagħha stess.

95| Ara b'mod partikolari, f'dan ir-rigward, Pierre Pescatore, *Vademecum - Recueil de formules et de conseils pratiques à l'usage des rédacteurs*, Éditions Bruylant, fil-parti dwar il-kollaborazzjoni mad-dipartimenti tat-traduzzjoni. Ara wkoll il-fuljett taċ-Ċentru tat-Traduzzjoni għall-Korpi tal-Unjoni “Écrire pour être traduit” (<https://cdt.europa.eu/fr/news/writing-translation>)

96| Il-kunċett ta' “act of God” jirreferi għall-avvenimenti naturali imprevedibbli li ma jkunux ikkawżati mill-bniedem, bħalma huma l-katastrofi naturali; il-“force majeure” tinkludi wkoll iċ-ċirkustanzi ta' oriġini umana, bħalma huma l-atti ta' gwerra jew l-epidemiji.

97| Ara, b'mod partikolari, is-sentenzi tat-18 ta' Jannar 1984, *Ekro*, 327/82, [EU:C:1984:11](#), punt 11; tas-27 ta' Jannar 2005, *Junk*, C-188/03, [EU:C:2005:59](#), punti 27 sa 30; u tas-7 ta' Diċembru 2006, *SGAE*, C-306/05, [EU:C:2006:764](#), punt 31.

It-traduzzjoni tal-kunċetti awtonomi

fid-dritt tal-Unjoni

Fit-traduzzjoni ġuridika, il-preċett tal-interpretazzjoni awtonoma tal-kunċetti fid-dritt tal-Unjoni jista' jipprekludi applikazzjoni sistematika ta' approċċ komparattiv, jiġifieri l-għażla ta' ekwivalenti funzjonali bejn sistemi ġuridiċi. Huwa minnu li dan l-approċċ ibbażat fuq id-dritt komparattiv jaqdi, pereżempju, it-traduzzjoni ta' talba għal deċiżjoni preliminari u tal-osservazzjonijiet dwarha fid-dawl tal-importanza mogħtija lid-dritt nazzjonali f'dawn l-atti. Għall-kuntrarju, fl-istadju tal-konklużjonijiet u tas-sentenza, għalkemm jibqa' ferm preżenti fid-deskrizzjoni tal-fatti u jirrifletti l-għażliet magħmula fi stadju preċedenti u, b'mod partikolari, fit-traduzzjoni tat-talba għal deċiżjoni preliminari, dan l-approċċ japplika inqas għall-motivazzjoni tagħhom. Għal din il-parti joqgħod aħjar approċċ ibbażat fuq id-dritt tal-Unjoni, sistema ġuridika oħra li tagħha l-ġurista lingwista għandu jkollu għarfien komplet. Fil-fatt, din il-parti taqa' fil-perspettiva tad-dritt awtonomu tal-Unjoni, li huwa kkostitwit minn kunċetti li huma speċifiċi għalih ("effett dirett"; "ugwaljanza fit-trattament"), jew li joħloq neologizmi reali. In-"neologizmu" hawnhekk ifisser il-ħolqien ta' kunċett ġdid sabiex jiġi evitat kull riskju ta' konfużjoni marbut mal-kulturi ġuridiċi nazzjonali. B'hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja progressivament adottat l-espressjoni "effett dirett" sabiex tidentifika kunċett speċifiku għad-dritt tal-Unjoni⁹⁸. Il-ġurista lingwista u, bl-istess mod, l-interpretu għandhom jirriproduċu dawn il-kunċetti bil-lingwa tagħhom u, meta ma jkunux jagħmlu diġà parti minn terminoloġija stabbilita, għandhom jesprimuhom b'termini newtrali li, sa fejn ikun possibbli, ma jkollhomx konnotazzjonijiet speċifikament nazzjonali.

98| Sentenza tal-5 ta' Frar 1963, van Gend & Loos, iċċitata iktar 'il fuq, li permezz tagħha l-Qorti tal-Ġustizzja affermat għall-ewwel darba l-eżistenza u l-portata tal-effett dirett, iżda bl-użu, dak iż-żmien, tal-espressjoni "applikabbiltà immedjata".

4.2 - L-interpretazzjoni matul is-seduti

4.2.1 - Il-prinċipji u l-modalitajiet ta' interpretazzjoni

L-interpretazzjoni simultanja tista' tiġi ddefinita bħala l-produzzjoni immedjata ta' verżjoni unika u definittiva b'lingwa mira ta' diskors mogħti darba b'lingwa sors, mingħajr wisq possibbiltà ta' korrezzjoni ⁹⁹. Hlief fil-każ tal-lingwa tas-sinjali, l-interpretu jipproduci din it-traduzzjoni immedjata b'mod orali, jiġifieri jesprimi l-intenzjonijiet komunikattivi tal-oratur b'lingwa oħra, permezz tal-kanali verbali, vokali u mimogestali. Peress li l-interpretu jisma' d-diskors b'lingwa sors b'mod kontinwu, huwa jittraduċih pass pass, fi spazju temporali limitat ¹⁰⁰.

L-istess bħall-ġuristi lingwisti, l-interpreti kollha tad-Direttorat tal-Interpretazzjoni jinsabu għas-servizz tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali. Fil-fatt, il-prinċipju ta' użu tajjeb tar-riżorsi jirregola l-assenjazzjoni tal-interpreti għas-seduti għas-sottomissjonijiet orali ta' kull qorti, skont il-bżonnijiet tal-Membri tal-kulleġġi ġudikanti u tal-partijiet. Il-gruppi ta' viżitaturi, li jassistu għas-seduti, jibbenefikaw ukoll mill-interpretazzjoni. Apparti mis-seduti, l-interpreti jagħtu l-kontribut tagħhom ukoll għal ċerti avvenimenti u żjarat protokollari. Fi hdan il-Qorti tal-Ġustizzja jiġu pprattikati żewġ modalitajiet ta' interpretazzjoni: l-interpretazzjoni simultanja u l-*interpretazzjoni konsekuttiva*.

Għall-interpretazzjoni simultanja, l-interpreti, li jinqas f'kabini skont il-lingwa li jaħdmu fiha, jinterpretaw, b'mod ġenerali lejn il-lingwa materna tagħhom ¹⁰¹, it-trattazzjoni, il-mistoqsijiet u t-tweġibiet skambjati quddiem il-kulleġġi ġudikanti mid-diversi atturi li jipparteċipaw fis-seduta. L-interpreti jkunu minn tal-inqas tnejn f'kull kabina għaliex, minhabba l-isforz intellettuali li tirrikjedi l-interpretazzjoni, ikun meħtieġ li jalternaw, pereżempju, fi tmiem trattazzjoni jew sensiela ta' mistoqsijiet u tweġibiet, sabiex b'hekk jiġi ggarantit l-istess livell ta' konċentrazzjoni u, għalhekk, ta' kwalità.

99| Franz Pöchhacker, *Introducing interpreting studies*, Routledge, Londra, 2004.

100| Heidemarie Salevsky, "The distinctive nature of interpreting studies", *Target*, 5(2), p. 149 sa 167.

101| Għal ċerti kombinazzjonijiet ta' lingwi, il-Qorti tal-Ġustizzja tirrikorri għall-interpretazzjoni msejja bir-*"ritorn"*, fejn l-interpretu jinterpreta diskors magħmul bil-lingwa materna tiegħu lejn lingwa oħra, b'mod ġenerali lejn il-Franċiż jew l-Ingliš (*ara l-punt 3.6.3*).

Il-modalità ta' xogħol l-oħra, l-interpretazzjoni konsekuttiva, tinvolvi t-teħid ta' noti mill-interpretu matul id-diskors tal-oratur u r-riproduzzjoni tal-kontenut tiegħu b'mod konsekuttiv. Din it-teknika ħafna drabi tintuża matul avvenimenti protokollari, żjarat, esibizzjonijiet kif ukoll, fi ħdan il-Qorti Ġenerali, matul it-tfittxija ta' ftehim bonarju jew laqgħat bilaterali bejn l-Imħallfin u l-partijiet lil hinn mis-seduti.

4.2.2 - L-isfidi speċifiċi tal-interpretazzjoni simultanja fil-Qorti tal-Ġustizzja

F'qorti internazzjonali bħalma hija l-Qorti tal-Ġustizzja, l-interpreti ta' konferenza jiltaqgħu ma' żewġ tipi ta' sfidi: l-isfidi speċifiċi għat-traduzzjoni ġuridika, li diġà ġew esposti f'dan il-ktieb, minn naħa, u l-isfidi speċifiċi għall-interpretazzjoni simultanja, min-naħa l-oħra.

L-interpretazzjoni simultanja hija forma ta' traduzzjoni. Għaldaqstant, l-isfidi li jiltaqgħu magħhom l-interpreti fil-Qorti tal-Ġustizzja jistgħu, mal-ewwel daqqa ta' għajn, jiġu assimilati ma' dawk tal-ġuristi lingwisti. Matul seduta, l-interpreti ta' konferenza mitluba jittraduċu t-trattazzjonijiet kif ukoll l-iskambji bejn il-partijiet u l-Membri ta' kulleġġ ġudikanti jkollhom jinneogjaw, b'mod inevitabbli, id-diffikultajiet lingwistiċi u kulturali tat-traduzzjoni ġuridika.

Fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja, l-interpreti jistrieħu fuq is-soluzzjonijiet tal-ġuristi lingwisti li jkunu ttraduċew, fi stadju preċedenti, in-noti tal-partijiet fil-kawża. Għalkemm il-ġuristi lingwisti jittraduċu t-talbiet għal deċiżjoni preliminari fil-lingwi kollha, huma jittraduċu n-noti fil-lingwa tal-kawża u fil-Franċiż biss. Issa, l-interpreti jaħdmu wkoll għall-Imħallfin, għall-Avukati Ġenerali u għall-gruppi ta' viżitaturi, jiġifieri lejn lingwi li ma jkunux neċessarjament dawk tal-kawża jew tal-partijiet. Fl-assenza ta' traduzzjoni lejn il-lingwa kkonċernata matul il-proċedura bil-miktub, l-interpreti jkollhom jagħżlu l-istrategiji tajba ta' traduzzjoni, mhux biss huma u jistudjaw il-proċess tal-kawża iżda wkoll matul is-seduta, saħansitra huma u jinterpretaw.

Barra minn hekk, l-interpreti tal-ordinamenti ġuridiċi internazzjonali jiltaqgħu ma' sfidi speċifiċi għall-professjoni tagħhom. Fil-fatt, id-diskors sors li interpretu jkollu jifhem u jesprimi b'mod kważi simultanju b'lingwa oħra jsir darba waħda biss u ma jkunx miktub. Sabiex jirnexxielu jifhem trattazzjoni, ħafna drabi magħmula b'ritmu mgħaġġel, u sabiex jittraduċiha b'mod simultanju bil-preċiżjoni meħtieġa, l-interpretu għandu jagħmel sforz intellettuali intensiv u kontinwu, li jimplika piż konjittiv eċċezzjonalment għoli.

Il-mudell ta' sforzi ¹⁰² jippermetti li jinftehm u aħjar l-implikazzjonijiet u l-konsegwenzi ta' din l-isfida konjittiva. Dan il-mudell jirrappreżenta l-ġestjoni mill-interpreti tal-piż konjittiv bħala l-koordinazzjoni ta' diversi sforzi konjittivi fl-istess ħin, fil-kuntest ta' sistema għall-kapaċitajiet ta' pproċessar limitati. Diversi atti intellettuali mhux awtomatiki jeħtieġu sforzi konjittivi simultanji: is-smiġ u l-analiżi tad-diskors sors, il-ħażna u l-irkupru tal-informazzjoni fil-memorja għal żmien qasir, il-produzzjoni tal-interpretazzjoni u l-koordinazzjoni tal-assenjazzjoni tal-kapaċità ta' pproċessar konjittiv għad-diversi sforzi. Kull sforz jagħmel użu minn din il-kapaċità ta' pproċessar, li hija disponibbli bi kwantità limitata. Id-differenza bejn il-kapaċità totali ta' pproċessar meħtieġa mill-interpretazzjoni (KTM) u l-kapaċità totali ta' pproċessar disponibbli (KTD) timplika ż-żamma ($KTM \leq KTD$) jew, fil-każ ta' saturazzjoni tal-kapaċitajiet konjittivi ($KTM > KTD$), id-deterjorazzjoni tal-kwalità tal-interpretazzjoni. Din id-deterjorazzjoni tirriżulta fi żbalji ta' produzzjoni: l-interpretu jhalli barra elementi, jirrepetihom bla bżonn, jeżita, jesprimi ruħu b'intonazzjoni mhux naturali... ¹⁰³

Iktar mal-isforzi konjittivi meħtieġa mill-kompitu jkunu għolja, iktar ir-riskju ta' saturazzjoni konjittiva jiżdied. Fost il-fatturi ta' riskju ta' saturazzjoni konjittiva, Gile jidentifika b'mod partikolari d-diskors rapidu, intensiv jew moqri, l-ismijiet proprji li ma jkunux magħrufa, iċ-ċifri u l-akronimi, l-aċċenti mhux abitwali, ir-raġunamenti loġiċi kumplessi, il-problemi ta' trażmissjoni tal-ħoss, il-kumplessità tas-sintassi, id-differenzi lessikali jew sintattiċi bejn il-lingwa sors u l-lingwa mira, il-monotonija tal-oratur u l-istress tal-interpretu.

Fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja, l-interpreti ħafna drabi jiltaqgħu mal-parti l-kbira ta' dawn il-fatturi ta' riskju. Sabiex inaqqsu r-riskju ta' saturazzjoni konjittiva, huma normalment jirrikorru għal strateġiji u għal tattiki speċifiċi.

102 | Daniel Gile, *Basic concepts and models for interpreter and translator training*, revised edition, John Benjamins publishing company, 2009.

103 | Ara, fuq l-intonazzjoni karatteristika tal-interpreti u tal-effetti tagħha, Cédric Lenglet u Christine Michaux, "The impact of simultaneous-interpreting prosody on comprehension: An experiment", *Interpreting*, 22(1), p. 1 sa 34.

4.2.3 - L-istrateġiji u t-tattiki

L-istrateġiji

L-istrateġiji huma għażliet intenzjonati magħmula mill-interpreti qabel il-laqgħa jew is-seduta. Dawn l-istrateġiji jinkludu b'mod partikolari l-analiżi tad-dokumenti tal-laqgħa jew tal-proċess tal-kawża, il-preparazzjoni terminoloġika, il-prattika tal-lingwi tax-xogħol u l-aġġornament regolari tal-konoxxenzi.

Fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja, l-istrateġiji jinkludu l-preparazzjoni fid-dettall ta' kull kawża matul ħin tax-xogħol speċifiku, li jirrappreżenta l-parti l-kbira tal-attività tal-interpreti, l-aċċess kunfidenzjali għall-proċessi u għan-noti tat-trattazzjoni kif ukoll it-taħriġ kontinwu, kemm ġuridiku kif ukoll lingwistiku.

Kalina tqis li l-istrateġiji ta' interpretazzjoni jagħmlu parti minn kuntest usa' ta' assigurazzjoni tal-kwalità ¹⁰⁴, li jinkludi l-istadji kollha qabel, matul u wara l-laqgħat kif ukoll is-seduti għas-sottomissjonijiet orali. L-istrateġiji għalhekk ma jinkludux biss l-atti individwali ta' preparazzjoni u ta' taħriġ, iżda jinkludu wkoll l-azzjonijiet kollettivi ta' promozzjoni tal-kwalità sostnuti minn dipartiment ta' interpretazzjoni.

Muttilainen tiċċita diversi strateġiji ta' dan it-tip stabbiliti fi ħdan id-Direttorat tal-Interpretazzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja ¹⁰⁵: l-inizjattivi sabiex l-oraturi jkunu konxji tal-limitazzjonijiet tal-interpretazzjoni, it-tqassim ekwu tal-volum tax-xogħol bejn l-interpreti, l-għoti ta' ħin għall-irkupru, it-tqegħid għad-dispożizzjoni ta' għodda informatika b'rendiment għoli u t-taħriġ kontinwu.

Fl-aħħar mill-aħħar, l-istrateġiji huma x-xogħol imwettaq minn qabel wara l-kwinti minn kull interpretu u minn dipartiment ta' interpretazzjoni bħala entità organizzattiva. Dawn l-istrateġiji jippermettu li jinholqu l-kundizzjonijiet meħtieġa sabiex jinżamm taħt kontroll ir-riskju ta' saturazzjoni konjittiva u, b'hekk, sabiex tintlaħaq interpretazzjoni tal-kwalità meħtieġa għall-funzjonament tajjeb tal-ħidma ġudizzjarja.

104| Sylvia Kalina, "Quality assurance for interpreting processes", *Meta: Translators' Journal*, 50(2), 2005, p. 768 sa 784.

105| Marie Muttilainen, "Perroquets savants ou professionnels aguerris ? L'importance de la préparation", Kilian G. Seeber, *100 Years of Conference Interpreting: A Legacy*, Cambridge Scholars Publishing, 2021, p. 190.

It-tattiki

Filwaqt li l-istrateġiji tal-interpretazzjoni jitfasslu u jiġu eżegwiti “minn wara l-kwinti”, it-tattiki, min-naħa tagħhom, jidhru “waqt ix-xena”, jiġifieri matul is-seduta jew il-laqgħa, *fil-kabina*.

Fil-fatt, huwa u jinterpreta, l-interpretu juża tattiki fis-sens li jieħu deċiżjonijiet f'mument partikolari sabiex inaqas ir-riskju ta' eżawriment konjittiv fil-każ ta' diffikultà. Gile isemmi wħud minn dawn it-tekniki li huma l-iktar komuni ¹⁰⁶: estensjoni tal-“intervall”, jiġifieri jisma' iktar fit-tul sabiex ikollu iktar informazzjoni qabel jibda jinterpreta, deduzzjoni tal-parti nieqsa f'segment ta' diskors abbażi tal-kuntest jew tal-għarfien, l-użu ta' parafrasi, traduzzjoni letterali (ikkupjar, self, riproduzzjoni tal-ħoss), użu ta' iperonimi, konsultazzjoni mal-kollega li jkun qiegħed jikkondividi l-kabina jew mad-dokumenti tal-laqgħa, diviżjoni ta' sentenza twila f'diversi sentenzi iqsar, anticipazzjoni tal-kontenut tat-test sors u użu ta' espressjonijiet vagi jew ġenerali li jkunu jistgħu jiġu ppreċiżati iktar tard.

Skont is-sitwazzjoni, ċerti tattiki jkunu iktar adegwati minn oħrajn. Pereżempju, il-fatt li wieħed jistenna ħames sekondi sabiex ikollu iktar informazzjoni qabel jibda jittraduċu jaf ikollu effett differenti fuq il-kwalità tal-interpretazzjoni skont il-veloċità tal-oratur, skont il-livell ta' stress tal-pubbliku kif ukoll skont jekk tkunx qiegħda ssir preżentazzjoni fuq skrin u għalhekk ma jkunx hemm korrispondenza bejn il-materjal indikat fuq l-iskrin u l-interpretazzjoni jekk ikun hemm intervall twil fl-interpretazzjoni.

Barra minn hekk, jista' jkun hemm kunflitt bejn it-tattiki. Pereżempju, l-interpretu li jsib ruħu f'diffikultà għandu jħalli barra parti problematika tad-diskors, li l-ipproċessar tagħha jirriskja li jwassal għal saturazzjoni tal-kapaċità konjittiva tiegħu, jew għandu jiddedika sforzi konjittivi supplimentari għal din il-parti, bir-riskju ta' saturazzjoni konjittiva ulterjuri, li twassal għal diffikultajiet fil-komprensjoni tal-partijiet suċċessivi? Huwa l-interpretu, każ b'każ, b'mod kontinwu u fi frazzjoni ta' sekonda, li għandu jagħžel it-tattiki tajba skont il-prijoritajiet tas-sitwazzjoni ta' komunikazzjoni. Ir-riżultati tal-analiżi tas-sitwazzjoni u l-fondatezza tal-għażliet tattiki jiddependu mill-kompetenza tal-interpretu (konnoxxenzi lingwistiċi u tematiċi, għarfien tat-tekniki ta' interpretazzjoni), mill-kundizzjonijiet tax-xogħol tiegħu (possibbiltajiet ta' preparazzjoni, possibbiltà li jara l-pubbliku, stat ta' għejja, kwalità tat-trażmissjoni tal-ħoss) u mill-etika personali u professjonali tiegħu.

106 | Daniel Gile, *opus citatum*; ara wkoll G. Ilg, “L'apprentissage de l'interprétation simultanée. De l'allemand vers le français”, *Parallèles*, Nru 1, 1978, p. 69 sa 99, Cahiers de l'ETI, Università ta' Genève; u Roderick Jones, *Conference interpreting explained*, Routledge, Manchester, 1997.

4.2.4 - Il-preparazzjoni għas-seduta

Strategija essenzjali sabiex jiġi żgurat li l-interpretazzjoni tkun tal-livell għoli ta' kwalità meħtieġ hija l-għoti ta' ħin ta' preparazzjoni għall-interpreti. Kull interpretu assenjat għas-seduti tal-Qorti tal-Ġustizzja jew tal-Qorti Ġenerali, intern jew freelance, jingħata ħin suffiċjenti sabiex jistudja fil-fond il-proċess ta' kull kawża qabel is-seduta. Din il-preparazzjoni hija indispensabbli u tagħmel parti integrali mix-xogħol, b'varjazzjonijiet skont il-volum tal-proċess, il-kumplessità tal-kawża u n-numru ta' lingwi tas-seduta.

Hekk kif l-interpretu jkun jaf l-assenjazzjonijiet fil-kabina tiegħu għall-gimgha li jkun imiss, huwa jibda jistudja d-dokumenti tal-proċess. Huwa jhejji l-vokabularju speċjalizzat tal-kawża, it-testi legiżlattivi u r-referenzi għall-ġurisprudenza. Huwa għandu jifhem il-mertu tal-proċess u r-raġunament tal-partijiet. L-interpretu juża diversi tekniki sabiex jifhem u sabiex jimmemorizza. Pereżempju, sabiex insemmu biss wieħed minn dawn it-tekniki, il-mind-mapping (rappreżentazzjoni viżiva tal-ideat jew tal-informazzjoni fil-forma ta' skemi) hija teknika pjuttost komuni fost l-interpreti tal-Qorti tal-Ġustizzja.

Ix-xogħol ta' preparazzjoni huwa bbażat fuq id-dokumenti rilevanti kollha tal-kawża, bħalma huma l-atti legiżlattivi rilevanti u l-ġurisprudenza fil-qasam ikkonċernat. Dan ix-xogħol jiffoka b'mod partikolari fuq it-traduzzjonijiet u t-terminoloġija stabbiliti fi stadju preċedenti mill-ġuristi lingwisti fl-istess kawża jew f'kawżi relatati, pendenti jew magħluqa.

Fl-aħħar nett, l-interpretu xi drabi jirċievi n-noti tat-trattazzjoni lejliet is-seduta, jew saħansitra eżatt qabel tibda s-seduta. F'dawn it-testi jkollu jidentifika ċ-ċifri, il-kwotazzjonijiet u r-riferimenti għat-testi legiżlattivi.

Din il-preparazzjoni kollha titwettaq fi spirtu ta' tim, b'kollaborazzjoni kemm mal-assistenti li jippreparaw il-proċessi u d-dokumenti ta' riferiment kif ukoll mad-dipartimenti trażversali tad-Direttorat Ġenerali, b'mod partikolari fil-każ ta' bżonnijiet terminoloġiċi. Dan l-ispiritu ta' tim joħroġ b'mod iktar prominenti fil-kabina, fejn il-kollega li ma jkunx qiegħed fuq il-microphone jibqa' disponibbli sabiex jgħin lill-interpretu billi jgħaddilu xi referenza li tkun nieqsa, id-dispożizzjoni kkwotata jew inkella l-kelma meħtieġa fil-mument meħtieġ.

4.2.5 - Il-kapaċitajiet u d-dmirijiet tal-interpretu

Fid-dawl tal-isfidi speċifiċi tal-interpretazzjoni fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja, l-interpretu fis-servizz tal-Istituzzjoni għandu jkollu numru ta' kapaċitajiet u għandu jissodisfa obbligi professjonali fejn jidhlu t-taħriġ kontinwu, il-kunfidenzjalità u l-lealtà.

Fl-ewwel lok, l-interpretu, li jiltaqa' ta' kuljum ma' livell għoli ta' kumplessità kemm ġuridika kif ukoll teknika tal-kawża u mal-veloċità li bihom tinqara t-trattazzjoni, għandu jkollu konozzenza fil-fond tal-lingwi tax-xogħol tiegħu, moħħ herqan u analitiku kif ukoll il-kapaċità li jesprimi ruħu bil-lingwa li biha jaħdem bl-istess reġistru u bl-istess preċiżjoni bħall-oratur. Fit-tieni lok, l-interpretu għandu jkompli jitharreg permanentement, kemm fir-rigward tal-prattika indispensabbli tal-lingwi tal-kombinazzjoni lingwistika tiegħu, tal-akkwist ta' lingwi godda jew tal-partecipazzjoni tiegħu f'seminars ġuridiċi. Barra minn hekk, huwa għandu jkollu għarfien tajjeb tal-kultura ġenerali sa fejn xi drabi jkollu joħroġ mir-reġistru ġuridiku u jadotta reġistru iktar letterali jew fil-kuntest ta' diskorsi jew meta l-oraturi jinsgu kwotazzjonijiet jew referenzi kulturali fid-diskorsi tagħhom.

Fit-tielet lok, l-interpretu għandu jkollu għarfien ċar tad-dmir tiegħu ta' lealtà fil-konfront tal-Istituzzjoni u tal-partijiet fil-kawża. Huwa fil-fatt marbut mill-iktar sigriet professjonali strett kemm fir-rigward tal-informazzjoni miksuba qabel is-seduta kif ukoll fir-rigward tan-noti tat-trattazzjoni li jgħaddulu l-avukati. Barra minn hekk, in-noti ta' trattazzjoni mibgħuta huma rriżervati għall-interpreti biss u la jintbagħtu lill-Membri tal-kulleġġ ġudikanti jew lill-Avukat Ġenerali li lili tkun assenjata l-kawża u lanqas ma jġu inkluzi fil-proċess tal-kawża¹⁰⁷. Din ir-relazzjoni ta' fiduċja, kemm mal-Membri kif ukoll mal-avukati tal-partijiet, hija importanti ħafna għall-kwalità tal-interpretazzjoni.

107 | Istruzzjonijiet prattiċi lill-partijiet, dwar il-kawzi mressqa quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, iċċitati iktar 'il fuq, punt 67.

4.2.6 - L-involvement tal-oraturi

Il-kollaborazzjoni mal-oraturi hija strateġija supplimentari fis-servizz tal-kwalità tal-interpretazzjoni. Il-kwalità ta' seduta fil-fatt tiddependi parzjalment mill-interazzjoni bejn id-diversi atturi li jipparteċipaw fiha. B'hekk, deher li kien naturali li tissaħħaħ il-kollaborazzjoni bejn l-interpreti u l-oraturi. Fil-fatt, il-professjoni tal-interpretu ilha diġà diversi snin is-suġġett ta' preżentazzjonijiet li jsiru lill-aġenti u lill-avukati li jagħmlu sottomissjonijiet orali regolari quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja u l-iskambji qabel, matul u wara s-seduti huma inkoraġġuti.

B'hekk, l-avukati u l-aġenti li jiġu jagħmlu trattazzjonijiet quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja jingħataw pariri u suggerimenti dwar kif jistgħu jgħaffu x-xogħol tal-interpreti. Pereżempju, huma jingħataw il-parir li jikkellmu b'mod liberu, b'ritmu raġonevoli, mingħajr ma jaqraw minn test, u li jesprimu b'mod ċar u bil-mod il-kwotazzjonijiet, ir-referenzi, iċ-ċifri, l-ismijiet, l-akronimi, eċċ. Jekk, madankollu, l-oratur jiddeċiedi li jsegwi test miktub, huwa mitlub jgħaddih minn qabel lid-dipartiment tal-interpretazzjoni, sabiex l-interpreti jkunu jistgħu jippreparaw ruħhom.

Eżatt qabel is-seduta, interpretu magħżul bħala kap tat-tim jikkuntattja lill-oraturi sabiex ifakkarhom f'dawn il-pariri. Dan il-kuntatt iservi wkoll bħala opportunità għal skambji li jistgħu jikkontribwixxu għal komprensioni aħjar tad-dibattiti.

Fl-aħħar nett, wara s-seduta, id-dipartiment iwieġeb għat-talbiet tal-oraturi li xi drabi jkunu jixtiequ kummenti dwar il-prestazzjoni tagħhom.

Fl-aħħar mill-aħħar, l-interpreti ta' konferenza jwettqu ta' kuljum eżerċizzju perikoluż li matulu l-isfidi konjittivi eċċezzjonali tal-interpretazzjoni simultanja jimxu id f'id mal-bilanċi delikati meħtieġa mit-traduzzjoni ġuridika.

Fid-dawl tal-interessi inkwistjoni fil-kawżi ttrattati quddiem qorti multilingwi, l-interpretazzjoni simultanja matul is-seduti għas-sottomissjonijiet orali għandha tkun preċiża u ta' kwalità għolja. Għal dan il-għan, il-qorti u d-dipartiment tal-interpretazzjoni tagħha jistabbilixxu ambjent ta' xogħol li jgħin il-kwalità. Dan l-ambjent jiffavorixxi l-istrateġiji li joħolqu l-aħjar kundizzjonijiet possibbli sabiex jinżamm taħt kontroll ir-riskju ta' saturazzjoni konjittiva tal-interpreti matul is-seduti. L-istrateġiji jinkludu, pereżempju, l-għoti ta' ħin ta' preparazzjoni adegwat, l-osservanza tal-istandards ta' kwalità tat-trażmissjoni tal-ħoss u tal-istampa, it-taħriġ kontinwu kif ukoll il-kollaborazzjoni mal-partijiet interessati.

Ladarba jkunu fil-kabina, l-interpreti ta' konferenza jadottaw każ b'każ u minn mument għall-ieħor it-tattiki ta' interpretazzjoni adegwati sabiex iwettqu l-missjoni tagħhom. Għaldaqstant, huwa importanti li jiġu rreklutati interpreti bl-ogħla kwalitajiet ta' kompetenza, ta' rendiment u ta' integrità, li ġeneralment ikunu ċċertifikati b'diploma universitarja tat-tieni ċiklu u li jkunu għaddew b'suċċess minn test ta' akkreditazzjoni jew minn kompetizzjoni eżiġenti.

Kif diġà ntqal, l-interessi marbuta mat-traduzzjoni fi ħdan il-qrati internazzjonali jeħtieġu l-involvement ta' ġuristi sa fejn huma biss ġuristi li jistgħu jevalwaw il-portata ġuridika tal-għażliet tagħhom fir-rigward tat-traduzzjoni tal-atti fil-proċessi u tas-sentenzi u tal-konklużjonijiet. Matul il-fażi orali ta' proċedura multilingwi, l-isfidi konjittivi speċifiċi tal-interpretazzjoni simultanja jeħtieġu li f'dan il-kuntest jintużaw interpreti ta' konferenzi esperjenzati sa fejn huma biss tali interpreti li jistgħu jifhmu r-riskju permanenti ta' saturazzjoni konjittiva filwaqt li jiżguraw in-natura fluwida u ċara tal-iskambji, tkun liema tkun il-lingwa.

4.3 - L-għodda ta' għajjnuna għall-multilingwiżmu

4.3.1 - It-terminoloġija

Kif nistgħu naraw, id-diffikultajiet terminoloġiċi li jiltaqgħu magħhom il-qarrejja, l-awturi, it-tradutturi, l-interpreti, il-ġuristi lingwisti u ċ-ċittadini huma reali, b'mod partikolari fir-rigward ta' testi ġuridiċi: sinonimija, polisemija, termini mhux ċari, lingwa komuni għal diversi kulturi, termini antikwati, kliem li jqarrqu b'dak li jkun għaliex jixbhu kliem simili b'tifsira differenti f'lingwa differenti, eċċ.

Sabiex tiġi żgurata kwalità impekkabbli tat-testi tal-ġurisprudenza bil-lingwi kollha tal-Unjoni u, għaldaqstant, sabiex jiġu ffaċilitati l-aċċess għaliha u l-komprensjoni tagħha, hija indispensabbli terminoloġija affidabbli. Bl-istess mod, sabiex jiġi żgurat dibattitu ġuridiku preċiż matul is-seduta, it-terminoloġija hija essenzjali għal interpretazzjoni ta' kwalità.

Ix-xogħol terminoloġiku jitwettaq fuq diversi livelli: l-istabbiliment ta' ġabriet terminoloġiċi, l-ipproċessar preliminari bl-idejn tad-dokumenti għat-traduzzjoni sabiex jiġu indikati l-fajls terminoloġiċi li għandhom jiġu kkonsultati sabiex jiġu tradotti ċerti kunċetti tad-dritt nazzjonali, l-għajjnuna u t-taħriġ mogħtija lill-ġuristi lingwisti, l-arrikkiment u l-konsolidazzjoni tal-entrati terminoloġiċi ġenerali fid-database terminoloġika *IATE*, it-titjib, fl-aħħar nett, tal-kooperazzjoni terminoloġika interistituzzjonali u internazzjonali.

L-isfida prinċipali għal ġurista lingwista hija li jsib l-iktar soluzzjoni adegwata meta ma jkunx hemm ekwivalenza funzjonali u meta ma jkunx hemm terminu adegwat fil-lingwa mira sabiex jirreferi għall-istess kunċett ġuridiku. Hafna drabi l-ħidma tiegħu tinvolvi t-tqabbil ta' sistemi ġuridiċi eteroġeni sabiex isib soluzzjonijiet ta' traduzzjoni mingħajr preċedent. It-terminoloġija użata għandha tkun kemm jista' jkun uniformi u dan ifisser li t-traduttur għandu jkun jista' juża r-riżultati ta' riflessjonijiet terminoloġiċi preċedenti. Ir-riżultati ta' din ir-riflessjoni jirriżultaw, b'mod evidenti, mit-traduzzjonijiet preċedenti. Madankollu, ġestjoni effettiva tat-terminoloġija teħtieġ li tingabar database għal konsultazzjoni komuni bir-riżultati tar-riflessjoni terminoloġija kif ukoll li jiġi kondiviż ir-raġunament intellettuali u ġuridiku li jkun wassal għal dawn ir-riżultati. Meta soluzzjoni għal problema ta' traduzzjoni tad-dritt nazzjonali tkun instabet wara riċerka twila ta' dritt komparattiv, huwa importanti li din is-soluzzjoni tinżamm b'mod strutturat u ddokumentat permezz ta' fajl terminoloġiku. Ir-reġistrazzjoni tar-riżultati tar-riċerki ta' dritt komparattiv hija fundamentali sabiex ix-xogħol imwettaq ma jintilifx u sabiex l-għażliet terminoloġiċi jkun jistgħu jibqgħu konsistenti.

Fil-fatt, tali reġistrazzjoni ma tippermettix biss li jinstabu t-termini proposti sabiex kull kunċett jiġi espress fid-diversi sistemi ġuridiċi iżda tippermetti wkoll li jinstabu d-dokumenti u l-elementi terminoloġiċi li jippermettu li jiġu ggarantiti r-rilevanza, iċ-ċarezza, il-preċiżjoni u l-affidabbiltà tal-għażliet magħmula mill-ġuristi lingwisti li jkunu stabbilixxew kull fajl terminoloġiku. F'kuntest ta' xogħol ibbażat fuq l-eżistenza ta' 28 sistema ġuridika u ta' 24 lingwa uffiċjali, tali database terminoloġika mogħnija b'noti ta' dritt komparattiv tħaffef ħafna r-riċerki ta' dritt komparattiv meħtieġa għat-traduzzjoni tat-testi, b'mod partikolari fil-kuntest ta' proċedura għal deċiżjoni preliminari.

L-istabbiliment ta' qafas għat-terminoloġija u l-ipproċessar preliminari tat-terminoloġija huma intiżi li jinkiseb l-aħjar valur possibbli mir-riċerki mwettqa mill-ġuristi lingwisti bil-għan li jkun meħtieġ inqas ħin għax-xogħol tat-traduzzjoni, bil-għan li tinkiseb konsistenza terminoloġika ikbar u bil-għan li tiġi żgurata kwalità aħjar tat-traduzzjonijiet.

Ir-riżultat tar-riċerki mwettqa mill-ġuristi lingwisti, b'mod partikolari fid-dritt komparattiv, bil-għan li jifhem l-kunċetti u li jsibu soluzzjonijiet għall-problemi ta' traduzzjoni, b'hekk jiġi rreġistrat sistematikament f'database li tinkludi l-fajls terminoloġiċi organizzati skont il-kunċett ¹⁰⁸. Meta jintalab joħloq fajl terminoloġiku fid-database, jew fil-kuntest tat-traduzzjoni ta' test jew ta' eżerċizzju sistematiku f'qasam partikolari, ġurista lingwista jibbaża ruħu fuq diversi sorsi. Dawn jinkludu l-atti regolamentari tal-Unjoni (tingħata prijorità lit-termini użati fid-dritt primarju u mbagħad lil daww użati fid-dritt sekondarju, li xi drabi jkunu jeħtieġu korrezzjoni), il-ġurisprudenza (b'attenzjoni partikolari għat-termini awtonomi li t-tifsira tagħhom tista' tkun differenti minn dik li għandhom fid-dritt nazzjonali) u d-dritt nazzjonali. F'dan il-kuntest il-ġurista lingwista jista' jiltaqa' ma' diversi sitwazzjonijiet. Jekk it-terminu jikkorrispondi u jkun jista' jiġi traspost b'mod perfett minn sistema ġuridika għal oħra, ix-xogħol ikun sempliċi. Jekk ikun hemm korrispondenza kważi sħiħa, ikun meħtieġ li jiġu spjegati d-differenzi. Jekk iktar minn kunċett wieħed jikkorrispondi għal terminu użat f'sistema ġuridika waħda jew iktar bl-istess lingwa (polisemija), dan għandu jiġi indikat. Jekk ma jkunx hemm korrispondenza bejn il-kunċetti, nistgħu nġid li dan huwa terminu li ma jistax jiġi tradott? Ċertament li le, għaliex id-deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Ġustizzja għandhom jiġu tradotti fl-intier tagħhom u l-ġurista lingwista jista' jikkunsidra, bħal fil-każ ta' traduzzjoni, wieħed jew iktar mill-approċċi diġà deskritti (*ara l-punt 4.1.3*).

108] Caroline Reichling, "Terminologie juridique multilingue comparée", dans Cristina Mauro, Francesca Ruggieri (edituri), *Droit pénal, langue et Union européenne*, Brussell, Éditions Bruylant, collection Droit de l'Union européenne, Colloques, 2012.

Fil-każijiet kollha huwa meħtieġ li l-għażliet jiġu motivati u ddokumentati. Il-ġurista lingwista li joħloq entrata terminoloġija, l-istess bħall-ġurista lingwista li jwettaq għażla matul traduzzjoni, għandu jkun f'pożizzjoni li jiġġustifika l-għażliet tiegħu. Hawn drabi jkun jista' jissostanzja r-riflessjoni tiegħu bil-kontribut tal-kollegi tiegħu, tal-uffiċċji tal-Membri u tal-esperti nazzjonali.

B'hekk, il-fajl terminoloġiku jinkludi l-informazzjoni li tkun ippermettiet lill-ġurista lingwista jaasal għal soluzzjoni terminoloġija u jiġġustifika l-għażla tiegħu. Il-fajl terminoloġiku jindika wkoll id-diffikultajiet kollha li jkun iltaqa' magħhom. L-informazzjoni miġbura fir-rigward ta' kunċett u li tiġi rreġistrata f'fajl terminoloġiku ma tippermettix biss li jinstabu termini iżda wkoll:

- li l-kunċett jitqiegħed f'kuntest ċar (qasam tal-kunċett u kuntest tat-termini);
- li jiġi identifikat malajr jekk il-kunċett jeżistix fis-sistema ġuridika inkwistjoni;
- li jinftiehem malajr il-kunċett (definizzjoni u noti ta' spjega);
- li l-kunċett jitqiegħed f'sistema u li jkun hemm aċċess għall-informazzjoni marbuta mal-kunċetti relatati (oqsma relatati);
- li jkunu magħrufa l-orijini (sistema ġuridika) u s-sors tat-termini (referenzi terminoloġiċi) u li tiġi evalwata l-affidabbiltà u r-rilevanza tagħhom;
- li ssir distinzjoni bejn it-termini li jindikaw kunċett ġuridiku u l-formulazzjonijiet maħluqa sabiex jiġu espressi kunċett ta' dritt barrani;
- li jkun hemm aċċess għal indikazzjonijiet dwar l-użu jew l-evalwazzjoni tat-termini (terminu ppreferut, terminu li ma jingħatax parir li jintuża, terminu antikwat, eċċ.);
- li tinstab gabra fil-qosor tar-riflessjoni mwettqa permezz ta' tqabbil bejn sistemi ġuridiċi (bejn drittijiet nazzjonali jew bejn dritt nazzjonali u d-dritt tal-Unjoni) kif ukoll li jkun hemm aċċess malajr għad-duttrina magħżula;
- li jkun hemm aċċess għal twissijiet li jippermettu li jiġu evitati ċerti nases (klien li jgħalluq b'dak li jkun, kunċetti qrib xulxin, termini inkorretti, eċċ.).

It-terminoloġija prodotta mill-ġuristi lingwisti hija l-ewwel u qabel kollox maħsuba għalihom stess sa fejn terminoloġija affidabbli żżid kemm il-produttività u kemm il-kwalità

tat-traduzzjonijiet ġuridiċi. Fil-fatt, il-fajls terminoloġiċi jhaffu r-riċerki ta' dritt komparattiv meħtieġa sabiex jiġu tradotti ċerti tipi ta' dokumenti (b'mod partikolari d-deċiżjonijiet ta' rinviju għal deċiżjoni preliminari u l-osservazzjonijiet tal-Istati Membri). Madankollu, dan ma huwiex kollox: dawn il-fajls iħaffu wkoll ix-xogħol tad-dipartimenti l-oħra tal-Qorti tal-Ġustizzja, li huma meħtieġa jifhmu, ifasslu jew anki jinterpretaw kontenut ġuridiku. Barra minn hekk, dawn il-fajls jittqiegħdu għad-dispożizzjoni tad-dipartimenti lingwistiċi tal-istituzzjonijiet l-oħra tal-Unjoni permezz tad-database IATE (interistituzzjonali u pubblika), haġa din li tippermetti li tiżdied il-konsistenza bejn il-leġiżlazzjoni tal-Unjoni u s-sistemi ġuridiċi nazzjonali. Fl-aħħar nett, il-ħidma terminoloġika tad-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu (DGM), b'mod partikolari l-*Vokabularju Ġuridiku Multilingwi Komparat* (VJM) ¹⁰⁹, tqajjem interess dejjem jikber, li jmur lil hinn miċ-ċirku tal-istituzzjonijiet. Dan għaliex din il-ħidma hija utli għal dawk kollha li huma meħtieġa jifhmu u jfasslu: ċittadini, persuni li jipprattikaw il-liġi u qradi nazzjonali.

It-terminoloġija u l-interpreti

F'ċerti okkażjonijiet, l-interpreti tal-Qorti tal-Ġustizzja jassistu lid-diviżjoni responsabbli għat-terminoloġija. Bħala regola ġenerali, iżda, l-interpreti huma iktar utenti tat-terminoloġija kif tinsab fid-database IATE (*ara l-punt 4.3.2*) u kif tirriżulta wkoll mill-atti regolamentari, mill-ġurisprudenza u mit-traduzzjonijiet tal-atti proċedurali fil-kawża mwettqa mill-ġuristi lingwisti. Barra minn hekk, il-familjarizzazzjoni mat-terminoloġija tal-kawża tagħmel parti mill-preparazzjoni għas-seduti (*ara l-punt 4.2.4*).

Meta jkollhom dubbi dwar terminoloġija divergenti, l-interpreti assenjati għal seduta għas-sottomissjonijiet orali jiftiehm bejniethom sabiex it-termini użati f'kull kabina jkunu identiċi, ikun min ikun l-interpretu. Fil-każijiet rari haġna li jikkonstataw li element terminoloġiku inadegwat ikun qajjem diffikultà matul is-seduta, huma jinformaw b'dan lid-dipartiment tat-traduzzjoni sabiex dan jieħdu inkunsiderazzjoni fi stadju ulterjuri tal-proċedura, fir-rigward tal-konklużjonijiet u tas-sentenza, kif ukoll sabiex jaġġorna l-fajl terminoloġiku kkonċernat.

109| Ara, sabiex twettaq riċerka skont l-istituzzjoni jew skont il-ġabra, il-fuljett ta' spjega https://iate.europa.eu/assets/brochure_search_by_collections_and_download.pdf

It-terminoloġija fil-kuntest tan-networks ġudizzjarji tal-Unjoni

Fil-kuntest tan-Network Ġudizzjarju tal-Unjoni Ewropea (NĠUE), maħluq fl-2017 inkonnessjoni mal-Forum tal-Membri tal-Ġudikatura li laqqa' fi hdanu l-qrati kostituzzjonali u supremi tal-Istati Membri u tal-Qorti tal-Ġustizzja sabiex jiġu ċelebrati s-60 sena mill-iffirmar tat-Trattati ta' Ruma, giet stabbilita kooperazzjoni mal-qrati supremi u kostituzzjonali tal-Istati Membri. B'effett minn Jannar 2018, pjattaforma multilingwi li tippermetti l-iskambju u l-kondiviżjoni, b'mod sigur, ta' dokumenti u ta' informazzjoni giet proposta lill-membri tal-qrati parteċipanti.

B'hekk, il-pjattaforma tan-NĠUE tqiegħed għad-dispożizzjoni tal-membri ta' dan in-network selezzjoni ta' dokumenti magħżula mill-qrati kontributorji, li jikkonċernaw l-applikazzjoni tad-dritt tal-Unjoni mill-qrati tal-Istati Membri u mill-Qorti tal-Ġustizzja.

Fid-dawl tas-suċċess tal-pjattaforma u tal-fatt li ċerti elementi tal-kontenut tagħha setgħu jkunu ta' interess għall-professjonisti tad-dritt, gie propost, lill-qrati parteċipanti, li ċerti elementi tal-kontenut tan-NĠUE jitqiegħdu għad-dispożizzjoni tal-pubbliku f'taqsima speċifika tas-sit Curia. Din it-taqsima speċifika nholqot fl-2021 u l-ewwel kontribuzzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja għall-kooperazzjoni kienet il-pubblikazzjoni tar-riżorsi lingwistiċi u terminoloġiċi eżistenti (b'mod partikolari l-fajls terminoloġiċi u d-dokumentazzjoni). Il-kondiviżjoni ta' dawn ir-riżorsi tikkontribwixxi għall-komprensjoni tad-diversi drittijiet nazzjonali, tgħin fil-hidma ta' tfassil u ta' traduzzjoni, tiffaċilita l-iskambji bejn il-ġuristi minn kulturi ġuridiċi differenti, li b'hekk jistgħu jikkomunikaw b'lingwa franka filwaqt li jkollhom il-possibbiltà li jirreferu għall-fajls terminoloġiċi tal-Qorti tal-Ġustizzja sabiex jifhmu aħjar il-kunċetti ġuridiċi, sabiex jiġi deskritt il-kontenut ta' dokument permezz ta' termini espliciti, eċċ.

Kull qorti giet mistiedna wkoll tikkomunika l-eżistenza ta' riżorsi lingwistiċi u terminoloġiċi nazzjonali li jistgħu jkunu ta' interess għall-qrati l-oħra, inkluża l-Qorti tal-Ġustizzja.

Forma oħra ta' kooperazzjoni terminoloġika u lingwistika li qiegħda tiġi kkunsidrata hija l-implimentazzjoni ta' network virtwali (forum jew simili) fejn kulhadd ikun jista' jagħmel il-kontribuzzjoni tiegħu billi jagħmel mistoqsijiet, u jwieġeb għalihom, dwar kunċetti tad-dritt nazzjonali. Min-naħa tiegħu, id-dipartiment tat-terminoloġija tal-Qorti tal-Ġustizzja jkun jista' juża d-database terminoloġika tiegħu sabiex jiffaċilita l-komprensjoni tal-mistoqsija u t-tfassil tat-tweġiba. Barra minn hekk, l-informazzjoni kollha li tingħata tkun tista' tiġi rriċiklata b'mod utli fid-database terminoloġika għall-benefiċċju ta' kulhadd.

Bis-saħħa ta' dan in-network, jista' jkun possibbli wkoll li jiġu arrikkiti jew ikkoreġuti r-riżorsi terminoloġiċi, li b'hekk ikunu saru komuni, tal-Qorti tal-Ġustizzja. Tali kooperazzjoni tista' tinkludi wkoll monitoraġġ, fis-sens li l-qrati nazzjonali jinsabu fl-aħjar pożizzjoni sabiex jikkonstataw li evoluzzjoni fil-leġiżlazzjoni u fir-regolamenti tiġġustifika revizzjoni ta' ċerta data terminoloġika.

4.3.2 - L-ġhodka għar-riċerka multilingwi

Il-ġuristi lingwisti u l-interpreti tal-Qorti tal-Ġustizzja jwettqu diversi riċerki fil-kuntest tax-xogħol ta' kuljum tagħhom. Għal dan il-għan huma għandhom aċċess għal għodda ta' riċerka multilingwi żviluppata fil-livell interistituzzjonali jew mill-Qorti tal-Ġustizzja.

Fir-rigward tat-terminoloġija, il-ġuristi lingwisti u l-interpreti jibbażaw ruħhom fuq IATE ¹¹⁰, id-database terminoloġika komuni għall-istituzzjonijiet kollha tal-Unjoni li fil-parti l-kbira tagħha hija disponibbli għall-pubbliku. F'dan is-sit huma jistgħu jikkonsultaw fost oħrajn il-ġabriet terminoloġiċi tal-Qorti tal-Ġustizzja (*Vokabularju Ġuridiku Multilingwi Komparat* jew VJM, it-terminoloġija tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali, l-ismijiet tal-qrati nazzjonali, eċċ.). Id-data (multilingwi u minn diversi sistemi) iġġenerata minn riċerki fil-fond ta' dritt komparattiv hija ppreżentata fil-forma ta' fajl terminoloġiku ddettaljat.

Fir-rigward tar-riċerka ġuridika multilingwi ta' test shiħ, għandu jissemma qabel kollox is-sit EUR Lex ¹¹¹, li joffri aċċess għad-dritt tal-Unjoni. Dan is-sit jippermetti, b'mod partikolari, il-konsultazzjoni tal-leġiżlazzjoni u tal-ġurisprudenza f'zewġ jew fi tliet verżjonijiet lingwistiċi fl-istess ħin.

Il-mutur ta' riċerka *EURêka*, li huwa speċifiku għall-Qorti tal-Ġustizzja, joffri, min-naħa tiegħu, aċċess għall-ġurisprudenza tal-Unjoni kif ukoll għall-atti proċedurali ppreżentati mill-partijiet fil-kawżi u għal dokumenti interni u esterni oħra (noti tad-duttrina). Il-ġuristi lingwisti jużaw ukoll is-sit Curia, is-sit internet tal-Qorti tal-Ġustizzja, li joffri formolarju

110| <https://iate.europa.eu/home>

111| <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

ddettaljat ¹¹² għat-tiftix fil-ġurisprudenza, u li huwa s-sors ta' riferiment għad-diversi verżjonijiet lingwistiċi tat-testi li jirregolaw il-proċeduri.

L-għodda ta' riċerka lingwistika interistituzzjonali QUEST għandha l-vantaġġ li twettaq riċerki f'diversi sorsi fl-istess ħin. Dawn is-sorsi jinkludu b'mod partikolari IATE, il-memorji ta' traduzzjoni interistituzzjonali aċċessibbli permezz ta' Euramis, kif ukoll id-databases b'testi sħaħ bħalma hija EUR Lex.

Euramis hija kollezżjoni ta' memorji ta' traduzzjoni alimentata mill-istituzzjonijiet, inkluż mill-Qorti tal-Ġustizzja. Din l-għodda tintuża bħala sors għall-preparazzjoni tal-fajls ta' ħidma mogħtija lill-ġuristi lingwisti fil-kuntest ta' Trados Studio (*ara l-punt 4.3.3*).

112| <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=mt>

Għandu jingħad li fil-paġna tan-*Network Ġudizzjarju tal-Unjoni Ewropea* (NGUE, link: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_2170125/mt/) jiġi propost parametru speċjali tal-formola ta' riċerka sabiex ikunu jistgħu jitwettqu riċerki ffokati fuq ir-rinviji għal deċiżjoni preliminari. Barra minn hekk, b'effett mill 1 ta' Lulju 2018, jistgħu jiġu kkonsultati d-deċiżjonijiet nazzjonali ta' rinviju bil-verżjonijiet lingwistiċi disponibbli kollha.

4.3.3 - L-ghodda ta' ghajnuna ghat-traduzzjoni

Id-DĠM juża l-iktar għodda moderna ta' ghajnuna ghat-traduzzjoni. Din hija għodda li jew għet żviluppata speċjalment fuq livell interistituzzjonali jew li għet żviluppata mill-operaturi tas-suq sabiex jiġu indirizzati l-ħtiġijiet tad-dipartimenti tat-traduzzjoni, b'mod partikolari ta' dawk tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni. Din l-għodda tikkontribwixxi b'mod essenzjali għall-ħidma tal-ġurista lingwista. L-użu tagħha tiddependi mill-eżerċizzju intellettuali speċifiku meħtieġ f'kull stadju tat-traduzzjoni. Il-ġurista lingwista jibqa' fiċ-ċentru tal-attività tat-traduzzjoni u jiddeċiedi liema għodda jixtieq juża. Din hija dik li tissejjaħ it-traduzzjoni b'valur miżjud ¹¹³. L-għodda ta' ghajnuna ghat-traduzzjoni qiegħda dejjem titjeb individwalment iżda għad hemm lok ta' titjib fejn jidhlu l-komunikazzjoni bejn id-diversi għodod disponibbli u l-arrikkiment reċiproku tagħhom, bil-għan li jiġu proposti soluzzjonijiet u assistenza dejjem iktar rilevanti u preċiżi lill-ġurista lingwista, li jibqa' fil-kontroll tal-proċess.

L-ambjent ta' xogħol: Trados Studio

Id-dipartiment tat-traduzzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja jqiegħed għad-dispożizzjoni tal-ġuristi lingwisti kollha tiegħu ambjent ta' xogħol speċifiku ghat-traduzzjoni. Fil-preżent jintuża s-software Trados Studio, prodott li rebaħ l-aħħar żewġ kuntratti pubbliċi interistituzzjonali. Dan l-ambjent ta' xogħol juri fl-istess ħin it-test sors u t-test mira, b'mod li juri hdejn xulxin is-sentenzi diġà tradotti, is-sentenzi li għandhom jiġu tradotti, dawk li jkun qegħdin jiġu tradotti jew li fir-rigward tagħhom jeżistu proposti "awtomatiċi" ta' traduzzjoni. L-allinjament tal-verżjonijiet lingwistiċi jippermetti li, wara t-traduzzjoni, tiġi alimentata d-database interistituzzjonali Euramis. Huwa u juża Trados Studio, il-ġurista lingwista jista' jattiva għodda oħra ta' ghajnuna ghat-traduzzjoni. Din

113| “[La] ‘traducción aumentada’ (De Palma, 2017) o ‘asistida por conocimiento’ (do Carmo et al., 2016: 149) [...] consiste en integrar las tecnologías de traducción disponibles en cada caso en el proceso de traducción de modo que se optimice el rendimiento de los traductores y sin que por ello estas tecnologías asuman el control total o parcial del proceso de traducción.

“[It-]‘traduzzjoni b’valur miżjud’ (De Palma, 2017) jew ‘assistita bil-konoxxenza’ (do Carmo et al. 2016: 149) [...] tinvolvi l-integrazzjoni, fil-proċess ta' traduzzjoni, tat-teknoloġiji ta' traduzzjoni disponibbli għal kull sitwazzjoni, sabiex jitjeb kemm jista' jkun ir-rendiment tat-tradutturi mingħajr iżda ma dawn it-teknoloġiji jieħdu l-kontroll totali jew parzjali tal-proċess ta' traduzzjoni.” Chelo Vargas-Sierra, “La estación de trabajo del traductor en la era de la inteligencia artificial. Hacia la traducción asistida por conocimiento”, Revue Pragmalingüística, Diċembru 2020.

il-possibbiltà tikkostitwixxi bażi solida għal titjib, għal arrikkiment u għal żviluppi futuri lejn traduzzjoni b'valur miżjud.

IATE, Quest, DocFinder u Euramis

L-għodda attwalment għad-dispożizzjoni tal-ġuristi lingwisti tal-Qorti tal-Ġustizzja permezz tal-ambjent ta' xogħol Trados Studio huma IATE u QUEST (*ara l-punt 4.3.2*), kif ukoll DocFinder, Euramis u t-traduzzjoni awtomatika newronali.

DocFinder, mutur ta' riċerka, jiċċentralizza, jissempjifika u jhaffef l-aċċess għad-dokumenti permezz ta' interface waħda. Waħda mill-iktar funzjonijiet prattiċi tiegħu hija l-ħolqien awtomatiku ta' link fit-test lejn dokument ta' riferiment abbażi ta' elementi ta' citazzjoni li xi drabi ma jkunux kompleti.

Euramis jippermetti l-importazzjoni fi Trados Studio ta' "segmenti" (sentenzi jew partijiet ta' sentenzi) diġà tradotti. Fil-fatt, Trados Studio jista' janalizza awtomatikament kull segment ta' test li jkollu jiġi tradott u, meta dan ikollu rata għolja ta' xebh ma' segment diġà tradott li jinsab fid-database Euramis, is-software juri dan is-segment filwaqt li jindika l-eventwali differenzi. Il-proposti mogħtija abbażi tad-database Euramis huma ta' livell ta' kwalità għolja peress li huma biss it-traduzzjonijiet tal-ogħla kwalità, prodotti u ffinalizzati minn ġuristi lingwisti jew tradutturi, bl-għajjnuna tal-għodda informatika jew mingħajrha, li jiġu rreġistrati f'Euramis. Il-ġurista lingwista jista' jiddeċiedi li s-software għandu jindikalu biss is-segmenti diġà tradotti li r-rata ta' korrispondenza tagħhom mas-segmenti sors tilhaq perċentwali minima, perċentwali li fil-parametri standard hija ta' 65 %. Barra minn hekk, huwa meħtieġ li tiġi vverifikata l-orijini tas-segmenti diġà tradotti. Pereżempju, fil-każ ta' kwotazzjoni diretta jew indiretta, wieħed ma jistax sempliċement jaċċetta kull traduzzjoni għaliex tkun semantikament u lingwistikament korretta. Huwa meħtieġ ukoll li t-traduzzjoni tittieħed preċiżament mis-sors ikkwotat. Huwa għalhekk li d-DĠM żviluppa għodda li tippermetti li tintgħazel, minn Euramis, id-dokumentazzjoni li jkollha, skont il-probabbiltajiet kollha, l-iktar rilevanza għal traduzzjoni partikolari. Is-segmenti li jinstiltu minn din id-dokumentazzjoni jingħataw prijorità fi Trados Studio billi jingħataw iktar piż. Fil-fatt, hekk kif jinħoloq proġett ta' traduzzjoni, il-ġurista lingwista jirċievi "kit funzjonali", li jista' jżid miegħu jew le. Dan il-kit jinkludi awtomatikament sensiela ta' dokumenti rilevanti: pereżempju, dokumenti diġà tradotti fil-kuntest tal-istess kawża jew ta' kawzi relatati, dokumenti kkwotati fit-test għat-traduzzjoni, eċċ. Sabiex ikompli jżidu r-rilevanza, id-diviżjonijiet lingwistiċi jiddeterminaw, għal-lingwa tagħhom, il-frazeoloġija ta' riferiment (ġenerali jew speċifika għal ċerti tipi ta' kawzi) u din tiġi integrata fil-kit funzjonali.

In-natura indispensabbli tal-verifika mill-ġurista lingwista

Irrispettivament mill-kwalità tal-ġhodka ta' ġhajnuna għat-traduzzjoni, il-professionist tat-traduzzjoni ġuridika għandu dejjem jivverifika l-proposta mogħtija mis-software, u dan anki meta l-att sors ta' din il-proposta jkun l-att rilevanti fil-kuntest u meta r-rata ta' identikità bejn is-segment irkuprat u s-segment għat-traduzzjoni tkun ta' 100 % ¹¹⁴.

Bl-istess mod, is-software jista' jipproduċi riżultati żbaljati minħabba żbalji ta' allinjament tal-verżjonijiet lingwistiċi fi fħdan l-istess database Euramis u b'hekk jipproponi t-traduzzjoni ta' segment differenti minn dak li kellu jiġi rkuprat. Madankollu, it-traduttur jew il-ġurista lingwista wkoll jistgħu jwettqu żbalji ta' traduzzjoni u, jekk qatt ma jkun għew identifikati, dawn l-iżbalji jibqgħu fit-testi li jalimentaw id-database u għalhekk jiġu proposti lill-utenti tagħha.

Fl-aħħar nett, għalkemm l-irkupru ta' traduzzjonijiet antiki huwa soluzzjoni ħafna drabi utli, xorta jibqa' l-fatt li dan għandu jsir b'attenzjoni: jista' jkun li l-proposti ma jkunux għadhom jikkorrispondu għall-approċċi u għall-mentalitajiet attwali, pereżempju, fil-qasam tal-inklużività. Il-kwalità tas-segmenti tad-database Euramis u tal-allinjament tagħhom hija għalhekk essenzjali u qiegħda tingħata dejjem iktar attenzjoni min-naħa tal-istituzzjonijiet kollha tal-Unjoni. B'dan premiss, dejjem ser ikun hemm margni ta' żball jew ta' nuqqas ta' adegwatezza, u huwa l-ġurista lingwista li għandu jirrimedja għal dan il-margni. Fl-aħħar nett, għandu jingħad li l-maġġoranza l-kbira tas-sentenzi li l-ġurista lingwista jkollu jittraduċi huma sentenzi li qatt ma jkun għew tradotti: huwa jkollu jittraduċihom b'mod liberu, bl-użu ta' terminoloġija adegwata, filwaqt li jgawdi minn ġhodka oħra b'saħħitha ħafna, it-traduzzjoni "awtomatika".

114| Pereżempju, għal segment estratt mill-Artikolu 39 tad-Direttiva 2014/33/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, għall-espressjoni "l-Istati Membri kollha għandhom jieħdu l-miżuri neċessarji biex jiżguraw li [...]", is-software jipproponi żewġ traduzzjonijiet bl-Ingliż kemxejn differenti li, iżda, għandhom it-tnejn li huma rata ta' identikità ta' 100 %: "all Member States shall take the *measures necessary* to ensure that [...]" u "all Member States shall take the *necessary measures* to ensure that [...]". Waħda biss minn dawn it-traduzzjonijiet hija tajba, iżda s-software ma jafx dan: huwa l-bniedem li għandu jagħzel.

L-għodda ta' traduzzjoni awtomatika: eTranslation u DeepL Pro

L-ambjent Trados Studio jinkludi wkoll għodda ta' traduzzjoni awtomatika. Sal-2018, l-għodda ta' dan it-tip kienet tiffunzjona fuq bażi statika sempliċi, jiġifieri kienet ibbażata fuq mudell informatiku mħarreġ fuq korpi kbar ta' testi u kienet tipproponi traduzzjonijiet skont il-probabbiltà matematika tar-rilevanza tagħhom. Illum il-għurnata, din l-għodda tiffunzjona fuq bażi newronali, imsejja hekk b'analogija mal-funzjonament tan-network newronali f'moħħ il-bniedem. Għal dan il-għan huwa meħtieġ proċess mifruq fuq żewġ stadji. Fl-ewwel stadju, il-muturi newronali jitharrġu fuq korpi enormi ta' segmenti bilingwi allinjati. Abbażi ta' dawn is-segwenzi, dawn il-muturi "jitgħallmu" l-korrispondenzi bejn is-segwenzi: din hija l-fażi ta' taħriġ tal-muturi newronali ¹¹⁵. Ladarba mħarrġa, dawn il-muturi jkunu jistgħu jintalbu jipprovdu previżjonijiet ta' traduzzjoni permezz ta' algoritmi li jallokaw piżijiet suċċessivi għall-korrispondenzi kkonstatati, fuq il-bażi ta' approċċi bbażati fuq il-probabbiltà, fuq il-grammatika, fuq il-kuntest u fuq elementi oħra. Il-proposti ġġenerati minn din l-għodda huma utli u ħafna drabi impressjonanti. Il-pubbliku ġenerali u s-siti internet jużaw b'mod kurrenti tali għodda newronali sabiex jipproduċu traduzzjonijiet approssimattivi. It-tradutturi professjonali, inklużi t-tradutturi ġuridiċi, jużawha wkoll bħala għajnuna għall-proċess ta' traduzzjoni.

eTranslation hija għodda newronali b'rendiment għoli żviluppata u ffinanzjata fil-livell interistituzzjonali. Din l-għodda sfruttat id-database enormi Euramis sabiex inizjalment tħarreġ muturi ta' traduzzjoni newronali li joffru proposti ta' traduzzjoni mill-Ingliš lejn il-lingwi uffiċjali l-oħra kollha, u bil-maqlub, kif ukoll bejn il-Ġermaniż u l-Franċiż. Ftit ftit, qegħdin jiġu żviluppati muturi supplimentari fuq talba minn diversi istituzzjonijiet, u b'mod partikolari min-naħa tal-Qorti tal-Ġustizzja, sabiex jiġu ssodisfatti tħiġijiet speċifiċi jew tematiċi. B'hekk, fuq talba mid-dipartiment tat-traduzzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja, ġew imħarrġa muturi esklużivament abbażi tal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali. Fid-dawl tal-modalitajiet ta' xogħol tal-Qorti tal-Ġustizzja, dawn il-muturi ġew imħarrġa sabiex jipproduċu traduzzjonijiet diretti bidirezzjonali bejn il-lingwi uffiċjali kollha u l-lingwa tad-deliberazzjonijiet. Dawn il-muturi jisfruttaw biss l-iktar korpi ta' testi reċenti li, fil-każ tad-dipartiment tat-traduzzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja, huma t-testi tal-Qorti tal-Ġustizzja stess. B'hekk, dawn il-muturi jirriproduċu l-lingwaġġ ġuridiku tal-Qorti tal-Ġustizzja.

115 | Il-mutur maħluq permezz ta' livelli suċċessivi ta' eluf ta' konnessjonijiet newronali tant kumplessi li ħafna drabi dan il-proċess ta' taħriġ abbażi ta' korpi ta' testi jissejjaħ "deep learning" (taġħlim fil-fond).

Il-ġuristi lingwisti tal-Qorti tal-Ġustizzja jistgħu jużaw ukoll għodda disponibbli fis-suq imsejha DeepL Pro, li tagħti riżultati impressjonanti, b'mod partikolari għal ċerti kombinazzjonijiet lingwistiċi u għal ċerti kategoriji ta' testi ta' natura inqas teknika minn aspett ġuridiku. Saru diversi tentattivi sabiex jiġi evalwat il-kontribut kwantitattiv ta' din l-għodda min-naħa ta' universitajiet u tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni ¹¹⁶, inkluża l-Qorti tal-Ġustizzja. Naturalment, huwa diffiċli li dan il-kontribut jitkejjel bi preċiżjoni minhabba d-diffikultajiet metodoloġiċi marbuta mal-kejl tal-parametri involuti (kompetenza tat-traduttur, kundizzjonijiet tax-xogħol, kwalità tal-prodott finali). Madankollu, il-valur miżjud tal-għodda ta' traduzzjoni awtomatika huwa mingħajr dubju kunsiderevoli, minkejja li attwalment is-software ma jistax jilħaq il-livell tat-traduzzjoni umana, u bl-ebda mod ma jippretendi li jilħaq dan il-livell. Fil-fatt, il-proċess huwa awtomatiku u r-riżultati tiegħu jeħtieġu li jiġu evalwati, i-verifikati u, jekk ikun meħtieġ, ikkritikati mill-intelligenza umana. Fil-fatt, minkejja li, fil-parti l-kbira tal-każijiet, it-traduzzjoni awtomatika tipproduċi biss ftit żbalji, hija ma tistax tirriproduċi dak li jkun meħtieġ għal proċess ta' traduzzjoni ta' kwalità: immersjoni intima fil-ħsieb tal-awtur sabiex jiġi identifikat il-messaġġ, sabiex jinftehem, u sabiex tiġi riprodotta l-idea tiegħu, bl-istess reġistru lingwistiku. Barra minn hekk, hemm limiti oħra, ta' natura teknika, bħalma huma kliem li jithallew barra, kif ukoll ta' natura kuncettwali, bħalma hija l-impossibbiltà li s-software jiġi "mgiegħel" jipproponi ċerta terminoloġija derogatorja jew minoritarja meta mqabbla ma' dik li tiġi proposta prima facie għaliex tkun inkluża fil-korpi tat-testi użati għat-taħriġ tas-software.

Hemm, għustament, aspettattivi għolja fil-konfront tal-għodda newronali. Madankollu hemm ukoll nuqqas ta' qbil bejn l-utenti u l-produtturi tat-traduzzjonijiet ġuridiċi. Tal-ewwel jikkonstataw li r-riżultat gross tas-software huwa diġà utli ħafna u jgħarribhom ħafna lejn komprensjoni adegwata tat-test sors; tat-tieni jafu li kull segment tradott għandu jkun is-suġġett ta' analiżi kritika daqslikieku dan is-segment gie tradott ex novo. Huma jafu li d-differenza bejn il-komprensjoni li jippermetti r-riżultat tas-software u l-komprensjoni perfetta tinsab preċiżament fl-iktar parti intellettuali u għalhekk eżiġenti f'termini ta' żmien tat-traduzzjoni ġuridika, u dan b'mod partikolari meta jiġi stabbilit id-dritt li jipproduċi drittijiet u obbligi ta' applikazzjoni diretta.

116| Studju kongunt tal-Commission u tal-Università ta' Gent: "Assessment of neural machine translation output in DGT's language departments", 3 ta' Ġunju 2019; Lieke Macken, Daniel Prou u Arda Tezcan. Quantifying the Effect of Machine Translation in a High-Quality Human Translation Production Process, Informatics, 7, 12, 2020: <https://doi.org/10.3390/informatics7020012>

L-għodda informatika msemija iktar 'il fuq tintuża flimkien sabiex tgħin il-produttività u l-kwalità tax-xogħol tal-ġuristi lingwisti tal-Qorti tal-Ġustizzja. Din l-għodda tikkontribwixxi sabiex tħaffilhom parti mill-volum tax-xogħol tagħhom, l-iktar parti sempliċi, u għalhekk tippermettilhom jiffokaw ahjar fuq il-partijiet iktar kumplessi u ġuridiċi, li jeħtieġu investiment ikbar. Iż-żieda strutturali tal-produttività tad-dipartiment tat-traduzzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja hija dovuta għal sett sħiħ ta' fatturi (sforzi individwali, esternalizzazzjoni, terminoloġija, taħriġ, eċċ.). Fost dawn il-fatturi hemm, dejjem b'mod iktar effettiv, it-teknoloġiji l-godda.

4.3.4 - L-għodda ta' għajnuna għall-interpretazzjoni

L-interpreti għandhom paġna fuq l-intranet tad-dipartiment tagħhom li hija ddedikata għall-preparazzjoni tas-seduti. F'din il-paġna jistgħu jinsabu l-għodod informatiċi kollha li l-interpreti jkollhom bżonn sabiex jippreparaw ruħhom u li tikkorrispondi, essenzjalment, għall-għodda disponibbli għall-ġuristi lingwisti. F'din il-paġna hemm, pereżempju, links lejn il-fond dokumentarju li jinkludi l-atti proċedurali kollha ta' kawża partikolari, lejn id-dokumenti ppreparati mill-ġuristi lingwisti jew mid-dipartimenti trażversali tad-Direttorat Ġenerali kif ukoll lejn databases lingwistiċi u terminoloġiċi bħalma huma Euramis, Quest jew IATE.

Dawn l-istess links ikunu aċċessibbli fil-kabina permezz tal-kompjuter mogħti lil kull interpretu. Madankollu, huwa matul il-preparazzjoni li l-interpretu jagħmel l-ikbar użu mill-għodod informatiċi. Fil-fatt, in-natura immedjata tal-interpretazzjoni simultanja tnaqqas drastikament il-ħin u l-enerġija konjittiva disponibbli sabiex l-interpretu jikkonsulta l-kompjuter huwa u jinterpreta. Għalhekk, l-interpretu jkollu jistrieħ, essenzjalment, fuq il-kwalità tal-preparazzjoni tiegħu, fuq il-kollega tiegħu fil-kabina u fuq il-kapaċitajiet personali u professjonali tiegħu (*ara l-punt 4.2*).

4.3.5 - L-interpretazzjoni ta' interventi magħmula mill-bogħod

Matul il-kriżi kkawżata mill-pandemija tal-Covid-19, gew żviluppatti modalitajiet godda għall-partecipazzjoni mill-bogħod sabiex il-Qorti tal-Ġustizzja u l-Qorti Ġenerali setgħu, b'effett mill 25 ta' Mejju 2020, jerġgħu jibdew bis-seduti li kellhom jannullaw jew jipposponu matul Marzu tal-istess sena. Fil-fatt, filwaqt li l-interpreti baqgħu jaħdmu fl-awli tas-seduta, ċerti oraturi li ma setgħux jiġu fil-Lussemburgu minħabba restrizzjonijiet sanitarji ngħataw l-awtorizzazzjoni, għall-ewwel darba, jagħmlu t-trattazzjoni tagħhom mill-bogħod. Minħabba li l-kwalità u l-istabbiltà tal-konnessjoni huma imperattivi sabiex tiġi żgurata interpretazzjoni mingħajr waqfien u ta' kwalità, giet stabbilita proċedura

għall-approvazzjoni minn qabel tas-siti fejn kienu jinsabu l-oraturi. Barra minn hekk, kienu jsiru testijiet tal-kwalità tal-komunikazzjoni qabel kull seduta li kienet ser tinvolvi parteċipazzjoni mill-bogħod. Fil-każ li din il-kwalità ma kinitx tkun suffiċjenti, il-President tas-seduta seta' jiddeċiedi li jannulla jew li jwaqqaf is-seduta.

L-interpretazzjoni tal-oraturi li jagħmlu t-trattazzjoni tagħhom minn *siti fil-bogħod* kienet possibbli bis-saħħa tal-implimentazzjoni, fl-awli tas-seduta kkonċernati, ta' tekniki ta' trażmissjoni sigura tal-ħoss u tal-istampa. Il-Qorti tal-Ġustizzja għażlet sistema Codec li tippermetti l-kompressjoni (COdage) u d-dikompressjoni (DECodage) tat-trażmissjonijiet u li kienet għalhekk tiggarantixxi l-integrità u, jekk ikun il-każ, il-kunfidenzjalità tal-iskambji.

Madankollu, l-aspett tekniku ma kienx l-uniku aspekt li kellu jittiehed inkunsiderazzjoni hawnhekk. Fil-fatt, it-tekniki kellhom ikunu preżenti sabiex jikkontrollaw it-tagħmir u l-konnessjoni, u ta' spiss intalbu jsolvu diffikultajiet fil-mument. Barra minn hekk, din il-modalità ta' xogħol ġdida kienet tissugġetta lill-interpreti stess għal stress addizzjonali kif ukoll għal piż konjittiv ikbar ¹¹⁷, tant li din l-għajja addizzjonali kellha tittiehed inkunsiderazzjoni fil-ġestjoni tal-ħinijiet ta' assenjazzjoni, u dan mingħajr ma nsemmu r-riskju li jinqabeż il-ħin previst għas-seduta.

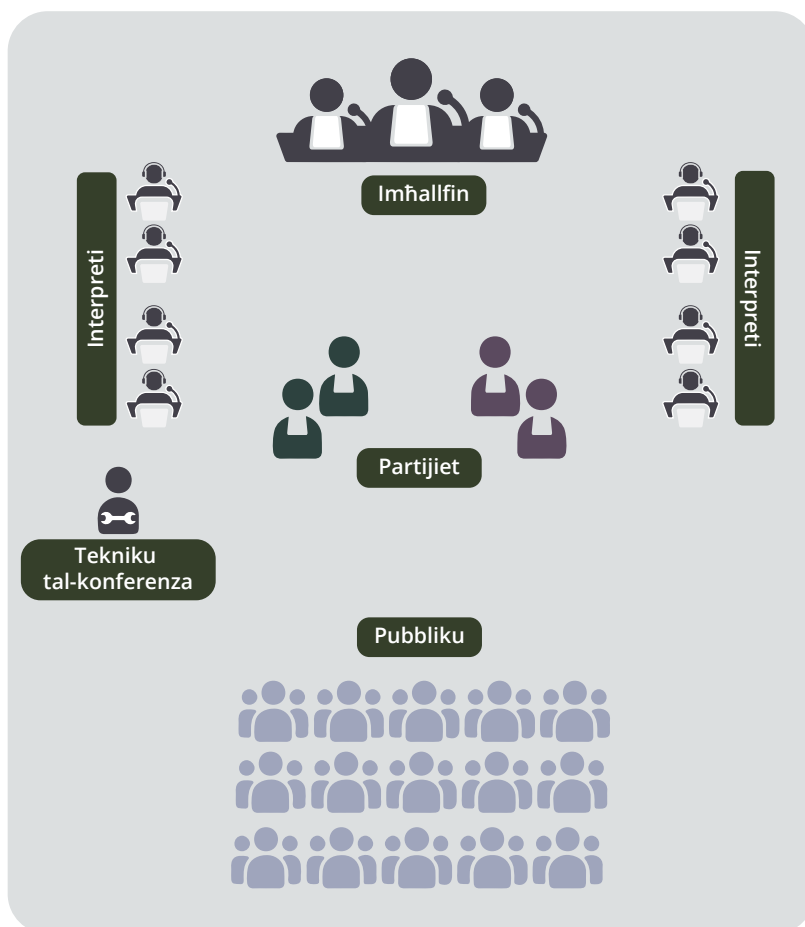
L-implimentazzjoni ta' din il-modalità ġdida għat-trattazzjonijiet u għall-interpretazzjoni twettqet fil-kuntest diffiċli tal-kriżi sanitarja, u għal dan il-għan kellhom jingħelbu diversi problemi tekniċi, kulturali u organizzattivi. Dawn il-problemi ngħelbu bis-saħħa tal-impenn min-naħa tal-interpreti u tat-tekniki, b'kollaborazzjoni mill-qrib mal-amministrazzjoni responsabbli għalihom, mar-reġistri u mal-uffiċċji tal-Presidenti tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali. Tant kien kbir is-suċċess li l-Qorti tal-Ġustizzja ngħatat, mill-Ombudsman Ewropew, Emily O'Reilly, il-premju għal amministrazzjoni tajba 2021 fil-kategorija "Eċċellenza fl-innovazzjoni/trasformazzjoni".

117| Ara, pereżempju, għal sinteżi dwar dan is-suġġett, Sabine Braun, "Remote Interpreting", H. Mikkelson u R. Jourdenais (edituri), *Routledge Handbook of Interpreting*, Routledge, Londra/New York, 2015, p. 352 sa 367.

Interpretazzjoni ta' intervent mogħti mill-bogħod

Sit fil-bogħod

4.3.6 - L-interpretazzjoni virtwali

Matul il-kriżi marbuta mal-pandemija tal-Covid-19, il-kombinazzjoni ta' interventi mill-bogħod permezz tal-*videokonferenza* u ta' kopertura lingwistika sfiha fil-kuntest ta' seduti quddiem l-Awla Manja tal-Qorti tal-Ġustizzja jew is-Seduta Plenarja xi drabi talbet l-*"interkonnessjoni"* ta' diversi awli.

Fil-fatt, is-sistema lingwistika estiża ta' ċerti seduti u r-restrizzjonijiet marbuta mal-pandemija (okkupazzjoni tal-kabina minn interpretu wieħed, minn żewġ interpreti jew minn tliet interpreti, skont il-kundizzjonijiet marbuta mal-protokoll tas-seduti fis-sehħ) kellhom il-konsegwenza li ma setax ikun hemm biżżejjed kabini għall-interpreti kollha, lanqas fl-ikbar awla tal-Qorti tal-Ġustizzja.

Għaldaqstant, sabiex jiġi rrimedjat in-nuqqas ta' kabini fl-awla tas-seduta prinċipali, parti mill-interpreti ħadmu minn awli oħra interkonnessi mal-awla prinċipali. F'dawn l-awli, l-interpreti ħadmu abbażi tal-ħoss u tal-istampa trażmessi mill-awla prinċipali u mis-siti fil-bogħod. Din hija dik li nsejġu *"interpretazzjoni virtwali"*.

B'hekk, l-*"interkonnessjoni"* tal-awli, billi tgħaqqad il-kabini tal-interpretazzjoni li jinsabu fl-awla tas-seduta prinċipali mal-kabini li jinsabu f'awla sekondarja waħda jew iktar, ippermettiet li jiżdiedu l-possibbiltajiet ta' kopertura lingwistika tas-seduti f'dan il-perijodu ta' pandemija li tant għamlet diffiċli l-prattika tal-interpretazzjoni f'kundizzjonijiet normali.

5. - X'inh u l-futur għall-multilingwiżmu?

5.1 - Il-kundizzjonijiet għall-iżvilupp tat-talenti

Ma għadx hemm fruntieri fi hndan l-Ewropa. L-ċittadini tagħha jivvjaġġaw, jiltaqgħu, jibnu relazzjonijiet ta' ħbiberija u jistagħnu lil xulxin. Sabiex ikun jista' jinstilet kull benefiċċju minn dan il-vantaġġ enormi ta' żmienna, il-persuni għandhom jikkomunikaw jew, aħjar, jiftiehm. Madankollu, kif jista' wieħed verament jifhem lill-ieħor jekk ma jurix interess fil-lingwa u fil-kultura tiegħu? Kif jista' Ġermaniż jifhem Franċiż li juża l-espressjoni "coup de Trafalgar" ("il-battalja ta' Trafalgar", espressjoni użata biex tindika avveniment żvinturat mhux mistenni) jekk il-Ġermaniż ma jafx il-lingwa u l-istorja ta' dan il-Franċiż? Kif jista' Portugiż jifhem Latvjani li jkellmu dwar "nazzjonalità" meta, għall-Portugiż, "nazzjonalità" u "ċittadinanza" jfissru l-istess ħaġa? Jista' wieħed ikun f'pożizzjoni li jifhem il-fatt li l-persuni huma differenti jekk qatt ma jkun skopra minn tal-inqas lingwa oħra u qatt ma jkun esponent ruħu għall-kultura u għall-viżjoni tad-dinja li jmorru magħha?

It-tagħlim ta' lingwi oħra, anki ta' lingwa waħda, iwassal fil-fatt għal komprensjoni fundamentali: dik li hemm persuni differenti minni. Haddieħor ma huwiex jien; il-valuri komuni tagħna huma bbażati fuq l-istorja, fuq il-lingwi u fuq viżjonijiet differenti tad-dinja, fejn kull waħda tista' tistagħna lill-oħra. La darba nifhmu din ir-realtà, it-tagħlim tal-lingwi supplimentari jespandi l-komprensjoni u jiftaħ kanali ta' komunikazzjoni ma' kull bniedem li jitkellem b'din il-lingwa.

Mit jeder Sprache mehr... ¹¹⁸

Mit jeder Sprache mehr, die du erlernst, befreist
Du einen bis daher in dir gebundnen Geist,

Der jetzo tätig wird mit eigner Denkverbindung,
Dir aufschließt unbekannt gewes'ne Weltempfindung,

Empfindung, wie ein Volk sich in der Welt empfunden ;
Nun diese Menschheitsform hast du in dir gefunden.

Ein alter Dichter, der nur dreier Sprachen Gaben
Besessen, rühmte sich, der Seelen drei zu haben.

Und wirklich hätt' in sich nur alle Menschengeister
Der Geist vereint, der recht wär' aller Sprachen Meister.

Kull meta titgħallem lingwa ġdida tkun qiegħed tneħħi x-xkiel
Għal spirtu li sa dak il-mument kien maqful fik,

Li issa jista' jagħmel l-assoċjazzjonijiet tal-ħsibijiet tiegħu,
U jurik mod, għalik ġdid, ta' kif tesperjenza d-dinja,

Filwaqt li tiskopri kif poplu shiħ jara postu fid-dinja;
B'hekk issib, fik innifsek, din il-forma ta' umanità.

Poeta anzjan, li kulma kien jaf kienu tliet lingwi,
Kien iqis lilu nnifsu sinjur għaliex ma kellux ruħ waħda, iżda tlieta.

U fil-fatt huwa biss dak li jaf il-lingwi kollha
Li jkollu fih l-ispirtu tal-bnedmin kollha.

F'dawn l-aħħar deċennji, il-konoxxenza tal-lingwi fil-pajjiżi Ewropej u fid-dinja kienet is-suġġett ta' żvilupp enormi. Minn ċertu punt, il-progress huwa kunsiderevoli għaliex, illum il-ġurnata, il-maġġoranza taċ-ċittadini tal-Unjoni jafu lingwa oħra, ħafna drabi l-Ingliż, jew għandhom minn tal-inqas idea bażika ta' lingwa oħra. Ma hemmx dubju li dan huwa utli. Madankollu, x'sar minnhom dawk l-intellettwali Ewropej kollha li, saħansitra ftit deċennji iktar 'il bogħod, ma kinux jieqfu wara li jitgħallmu lingwa waħda iżda kienu jitgħallmu tlieta, erbgha, ħamsa jew iktar? U għaliex l-unika lingwa barranija mgħallma hija kważi dejjem l-Ingliż? Ma fadlilniex x'nitgħallmu mil-lingwi ta' Goethe u ta' Schiller, ta' Dante u ta' Eco, ta' Voltaire u ta' Camus, ta' Cervantès, ta' Vondel, u tal-awturi l-oħra kollha? Il-lingwa komuni dominanti f'kull mument tal-istorja, kif ipprattikata, tajjeb jew ħażin, mill-persuni li għalihom ma hijiex il-lingwa materna, tirriskja li tikkomprometti l-livell meħtieġ ta' komprensioni u ta' riflessjoni. Huwa legittimu li wieħed jistaqsi jekk tali lingwa, ipotetikament issemplifikata, żnaturata jekk mhux ukoll imfarrka, tistax tagħti aċċess għal dinja differenti meta tali lingwa bil-kemm tmiss il-wieċ tal-kulturi tad-dinja, inklużi dawk tal-popli li jseħulha lingwa materna ¹¹⁹.

It-tweġiba tinsab, mingħajr ebda dubju, fil-prassi multilingwi tal-Qorti tal-Ġustizzja. Għall-bżonn multilingwi taċ-ċittadin Ewropew għandu jwieġeb l-impenn multilingwi min-naħa tal-istituzzjonijiet tal-Ewropa, li għal dan il-għan jiddependu mid-disponibbiltà ta' talenti fi ħdan kull Stat Membru. Il-kundizzjoni stess tal-provvista ta' servizzi multilingwi ta' kwalità teħtieġ l-eżistenza ta' riżerva sinjura ta' persuni li kapaċi jiżguraw din il-medjazzjoni kulturali, lingwistika u ġuridika fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja. Huwa sa minn età żgħira li għandu jinżera' u jitrawwem l-interess għal-lingwi u għad-diversità. It-tfal għandu jkollhom il-possibbiltà li jitgħallmu diversi lingwi. Iż-żgħażaġh għandhom ikunu jistgħu jivvjaġġaw u jiltaqgħu ma' kulturi oħra, jiskru fid-diversità. Uħud minnhom jafu jkunu jixtiequ jagħmlu l-lingwi l-professjoni tagħhom, bħal fil-każ tal-interpreti u tat-tradutturi; oħrajn jafu jkunu jixtiequ jagħmlu l-lingwi parti importanti fl-eżerċizzju tal-professjoni tagħhom, bħal fil-każ tal-ġuristi lingwisti. L-istruttura edukattiva kollha għandha ssostni dan l-iżvilupp: it-tagħlim ta' diversi lingwi fl-iskola; iż-żamma ta' skejjel għat-traduzzjoni u għall-interpretazzjoni; il-prattika, kif ukoll l-iżvilupp, tal-konoxxenzi lingwistiċi u interkulturali matul l-istudji universitarji, b'mod partikolari ġuridiċi; l-użu

119| Ara b'mod partikolari, għal dawn l-aspetti kollha, Robert Phillipson, *English-Only Europe? Challenging Language Policy*, 2003, tradott bil-Franċiż u aġġornat fl-2018 bit-titolu *La domination de l'anglais : un défi pour l'Europe*. Ara wkoll id-daħla minn François Grin fil-verżjoni Franċiża.

tal-lingwi fl-ambjent professjonali, naturalment bit-tolleranza u bir-rispett tal-kapaċitajiet ta' kulhadd ¹²⁰.

Għalkemm it-tagħlim tal-lingwi huwa importanti, xorta waħda jibqa' l-fatt li l-multilingwiżmu ġuridiku u amministrattiv fl-Unjoni għandu jkun ibbażat fuq il-premessa li kull ċittadin għandu d-dritt li jkun jaf biss il-lingwa materna tiegħu ¹²¹. Anki ċ-ċittadini li jikkellmu lingwa oħra dejjem ser iżommu d-dritt tagħhom, u ġeneralment iħossu l-bżonn, li jikkomunikaw mal-amministrazzjoni u mal-ġustizzja bil-lingwa materna tagħhom. Sabiex ikunu jistgħu jingħataw twegiba, ċittadini oħra għandhom iħaddnu l-professjonijiet tal-lingwi u għandhom jibbenefikaw minn kundizzjonijiet favorevoli sabiex ikunu jistgħu jagħmlu dan.

Il-Qorti tal-Ġustizzja għandha rwol importanti sabiex trawwem kuxjenza dwar l-importanza tat-tagħlim tal-lingwi u sabiex tkabbar il-valur marbut mal-użu tagħhom u mal-protezzjoni tagħhom. B'mod partikolari, id-dipartimenti lingwistiċi tagħha jistgħu jżuru skejjet u universitajiet, jikkellmu ma' assoċjazzjonijiet professjonali u kulturali, jiltaqgħu ma' mexxejja politiċi u ma' intellettuali kif ukoll jorganizzaw konferenzi dwar il-multilingwiżmu. Barra minn hekk, il-Qorti tal-Ġustizzja teżerċita dan ir-rwol fil-kuntest tal-“programm multilingwiżmu” tagħha, programm b'diversi aspetti li xejra konkreta u simbolika tiegħu hija l-Ġnien tal-Multilingwiżmu, li ssemma fil-preambolu ta' dan ix-xogħol.

5.2 - Għarfien tal-interessi inkwistjoni: inħarsu fuq perijodu qasir jew fuq perijodu twil?

L-aċċess għall-ġustizzja u għall-ġurisprudenza bil-lingwa ta' dak li jkun jikkostitwixxi element fundamentali tad-demokrazija peress li jiddetermina l-possibbiltà għal kull ċittadin li jagħmel parti minn soċjetà rregolata mir-regola tad-dritt u li jibbenefika, fi hdan din is-soċjetà, minn opportunitajiet ugwali.

120 | Huwa pereżempju komuni, fis-settur privat Belġjan, li l-partecipanti fil-laqgħat jagħzlu b'mod liberu li jikkellmu bil-Franċiż jew bl-Olandiż, b'tali mod li mhux kulhadd ikollu jesprimi ruħu b'dawn iż-żewġ lingwi iżda huwa mistenni li kulhadd jifhimhom. Madankollu, għal diversi raġunijiet, l-użu tal-Ingliż qed isir dejjem iżjed komuni.

121 | Alexandre Viala, “Le droit à la traduction”, *Cahiers européens*, Nru 9, Isabelle Pingel (editriċi), *Le multilinguisme dans l'Union européenne*, Pedone, Parigi, p. 21.

Fl-1549, il-poeta Franciż Joachim Du Bellay spjega, fix-xogħol *Défense et illustration de la langue française* tiegħu, kemm kien importanti li l-ġustizzja tingħata bil-lingwa tal-poplu iktar milli bil-Latin, li kien mitkellem biss minn ftit individwi fl-ogħla klassijiet soċjali. Huwa b'hekk kien qiegħed jirrifletti d-digriet ta' Villers-Cotterêts, maħruġ fl-1539 mir-Re Frangisku I, li ġġeneralizza l-użu tal-Franciż fl-atti pubbliċi u quddiem il-qrati. L-istorja, anki reċenti, tal-pajjiżi tagħna turina kif il-popolazzjonijiet li l-identità lingwistika u kulturali tagħhom ma tigix irrispettata biżżejjed jużaw dan bħala argumenti b'saħħithom sabiex jopponu l-ordni stabbilit u jġieghlu jevolvi. Dan rajnih kemm fi Stati demokratiċi bħalma huwa l-Belġju u kemm f'nazzjonijiet suġġetti għal reġimi awtoritarji bħalma kienet il-Litwanja fi żmien l-Unjoni Sovjetika.

Mogħnija bl-esperjenza storika tagħhom u b'esperjenza umana kondiviża, l-Ewropej għandhom jirriflettew dwar il-futur tal-multilingwiżmu fl-Unjoni. Il-flus qed jonqsu. Ir-restrizzjonijiet baġitarji qegħdin dejjem jizdiedu u l-miżuri ta' awsterità qegħdin jinbidlu ftit ftit fi proċess twil ta' awsterità Prattikament permanenti u dejjem iktar stretti. L-għan li tiżdied l-effettività u li jitnaqqas l-ispejjeż huwa perfettament legittimu, u għandu jsir kull sforz sabiex jiġi żgurat li ċ-ċittadin jibbenefika bl-aħjar prezz possibbli mill-vantaġġi tal-Unjoni, inkluż mid-dritt fundamentali għar-rispett tal-identitajiet kulturali u lingwistiċi, mid-dinjità, mill-multilingwiżmu. Madankollu, jekk it-tfaddil fil-prattika jwassal sabiex il-multilingwiżmu jiġi llimitat b'mod eċċessiv, tant li jitnaqqas għal minimu assolut u anki jiġi nnewtralizzat, allura jkun wasal iż-żmien li nistaqsu lilna nfusna jekk il-prezz li qegħdin inħallu għal dan it-tfaddil sarx eżorbitanti.

Ma drabi fl-istorja, il-popli Ewropej għelbu t-trauma billi reġgħu marru lura lejn valuri umanisti u demokratiċi, l-uniċi valuri li jistgħu jwasslu għal emancipazzjoni dejjiema. Wara t-Tieni Gwerra Dinjija, il-pajjiżi involuti fil-gwerra, eżawriti u mfarrka, madankollu bdew ir-rikostruzzjoni tagħhom bl-istabbiliment mill-ġdid u bl-iżvilupp tal-istrutturi tal-Istat u tal-libertajiet, irrispettivament mill-prezz tagħhom. Kif nistgħu naċċettaw li Ewropa li għadha sinjura tinsa l-lezzjonijiet tal-ġenerazzjonijiet preċedenti u, sabiex tiffirka l-flus, iddgħajef il-pedamenti tal-pilastru multilingwi li fuqha bbażata l-istruttura komuni ta' żvilupp, ta' prosperità u ta' paċi mibnija kemm fuq il-viżjoni, fuq it-talent, fuq it-tenaċċja u fuq id-djalogu?

Huwa minnu li jistgħu jitnaqqas l-ispejjeż u huwa minnu li għandhom jitnaqqas l-ispejjeż, iżda l-essenzjal għandu jinżamm, u l-essenzjal huwa li tinżamm u, minn tal-inqas wieħed jispera, li titkompla l-kostruzzjoni ta' Unjoni bbażata fuq valuri komuni li jinkludu u li jqanqlu l-adeżjoni tal-popli u tal-kulturi kollha li jagħmlu parti minnha.

Fid-dinja politika, b'mod li mal-ewwel daqqa ta' għajn jidher li huwa paradossali, huma l-avversarji tal-Unjoni li ma humiex sejrin żball: huwa billi jiġi ssikkat b'mod partikolari l-finanzjament tal-proġetti ta' prossimità maċ-ċittadin, u fl-ewwel lok il-multilingwiżmu, li jista' jinholoq sentiment ta' ċaħda, billi jinholoq distakk dejjem ikbar bejn l-istituzzjonijiet tagħha u ċ-ċittadin. Fl-argumenti favur limitazzjonijiet severi li jżommu biss l-għanijiet politiċi u ekonomiċi fuq perijodu qasir ta' żmien, dawn l-avversarji tal-Ewropa jsibu alleati oġġettivi b'saħħithom. Dawk li, b'perspettiva fuq perijodu qasir ta' żmien, jipproteġu l-awsterità qegħdin jinjoraw, intenzjonalment jew le, li qegħdin idgħajfu Ewropa li minkejja kollox japprezzaw l-importanza ekonomika kbira tagħha. Barra minn hekk, hemm dawk li jifhmu u li jsostnu l-mudell Ewropew ta' integrazzjoni, u li jifhmu daqstant tajjeb daqs l-avversarji tagħhom li huwa s-sentiment ta' aljenazzjoni kulturali u lingwistika li jhedded l-istruttura Ewropea u li jista' jwassal sabiex jikkrollaw l-ideal ta' paċi u ta' prosperità fid-diversità.

Fil-kuntest ta' dan id-dibattitu diffiċli, dawk li jemmnu in bona fide fit-tnaqqis tal-ispejjeż jispicċaw fil-pożizzjoni ta' arbitru. Ejja għalhekk nindirizzaw, mingħajr tidwir mal-lewża, il-kwistjoni tar-relazzjoni bejn l-ispejjeż u l-benefiċċji tal-multilingwiżmu fl-Unjoni, u naraw jekk għandniex argumenti sabiex nikkonvinċuhom.

5.3 - Il-finanzjament tal-multilingwiżmu vs il-prezz tan-nuqqas ta' multilingwiżmu

Il-multilingwiżmu jiswa l-flus. Minn tal-inqas, il-prezz tal-multilingwiżmu jista' jiġi kkalkolat, filwaqt li l-prezz tal-assenza tiegħu huwa ħafna iktar diffiċli li jiġi kkalkolat. Id-demokrazija wkoll għandha prezz, li fil-parti l-kbira tiegħu jista' jiġi kkalkolat. Huwa ħafna iktar diffiċli li jiġi kkalkolat il-prezz tal-assenza tagħha iżda minkejja dan naqblu kollha kemm aħna li dan il-prezz ikun enormi f'termini ekonomiċi, umani u ta' ċivilità.

Huwa għalhekk li l-Parlament Ewropew, għustament, jikklassifika bħala prezz politiku dak tad-dipartimenti lingwistiċi tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni ¹²². Madankollu, dan il-prezz ma huwiex biss politiku, b'mod partikolari fil-każ tal-Qorti tal-Ġustizzja. Il-multilingwiżmu huwa wkoll ħolqa essenzjali fil-proċedura, flimkien mal-attivitajiet l-oħra

122] [Riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew dwar ir-Rapport Speċjali tal-Qorti Ewropea tal-Awdituri Nru 5/2005: L-infiq fuq l-interpretazzjoni magħmul mill-Parlament, il-Kummissjoni u l-Kunsill \(2006/2001\(INI\)\) \(ĠU 2006, C 305 E, p. 67\).](#)

kollha indispensabbli għall-istruttorja u għar-riżoluzzjoni tal-kawżi kif ukoll għall-ħolqien ta' ġurisprudenza.

Hemm min jgħid li dan id-dibattitu huwa żbaljat peress li l-identità u d-dinjità ta' kull poplu, kif espressi permezz tal-lingwa tiegħu, għandhom valur inaljenabbli u għandhom jitharsu. B'hekk, il-lingwi għandhom jitharsu fihom infushom minħabba l-kontribuzzjoni kulturali, simbolika u anki ekonomika tagħhom. Ma hemmx lingwi żgħar jew kbar f'dan id-dibattitu: il-protezzjoni ta' lingwa tfisser li jiġu protetti kollha ¹²³.

Is-suġġett huwa wieħed mill-iktar sensittivi. Biżżejjed insemmu f'dan ir-rigward il-mod mgħaġġel li bih l-Istati Membri rreaġixxew u ppreżentaw rikorsi meta l-Uffiċċju Ewropew għas-Selezzjoni tal-Persunal (EPSO) ipprova jnaqqas l-ispejjeż billi jillimita s-sistema lingwistika tal-kompetizzjonijiet ġenerali tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni ¹²⁴ (*ara l-punt 2.5.2*).

Din in-natura sensittiva f'it li xejn hija sorprendenti peress li, saħansitra lil hinn minn kwistjonijiet ta' identità u ta' kultura, li huma essenzjali fihom infushom, l-għażliet f'dan il-qasam għandhom konsegwenzi ekonomiċi fuq l-ispejjeż tad-dipartimenti lingwistiċi kif ukoll fuq il-benefiċjarji tagħhom ¹²⁵.

It-tnaqqis dirett tal-ispejjeż li jista' jirriżulta mill-għażla li tingħata prijorità lil lingwa waħda jew iktar meta mqabbla mal-oħrajn jista' jiġi stmat: dan huwa l-ammont li bih jitnaqqsu l-ammonti iddedikati għall-attivitajiet ta' traduzzjoni u ta' interpretazzjoni f'dan il-każ.

123| Alfredo Calot Escobar, "Le multilinguisme à la Cour de justice de l'Union européenne : d'une exigence légale à une valeur commune", f'Isabelle Pingel (editur), *Le multilinguisme dans l'Union européenne*, Pedone, Pariġi, 2015, p. 55 sa 71.

124| Athanasia Katsimerou u Dionysios Kelesidis, "Le principe de non-discrimination en raison de la langue", *Revue de l'Union européenne*, Nru 592, Editions Dalloz, Ottubru – Novembru 2015, p. 534 sa 540, b'mod partikolari p. 537.

125| Ara f'dan ir-rigward Philippe Van Parijs, "L'anglais lingua franca de l'Union européenne : impératif de solidarité, source d'injustice, facteur de déclin ?", *Économie publique/Public economics* [online], 15 | 2004/2, imqiegħed online fit 12 ta' Jannar 2006, ikkonsultat fis 17 ta' Settembru 2021: <http://journals.openedition.org/economiepublique/1670>.

Għall-kuntrarju, huwa ħafna iktar diffiċli li jiġi stmat kif il-kelliema tal-lingwi “telliefa” ser jiġu mċaħħda, meta mqabbla mal-oħrajn, minn ċerti vantaġġi u kif ser jiġu esposti għal spejjeż addizzjonali, li jwassal għal nuqqas ta’ ugwaljanza f’termini ekonomiċi. Nistgħu nimmaġinaw li l-inkonvenjenti li dawn ser iġarrbu huma n-naħa negattiva tal-vantaġġi li jibbenefikaw minnhom il-kelliema tal-lingwi “rebbieħa”. F’dan ir-rigward, François Grin jelenka ħames tipi ta’ trasferiment favur il-kelliema materni ta’ lingwa komuni waħda, li huwa jsejjaħ “monarkika”:

- l-assenza ta’ spejjeż marbuta mat-traduzzjoni u mal-interpretazzjoni lejn din il-lingwa;
- il-monopolju tas-suq tal-materjal pedagogiku, tat-tagħlim, tat-traduzzjoni u tal-interpretazzjoni lejn din il-lingwa u forom oħra ta’ għajjnuna lingwistika;
- it-tnaqqis ta’ spejjeż min-naħa tal-pajjiż jew tal-pajjiżi ta’ din il-lingwa komuni minħabba li l-kelliema tagħhom ma jkollhomx bżonn imperattiv li jitgħallmu xi lingwa oħra;
- il-possibbiltà għal dawn il-pajjiżi li jinvestu l-ammont iffrankat b’dan il-mod fit-tagħlim ta’ kompetenzi oħra;
- il-vantaġġ tal-kelliem matern tal-lingwa komuni f’kull sitwazzjoni ta’ negozjati, ta’ kompetizzjoni jew ta’ kunflitt, anki jekk l-interlokutur tiegħu jkun għamel sforzi kbar, bi spejjeż tiegħu, sabiex jitgħallmu din il-lingwa ¹²⁶.

Bi twegiba għall-kollega tiegħu Philippe Van Parijs, li f’ċerti xogħlijiet jindirizza l-kwistjoni tal-adozzjoni fl-Unjoni ta’ lingwa franka ¹²⁷ – l-Ingliż minħabba kif inhuma l-affarijiet – Grien jikteb: “il-monolingwiżmu għandu prezz, differenti, iżda xejn inqas reali, mill-multilingwiżmu” ¹²⁸. Id-differenza hija li, fil-każ tal-multilingwiżmu, l-ispejjeż jiġu kondiviżi filwaqt li, fil-każ tal-monolingwiżmu, l-ispejjeż jaqgħu esklużivament fuq it-telliefa. Għalkemm qatt ma ġie stmat sistematikament, il-predominanza attwali tal-Ingliż fid-

126| François Grin, Coûts et justice linguistique dans l’élargissement de l’Union européenne, *Panoramiques*, Nru 69, ir-4 trimestru 2004, p. 97 sa 104.

127| Philippe Van Parijs, *opus citatum*.

128| Ara d-daħla ta’ Isabelle Pingel (editriċi), “Le multilinguisme dans l’Union européenne”, *Cahiers européens* Nru 9, Pedone, Pariġi, p. 55 sa 71. Traduzzjoni libera.

dinja għandha, minbarra l-piż simboliku tagħha, valur ta' diversi biljuni ta' euro kull sena, b'tali mod li l-maġġoranza immensa ta' Ewropej jinsabu f'sitwazzjoni li "jkollhom iħallsu sabiex ikunu f'sitwazzjoni ta' inferjorità" ¹²⁹. Jidher b'mod ċar li, anki jekk jirnexxilna nibnu perspettiva globali, minn naħa, tad-diversi mudelli ta' tnaqqis tal-ispejjeż bit-tnaqqis tas-servizz multilingwi u, min-naħa l-oħra, tal-impatt iddifferenzjat ta' dan it-tnaqqis fuq diversi kategoriji ta' ċittadini, id-dibattitu politiku, min-naħa tiegħu, ikun għadu jrid jibda ¹³⁰. Barra minn hekk, f'dan il-każ, jidhlu inkwistjoni numru kbir ta' fatturi oħra.

5.3.1 - Il-prezz tal-multilingwiżmu

Ma huwiex diffiċli ħafna li jiġi kkalkolat il-prezz tal-Unjoni li, fl-2023, kellha baġit totali ta' madwar EUR 170 biljun ¹³¹. Dan il-baġit jirrappreżenta parti żgħira mill-ispejjeż pubbliċi totali fl-Unjoni, jiġifieri madwar 1 % tat-total tad-dħul tal-Istati Membri (bejn wieħed u ieħor daqs il-baġit tad-Danimarka) ¹³². Parti ta' 6 % mill-baġit tal-Unjoni hija ddedikata għall-funzjonament amministrattiv, bil-parti essenzjali allokata għall-fondi strutturali u politiċi komuni. In-nefqa totali tat-traduzzjoni u tal-interpretazzjoni fl-istituzzjonijiet kollha tal-Unjoni tirrappreżenta inqas minn 1 % ta' dan il-baġit (u għalhekk inqas minn parti minn sitta tal-ispejjeż ta' funzjonament amministrattiv). Dan jirrappreżenta madwar EUR 1.1 biljun ¹³³, jiġifieri inqas minn EUR 2.5 għal kull ċittadin fis-sena. Għal kument, jista' jingħad li dan il-multilingwiżmu jisqa inqas flus mill-prezz ta' kafè għal kull ċittadin. Naqblu iżda li 450 miljun kafè ma jirrapprezentawx nefqa neglijabbli.

Il-Qorti tal-Ġustizzja kkalkolat il-prezz tal-multilingwiżmu kif applikat fl-istituzzjoni billi ħadet inkunsiderazzjoni l-ispejjeż kollha marbuta mar-remunerazzjoni tal-ġuristi lingwisti u tal-interpreti, mal-kontribuzzjoni tal-Unjoni għall-iskema tal-pensjoni tagħhom, mat-taħriġ,

129 | François Grin, "L'anglais comme lingua franca : questions de coût et d'équité. Commentaire sur Philippe Van Parijs", *Économie publique*, Nru 15, 2004, p. 3 sa 11. Traduzzjoni libera.

130 | Ara wkoll Dominique Hoppe, "Le coût du monolinguisme", *Le Monde diplomatique*, Mejju 2015, fejn isemmi l-ispejjeż iżda wkoll il-bidla progressiva tas-sistemi, b'mod partikolari ġuridiċi, u tal-mod kif wieħed jahseb minħabba l-Ingliš bħala lingwa franka *de facto*.

131 | Ara <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/mt/sheet/28/les-depenses-de-l-union>

132 | Kummissjoni Ewropea, EU Budget at a glance, Mejju 2019, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/eu-budget-at-a-glance_2019_fr.pdf

133 | Fondation Robert Schuman, Parler l'europeen, 23 ta' Diċembru 2019, <https://www.robert-schuman.eu/fr/questions-d-europe/0541-parler-l-europeen>

mal-infrastruttura immobbli u mal-manutenzjoni tagħha kif ukoll mal-provvisti, mas-servizzi ta' sigurtà, mal-esternalizzazzjoni ta' kompiti ta' interpretazzjoni u ta' traduzzjoni. Fi kliem ieħor, dan hija l-ispiża totali għall-Qorti tal-Ġustizzja kkalkolata b'approċċ ta' kompatibbiltà analitika. Fl-2020, din l-ispiża kienet ta' EUR 159 miljun (li jirrappreżenta ammont ta' EUR 0.36 għal kull ċittadin fis-sena). Din is-somma tirrappreżenta parti kunsiderevoli mill-baġit tal-Qorti tal-Ġustizzja li, fl-2020, kien ta' EUR 436 600 000. Dan ma huwiex sorprendenti sa fejn is-sistema tal-multilingwiżmu b'portata tant wiesgħa fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja timplika li l-uffiċjali u l-membri tal-persunal tad-dipartiment lingwistiku jirrappreżentaw iktar minn terz tal-persunal totali tagħha, sostnut minn numru kunsiderevoli ta' freelancers. Madankollu, il-Qorti tal-Ġustizzja hija istituzzjoni ffinanzjata miċ-ċittadini u għalhekk għandha tiżgura l-aħjar ġestjoni tar-riżorsi allokat liha. Id-diversi miżuri ta' tnaqqis ta' spejjeż imsemmija iktar 'il fuq jagħmlu parti minn dan l-impenn kostanti.

F'termini assoluti, għalhekk, il-multilingwiżmu għandu prezz għoli. Madankollu, bis-saħħa b'mod partikolari tal-miżuri ta' ġestjoni tajba u ta' tnaqqis ta' spejjeż, dan il-prezz huwa wieħed żgħir f'termini relattivi. Ngħaddu issa biex naraw xi jkunu l-ispejjeż fl-assenza tal-multilingwiżmu. Hawnhekk l-istima hija ta' natura iktar delikata.

5.3.2 - Il-prezz tan-nuqqas tal-multilingwiżmu

Sabiex naslu għal stima tal-prezz tan-nuqqas tal-multilingwiżmu fl-istituzzjonijiet tal-Unjoni u fil-Qorti tal-Ġustizzja, huwa meħtieġ li nibbażaw ruġna fuq ipoteżijiet, peress li ċerti konsegwenzi huma inevitabbli filwaqt li oħrajn huma possibbiltajiet biss; ċerti effetti jistgħu jitkejlu b'ċerta preċiżjoni, iżda l-parti l-kbira ma jistgħux jitkejlu.

L-ewwel waħda minn dawn il-konsegwenzi tista' tkun it-tnaqqis tal-importanza tal-Unjoni, jew anki l-għejbien tagħha, sa fejn tiġi mcaħħda mis-sostenn taċ-ċittadini tagħha u, għaldaqstant, minn dak tal-Istati Membri tagħha. Għalkemm tista' tidher li hija estrema, fid-dawl tal-analiżi magħmula iktar 'il fuq dwar l-importanza fundamentali tal-identitajiet għall-adeżjoni tal-popli, din l-ipoteżi fil-verità ma tistax tiġi eskluża. Sa ċertu punt l-effetti f'termini ekonomiċi ta' din il-konsegwenza jistgħu jitkejlu. Illum il-gurnata l-baġit tal-Unjoni huwa ta' EUR 164.25 biljun (2021), għal popolazzjoni ta' 447 miljun ċittadin, jiġifieri EUR 365 ittrasferiti direttament minn kull ċittadin fis-sena, fejn naturalment iċ-ċittadini inqas sinjuri jikkontribwixxu inqas minn dawk iktar sinjuri. Ikun sempliċistiku li jitqies li l-għejbien tal-Unjoni ser jippermetti li dan l-ammont jiġi ffrankat. Huwa minnu li l-Unjoni għandha prezz. Madankollu, hija toħloq ġid u benesseri. Fil-fatt, hija tinvesti ħafna fl-Istati Membri tagħha u fir-regjuni tagħhom u, apparti l-effett ta'

solidarjetà u ta' azzjoni favorevoli fuq l-ambjent u l-kundizzjonijiet tal-għejxien, hija toħloq rendiment ekonomiku kunsiderevoli. Il-Kummissjoni tqis li, bejn illum u l-2023, il-fondi investiti bejn l-2007 u l-2013 ser ikunu ġġeneraw rendiment ta' 274 %, jiġifieri EUR 2.74 għal kull euro investit ¹³⁴.

Barra minn hekk, il-prodott domestiku gross (PDG) tal-Unjoni, jiġifieri l-valur totali tal-prodotti u tas-servizzi kollha maħluqa, kien jammonta għal EUR 16 400 biljun fl-2019, li jirrappreżenta madwar 15 % tal-kummerċ dinji ta' prodotti. L-Unjoni b'hekk tinsab fit-tieni post fost l-atturi prinċipali tal-kummerċ internazzjonali, wara ċ-Ċina u qabel l-Istati Uniti ¹³⁵. Il-PDG medju għal kull abitant tal-Unjoni kważi rdoppja matul l-aħħar 20 sena. Għal uħud mill-iktar Stati Membri foqra, dan żdied b'iktar minn għaxar darbiet.

L-għejbien tal-Unjoni jcaħħadna minn dan kollu, u saħansitra minn iktar għaliex ma nistgħux ninsew l-effett kombinat, fuq perijodu żmien ta' twil, ta' fatturi oħra inqas diretti:

- in-nuqqas ta' approfondiment tal-Unjoni, li kien jippermetti tkabbir kostanti ta' dan is-surplus ta' gid;
- in-nuqqas ta' sigurtà ġeopolitika, in-nuqqas ta' stabbiltà, u saħansitra r-riskju ta' kunflitti;
- id-dgħjufija tar-regġun Ewropew fil-forum politiku mondjali, b'mod partikolari fi ħdan l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO) u fil-ftehimiet bilaterali, sa fejn il-piż tal-Unjoni huwa ferm ikbar mill-Istati Membri tagħha kkunsidrati flimkien.

Jista' jkun li konsegwenza daqstant radikali ma timmaterjalizzax ruħha, u wieħed jista' anki jimmagina li l-Istati Membri jaslu sabiex jimplimentaw mekkaniżmi alternattivi li minn tal-inqas iżommu parti mill-kisbiet tal-Unjoni. Għalhekk, ejja ngħidu biss li deterjorazzjoni kunsiderevoli tal-multilingwiżmu toħloq ir-riskju ta' deterjorazzjoni kunsiderevoli tal-proġett Ewropew, li timplika, minbarra b'mod partikolari limitazzjonijiet fuq il-moviment ħieles, tnaqqis fl-iskambji kulturali, kriżi marbuta mal-identità, u effetti ekonomiċi diżastrużi.

L-ekonomisti jinsabu ċertament f'pożizzjoni aħjar li jagħmlu kalkoli iktar kompleti u preċiżi tal-kontribuzzjoni ekonomika tal-Unjoni.

134| https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-budget-added-value/fact-check_en

135| https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_mt

5.3.3 - Il-konsegwenzi ta' funzjonament mingħajr multilingwiżmu tal-Qorti tal-Ġustizzja

Wara din il-ħarsa minn perspettiva wiesgħa, ngħaddu issa biex naraw xi ssarraf l-assenza ta' multilingwiżmu fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja, daqslikieku l-attività tagħha tista' tiġi sseparata mill-kuntest politiku ġenerali. Xi jkunu l-konsegwenzi li kieku l-Qorti tal-Ġustizzja u l-Qorti Ġenerali kellhom jiffunzjonaw b'lingwa waħda u ċ-ċittadini u l-Istati Membri jkollhom jadattaw ruħhom għal din is-sitwazzjoni? Nikkonstataw qabel kollox li hawnhekk ma għadniex fil-qasam ta' dak li jista' jiġi kkalkolat b'ċifri iżda qegħdin fil-qasam ta' konsegwenzi ġenerali, li anki l-intensità tagħhom tista' tvarja.

Fuq l-aċċess għall-ġustizzja

L-ugwaljanza bejn il-partijiet fil-kawża u bejn il-qrati ser tisfa' fix-xejn jekk l-Istati Membri u ċ-ċittadini jkollhom jipprezentaw l-atti promoturi, it-talbiet għal deċiżjoni preliminari, ir-rikorsi u l-appelli tagħhom b'lingwa ddeterminata minn qabel. L-awturi ta' dawn l-atti jkollhom l-għażla bejn li jfasslu direttament b'din il-lingwa, jekk iħossuhom kapaċi, jew jużaw is-servizzi ta' traduzzjoni privati, bi spejjeż u dewmien addizzjonali. Fiż-żewġ każijiet, il-livell ta' kwalità jaf ikun varjabbli, sa fejn għarfien attiv effettiv, inkluż fuq livell ġuridiku, ta' lingwa barranija ikun pjuttost rari, u l-kontroll ta' kwalità tat-traduzzjonijiet proposti lil dawk li ma jafux din il-lingwa huwa illużjoni. Dan iwassal sabiex minn dan l-istadju inizjali jiżdiedu n-nuqqasijiet ta' preċiżjoni, li jistgħu jostakolaw il-komprensjoni tajba ta' dawn l-atti u tal-kuntest tagħhom min-naħa tal-qrati aditi kif ukoll jikkompromettu r-rilevanza ta' dawn id-deċiżjonijiet.

Dan ikun il-każ ukoll għall-iskambju tan-noti tal-partijiet fir-rikorsi diretti u għall-osservazzjonijiet ipprezentati mill-partijiet u mill-Istati Membri fil-kuntest ta' talba għal deċiżjoni preliminari. Min-naħa tagħhom, l-istituzzjonijiet ikunu pprivileġġati peress li jkunu jistgħu jistrieħu fuq il-ħidma ta' tfassil jew ta' traduzzjoni ta' uffiċjali li jtkellmu l-lingwa tal-kawża unika bħala l-lingwa materna tagħhom.

Fl-istadju tal-proċedura orali, fejn is-seduti jinżammu mingħajr interpretazzjoni, il-partijiet ikollhom jiddependu minn rappreżentanti li jafu l-lingwaġġ ġuridiku tal-lingwa tal-kawża unika, li jwassal sabiex fil-prattika jkunu pprivileġġati l-membri tal-kamra jew tal-kmamar tal-avukati tal-pajjiżi ta' din il-lingwa, jew inkella jagħżlu l-istess rappreżentanti bħal fil-livell nazzjonali, bir-riskju li t-trattazzjoni tkun inqas effettiva u dinamika.

Fl-aħħar nett, id-deċiżjoni, eventwalment ippreċeduta mill-konklużjonijiet ta' Avukat Ġenerali ppreżentati b'lingwa waħda, ser tkun, fil-parti l-kbira tal-każijiet, b'lingwa differenti mil-lingwa tal-partijiet fil-kawża, li b'hekk jiġu mċaħħda minn komprensjoni rfinata tar-raġunament tal-qorti u tal-fondatezza tal-ġudizzju tagħha. Fil-kuntest ta' talba għal deċiżjoni preliminari, ċerti qrati tar-rinviju jistgħu anki jifhmu l-kontenut tas-sentenza b'mod żbaljat u, minkejja l-*bona fide* tagħhom, ma jikkonformawx magħha. Jista' jagħti l-każ ukoll li l-qorti tal-Unjoni ma tkunx tat-risposta għal domanda preliminari fformulata b'mod ħazin minħabba raġunijiet lingwistiċi, li jagħti lok għal proċedura għal deċiżjoni preliminari ġdida, bid-dewmien u bl-ispejjeż li tinvolvi tali proċedura ġdida.

Hawnhekk wieħed jaħseb b'mod partikolari fis-sitwazzjoni tal-qrati nazzjonali, li ħafna drabi diġà jinsabu mgħobbija b'volum ta' xogħol kbir u b'numru kbir ta' kawżi pendenti, li ser ikollhom jittraduċu d-deċiżjonijiet tar-rinviju tagħhom fl-istennija ta' risposti b'lingwa barranija li l-għarfien tagħha jvarja. Ma tridx wisq immaginazzjoni biex taħseb li ħafna minn dawn il-qrati jipprovaw jaqtgħu t-tilwima huma stess mingħajr ma jressqu talba għal deċiżjoni preliminari, b'tali mod li jiġi ppreġudikat id-djalogu fil-kuntest tal-mekkaniżmu ta' deċiżjoni preliminari minkejja r-rwol ċentrali tiegħu fl-arkitettura ġudizzjarja tal-Unjoni

F'dan id-dawl, il-multilingwiżmu tal-Qorti tal-Ġustizzja joħroġ bħala l-kundizzjoni meħtieġa għall-ugwaljanza fit-trattament, għall-amministrazzjoni tajba tal-ġustizzja u għaċ-ċertezza legali.

Fuq il-pubblikazzjoni

Kif indikat iktar 'il fuq, id-dritt tal-Unjoni jibbenefika mill-effett dirett u mis-supremazija fuq id-dritt nazzjonali. Għaldaqstant, kull qorti ta' Stat Membru tal-Unjoni hija obbligata tapplika d-dritt tal-Unjoni bħala dritt pożittiv ta' livell superjuri. Dan huwa ta' importanza ferm partikolari fil-kuntest tat-talbiet għal deċiżjoni preliminari, fejn il-qorti tal-Unjoni tagħti interpretazzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni li jkun direttament rilevanti għall-Istati Membri kollha.

Jekk id-deċiżjonijiet ma jkunux ippubblikati bil-lingwa tagħhom, id-deputati parlamentari, il-persunal fl-amministrazzjonijiet u l-qrati nazzjonali ta' kull livell ikollhom jipprovaw jifhmu, bil-kapaċitajiet lingwistiċi u ġuridiċi differenti tagħhom, dak li jirrikjedi mingħandhom dan id-dritt redatt b'lingwa barranija. Ħafna drabi, l-atturi tad-diversi Stati Membri u saħansitra fi ħdan kull Stat Membru ser jispiċċaw billi jiżviluppaw komprensjoni diverġenti tal-ġurisprudenza, u japplikawha b'mod differenti, b'tali mod li jinħolqu diskrepanzi

fl-applikazzjoni uniformi tad-dritt tal-Unjoni, inkluż fir-rigward tas-suq intern. Il-fatt li l-funzjonament tas-suq intern ikun ostakolat b'dan il-mod ser ikollu impatt ekonomiku kunsiderevoli u dirett, fil-forma ta' restrizzjonijiet fuq il-kummerċ. Barra minn hekk, dan jaf iqajjem diversi domandi preliminari godda, b'mod partikolari dwar l-interpretazzjoni, iżda dan dejjem fil-kundizzjonijiet mhux ugwali u mhux sodisfaċenti deskritti iktar 'il fuq. L-ispejjeż marbuta ma' dawn il-kawżi supplimentari jafu, waħedhom, ikunu iktar minn dawk tad-dipartimenti lingwistiċi tal-Qorti tal-Ġustizzja.

Numru kbir ta' avukati ser isibu ruħhom f'sitwazzjoni fejn ma jkunux jistgħu jagħtu parir informat lill-klijenti tagħhom meta dan il-parir jinvolvi analiżi tad-dritt tal-Unjoni: fil-fatt, din l-analiżi jkollha tkun ibbażata fuq atti mfassla f'lingwa li jkunu jafuha b'mod imperfett jew li ma jkunux jafuha.

Naturalment, l-Istati Membri jistgħu jagħzlu li jwettqu t-traduzzjoni, bi spejjeż tagħhom, tal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja. Dan iżda jkun semplicement eżerċizzju li bih l-ispejjeż jimxu minn post għall-ieħor, filwaqt li tinħoloq inugwaljanza ġdida għad-detriment taċ-ċittadini tal-Istati Membri bl-iżgħar populazzjonijiet, bl-inqas ġid ¹³⁶ jew l-inqas konxji tal-importanza li l-ġurisprudenza tal-Unjoni tkun disponibbli bil-lingwa jew lingwi nazzjonali. Anki jekk it-traduzzjonijiet effettivament isiru mill-Istati Membri bil-lingwi l-oħra kollha, dawn it-traduzzjonijiet isiru *a posteriori*, b'tali mod li ma jkunux disponibbli għad-dinja ġuridika fl-istess jum tal-għoti tad-deċiżjoni u lanqas fi żmien qasir wara l-għoti. Barra minn hekk, huwa ferm probabbli li dawn it-traduzzjonijiet ma jkunux ta' kwalità tajba. Fil-fatt, il-prezzjoni fuq il-prezzijiet tat-traduzzjoni taf tippreġudika l-kwalità tagħha, f'kuntest fejn kull kelma, kull kunċett, kull qbil grammatikali u xi drabi anki kull sempliċi virgola jistgħu jibdlu s-sens preċiż tat-test. Barra minn hekk, ix-xogħol ta' traduzzjoni jkun qiegħed isir b'mod sparpaljat mingħajr koordinazzjoni, għall-kuntrarju tal-prassi attwali tal-Qorti tal-Ġustizzja, fejn il-ġuristi lingwisti tad-diversi diviżjonijiet lingwistiċi jikkoordinaw bejniethom direttament jew indirettament u jinteragixxu mal-uffiċċji li jkunu fasslu l-konklużjonijiet u d-deċiżjonijiet. Wieħed jista' anki jimmagina sitwazzjoni fejn Stat Membru li ma jkunx jixtieq li d-dritt tal-Unjoni jkun magħruf u applikat fl-intier tiegħu fl-ordinament ġuridiku tiegħu juża bħala skuża l-ispejjeż marbuta mat-traduzzjoni sabiex jaħrab mill-obbligi tiegħu.

136| Il-mekkaniżmi ta' solidarjetà marbuta mal-livell ta' ġid tal-Istati Membri jinsabu fil-finanzjament tal-baġit generali tal-Unjoni, li 70 % tiegħu jiddependi mill-PDG tal-Istati Membri, u għalhekk fil-finanzjament tal-multilingwiżmu. It-trasferiment tal-finanzjament tal-multilingwiżmu ser jaffettwa b'mod sproporzjonat lill-Istati Membri inqas sinjuri jew b'popolazzjonijiet iżgħar. Il-finanzjament ta' verżjoni lingwistika għal iktar minn 90 miljun persuna li jikkellmu l-Ġermaniż u l-finanzjament ta' verżjoni oħra għal 1.3 miljun Estonjan jinjora kemm l-ugwaljanza bejn iċ-ċittadini kif ukoll is-solidarjetà bejn in-nazzjonijiet tagħna.

5.3.4 - Struttura ddeċentralizzata insostenn tal-proċeduri

Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta b'mod suffiċjenti li funzjonament monolingwi tal-Qorti tal-Ġustizzja jimplika immedjatament konsegwenzi gravi ħafna u li funzjonament multilingwi huwa indispensabbli. Għad irid jiġi ddeterminat jekk dan il-funzjonament multilingwi ikunx qiegħed jiġi ġestit fil-livell adegwat, jew jekk ikunx aħjar jekk jiġi ddeċentralizzat.

Digà indirizzajna l-ipoteżi tat-traduzzjoni tal-ġurisprudenza mill-Istati Membri. Tajjeb naraw ukoll sa fejn l-involviment dirett tal-Istati Membri fil-provvista tas-servizzi multilingwi jista' jippermetti lill-Istituzzjoni tiffunzjona b'mod effettiv.

Matul il-proċeduri kollha, sa mit-traduzzjoni tal-att promotur sar-redazzjoni tad-deċiżjoni bil-lingwa tal-kawża, inkluża l-interpretazzjoni matul is-seduti, ir-riżorsi lingwistiċi jiddeterminaw l-iżvolġiment tal-proċeduri, li ma jkunx jistgħu javvanzaw fil-każ ta' waqfa fil-provvista ta' servizzi lingwistiċi.

Jekk l-Istati Membri jkunu mistennija jipprovdu dawn is-servizzi, dan ser joħloq inevitabbilment riskju ta' insuffiċjenza sa fejn xi Stat jew ieħor ma jkunx f'pożizzjoni li jipprovdi f'mument partikolari u bi kwalità adegwata s-servizzi meħtieġa. Dawn fil-fatt ikollhom jaġġustaw ruħhom għar-ritmu ġudizzjarju ta' kull proċedura. Għal raġunijiet organizzattivi, loġistiċi jew baġitarji, ostakolu kunsiderevoli ser ikun dak tal-iżvilupp, taż-żamma u tad-disponibbiltà f'kull Stat Membru ta' riżorsi kompetenti sabiex jittraduċu u jinterpretaw f'kull mument mil-lingwi uffiċjali l-oħra kollha.

Dan, iżda, ma huwiex kollox: il-kunfidenzjalità tad-deċiżjonijiet u s-sigriet tad-deliberazzjonijiet jipprojbixxu li t-traduzzjonijiet ta' dawn id-dokumenti jiġu fdati lill-Istati Membri qabel l-għoti tagħhom, irrispettivament minn jekk jużawx riżorsi interni jew freelancers. Il-qrati tal-Unjoni għandhom ikompli jaħdmu b'mod kolleġjali u b'indipendenza sħiħa, kif ukoll b'osservanza tas-sigriet tad-deliberazzjonijiet.

Tqum ukoll, għal kull traduzzjoni jew interpretazzjoni żgurata minn Stat Membru, il-kwistjoni tal-kwalità tagħha f'kuntest fejn ir-riskju ta' frammentazzjoni tal-għażliet terminoloġiċi, ta' nuqqas ta' rispettt ta' kuncetti awtonomi u ta' verżjonijiet eteroġeni jiżdiedu mal-isfidi digà msemmija.

Kif nistgħu naraw, huwa biss f'kuntest ta' multilingwiżmu komplet taħt il-kontroll tal-Qorti tal-Ġustizzja li hija tkun tista' twettaq il-missjoni tagħha. Dan jikkonċerna, minn naħa, il-missjoni ġudizzjarja tagħha, li fil-parti l-kbira tagħha tiddependi mid-djalogu mal-partijiet, mal-awtoritajiet nazzjonali u, b'mod partikolari, mal-qrati nazzjonali u, min-naħa l-oħra, id-diffużjoni tal-ġurisprudenza tagħha.

L-aħjar u mingħajr ebda dubju l-unika sistema ta' ġestjoni possibbli tal-multilingwiżmu fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja hija dik li tinvolvi l-kontroll intern ta' din il-ġebbla tax-xewka tal-funzjonament tagħha u tal-influwenza tagħha. Fid-dawl tal-ekonomiji miksuba fuq diversi livelli u, b'mod partikolari, l-ekonomiji ta' skala li jirriżultaw mill-ġestjoni ċentralizzata tal-flussi, tat-terminoloġija, tat-taħriġ, tal-esternalizzazzjoni u tal-għodod informatiċi, din is-soluzzjoni hija wkoll l-orħos u l-iktar effiċjenti f'termini ta' spejjeż mistura u apparenti.

Fl-aħħar mill-aħħar, ikun illużorju jekk nipprovaw naslu għal stima f'ċifri tal-ispejjeż li twassal għalihom ir-rinunzja tal-multilingwiżmu fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja. Is-sempliċi indikazzjoni tal-konsegwenzi possibbli hija biżżejjed sabiex jintwera li l-prezz tal-multilingwiżmu fi ħdan il-Qorti tal-Ġustizzja huwa ferm modest meta mqabbel mal-prezz tal-assenza tiegħu. Fl-aħħar nett, it-trasferiment fuq l-Istati Membri tal-piż tal-ġestjoni u tal-finanzjament tal-multilingwiżmu joħloq nuqqas ta' ugwaljanza, dewmien u incertezza u jdaħħal inkwistjoni s-sigriet tad-deliberazzjonijiet, li huwa garanzija essenzjali tal-indipendenza tal-qrati tal-Qorti tal-Ġustizzja.

Il-multilingwiżmu huwa, fl-istess ħin, proċess, investment u valur.

Bħala proċess, il-multilingwiżmu jimxi id f'id mal-proċeduri quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja. Iż-żewġ qrati ta' din l-istituzzjoni, il-Qorti tal-Ġustizzja u l-Qorti Ġenerali, jistgħu jiġu aditi b'talbiet ifformulati bi kwalunkwe waħda mill-24 lingwa uffiċjali tal-Unjoni; il-partijiet għandhom id-dritt li jinstemgħu b'din il-lingwa; il-ġurisprudenza għandha tkun aċċessibbli bil-lingwi uffiċjali kollha. B'hekk, it-traduzzjoni ġuridika u l-interpretazzjoni għandhom jiġu żgurati fil-552 kombinazzjoni lingwistika possibbli, bl-ogħla livell ta' kwalità, bl-aħjar prezz u f'termini kompatibbli mal-funzjonament tajjeb tal-ġustizzja Ewropea. Għal dan il-għan, id-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu (DĠM) juża speċjalisti tad-dritt u tal-lingwi, provenjenti mill-Istati Membri kollha. Huwa ma jistrieħx biss fuq dawn ir-riżorsi umani rari, iżda wkoll fuq metodi li wrew il-mertu tagħhom, bħalma huma t-taħriġ kontinwu, it-terminoloġija, l-użu ta' lingwi perni u riflessjoni kostanti dwar l-ekonomiji li jistgħu jkunu utli, iżda wkoll fuq l-iktar għodod moderni li huwa jikkontribwixxi fl-iżvilupp u fl-alimentazzjoni tagħha, li tinkludi databases multilingwi interistituzzjonali, l-aħħar teknoloġiji ta' għajnuna għat-traduzzjoni, bħalma hija t-traduzzjoni newronali, jew muturi ta' riċerka b'rendiment għoli.

Il-multilingwiżmu ġuridiku ma jikkonċernax biss lid-DĠM, kif stajna nifhmu minn qari ta' dan il-ktieb. Il-funzjonament stess taż-żewġ qrati u tad-dipartimenti tal-Istituzzjoni jiddependi, ta' kuljum, minn kultura multilingwi u multigiuridika. Huwa minnu li d-DĠM huwa l-iktar parti viżibbli ta' dan il-funzjonament multilingwi. Madankollu, ir-Registri, kif ukoll id-dipartimenti kollha responsabbli sabiex jassistu u jakkumpanjaw lill-qrati fil-missjoni tagħhom jiffunzjonaw bl-istess loġika, u jorganizzaw ruħhom skont firxiet ta' kompetenzi kemm ġuridiċi kif ukoll lingwistiċi.

Bħala investment, il-multilingwiżmu jiżgura l-funzjonament tajjeb tal-qrati, li min-naħa tagħhom jipparteċipaw fil-funzjonament tajjeb tal-proġett Ewropew fl-intier tiegħu, proġett mibni fuq id-demokrazija, ir-regola tad-dritt u r-rispett tal-minoritajiet. Il-kontribuzzjoni politika, soċjali u ekonomika tal-Unjoni Ewropea hija kunsiderevoli u indispensabbli, u l-multilingwiżmu jisthoqqlu jithares kull fejn jiġi applikat bħala kundizzjoni jew estensjoni ta' din il-kontribuzzjoni. Fir-rigward tal-Qorti tal-Ġustizzja, l-aċċess għall-ġustizzja u għad-dritt huwa indispensabbli għall-funzjonament tajjeb tas-suq intern u tal-politiki tal-Unjoni b'mod ġenerali, inkluż fid-dimensjonijiet soċjali u ambjentali tagħha. Il-multilingwiżmu jassisti lill-Qorti tal-Ġustizzja u ma jkunx jista' jiġi ġestit f'kundizzjonijiet tajba jekk mhux taħt il-kontroll ta' din l-istituzzjoni. Jekk ma jkunx

hekk, ikun hemm tnaqqis fl-effettività u jkollhom isiru konċessjonijiet fundamentalment problematiċi għall-indipendenza tal-qorti.

Fl-aħħar nett, il-multilingwiżmu huwa vantaġġ, valur essenzjali tal-Unjoni u dritt fundamentali. Il-popli tal-Ewropa ma jistgħux ikunu uniti fid-diversità jekk mhux b'osservanza sħiħa tal-identità tagħhom u tal-kultura tagħhom, li fil-qalba tagħhom jinsab il-patrimonju lingwistiku ta' dawn il-popli. Jekk ma tiġix osservata l-ugwaljanza bejn il-lingwi, ma tkunx qiegħda tiġi osservata l-ugwaljanza bejn il-popli u ċ-ċittadin jiġi mcaħħad minn Unjoni li tista' tappartjeni lilu biss sa fejn, mingħajr iċ-ċittadin, l-Unjoni titlef is-sens tagħha. Forsi hemm lok ukoll li jiġi aċċettat li, filwaqt li l-fatt li jiġu pprivileġġati lingwa waħda jew iktar jagħżel b'mod arbitrarju rebbieħa u telliefa, il-ħarsien tal-multilingwiżmu joħloq biss rebbieħa peress li jqiegħed liċ-ċittadini kollha fuq l-istess livell, filwaqt li jħares in-natura varjata u diversa tal-kontribuzzjonijiet kulturali u ġuridiċi li bihom nistagħnu ta' kuljum kollha kemm aħna, irrispettivament mil-lingwa tagħna.

It-tfassil ta' dan il-ktieb kellu bħala għan li jesponi, jispjega u jiddefendi l-multilingwiżmu istituzzjonali. Madankollu, kemm il-multilingwiżmu kif ukoll il-multilateralizmu u l-integrazzjoni, li jmorru id f'id miegħu, huma importanti wkoll lil hinn mill-istituzzjonijiet tal-Unjoni. Fi hdan l-Istati Membri wkoll, il-kwistjoni tal-pluralizmu lingwistiku qiegħda terġa' tqum b'intensità ġdida, filwaqt li l-globalizzazzjoni u r-revoluzzjoni diġitali jimbuttaw lejha is-semplifikazzjoni u t-tħaffif tal-komunikazzjonijiet u tal-kummerċ.

Il-“bukket” ta' esperjenzi u ta' riflessjonijiet li jinsabu fit-tieni volum ta' dan il-ktieb jenfasizza l-valur inaljenabbli tal-pluralizmu kulturali, lingwistiku u ġuridiku.

Kabina

Tirreferi, permezz ta' metonimija, kemm għall-parti tat-tim ta' interpreti li, waqt seduta, jaħdmu lejn lingwa partikolari, kif ukoll is-sottodivizjoni amministrattiva kkostitwita mill-interpreti tal-istess lingwa.

Interkonnessjoni tal-awli

Intervent tekniku li permezz tiegħu l-kabini ta' interpretazzjoni li jinsabu fl-awla prinċipali jiġu konnessi ma' kabini li jinsabu f'awla sekondarja. Din it-teknika tintuża meta fl-awla prinċipali ma jkunx hemm biżżejjed kabini sabiex jiġi ospitat it-tim kollu ta' interpreti assenjati għas-seduta. F'dan il-każ, l-interpreti fl-awla konnessa jaħdmu permezz ta' interpretazzjoni virtwali, abbażi tal-hoss u tal-istampa trażmessi mill-awla prinċipali.

eTranslation

Servizz ta' traduzzjoni awtomatika newronali żviluppat mill-Kummissjoni Ewropea għall-benefiċċju tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni u tal-amministrazzjonijiet nazzjonali. Il-Qorti tal-Gustizzja tikkontribwixxi finanzjarjament għall-manutenzjoni, għall-alimentazzjoni u għall-iżvilupp ta' eTranslation fil-kuntest tal-kooperazzjoni interistituzzjonali. Hija tikkollabora direttament mal-Kummissjoni sabiex jiġu żviluppati muturi ta' traduzzjoni adattati speċifikament għall-ħidma tal-qrati.

Euramis

Sistema interistituzzjonali għall-ġestjoni tal-memorji tat-traduzzjoni. Il-memorji, alimentati mill-istituzzjonijiet kollha, jinkludu b'mod partikolari d-dokumenti legiżlattivi u l-ġurisprudenza tal-Unjoni.

EURêka

Mutur ta' riċerka intern li jipprovdi punt ta' aċċess uniku għad-dokumenti ġudizzjarji kif ukoll għad-data ta' analiżi ġuridika, proċedurali, dokumentali u terminoloġika tal-istituzzjoni.

IATE

Database terminoloġika interistituzzjonali, aċċessibbli għall-pubbliku (<https://iate.europa.eu/home>). Sa mis-sena 2020, it-terminoloġija ġuridika prodotta mill-Qorti tal-Ġustizzja hija ġestita direttament fi ħdan id-database IATE.

Interpretazzjoni b'videokonferenza

Modalità ta' xogħol li permezz tagħha l-interpretu jinsab fl-istess post b'hall-parti l-kbira tal-partecipanti f'laqgħa jew f'seduta. Huwa jara l-oratur li ma jkunx fl-istess post permezz ta' konnessjoni video u jisingħu permezz tat-trażmissjoni tal-ħoss tal-intervent tiegħu.

Interpretazzjoni konsekuttiva

Teknika ta' interpretazzjoni li permezz tagħha l-interpretu jittraduċi dak li jkun qal l-oratur ladarba dan jikkonkludi l-intervent tiegħu, ġeneralment billi jieħu noti ta' dak li jkun intqal.

Interpretazzjoni simultanja

Teknika ta' interpretazzjoni li permezz tagħha l-interpretu, li jkun jinsab f'kabina, jisma' lill-oratur permezz ta' headphone u jesprimi mill-ġdid, mal-ewwel, il-messaġġ tiegħu f'lingwa oħra billi jitkellem f'microphone. L-installazzjoni teknika tittrażmetti din l-interpretazzjoni lejn il-headphones ta' min ikun qiegħed jisma'.

Kit funzjonali tat-traduzzjoni

Fil-kuntest tad-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu (DĠM), sett ta' fajls meħtieġa għall-ħolqien ta' proġett ta' traduzzjoni Trados Studio. Il-“kit funzjonali” jinkludi t-test għat-traduzzjoni (f'format li jkun jista' jintuża mis-software Studio), il-memorji tat-traduzzjoni rilevanti kif ukoll ir-riżorsi f'termini ta' dokumenti u ta' terminoloġija identifikati bħala utli għat-traduzzjoni. Sa mill-2019, dan il-kit jinkludi wkoll il-proposti tat-traduzzjoni awtomatika newronali provenjenti mis-sistema interistituzzjonali eTranslation jew mill-għodda tas-suq DeepL.

Lingwa mira

Il-lingwa li lejha ssir it-traduzzjoni jew l-interpretazzjoni.

Lingwa pern

Lingwa użata fil-kuntest tat-traduzzjoni ġuridika sabiex isservi bħala lingwa intermedjarja bejn lingwa sors u d-diversi lingwi mira meta ma tkunx possibbli traduzzjoni diretta. Id-Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu juża tliet lingwi pern: il-Ġermaniż, l-Ingliż, l-Ispanjol, il-Pollakk u t-Taljan, fejn kull waħda minn dawn il-lingwi tintuża bħala “pern” għal numru ta’ lingwi ddeterminati minn qabel (pereżempju, l-Ispanjol jintuża bħala pern għal-Latvjan, il-Portugiż u l-Ungeriz). Il-ġuristi lingwisti tad-diviżjonijiet imsejha “pern” iwettqu traduzzjoni diretta mill-orijinali f’terminu iqsar, sabiex il-kollegi tagħhom tad-diviżjonijiet l-oħra jkunu jistgħu jitraddu abbażi ta’ din il-verżjoni pern, li b’hekk ikollha r-rwol ta’ verżjoni orijinali.

Lingwa relay

Lingwa użata fil-kuntest tal-interpretazzjoni sabiex isservi bħala lingwa intermedjarja bejn lingwa sors u lingwa mira meta interpretazzjoni diretta ma tkunx possibbli minħabba l-assenza jew l-indisponibbiltà ta’ interpretu kapaċi jaħdem bil-kombinazzjoni lingwistika mixtieqa. B’differenza minn lingwa pern, il-lingwa relay ma tiġix iddeterminata minn qabel iżda tintgħażel skont iċ-ċirkustanzi speċifiċi tas-seduta.

Lingwa ritorn

Lingwa barranija li lejha interpretu jista’ jintalab jinterpreta mil-lingwa materna tiegħu.

Lingwa sors

Lingwa li minnha ssir it-traduzzjoni jew l-interpretazzjoni.

Lista CAST

Contract Agent Selection Tool. Il-“listi CAST” joħorġu minn database ġestita mill-EPPO (Uffiċċju Ewropew għas-Selezzjoni tal-Persunal) li tiġbor il-kandidaturi għal pożizzjonijiet ta’ membri tal-persunal bil-kuntratt f’diversi gruppi ta’ funzjonijiet u għal professjonijiet differenti. Lista CAST tiffunzjona bħala riżerva ta’ kandidati li l-istituzzjonijiet jistgħu jirreklutaw bħala parti mill-persunal temporanju.

Memorja tat-traduzzjoni

Database lingwistika li tinkludi unitajiet ta’ traduzzjoni. Kull unità ta’ traduzzjoni hija kkostitwita minn segment ta’ test (espressjoni, sentenza, paragrafu) li joriġina minn dokument u li miegħu jintrabat is-segment korrispondenti li joriġina mill-istess dokument b’lingwa oħra.

Omissis

Thassir imwettaq mill-“persuna ta’ riferiment” fit-test ta’ talba għal deċiżjoni preliminari sabiex jitnaqqas il-volum ta’ traduzzjoni mingħajr ma jiġu żnaturati s-sens jew it-tifsira tad-dokument. Il-persuna ta’ riferiment iddaħħal sistematikament, bejn parenteżi, informazzjoni qasira dwar il-kontenut tas-siltiet imħassra. Ebda omissis ma jsir fir-rigward tad-domandi preliminari fihom infushom.

Persuna ta’ riferiment

Ġurista lingwista tad-diviżjoni tal-lingwa tal-kawża responsabbli sabiex iwettaq diversi kompiti bil-għan li jiġu ffaċilitati l-ipproċessar u t-traduzzjoni ta’ talba għal deċiżjoni preliminari (ommissis, anonimizzazzjoni, sunt, spjegazzjonijiet, qari mill-ġdid, eċċ.).

Sit fil-bogħod

Sala mgħammra b’taġħmir ta’ videokonferenza minn fejn tintervjeni parti awtorizzata tippreżenta s-sottomissjonijiet orali taġħha mill-bogħod. Din il-parti b’hekk tista’ tipparteċipa fid-dibattiti permezz ta’ videokonferenza. Kull wieħed mill-interventi taġħha jiġi interpretat u hija tista’ tisma’ l-interpretazzjoni tad-dibattiti bil-lingwa taġħha.

Interpretazzjoni virtwali

Modalità ta' xogħol li permezz tagħha l-interpretu jkun jinsab f'post differenti minn dak tal-partecipanti. L-interpretu jara lill-oratur b'konnessjoni video u jisimgħu permezz tat-trażmissjoni tal-ħoss tal-intervent tiegħu.

Test ta' akkreditazzjoni

Test li għandhom jgħaddu minnu b'suċċess l-interpreti freelance sabiex jiġu inklużi fil-lista tal-interpreti awżiljari tal-konferenzi (IAK) komuni għal tliet istituzzjonijiet Ewropej (il-Kummissjoni, il-Parlament, il-Qorti tal-Ġustizzja) u sabiex ikunu jistgħu jaħdmu għalihom.

Vokabularju Ġuridiku Multilingwi Komparat (VJM)

Kollezzjoni ta' fajls terminoloġiċi multilingwi li jkopru diversi sistemi li tirriżulta minn ħidma ta' riċerka ta' dritt komparattiv imwettqa mill-ġuristi lingwisti fid-dritt tal-barranin, fid-dritt tal-familja u fid-dritt kriminali.

Ordni protokollari tal-lingwi u kodiċi ISO ¹³⁷

Isem oriġinali	Isem kurrenti	Kodiċi ISO
български	il-Bulgaru	BG
español	I-Ispanjol	ES
čeština	iċ-Ċek	CS
dansk	id-Daniż	DA
Deutsch	il-Ġermaniż	DE
eesti keel	I-Estonjan	ET
ελληνικά	il-Grieg	EL
English	I-Ingliż	EN
français	il-Frañċiż	FR
Gaeilge	I-Irlandiż	GA
hrvatski	il-Kroat	HR
italiano	it-Taljan	IT
latviešu valoda	il-Latvjjan	LV
lietuvių kalba	il-Litwan	LT
magyar	I-Ungeriz	HU
Malti	il-Malti	MT
Nederlands	I-Olandiż	NL
polski	il-Pollakk	PL
português	il-Portugiż	PT
română	ir-Rumen	RO
slovenčina (slovenský jazyk)	is-Slovakk	SK
slovenščina (slovenski jezik)	is-Sloven	SL
suomi	il-Finlandiż	FI
svenska	I-Isvediż	SV

137 | Tabella mfassla skont il-Gwida tal-Istil Interistituzzjonali tal-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet. It-tabella oriġinali, b'iktar dettall, tista' tiġi kkonsultata fl-indirizz segwenti: <https://publications.europa.eu/code/mt/mt-370200.htm>.

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA

L-2925 Luxembourg
+352 4303-1

Il-Qorti tal-Ġustizzja fuq l-internet: curia.europa.eu

Test miktub f'Diċembru 2022

Informazzjoni vverifikata sal-31 ta' Diċembru 2022

La l-istituzzjoni u lanqas kull persuna li tagħxi f'isem l-istituzzjoni ma hija responsabbli għall-użu li jista' jsir mill-informazzjoni mogħtija hawn fuq.

Il-Lussemburgu : Il-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea | Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu
Direttorat ġenerali tal-informazzjoni | Direttorat tal-Komunikazzjoni
Diviżjoni tal-Pubblikazzjonijiet u tal-Midja Elettronika

Il-Lussemburgu: Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2023

Ritratti: © Unjoni Ewropea, 2019-2023; © Alan Xuereb, fotografu, 2023;
© Joseph Alfred Izzo Clarke, Ritratt tiegħek, 2023

© Unjoni Ewropea, 2023

Ir-riproduzzjoni hija awtorizzata bil-kundizzjoni li jiġi indikat is-sors.

Kull użu jew riproduzzjoni ta' ritratti jew ta' dokumenti oħra li tagħhom l-Unjoni Ewropea ma hijiex il-proprjetarja tad-drittijiet tal-awtur huwa pprobit mingħajr l-awtorizzazzjoni tal-proprjetarji tad-drittijiet tal-awtur.

Print	ISBN 978-92-829-3743-3	doi:10.2862/860637	QD-03-21-498-MT-C
PDF	ISBN 978-92-829-3864-5	doi:10.2862/781	QD-03-21-498-MT-N

Filwaqt li huwa manifestazzjoni ta' għaqda fid-diversità kif ukoll ta' rispett profond għall-identitajiet kulturali u lingwistiċi li jiffurmaw l-Unjoni Ewropea, il-multilingwiżmu jagħti effetti lid-dritt ta' kull ċittadin li jindirizza l-istituzzjonijiet u jikseb tweġiba bil-lingwa tiegħu stess.

Il-multilingwiżmu gie kkodifikat bħala prinċipju u fl-operat tiegħu permezz ta' diversi strumenti legali, b'mod partikolari l-ewwel regolament adottat mill-Komunità Ekonomika Ewropea (KEE), ir-Regolament 1/58, li għadu fis-sehħ. Madankollu, bħad-demokrazija, il-preservazzjoni tiegħu tiddependi fuq sforz kostanti sabiex jiġi spjegat fil-kuntest ta' viżjoni fit-tul. Il-multilingwiżmu tabilhaqq regolarment jitqiegħed f'dubju bil-pretest tal-heffa jew tal-ekonomija, bħallikieku r-realtà tiegħu kienet iktar kwistjoni ta' impożizzjoni milli tal-gid kondiviz tagħna.

Fil-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea, il-multilingwiżmu huwa ta' importanza partikolari, peress li jikkundizzjona l-proċeduri mill-istadju inizjali tagħhom u jippermetti li fit-tmiem tagħhom il-ġurisprudenza tkun aċċessibbli għal kulhadd fil-lingwa tiegħu stess. Madankollu, l-imperattivi leġittimi ta' effiċjenza u kontroll tal-ispejjeż jibqgħu kruċjali, sabiex ir-riflessjoni tkun kostanti u sabiex it-teknoloġiji avvanzati jiġu sfruttati bl-aħjar mod sabiex joffru dejjem liċ-ċittadin l-aħjar servizz.

Dan il-ktieb jistabbilixxi l-aspetti storiċi, legali u politiċi li wasslu għall-ħolqien ta' multilingwiżmu istituzzjonali b'saħħtu bħala strument ta' ugwaljanza, inkluzjoni u progress. Huwa jippreżenta s-sistema lingwistika tal-istituzzjoni u l-mod li bih il-multilingwiżmu jiġi pprattikat hemmhekk, b'mod partikolari mid-dipartimenti ta' interpretazzjoni u ta' traduzzjoni legali. Huwa jirrapporta opinjonijiet u argumenti li jissemmew regolarment fl-istampa u fid-duttrina biex jipproponi, fuq il-bażi ta' analiżi oġġettivi, viżjoni militanti u ottimista orjentata b'determinazzjoni lejn il-futur.

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA
TAL-UNJONI EWROPEA

Thierry Lefèvre, Direttur Ġenerali tal-Multilingwiżmu

—

Direttorat Ġenerali tal-Multilingwiżmu

—

Direttorat ġenerali tal-informazzjoni
Direttorat tal-Komunikazzjoni
Diviżjoni tal-Pubblikazzjonijiet u tal-Midja Elettronika

Mejju 2023